THESAURI SACRORUM RITUUM EPITOME, SELECTA...

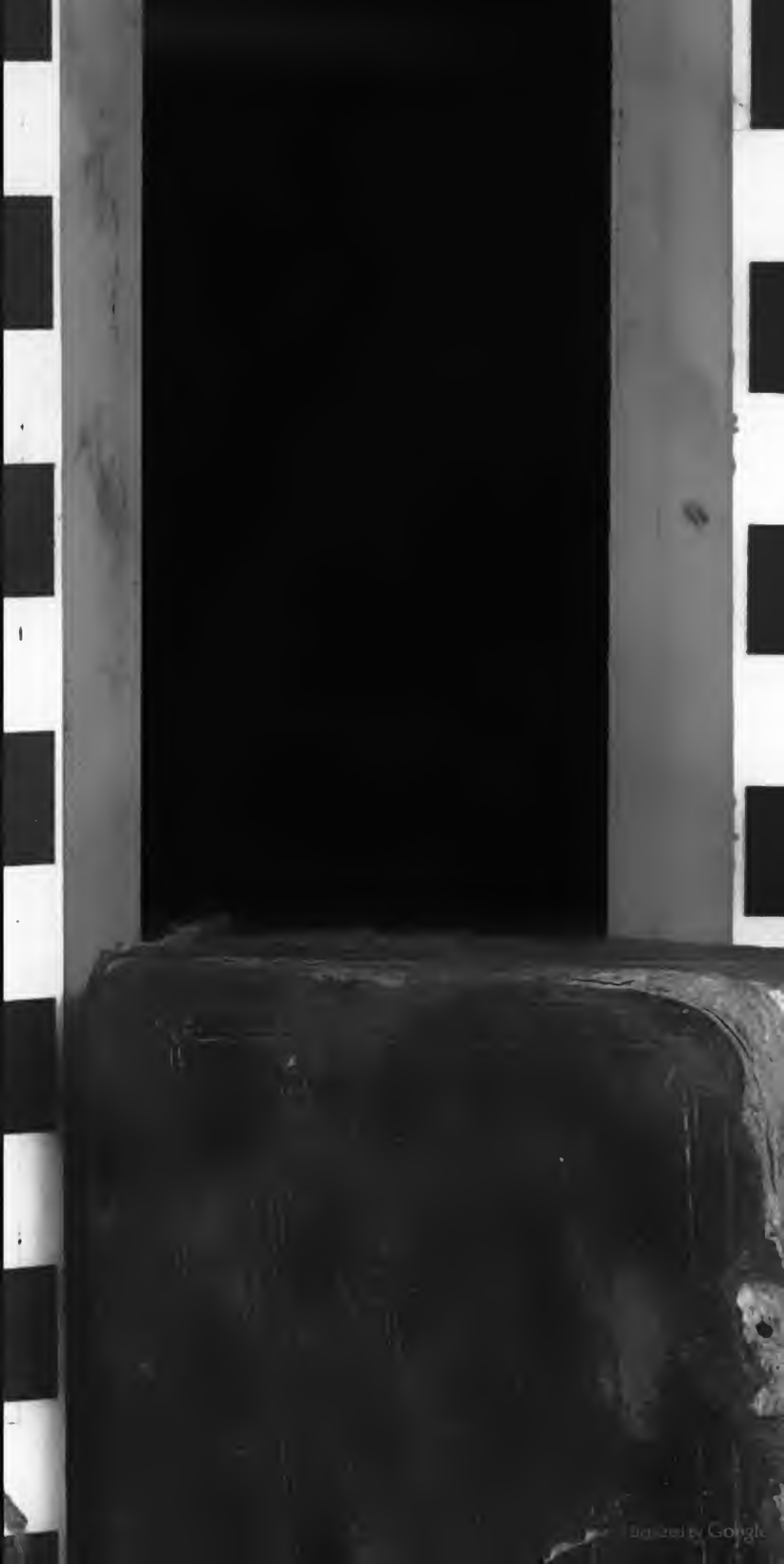
Bartolomeo Gavanti,
Claude Arnaud

0. A. 11.

THESAVRI SACRORVM RITVVM *EPITOME*,

SELECTA QVÆQVE, notatu digniſſima, ex intimis Rubricarum, & Animaduerſionum Bartholomæi Gauanti, in Rubricas Miſſalis, & Breuiarij Romani medullis, decerpta continens.

Adiectis quibuſdam Notulis, ad pleniorem earumdem intelligentiam.

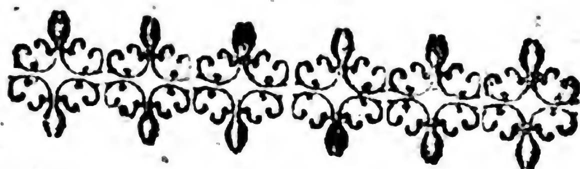
OPERA

P. CLAVDII ARNAVD Aquenſis, Congregationis Oratorij Domini noſtri IESV CHRISTI Presbyteri.

TOLOSÆ,
Apud PETRVM BOSC.

M. DC. XXXVII.

ILLVSTRISSIMO,

AC REVERENDISSIMO Domino, D. Bartholomæo de Donadieu Degriet, Conuenarum Episcopo, Regísque Christianissimi Consiliario,

TEMPORIS, ET ÆTERNITATIS SALVTEM.

NIVERSIS, & singulis sacri Cleri ordinibus, qui Romano vtũur Missali, & Breuiario, oprimè necessariam esse eaum legum cognitionem, quæ

iisdem continentur, *nemo sanè potest inficiari* (ANTISTES VIGILANTISSIME) Cùm enim (*vt verbis vtar felicis recordationis Clementis Papæ octaui*) in Ecclesia Catholica à Christo Domino nostro, sub vno capite, eius in terris Vicario, instituta vnio, & earum rerum quæ ad Dei gloriam, & debitum Ecclesiasticarum personarum officium spectāt, cōformatio semper conseruanda sit; præcipuè tamen illa communio vni Deo, vnâ & eâdem formulâ preces adhibēdi, & augustissimi Missæ sacrificij celebrandi, per-

petuò retinenda est, vt Deus in Ecclesia, per vniuersum orbem diffusa, vbique, vno & eodem orandi & sacrificandi ordine, à Christi fidelibus semper laudetur, inuocetur, & tremendo mysterio adoretur. *Quod profectò futurum non modò difficile, sed etiam impossibile, sublatâ harum legum notitiâ, quas Rubricas vocamus, ità compertum est, vt probatione non egeat. Nouerat id felicis memoriæ Pius huiusce nominis quintus, qui Breuiarium, & Missale, incertis per eam ætatem legibus vaga; certâ ac statâ orandi, ac Missæ celebrandi methodo illigauit.*

Nouerat idem præfatus Pontifex æternâ dignus memoriâ Clemens, qui deprauatas quorundam incuriâ leges huiusmodi, nouis adiectis, pristino decori restituit. Nouit & illud sanctissimus Dominus noster Vrbanus Papa octauus, nunc temporis totius Christianæ Reip. clauũ tenens, cuius tantum fuit in hac parte studium, vt piorum omniũ votis annuens, Rubricas non paucas quæ à priori nitore exciderant, reparauerit; multas verò inchoatas potiùs quàm perfectas, numeris omnibus impleuerit. Quocirca si leges ipsæ ità perspicuæ essent, vt clarè sinè vlla interpretatione ab omnibus dignoscerẽtur;

nihil nunc vltrà desiderandum videretur, nisi vt quod à nobis postulat ratio sacerdotalis officij, in eam maximè curam enucleandarū rubricarum incumberemus, vt omnes (quantùm Deo adiutore fieri potest) eas leges amplexaremur, ijs subijceremur, ne præpotentis Dei indignationem incurreremus, cuius maledictioni subiacet quicumque facit opus eius negligenter. Sed quia leges omnes, plerumque habent aliquid subobscuri, vt patet ex elucidationibus, decisionibus, interpretationibus Iuris vtriusque, tum Pontificij, tum Cæsarei; idcirco plerique permulta ad dilucidationem Rubricarum spectan-

tia, non tantùm magnæ legentium voluptati, & utilitati, sed & maximæ ipsorum scribentium laudi, & honori scripta reliquerunt. Et vt alios taceam, omnium nouissimus, temporis ordine, sed primus, operis dignitate, Reuerendus admodum Pater BARTHOLOMÆVS GAVANTVS *labores suos felicissimè hac in re collocauit. Qui quantùm iuuare possit diuini cultus studiosos in perfungendo sacro munere, asserent procul dubio vel mediocriter eruditi, si eius lucubrationes attento studio perlegerint: difficultates enim quæ circa rubricas, ritus, aut defectus suboriri poterant, vel nullas, vel paucissimas ipta-*

ætas reliquit; & quascumque attigit ita clarè soluit, vt ampliori dilucidatione nullo modo indigere videantur. Vnde si ad sacerdotes verba mea dirigerem, illud Poëtæ libenter vsurparem,

Nocturnâ hunc versate manu, versate diurna.

Verùm, si quosdam pigeat eruditissimi, & in hac re peritissimi huius viri opera (quibus fortè aliquo modo prolixiora videntur) terere; ne horum excusationi locus detur, volumen integrũ in breuem redactum Epitomen offero; in qua sanè selectissima quæque notatu digna, & aliundè parum obuia, eo studio collegi, vt nihil pe-

nitus omissum putem, quod vel tantillum lucis aut perspicuitatis Breuiarij, aut Missalis Romani rubricis, adferre possit. Et quia solemni mortalium vsu comparatum est, vt nihil iam magnifaciant, quod virorum sapientiâ & probitate conspicuorum iudicio non fuerit comprobatum, & authoritate cohonestatum; idcirco diù dubius hæsi, meósque mihi labores, seruandos potiùs, quàm propalandos iudicaui. Sed vt accessit sapientissimi sacræ facultatis Theologicæ, in alma Academia Tolosana Decani, Regijque Professoris meritissimi, GABRIELIS DE PELISSIER, *(quem honoris cau-*

sâ nomino) consilium; diutiùs hærere non potui, quin meas vigilias, albo tanti viri calculo comprobatas prælo dari posse existimauerim. Hoc inito consilio, cùm obscuri, & alioquin parùm cogniti, parúmque cõmendati viri opus, mendicatis semper dedicatione, vel præfatione præsidijs, egere non dubitarem; tibi profectò tuóque clarissimo nomini (PRÆSVL ILLVSTRISSIME) *vnde lucem, & commendationem aucupare queat, offerendum censui. Hoc & operis argumentum, & mea vitæ ratio, & tua pastoritia dignitas exigebat. Thesauri sacrorum Rituum Epitomen, sacrorum Rituum arbi-*

tro consecrandam dijudicaui: Alumnus Congregationis Domini nostri Iesu-Christi, quæ tota est Illustrissimorum Præsulum obsequio mancipata; cui potiùs offerrem quàm tibi, & vigilantissimo Antistiti eximijs animi dotibus non minùs quàm Pontificijs infulis ornatissimo, & de eadem Congregatione optimè merito? Eæ me certè rationes impulerunt, vt meas has qualescumque lucubrationes tuæ tutelæ committerem: sed potior sanè ratio fuit iugis illa, & indefessa, ac penè incredibilis erga gregem tibi speciali Dei prouidentiâ commissum solicitudo, & præcipuæ erga Clerum curæ, quibus normam Coëpis-

copis omnib⁹ exhibes, quâ Clerici omnes sacris incumbãt & rebus & ritibus perdiscendis. Norunt hoc quicumque Clericorum comitys illis interfuêre menstruis, quæ Congregationes vocantur, in quibus (Cœtibus distinctis nouemdecim per tuã Diœcesim vndequaque sparsis) vix credibile dictu est, quantum vel rudiores, & minus periti, in sacrorum Rituum disciplina profecerint: queis vt haud dubiè non parum hoc opus profuturum ero, sic nec tibi iniucundum re existimo. Accedit noua ratio, quæ certè non tantùm ferentem inuitaret, sed etiã nolentis sinu, opus hoc arriret, vt totum tibi quocum-

que iure debitum vendicaret. Cùm enim iure Cæſareo optimè ſancitum ſit, vt inuenti Theſauri pars, Principi, pars ei in cuius fundo reperitur, pars cedat inuentori; totũ hũc Theſaurum, non auri quidem, ſed Theſauri; (vt pote pretioſiſſimas quaſque Chriſtianæ pietatis, & diuini cultus opes, in Theſauro Sacrorum Rituũ congeſtas, & ex eodem deprõptas continente) cùm offero, non do, ſed reddo. Tu enim Princeps Eccleſiæ, cui debetur pars inuenti Theſauri ſacrorũ Rituum, vt pote Theſauri Eccleſiaſtici. Tu is in cuius fundo repertus, nempe in tuo Caſtro Epiſcopali de Alano, cum ibi tuendæ ac recuperan-

dæ valetudinis causâ commorarer; Tu is denique cui meritò debetur pars ipsa illius cui feliciter Thesaurum hunc inuenire obtigit; si etenim ille totus tuus est, quidni etiam tua sint singula, quæ ad ipsum quauis ratione spectare possunt? Accipe ergo hoc qualecumque meæ gratitudinis symbolum, & primum mei partus fœtum, in tuam clientelam lubens adopta, vt nullus id contemnendum putet, ad quod TVA AMPLITVDO *voluntatem, ac studium adiecerit. Vale, & Conuenarum Clero, tam insolito, támque eximio cultu regendo, diutissimè viue. Hoc bonorum*

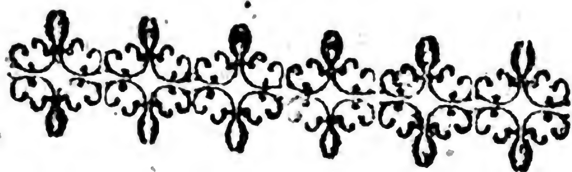
omnium votum, ac eius præcipuè qui est in Christo Iesu, & Maria matre eius,

Dominationis tuæ Illustrissimæ,

Humllimius ac obsequentissimus cliens & famulus,
CLAVDIVS ARNAVD,
Oratorij Domini nostri Iesu Christi Presbyter.

In tuo Castro Episcopali de Alano, Nonis Ianuarij 1636.

AD

AD BENIGNVM LECTOREM.

INter permultos qui de ſacris ritibus, ad ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebrandum, & horas Canonicas debito modo perſoluendas, atinentibus, ſcripſerunt; nouiſſimus omniũ Gaiantus, rem hanc interè pertractauit, quod actenus nemo. Sed uia cuiuſq; ritus origi-

nem indicare voluit, & causas tum historicas, tum mysticas recensere; idcircò opus eius in magnum volumen excreuit: quod vt occupatioribus viris parùm commodum, sic & segnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optârunt plurimi de Rep. Ecclesiastica optimè meriti, vt breuiori volumine (quoad fieri posset) ea omnia comprehenderētur summatim, quæ scitu dignissima in toto Gauanti opere continētur; & ea præsertim quæ videntur sufficere ad cōmuniorum Sacerdotum

instructionem, & ad integram tum Missæ, tum Horarum Canonicarum disciplinam perdiscendam. Negotium hoc, etsi perarduum, proprio motu aggressi, suadentibus magnæ pietatis & authoritatis viris, queis nõ obtemperare non potuimus prosecuti, tandem ad optatum finem Deo iuuãte perduximus. Totius autem operis ordo is est, vt à Missâ ordiamur, tanquam à nobiliori parte, deinde ad Horas Canonicas progrediamur, vnâ & eâdẽ mehodo, incipiendo à ruricis generalibus, dein-

de pertractando ritus, tum defectus: vltimò verò rubricas particulares tam per Missalẽ, quã per Breuiariũ vndequaque sparsas. Et ne eximij huius viri cuius lucubrationes epitomandas suscepimus authoritatẽ paruipendas, te monitũ volumus, nihil religiosissimum virum exhibere, ad praxim redigendum, quod non ex limpidissimis fontibus hauserit, nempe vel ex antiquioribus libris Missalibus Vaticanis manuscriptis, vel ex decretis sacræ Rituum Romanæ Congregationis, vel ex regulis

quæ datæ ſunt ab ijs qui Clementis & Vrbani Octauorũ authoritate, recognitioni Miſſalis, & & Breuiarij præfuerunt. Quod ad nos attinet pauca adiecimus, ad pleniorem eorum quæ tractabamus intelligentiã; quæ virgulis in margine poſitis diſtinguenda cẽſuimus: quæ verò ſcitu digniora inter alia animaduertimus, charactere italico ſecernenda iudicauimus. Moneberis inſuper, quòd ſacra Rituũ Congregatio, annuente ſanctiſſimo DOMINO noſtro Vrbano octauo, renouando decreta aliàs

facta, mandat in omnibus, & per omnia, & ab omnibus, seruari rubricas Missalis, & Breuiarij Romani, non obstante quocumque prætextu, aut contrariâ consuetudine, quam abusum esse declarat. Videant igitur qui Romano vtuntur Missali, & Breuiario ne ex negligentia, vel incõsideratione obligationis contractæ, præscriptos in ijsdem Missali, & Breuiario Ritus, aut mutare, aut omittere, pro arbitrio præsumant. Id enim pugnat, & contra prædictum decretum, & contra Bullas Pij quinti, ini-

tio Breuiarij, & Missalis Romani positas, quibus clarissimè declarat, nihil vnquam ijs addendum, detrahendum, aut aliquo modo immutandum. Te autem hortamur (Lector beneuole) vt si quid huic nostro operi mancum, aut mutilum animaduerteris, suppleas, meliora suppeditans; si quid absonum repereris, emendes; si quid verò gratum aut vtile, eo vtaris, & pro nobis precari non dedigneris.

OPVS HOC integrum in duos tractatus quadripartitos diuidimus, quorum prior Miſſalis leges; poſterior verò Breuiarij Rubricas continet.

Tractatus primus.

Ractatus primus in quatuor partes diuiditur. prima pars generales Miſſalis rubricas complectitur; Ritum ſeruandū in celebra-
one Miſſæ. 3. Defectibus cir-
Miſſam occurrentibus ad-
et remedia. 4. Rubricas
prias continet.

Pars prima.

PArs prima, generales Missalis rubricas primi ordinis, viginti titulis perstringit: Rubricæ autem generales complectuntur ea quæ generatim accidunt Missæ; & ea sex sunt. 1. Concordantia cum officio; 2. Discordantia ab eodem. 3. Commemoratio vt in eodem; 4. Ordo tum partium Missæ, tum Missarum inter se. 5. Varietas temporis, vocis, & situs corporis. 6. Apparatus sacerdotum, & altaris De concordantia cum Officio agitur in primis tribus titulis Ad discordantiam, spectant tituli tres sequentes. De commemoratione, habes in titulo septimo. Ordo partium Missæ, patet ab 8. vsque ad 13. Missarum vero inter se, titulo 14. Varietas temporis, traditur titulo 15. Vocis, titulo 16. Situs corporis, titulo 17. Quæ attinent ad apparatum tit. 18. 19. & 20. doceberis.

De Duplici. Tit. 1.

Missa quæ quotidie dicitur vel secundùm ordinem officij, vel extra ordinem: secundum ordinem, si conformiter cum officio; extra ordinem si Missa sit votiua, vel pro defunctis: dicitur de duplici quandocumque officium est duplex.

De semiduplici & simplici. Tit. 2.

Missa de semiduplici, dicitur infra octauas, in Dominicis, & quandocumque officium est semiduplex. De simplici, quotiescumque officium est simplex.

De feria & vigilia. Tit. 3.

IN ferijs Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, & vigiliarum, si duplex, vel semiduplex, vel dies octaua festi habentis octauam occurrat; in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis cantãtur duæ Missæ, vna de festo post Tertiam, alia de feria post 1.

Nonam.

Hæc rubrica nullo modo seruari debet in die infra octauam, quando fit officium de octaua; sed solùm in die octaua. Quod nuperrimè in sacra Rituum Cógregatione fuit diligenter discussum & declaratum.

2. In vigilijs (& ferijs quatuor temporum, vel feria 2. Rogationum ex noua Rubrica in recognitione Missalis) quæ veniunt infra octauas, missa dicitur de vigilia, vel ferijs prædictis, cum commemoratione octauæ, quando fit officium de octaua; si verò fiat officium de festo, Missa dicitur de festo, cum commemoratione octauę & vigiliæ, vel feriarum prædictarum, nisi in casu sequenti.

3. *Si vigilia Sancti Ioannis Baptista, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli venerit infra octauam Corporis Christi, Missa dici debet de octaua, cum commemoratione vigiliæ, & eo casu in Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ,*

vna de octaua, post Tertiam, & alia de vigilia post Nonam, ex noua rubrica in recognitione Missalis.

Missa vigiliæ in Aduentu occurrentis, dicitur cum commemoratione feriæ Aduentus, licèt de ea non sit factum officium, vigiliâ Natiuitatis exceptâ. Quod si occurrat alicubi festum nouem lectionum in vigilia intra Aduentum; in Missa oratio de Aduentu dici debet ante orationem vigiliæ. Habes exemplum in festo sancti Leonis 28. Iun. & constat clarè ex rubrica Missalis de cõmemorationibus tit. 7. num. 3. vbi oratio 2. est semper de eo de quo fit officium. 4.

Si in Quadragesima, & Quatuor temporibus occurrat vigilia; dicatur Missa de feria, cum commemoratione vigilię. 5.

In Missa vigiliarum & feriarum maiorum, nunquam dicitur Gloria, neque Credo, & semper dicitur Præfatio communis, præterquã 6.

in Missis Litaniarum maiorum & minorum, quæ Paschalem præfationem habent, sed ea quæ cum suo cantu dicitur in diebus ferialibus.

De Missis votiuis. Tit. 4.

1. IN Aduentu, licèt officium non fiat de S. Maria in sabbato, dicitur tamen Missa principalis de ea, cum commemoratione de Aduentu, nisi fuerint Quatuor tempora, vel vigilia.

Hæc rubrica est intelligenda de Missa Conuentuali tantùm, & non de priuatis Missis, quæ non præscribuntur vi rubricæ, licèt non excludantur, quia Missæ votiuæ priuatæ, dici possunt quocumque die officium non est duplex, aut Dominica.

2. Quando officium fit de feria minori, & non est vigilia, nec est resumenda Missa Dominicæ præcedentis impeditæ, dici potest in Missa Conuentuali, aliqua ex Missis votiuis;

secundùm ordinem dierum assignatum in fine Missalis, cum comemoratione feriæ, sed non votiua quæcumque adlibitũ.

Circa quod nota quòd Sacra Rituũ Cõgregatio die 25. Iunij 1611. & die 28. Ianuarij 1612. decreuit teneri Canonicos ad cantandam Missam conuentualem de die, vt lucrentur distributiones: Quod intelige saluâ superiori rubricâ de votiuis assignatis singulis diebus in fine Missalis, in feriali officio; & quotiescumque ex vi rubricarum præscribitur, vel conceditur Missa conuentualis discordans ab officio, siue pro defunctis, siue alia quæcũque, quia tunc talis Missa censetur Missa de die.

3. Missæ votiuæ pro re graui, cantari possunt in festis non maioribus, sed non sunt vllo modo admittendæ in festis primæ classis.

4. Priuatæ Missæ poterũt dici votiuæ quæcumque in diebus non duplicibus (*neque dominicis*

ex noua rubric. in recognitione Missalis) non seruato dicto ordine dierum assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili celebrantis.

Circa quod duo nota. Primum quod prohibentur Missæ votiuæ in his diebus in quibus prohibetur fieri de festo duplici, nempe infrà octauam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in feria 4. cinerum, in hebdomada maiori, in vigilijs Natiuitatis Domini, & Pentecostes. Quod decreuit Sacra Rituum Congregatio die 28. Augusti 1627. Secundum, quod exceptio votiuarum in Dominicis, intelligenda est de die dominico tantùm qui colitur à populo, & non de officio Dominicæ.

" Vnde sequitur quòd si in die
" feriali fiat officium de domini-
" ca putà anticipatâ post Epi-
" phaniam, seu post Pentecosten,
" seu infra oct. Natiuitatis Do-
" mini Missæ votiuæ eo casu
" non prohibentur.

5\. Missæ de Spiritu Sancto, de beata

beata Maria, & pro defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris, in eorum ordinatione dicendæ, post celebrationem primæ eorum Missæ, sequentur regulas aliarum votiuarum; & idcirco dici non possunt in diebus quibus prohibentur aliæ votiuæ, id est in dominicis, & duplicibus, & quando prohibetur fieri de festo duplici.

Hinc sequitur quòd non licet dicere Gloria, & Credo, tam in Missa de Spiritu Sancto quàm in Missa de Beata Maria, nisi hæc dicatur in Sabbato, & Missa pro defunctis debet esse quotidiana cum tribus orationibus consuetis.

Infra octauas Beatæ Virginis, non conuenit dicere votiuam de eadem. 6.
Sed si fiat officium de octaua, dicatur Missa festiua conueniens officio, cum Gloria & Credo: si verò fiat officium de S. dicatur Missa festiua de Beata Maria, sed non ritu festiuo, at sine Gloria & Credo.

„ Hoc idem ſeruandum infra
„ octauas Sanctorum; ſi enim in-
„ fra octauam Sancti Ioannis,
„ in die S. Leonis petat quis
„ Miſſam de S. Ioanne Baptiſtâ;
„ dici debet ritu votiuo ſinè
„ Gloria: & ſic de alijs.

Hinc ſequitur quòd ſi infra octa-uam Pentecoſtes dicenda ſit Miſſa votiua ſolemnis pro re graui, & dicatur de Spiritu Sancto, dicenda eſt ea quæ competit diei occurrenti, & non alia.

De Miſſis defunctorum. Tit. 5.

1. PRima die menſis non impedita officio duplici, vel ſemiduplici, extra Aduentum, Quadrageſimam, & tempus Paſchale, dicitur Miſſa Conuentualis generaliter pro defunctis quotidiana: ſi verò in ea fuerit feſtum ſimplex, vel feria quæ propriam habeat Miſſam, aut reſumenda ſit Miſſa Dominicæ præcedentis impeditæ, quæ non poſſit reſumi alio die infra hebdomadã,

in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis, dicantur duæ Missæ, vna pro defunctis, alia de festo simplici, vel feria prædicta. At in Ecclesijs non Cathedralibus nec Collegiatis dicatur Missa de die, cum oratione fidelium.

Feria 2. cuiusque hebdomadæ, in qua officium fit de feria, Missa principalis dici potest pro defunctis; si autem fuerit propria Missa de feria, vel de festo simplici, vel resumenda sit Missa dominicæ præcedẽtis vt suprà, in Missa de die dicatur 2. oratio Fidelium. Excipitur Quadragesima, tempus Paschale, & quando per annum officium est duplex vel semiduplex, quibus temporibus non dicitur Conuentualis Missa pro defunctis, neque pro eis fit commemoratio. 2.

Hæc rubrica & superior, intelligenda est de Missa conuentuali, & nullo modo de priuatis, siue præscri-

batur Missa, siue solùm commemoratio.

3. Missæ priuatæ pro defunctis, quocumque die dici possunt, quandocumque possunt dici Missæ votiuæ, vt supra tit. 4. numero 4.

4. In dominicis, & festis, Missam defunctorum in sepulto, (hoc est) præsente corpore in Ecclesia, concedit Sacra Rituũ Congregatio 23. Maij. 1603. *Sed hoc intellige, de solemni Missâ, non autem de priuatis, quæ etiam præsente corpore dici non possunt in dominicis neque in duplicib.*

5. Si contingat anniuersariam diem, vel Tertiam, vel Septimã, vel Trigesimam, in festo celebrari, in sequentem diem poterit transferri, vt annuit sæpiùs Sacra Rit. Cong. 27. Sept. 1608. & 19. Maij 1614.

6. Sacra Rituum Cong. tolerari posse censuit, Missas de Requiẽ, in duplici festo, quod non est de præcepto, vt testa-

torum voluntates impleantur. 1. Sept. 1607. & 20. Iunij 1626. Non ait ad arbitrium viuorũ (quod benè nota) sed pro implenda lege defunctorum.

Dixi, quod non est de præcepto, quia etiam in festo de præcepto, si cadat in diem assignatum pro altari priuilegiato, putà feriam 2. extra quam priuilegium altaris pro defunctis est nullum, non potest adhuc dici Missa de Requiem, vt decreuit Sac. Rit. Cong. 24. Apr. 1627.

Quandocumque solemniter pro defunctis celebratur, dicitur vna tantùm Oratio. 7.

Oratio *Fidelium*, est semper vltima, vbi plures dicuntur orationes. 8.

Non sunt nominandi alij dies præterquàm Tertius, Septimus, & Trigesimus in Missis defunctorum: Et omnis consuetudo in contrarium est abolenda. 9.

Triginta Missæ quas vocant S. Gregorij licitè dici possunt. 10

Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 28. Oct. 1628. *Sed tria notanda sunt. Quòd primò non est necesse vt idem per mensem celebret diebus Triginta, sed sufficit si offeratur hostia per mensem siue ab vno, siue à pluribus. 2. Sufficit offerri sacrificium, non autem omnes Missæ dicendæ sunt ritu proprio pro defunct. 3. Cõtinuis diebus fieri debent, remotâ superstitione. Neque discontinuantur ob triduum maioris hebdomadæ, quo ex probato Ecclesiæ vsu, non debet celebrari.*

11. Sequentia pro defunct. dicitur quandocũque dicitur vna tantùm oratio in Missa.

De translatione festorum. Tit. 6.

IN Ecclesijs, vbi titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi, ad celebrandum festum quod transferri debet, possunt cantari duæ Missæ, vna de die, alia de festo. Exceptis (ex noua rubrica in recog. Missal.) dominicâ primâ Aduentus, fer. 4. cinerum, dominicâ 1. qua-

drag. dominicâ palm. cum tota hebd. maiori, dominicâ Resurrectionis, & dominicâ Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, die Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & festo Corporis Christi; *Circa quod nota, quòd si festũ translatum admittat in Missa symbolum, poterit etiam illud dici in hac Missa; secus non, nisi venerit in Dominica.* At in fine prædictarum Missarum Euangelium dicitur S. Ioannis, non feriæ, vel festi occurrentis.

De Commemorationibus. Tit. 7.

1. IN Missâ solemni, festorum secundæ classis, non fit commemoratio festi simplicis occurrentis, licèt facta sit in officio, sed tantùm in Missis priuatis.

2. In Dominica Palmarum, & vigilia Pentecostes, nulla fit commemoratio in Missis tam priuatis quàm solemnibus, licèt facta fuerit in officio com-

memoratio festi simplicis occurrentis.

3. De feria maiori, aut vigilia, fit semper commemoratio, quando Missa dicenda est de festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, in ferijs prædictis & vigilijs dicũtur duæ Missæ, vna de festo, alia de feria, aut vigilia, absque vlla vtrorumque commemoratione. At in festis primæ classis nihil fit de vigilia occurrente.

4. *Missa vigiliæ censetur propria vigiliæ, licèt sumatur de Communi, & ideò non omittenda in Cathedralibus & Colleg. Nota quòd quando præscribuntur duæ Missæ cantandæ, vna de festo, alia de feria; si in officio facta fuerit quædam commemoratio de simplici, aut de die infra octauam, fiet etiam in Missa de festo, sed non in Missâ de feria: Si verò facienda sit commemoratio feriæ, aut vigiliæ, fiet in*

Missa de feria, & non in Missa de sancto.

Quando fit commemoratio de feria Quatuor temporum; 5.
pro feriæ commemoratione, dicitur prima oratio, quæ concordat cum officio.

In faciendis commemorationibus magna est difficultas; 6.
sed facile erit, eas in ordinem debitum redigere, si orationes omnes quæ dici possunt in Missâ in tres classes diuidamus. Prima erit orationum officij. 2. ordinariarum. 3. extraordinariarum. Orationes officij, sunt illæ quæ dictæ fuerunt in officio, & hæ primum locum occupant. 2. sunt illæ quæ notantur 2. vel tertio loco dicendæ, & hæ cedunt tantùm orationibus officij. 3. sunt illæ quæ assumuntur ad libitum sacerdotis, vel pro deuotione petentium, & hæ cedunt omnibus alijs. V. G. Si in officio semiduplici, fiat commemora-

tio de ſimplici, in Miſſa, 2. oratio erit de ſimplici, tertia, quæ ſecundo loco dicenda erat: ſed ſi velis dicere orationem de aliquo Sancto, 2. oratio erit quę ſecũdo loco dicenda erat, putà A cunctis, vel alia ſimilis, & tertia (ſi ſit ad libitũ) poterit eſſe de ſancto pro deuotione, & ſic de alijs. In votiuis autem, ſeruetur dignitas orationum; vt de S. Trinitate, de Spiritu Sancto, de Sacramento, de Sancta Cruce, ante votiuam de Beata Maria; & de Angelis, & Sancto Ioanne Bapt. (ex noua rubrica in rec. Miſſ.) ante Apoſtolos.

7. Quandoque prima & 2. oratio ſub vna concluſione dicuntur, vt vnica videatur oratio in Miſſa celebri; Quod accidit in collatione ordinum, conſecratione Epiſcoporum, Virginum, Eccleſiarum, & Altarium, benedictione Abbatũ & Abbatiſſarum, cœmeterij benedi-

ctione, & conſecratione Regum, & Reginarum. At orationes pro gratiarum actione, quæ habentur poſt Miſſam de Trinitate, non ſunt recitandæ ſub eadem concluſione cum prima.

Cùm dicuntur plures orationes, vt vna oratio, eadem eſt cum alia ibidem dicenda; oratio huiuſmodi (illa ſcilicet quæ eadem eſt, non alia) commutetur cum alia de Communi, vel proprio, quæ ſit diuerſa. Et eo caſu prima manet, altera mutatur. Sed mutatio de dominica, aut de feria, aut de ijs quæ ſunt ad libitum fiet in proximè ſequentem. V. G. Si fiat officium de S. Martino Epiſc. in dominicâ 22. poſt Pentecoſten, orationes ſecretæ ſunt eædem; ſed tunc ſecreta dominicæ vigeſimæ ſecundæ mutabitur in ſecretam Dominicæ 23. & ſic de alijs. 8.

Dixi illa quæ eadem eſt, non

alià mutetur, quia ſi prima oratio ſit eadem, & ſecreta diuerſa, nulla eſt ratio mutandi ſecretam :. idem dicendum eſt de poſt-Communione.

De Introitu, Kyrie eleiſon, & Gloria in excelſis. Tit. 8.

QVotieſcumque eſt ſolemnitas aliqualis, vel ratione temporis, putà quia ſabbatum dicatum Beatæ Virgini; (*Nota quòd ſemper dicitur Gloria in excelſis, in Miſſis B. Mariæ quæ dicuntur in die ſabbati, licèt non ſit factum de ea officium, non verò alijs diebus, quando non eſt factum de ea officium:*) vel quia eo die obijt Sanctus, de quo dicitur Miſſa, quaſi in eius feſto, licèt non ſit factum de eo officium; vel ratione cauſæ grauis & publicæ, conceditur Miſſis votiuis, hymnus Angelicus. Res autem grauis eſt, ea pro qua conuenit totus Clerus cum Epiſcopo. Si tamen paramenta adhibeantur violacea, tunc

non dicitur Gloria neque Credo; & Sacra Rituum Congregatio vtrumque declarauit 19. Maij. 1607. *Nisi in dominica dicatur Missa votiua solemnis, qui tunc dicitur Credo, etiamsi adhibeantur paramenta violacea.*

De Orationibus. Tit. 9.

IN festis duplicibus, dicitur vna tantùm Oratio, nisi facienda sit aliqua commemoratio quæ facta sit in officio.

In festis semiduplicibus non dicuntur orationes plures tribus, nisi ratione commemorationum quæ factæ fuerunt in officio. 2.

Quotiescumque suffragia consueta Sanctorum dicuntur " in officio, in Missâ 2. oratio *A* " *cunctis*, 3. ad libitum. Excipe " tempus à Natiuitate Domini " ad Purificationem in quo 2. " oratio, *Deus qui salutis*, 3. Ec- " clesiæ, vel pro Papa; & à feria " 4. cinerum, vsque ad Domini- " cam Passionis exclusiuè, quo " 3.

„ tempore, 2. oratio eſt de feria.
„ 3. A cunctis in ſemiduplici-
„ bus; at in Miſſis de tempore
„ 2. orat. A cunctis, 3. pro viuis
„ & defunctis. Reliquis tempo-
„ ribus (excepto tempore à Do-
„ minica Paſſionis ad Domini-
„ cam palmarum excluſiuè, in
„ quo in Miſſis de tempore 2.
„ orat. *Eccleſiæ*, vel pro Papa, 3.
„ non dicitur; & in ſemidupli-
„ cibus 2. orat. de feria, 3. *Eccle-
„ ſiæ*, vel pro Papa) 2. orat. eſt
„ ſemper de B. Maria pro tem-
„ poris diuerſitate, 3. *Eccleſiæ*, vel
„ pro Papa✝: Si excipias octauas
„ B. Mariæ, & vigiliam, & octa-
„ uam omnium Sanctorum, qui-
„ bus diebus 2. orat. de Spiritu
„ Sãcto. 3 Eccleſiæ, vel pro Papa.
„ Quod idem ſeruatur in Miſſis
„ Sanctæ Mariæ in ſabbato, quã-
„ do de ea eſt factum officium.
„ Sed in votiuis de B. Maria, 2.
„ eſt de eo de quo factum eſt of-
„ ficium, 3. *Deus qui corda*; & in
„ Miſſis votiuis de Sanctis Apoſt.

Petro & Paulo, quando 2. orat. "
est, A cunctis, eius loco dicitur, "
Concede. "

Si cantandæ sint duæ Missę, 4.
à dominicâ Passionis ad dominicam Palmarum, de festo, & de feria; in festo semiduplici 2. orat. erit *Ecclesiæ*, vel pro Papa neque dicetur 3. tam in Missa de festo, quàm in Missa de feria.

Si tempore Passionis aut in-
fra octauas Paschæ & Pentecostes occurrat commemoratio de festo simplici; in Missa non dicitur 3. orat. Quod intellige de Missis de tempore, aut de octauis. 5.

In Dominicis infra octauas, 6.
dicuntur tantùm duæ orationes.

Accidit in dominica priuilegiata, fieri tantùm commemorationem de die octaua, & tunc in Missa, 2. orat. est de octaua, 3 non dicitur.

In festis simplicibus, & ferijs
per annum dicuntur tres, aut 7.

quinque, aut ſeptem, aut plures, dummodò impares. *Sed nota, quòd etiam ſi liceat plures dicere ad libitum, hoc non eſt intelligendum eo ſenſu vt quaſcumque velis dicas, ſed eas priùs quæ in rubricis aſsignantur pro 2. vel 3. & tunc ſupra illas, quæ tibi magis placent, addere poteris, cum debito ordine & numero. Verùm non licet relinquere eas quæ notantur 2. vel 3. loco dicendæ, & alias in earum locum ſufficere.*

8. In Miſſis quæ ſolemniter dicuntur pro re graui (exceptâ Miſsâ ſolemni pro gratiarum actione, quæ duas orat. admittit) dicitur vna tantùm oratio.

In Miſſis votiuis priuatis pro gratiarum actione, oratio pro gratiarum actione, tertio loco dicitur.

9. Si Superior decernat quotidie dicendam orationem, V.G. *Deus refugium*; tunc vel additur vti commemoratio in duplicibus, ſemid. & dominicis; vel dicitur

dicitur 3. loco ad libitum. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627. At in festis 1. classis omittitur, imò etiam in festis 2. classis, saltem in Missa solemni. *Sed obseruandum est quòd propter hanc orationem non licet omittere eas quæ in Missali sigillatim assignantur. Vnde fit vt in Dominicis, & semiduplicib. quando designantur in specie 2 & 3. loco dicendæ, tunc dicentur 4. orationes; & in simplicibus, & ferijs quinque.*

In Missa de Sancto, qui Titulus est altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm, ad eiusdem Altare in die festo illius, dicuntur tres orationes: 2. de eo de quo factum est officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Huic Missæ hymnus Angelicus cōuenit, sed non symbolum.* 10

Quando non dicitur, *Dominus vobiscum*, ante orationem, tunc conclusio abbreuia- 11

tur. V. G. Per Christum Dominum nostrum, vel, Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum.

De Epistola, Graduali, Alleluia, Tractu, ac Euangelio. Tit. 10.

1 IN Missis de ferijs, in Aduentu, omittritur, *Alleluia*, cum suo versu, sed non in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

2 Tractus non dicitur in feriali officio, à Septuagesima, vsque ad quadragesimã, quando repetitur Missa Dominicæ; sed dicitur in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

De Symbolo. Tit. 11.

1 SYmbolum dicitur quoties proprijs locis notatur, & præterea singulis diebus dom. & inf oct sanctorum, in quorum festo dicitur Symbolum.

In translatione Sanctorum, non dicitur Symbolum, nisi officium sit duplex, quod translationi tantùm principalis Patroni cõcedit Sac. Rit. Cõg.

Conceditur Symbolũ, in eo loco, vbi est insignis reliquia. 2
Insignis reliquia est, caput, brachium, crus, quibus Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628. addidit partem illam in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua. Sed hoc intellige de reliquijs approbatis. Quod declarauit eadem Sac. Rit. Cong. 3. Iunij 1617.

Solus concursus populi, non facit vt legitimè dicatur *Credo.* 3

De Offertorio, Secretis, Præfationibus, & Canone. Tit. 12.

IN Secretis terminatur prima, & vltima oratio, vsque ad finem, vt in primis orationibus. *Et reuerà verba illa (orationes dicuntur secretò vsque ad illa verba in conclusione,* Per omnia sæcula sæculorum) *non impediunt quo minus 1. orat. secreta (cum plures dicuntur) terminetur integrè & secretè, vsque ad finem.* In quo non pauci errant.

2 *In Missis de feria priuilegiata, putà quatuor temp. infra octauas quæ habent Præfationes proprias, non dicitur alia præfatio quàm Cõmunis, imò & in vigilijs, ita decreuit Sac. Rit. Cong. 12. Decembris.* 1626. *Excipe Missam Litaniarũ maiorum & minorum, in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.*

3 Si infra octauam festi habentis pręfationem propriam, occurrat festũ ex maioribus, non habens præfationem propriam, dicitur præfatio propria octauæ, licèt de ea nulla fiat commemoratio.

4 Quando Missa votiua pro re graui celebratur, dicitur Præfatio in tono solemni.

5 Infra octauam Natiuitatis Domini, votiuæ Missæ non habent aliam Præfationem, quàm de Natiuitate.

6 *Datur casus quo separari debeat Communicantes à sua præfatione. Nam infra octauam Ascen-*

sionis, si occurrat festum SS. Philippi & Iacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione, licèt in Missa nulla fiat commemoratio de octaua. Idem accidit in Missis votiuis, quæ dicuntur infra eandem octauam, & habent præfationem propriam. Ita decreuit Sacr. Rit. Congreg. 28. August. 1627.

De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, Benedictione, & Euangelio S. Ioannis. Tit. 13.

EVangelium S. Ioannis, semper legitur in fine Missæ, nisi quando fit de festo: in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco. 1

Euangelium autem respondens officio, vel nobiliori loco legendum, vel omninò omittendum. Idcircò in votiuis semper dicitur Euang. S. Ioan.

In Dominicâ Palmarum in 2

Missis priuatis, legitur Euangelium quod ponitur in benedictione Palmarum. ✠

3 In tertia Missa Natiuitatis Domini, legitur in fine Euangelium de Epiphania.

4 Quando dicuntur duæ Missæ, de festo, & de feria, absque vlla vtrorumque commemoratione, legitur Euangelium S. Ioannis in fine vtriusque.

De ordinanda Missa ex supra dictis.

Tit. 14.

1 MAior difficultas est in ordinandis Missis votiuis, quæ petuntur infra octauas, de eo Sãcto cuius est octaua. Sed habes superiùs rubricam propriam, Tit. 4 num. 6.

De hora celebrandi Missam.

Tit. 15.

1 LIcet celebrare horâ cum dimidia ante solis ortum, ex causa.

2 Priuilegiati vt horâ ante,

vel post, celebrare queant, possunt hora, ante, vel post, statam horam à Summistis concessam, celebrare.

Vbi non est aurora physicè, attendatur moraliter & politicè, quando scilicet ibi terminari solet hominum quies, & inchoari labor iuxta probatam locorum consuetudinem.

Missa Parochialis sine cantu, est priuata, non Conuentualis. 3

Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Ecclesiam, pro Missa solemni; præstat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Missam de festo, seu de Dominica post Sextam. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 4

De ijs quæ clarâ voce, aut secretò, dicenda sunt.

Tit. 16.

CAueat sacerdos, ne altâ voce dicat *Memento Domi-* 1

ne famulorum, aut, *& omnium circunstantium*, aut, *Memento etiam Domine*, aut, *Omnis honor & gloria, &c.* Et verba consecrationis.

2 Orationes ante Epistolam, in Missa solemni dicuntur altâ voce à celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 16. num. 1. sed reliqua quæ non notantur alta voce dicenda, etsi dicantur alta voce in Missa priuata, tamen in Missa solemni dicuntur submissâ voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa priuata & solemni.

Tit. 17.

1 SVnt quædam ad quæ genuflectendum notatur num. 1. 2. & 3. huius tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebrans in Missa conuentuali bis genuflectit, nempe cùm priuatim legit; & iterum cum publicè dicuntur. Sicuti fit ad

illa verba, *Et Incarnatus est*, in Symbolo priuato & publico, si non sedet celebrans.

In Missis priuatis, genuflectendum est tantùm vnico genu, & solùm ad prima verba versuum; in Missa verò solemni genuflectendum est vtroque genu, vsque ad finem dum cantantur à choro. 2

Si non sedet celebrans cum cantatur in choro, *Et Incarnatus est*, genuflectit in superiori altaris gradu; si verò sedet caput apertum tantùm profundè inclinat. 3

Subdiaconus tenens librũ ad Euangelium, se gerit ac si esset marmoreum legile, & Acolythi, ac si essent marmorea candelabra Reliqui verò (excepto Diacono, qui genuflectit versus librum, quando est genuflectendum, dum legitur Euangelium) genuflectunt versus altare. 4

Canonici, & omnes his in- 5

feriores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem , cum suo psalmo. Cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, non genuflectunt.

6 In Missis feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum,& vigiliarum quæ ieiunantur,& in missis defunct. genuflectendum est ad orationes,& dicto à celebrante *Sanctus*, vsque ad *Pax Domini*, exclusiuè,quia ad illa verba surgendum est. Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ , Pentecostes , Natiuitatis Domini & quatuor temp. Pentecostes) *ex noua rubrica in recog. Miss.* in quibus non est genuflectendum.

7 Alijs diebus genuflectendum est, initio sacri canonis, vsque ad depositionem calicis inclusiuè. Sed post depositionem calicis stant omnes versus altare in locis suis.

Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties celebrans. 8

Alij de clero, à consecratione vsque ad communionem, duo genua flectere debent, cum transeunt ante altare; & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoque genibus genuflectendum est ad *flectamus genua* & quoties cùm aliquâ morulâ præscribitur genuflexio. 9

In Missa solemni celebrans medius inter Diaconum & Subdiaconum, sedere potest à cornu Epistolæ dum cantatur *Kyrie eleison*, *Gloria*, *Epistola*, & *Graduale*, & *Credo*. Dixi dum cantatur *Epistola*, & *Graduale*, quia id non est expresse in rubricis sed conceditur ex decreto Sacræ Rit. Cong. si datur tempus. 10

In choro non sedent qui actu cantant ex nona rubr. in recogn. Miss.

11 Quando Acolythi ſedent, vnà cum celebrante ſedeant ſuper altaris gradu in cornu Epiſtolæ facie verſa ad celebrantem, non ad populum.

12 Dum oblata incenſantur, qui ſunt in choro ſedent adhuc.

13 Facta communione celebrantis, & aliorum, ſedetur.

14 Clerus ſtat ad *Introitum*, *ad orationes* (exceptis diebus ieiuniorum, & Miſſis defunctorum) *ad Euangelium*, *ad Præfationem*, item depoſito calice (& in diebus ieiuniorum & Miſſis defunctorum ad *Pax Domini*) & *ad orationes* poſtcommun & ad alia vſque ad finem Miſſæ. Laici eaſdem regulas ſeruare poſſunt.

De coloribus paramentorum.
Tit. 18.

IN festo sacrorum stigmatum S. Francisci, adhibetur color albus ex decreto Sac. Rit. Cong. 9. Decemb. 1623. 1

Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis vesp. festi. Si autem vesp. non sint integræ, is color adhibendus est initio vesperarum, qui congruit illi de quo dicitur Capitulum. Si officium & Missa discordant, color altaris sequatur officium; vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis: quæ diuersitas accidit in feria tertia Rogationum, & in vigilijs infra Octauas: pro Missa verò solenni conuenit vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ. 2

De qualitate paramentorum.
Tit. 19.

PLuuiali vtitur celebrãs in processionibus. Nota quòd in processionibus crux præ- 1

2 *In Missis de feria priuilegiata, putà quatuor temp. infra octauas quæ habent Præfationes proprias, non dicitur alia præfatio quàm Cõmunis, imò & in vigiliis, ita decreuit Sac. Rit. Cong. 12. Decembris. 1626. Excipe Missam Litaniarũ maiorum & minorum, in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.*

3 Si infra octauam festi habentis præfationem propriam, occurrat festũ ex maioribus, non habens præfationem propriam, dicitur præfatio propria octauæ, licèt de ea nulla fiat commemoratio.

4 Quando Missa votiua pro re graui celebratur, dicitur Præfatio in tono solemni.

5 Infra octauam Natiuitatis Domini, votiuæ Missæ non habent aliam Præfationem, quàm de Natiuitate.

6 *Datur casus quo separari debeat Communicantes à sua præfatione. Nam infra octauam Ascen-*

sionis, si occurrat festum SS. Philippi & Iacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione, licèt in Missa nulla fiat commemoratio de octaua. Idem accidit in Missis votiuis, quæ dicuntur infra eandem octauam, & habent præfationem propriam. Ita decreuit Sacr. Rit. Congreg. 28. August. 1627.

De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, Benedictione, & Euangelio S. Ioannis. Tit. 13.

Evangelium S. Ioannis, semper legitur in fine Missæ, nisi quando fit de festo: in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco. *Euangelium autem respondens officio, vel nobiliori loco legendum, vel omninò omittendum. Idcircò in votiuis semper dicitur Euang. S. Ioan.* 1

In Dominicâ Palmarum in 2

Missis priuatis, legitur Euangelium quod ponitur in benedictione Palmarum. ✠

3 In tertia Missa Natiuitatis Domini, legitur in fine Euangelium de Epiphania.

4 Quando dicuntur duæ Missæ, de festo, & de feria, absque vlla vtrorumque commemoratione, legitur Euangelium S. Ioannis in fine vtriusque.

De ordinanda Missa ex supra dictis.

Tit. 14.

1 MAior difficultas est in ordinandis Missis votiuis, quæ petuntur infra octauas, de eo Sãcto cuius est octaua. Sed habes superiùs rubricam propriam, Tit. 4 num. 6.

De hora celebrandi Missam.

Tit. 15.

1 LIcet celebrare horâ cum dimidia ante solis ortum, ex causa.

2 Priuilegiati vt horâ ante,

vel post, celebrare queant, possunt hora, ante, vel post, statam horam à Summistis concessam, celebrare.

Vbi non est aurora physicè, attendatur moraliter & politicè, quando scilicet ibi terminari solet hominum quies, & inchoari labor iuxta probatam locorum consuetudinem.

Missa Parochialis sine cantu, est priuata, non Conuentualis. 3

Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Ecclesiam, pro Missa solemni; præstat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Missam de festo, seu de Dominica post Sextam. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 4

De ijs quæ clarâ voce, aut secretò, dicenda sunt.

Tit. 16.

CAueat sacerdos, ne altâ voce dicat *Memento Domi-* 1

ne famulorum, aut, *& omnium circunstantium*, aut, *Memento etiam Domine*, aut, *Omnis honor & gloria, &c.* Et verba consecrationis.

2 Orationes ante Epistolam, in Missa solemni dicuntur altâ voce à celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 16. num. 1. sed reliqua quæ non notantur alta voce dicenda, etsi dicantur alta voce in Missa priuata, tamen in Missa solemni dicuntur submissâ voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa priuata & solemni.

Tit. 17.

1 SVnt quædam ad quæ genuflectendum notatur num. 1. 2. & 3. huius tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebrans in Missa conuentuali bis genuflectit, nempe cùm priuatim legit; & iterum cum publicè dicuntur. Sicuti fit ad

illa verba, *Et Incarnatus est*, in Symbolo priuato, & publico, si non ſedet celebrans.

In Miſſis priuatis, genuflectendum eſt tantùm vnico genu, & ſolùm ad prima verba verſuum; in Miſſa verò ſolemni genuflectendum eſt vtroque genu, vſque ad finem dum cantantur à choro. 2

Si non ſedet celebrans cum cantatur in choro, *Et Incarnatus est*, genuflectit in ſuperiori altaris gradu; ſi verò ſedet caput apertum tantùm profundè inclinat. 3

Subdiaconus tenens librũ ad Euangelium, ſe gerit ac ſi eſſet marmoreum legile, & Acolythi, ac ſi eſſent marmorea candelabra Reliqui verò (excepto Diacono, qui genuflectit verſus librum, quando eſt genuflectendum, dum legitur Euangelium) genuflectunt verſus altare. 4

Canonici, & omnes his in- 5

feriores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem, cum suo psalmo.† Cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, non genuflectunt.

6 In Missis feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & vigiliarum quæ ieiunantur, & in missis defunct. genuflectendum est ad orationes, & dicto à celebrante *Sanctus*, vsque ad *Pax Domini*, exclusiuè, quia ad illa verba surgendum est. Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis Domini, & quatuor temp. Pentecostes) *ex noua rubrica in recog. Miss.* in quibus non est genuflectendum.

7 Alijs diebus genuflectendum est, initio sacri canonis, vsque ad depositionem calicis inclusiuè. Sed post depositionem calicis stant omnes versus altare in locis suis.

Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties celebrans. 8

Alij de clero, à consecratione vsque ad communionem, duo genua flectere debent, 9 cum transeunt ante altare; & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoque genibus genuflectendum est ad *flectamus genua* & quoties cùm aliquâ morulâ præscribitur genuflexio.

In Missa solemni celebrans 10 medius inter Diaconum & Subdiaconum, sedere potest à cornu Epistolæ dum cantatur *Kyrie eleison, Gloria, Epistola, & Graduale*, & *Credo*. Dixi dum cantatur *Epistola, & Graduale*, quia id non est expresse in rubricis sed conceditur ex decreto Sacræ Rit. Cong. si ...itur tempus.

In choro non sedent qui actu ...ntant ex nona rubr. in recogn. ...iss.

De coloribus paramentorum.
Tit. 18.

IN festo sacrorum stigmatum S. Francisci, adhibetur color albus ex decreto Sac. Rit. Cong. 9. Decemb. 1623. 1

Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis vesp. festi. Si autem vesp. non sint integræ, is color adhibendus est initio vesperarum, qui congruit illi de quo dicitur Capitulum. Si officium & Missa discordant, color altaris sequatur officium; vestium autem sacerdotus sit color Missæ conformis: quæ diuersitas accidit in feria tertia Rogationum, & in vigilijs infra Octauas: pro Missa verò solenni conuenit vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ. 2

De qualitate paramentorum.
Tit. 19.

PLuuiali vtitur celebrãs in processionibus. Nota quòd in processionibus crux præ- 1

ferri debet à Regularibus cũ velo pendente, ſeu pallio, ex decreto Sac. Rit. Cong. 14. Ianuarij 1617. & à ſæcularibus ſine velo, & *imago Chriſti terga debet vertere clero ſequenti,*
2 *quaſi Chriſtus praire videatur; niſi ſit Archiepiſcopalis, vel Papalis, in qua imago crucifixi reſpicit Archiepiſcopum, vel Papam, ſiue mediatè ſiue immediatè pracedat, V.G. etiam ſi Canonici pracedant Archiepiſcopum poſt eius crucem.*

3 Qui Almutijs vtuntur, debent eas deponere cum plùuiale induunt. ✠

4 Vbi pluuiale haberi non poteſt, celebrans vtitur ſtòlâ ſolâ, depòſito Manipulo (ſi iam habeat) tam in proceſſionibus, quàm inbenedictionibus quæ fiunt in altari. *Sed illud notandum eſt (in quo multi errant) quòd ſtola ſemper in modum crucis ante pectus geſtari debet, cingulo de more coniuncta, & vtrinque religata; ſiue in Miſſa,*

siue extra Missam, siue in altari siuè extra altare, siue cum pluuiali, siue absque eo, dummodo adhibeatur super albam: Quod si adhibeatur cum superpelliceo, soluta pendebit à collo hinc inde, quia ligari in modum crucis non potest.

Nullus est Manipuli vsus extra Missam, tam pro Ministris, quàm pro celebrante; & idcircò quoties celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Ministri. 5

Cùm Diaconus induit stolam, osculetur crucem, quæ est in medio eius.

Diaconus, & Subd. non vtuntur Dalmaticis in diebus ieiuniorum (præterquàm in vigilijs SS.) & in Dominicis, & ferijs aduentus, & Quadragesimæ, ac in vig. Pentec. ante Missam (exceptis Dominicis *Gaudete*, & *Lætare*, etiamsi eorum Missa resumatur infra hebd.) Vigilia Nat. Domini 7

ſabbato ſancto in benedictione cerei & in Miſſa & 4. temp. pent. Item in bened. cinerũ, cereorum, & palmarum.

De Præparatione Altaris. Tit. 20.

8 NOn poteſt Epiſcopus deputare Oratoria in domo priuatâ, vt ibi fiat Miſſa, niſi ad diuinum tantùm cultum dedicentur; ex Concilio Tridentino ſeſſ. 22. de obſeru. & euitan. in ſacrificio Miſſæ. Non tamen intelligitur domus priuata palatium Epiſcopi in eo enim capella deputari poteſt pro Miſſa celebranda: poſſet tamen in caſu neceſſitatis, vt ait Suares diſp. 81. ſect. 3. Quòd ſi violetur locus, non poteſt ibi celebrari ſine peccato.

2 Ara lapidea debet eſſe ab Epiſcopo conſecrata cum chriſmate & reliquijs Sanctorum ab Eccleſia approbatorum. Quæ duo ſunt de ſubſtantia cõſecrationis ex Azorio

rio lib. 10. cap. 27. Sed Suares tenet oppoſitam ſententiam quoad reliquias, diſp. 81. Sect. 5. vbi ait, ex vſu conſtare reliquias non eſſe de eſſentia conſecrationis, licèt olim fuerit fortaſſe hac de re præceptum, quia ceſſauit iam præceptum, ceſſante ratione & occaſione eius, quæ fuit ad reſiſtendum hæreticis honorem debitum reliquijs Sanctorum oppugnantibus. Quod patet ex vſu receptiſſimo.

Debet hæc Ara eſſe vel incluſa, vel ſuperpoſita tabulæ ligneæ, vel alterius materiæ ad maiorem cautelam; ſed tamen emineat aliquantulum neceſſe eſt, vt eius limites à ſacerdote facile dignoſci poſint.

Vbi habes in rubrica (tam
ampla ſit ara vt hoſtiam, & 3
maiorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore conſecrationis hoſtiæ, & calicis, quæ vtraque fieri debet

in ara,& non extra.

4 Tribus mappis lineis benedictis vestiendum est altare, nisi necessitas aliud suadeat; duplicatam vnam concedit rubrica, vt sint tres saltem æquiualentes, non ergo duæ simplices tuta conscientia sufficiunt.

5 Nullæ coronides ligneæ, circa altaris angulos ducantur, quod vetitur in cærem. Ep. 1. lib. cap. 12.

6 Conuenit vt pallium altaris, habeat in medio sui crucé, ex Fortunato lib. 2. Epist. 3.

7 Crux cum imagine crucifixi semper collocari debet in medio altaris, nisi quando expositum est sacramentum. *Hæc rubrica absque vlla alia limitatione est intelligenda, siue celebretur in altari cuius icon, seu tabula picta, aut statua est ipsamet Christi crucifixi imago; siue etiam celebretur in altari in quo continuè in tabernaculo immobili sanctissimũ*

asseruatur sacramentum. Illud quoque notandum est, quòd crux ita locari debet, vt pes eius æquet altitudinem candelabrorũ, & crux ipsa tota, candelabris super emineat si commodè fieri potest.

Rubrica præscribit duo 8
candelabra cum candelis accensis. Sufficere vnicum lumen in necessitate, concedit Azorius, lib 10. cap. 28. quæst. 5. imò sebaceam ex seuo, quod vltimum negat Suares disp. 81. sect. 6.

In Missis priuatis nisi aliud 9
exigat ratio festi, non cõuenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicarijs Generalibus, licèt sint Protonotarij, sicut nec eisdem ministrari à duobus Capellanis. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 7. Augusti, 1627.

Præscribitur item tabella Secre- 10
tarum, cussinus supponendus Missali, cereus accendendus ad eleuationem sacramenti, & campa-

nula pulsanda. Sed hac rubrica etsi clarissima, tamen negligitur à plerisque.

11 Ampullæ debent esse vitreæ, non argenteæ, ne contingat error in calice, ob densiorem materiam, qua difficilè vinum cognoscitur ab aqua.

12 Manutergium non debet poni super altare, sed in fenestella, aut paruâ Mensa, cum peluiculâ & ampullis.

13 Super altare, nihil omnino ponatur, quod ad Missæ sacrificium, vel altaris ornatum, non pertineat. Non igitur birretum sacerdotis, siue in principio, siue in fine Missæ; neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dextrã portari debet; Neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14 In altari vbi celebrauit Episcopus proprius in sua Diœcesi, nullus celebrare debet sine eiusdem licentia, quæ

tacita ſufficit in neceſſitate. Idem ſeruari debet reſpectu Legati à latere, intrà fines ſuę Legationis.

In altari priuati oratorij 15
cui conceditur ex priuilegio apoſtolico celebratio Miſſæ, exceptis ſolennioribus feſtis, non poteſt in eis celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione B Virginis, feſto SS Apoſt Petri & Pauli, & omnium SS. ex decreto Sac. Rit. Cong. 17 Nou. 1607. *Nomine Paſchatis & Pentecoſtes, dies tantùm prima intelligitur.*

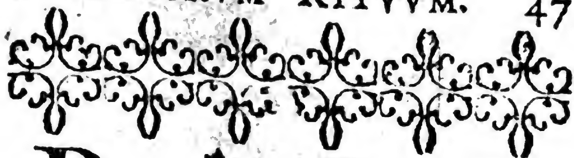
Vmbraculum, ſeu Baldachi- 16
num, ſuper altare appendi cõuenit, forma quadrata, colore conuenienti.

Tabernaculum in quo aſſi- 17
duè aſſeruatur ſacramentum, conopæo veſtiri debet eius coloris, cuius eſt pallium altaris; ſed pro nigro ponitur

violaceus, in honorem Christi viuentis.

18 *Sepimento altaria munda conseruantur, quo arcentur laici, ne altaribus inhæreant indecorè.*

Hîc esto finis primæ partis, Tractatus primi.

PARS SECVNDA,

QVÆ RVBRIcarum Missalis, Ritum seruandum in celebratione Missæ 13. titulis complectitur.

De præparatione sacerdotis celebraturi.

TITVLVS I.

SI Sacerdos confiteri velit, cõfiteatur antequam 1
vestiat indumenta Sacerdotalia.

Ant. *Ne reminiscaris*, quæ in 2

duplicibus duplicatur, duplicari debet etiam ante eas Missas, quæ dicuntur ritu duplici, hoc est cum vnica oratione, siue sint votiuæ, siue pro defunctis (quamquam pro defunctis omitti possint ant. & psalmi.)

3 Non est celebrandum sine libro Missali, aliàs grauiter peccatur. Conuestitur autem Missale ab accuratioribus, proprio integumento colori Missæ conuenientis.

4 Quod iubetur in rubrica, vt perlegatur, siue prælegatur Missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutationi prouisum sit.

5 Calix non debet fieri ex ære, neque ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6 Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intùs de nouo, auro liniatur.

7 In medio purificatorij debet

pingi crux acu.

Parua palla linea, debet esse eiusdem materiæ, cuius est corporale, & eodem cultu veneranda, & non tangenda à laicis, neque à sacratis fœminis. 8

Conuenit vt bursa corporalis, habeat crucem in medio. 9

Quæ pars bursæ aperta est, celebrantem respiciat, velo anteriori super eam reuoluto. 10

In extima corporalis & pallæ superiori parte potest sericum, & aurum addi. 11

Corporale ita plicari debet, vt nec initium eius, nec finis appareat. 12

Non sunt lauanda corporalia in communi vase, sed in proprio ad id destinato. 13

Possunt corporalia tangi post eorum benedictionem, & lotionem, sed non post vsum: neque post lotionem debent 14

iterùm benedici.

15 Si immunda notabiliter ſunt, peccat mortaliter in eis celebrans.

16 Paramenta non debent poni in altari in quo Miſſa eſt facienda, niſi pro ſolis Epiſcopis, & Cardinalibus, vt dec. Sac. Rit. Cong. 7. Iulij 1612. deficiẽte verò ſacriſtiâ, ponatur menſa ſeparata.

17 Si in caſu neceſſitatis ponantur in altari, nunquam in medio altaris, ſed in cornu Euangelij collocentur.

1 Birretum deponens ſacerdos vt paramenta induat, ne illud ſuper Miſſale deponat, neque ſuper calicem; ſcopis ſe purget, & mundet à puluere.

19 Si figura paramenti deſtruitur vel inepta ſit ad vſum ſacrum, amittitur benedictio.

20 Cingulum nondum ruptũ, poteſt nodo reſarciri; quòd ſi rumpatur, alterâ quidem

parte poteris vti, non autem toto per nodum resarcito, quia forma amissa est. Et nota quòd ligamina quibus verè te cingis, sunt magis de forma cinguli, quàm illæ eiusdem partes, quæ pendent versus terram, vt scias ferre iudicium de eodem benedicendo iterum.

Si quis celebret cum enormiter immundis paramentis peccat mortaliter; lauanda verò sunt in proprio vase. De consec. d. 4. c. omnis. 21

Benedictionem vestium, esse ordinis Episcopalis, non iurisdictionis, censent Tabien. V. Abbas. num. 12. Vgolinus de Episc. cap. 32. num. 9. quam idcircò Episcopi alijs non possunt sine Papæ facultate delegare. 22

In Clericis peregrinis, & rusticanis, tolerãdæ sunt breuiores vestes, non tamen supra medium crus. Homob. 23

tract. 4. quæst. 145.

24 Concilium Palentinum sub Vrbano 6. definiuit coronam Sacerdotis esse debere ad mē-suram maioris hostiæ. Toletanum 4. coronam Clerici ad mensuram minoris hostiæ; ergo Diaconorum & Subdiaconorum erit formæ mediæ.

25 In amictu, manipulo, & stolâ, cruces adesse debent, quas osculari debemus, dum eas accipimus. Sed omittant signum crucis, quod præter rubricam, sibi faciunt quidam manu, & amictu simul à fronte ad pectus; vel signent se manu tantùm antequàm accipiant amictum.

26 *Nota quod dum alba induitur Sacerdos, ab alio accipit, submittens caput iunctis manibus.*

27 Ligari debet manipulus infrà cubitum, non suprà, nec longiùs à manu.

28 Stola imponitur collo, non longè à collo, longè enim à

collo, proprium est Episcopi.

Transuersando stolam ante pectus, Sacerdos ducit partem à sinistro humero pendentem ad dextram, tùm partem à dextro humero pendentem ad sinistram. 29

Planeta recentiori vsu habet speciem columnæ à parte posteriori; ab anteriori verò crucem, quasi sacerdos sit inter columnam, & crucem Christi. 30

Annuli vsus expressè prohibitus fuit Protonotarijs nō participantibus, & quibuscumque Doctoribus, à Sac. Rit. Cong. 11. Febr. 1623. & item Canonicis Cathedraliū 20. Nou. 1628. & Canonicorū nomine veniunt etiam dignitates quæcumque, siue sint de gremio Capituli, siue non. 31

De ingressu Sacerdotis ad altare. TIT. 2.

SAcerdos omnibus paramētis indutus, accipit manu 1

ſiniſtrâ calicem, quem portat eleuatum ante pectus, burſam manu dextrâ ſuper calice tenens, & facit reuerentiam cruci, vel imagini quæ eſt in ſacriſtia, capite cooperto, & profundè inclinato.

2 Si contigerit Sacerdotem tranſire ante altare maius capite cooperto, faciat ad illud reuerentiam: ſi ante locũ Sacramenti, genuflectat cooperto capite: Sacramento verò patente in altari, genuflectat detecto capite, & cautè ſe gerat dum amouet manum dextram ad detegendum caput, neque incedat idcircò longiùs aperto capite, quod titulo maioris reuerentiæ aliqui faciunt, ſed minùs cautè, ob calicem quem manu geſtant.

3 Si contigerit tranſire ante altare vbi miniſtratur Sacramentum, vel vbi expoſitum eſt, genuflectat vnico genu detecto capite: Idem obſeruet

ſi aduertat in altaribus minoribus adhuc eſſe poſt conſecrationem, Sacramentum ſed in eleuatione hoſtiæ, vſque ad calicis depoſitionem, duobus genibus fit adoratio.

Si tranſeat ante altare, in quo ſit expoſita ſolenniter reliquia inſignis Sancti de quo fit feſtum ibidem; conuenit vt apertum caput inclinet illi profundè. In alijs reliquiarum expoſitarum caſibus, habeatur ratiò altaris tantùm.

Cùm peruenerit ad altare, ſtans in plano capellæ, ante infimum gradum, detecto capite, altari profundè inclinat. Si autem in eo ſit tabernaculum SS. Sacramenti genuflectit.

Nota quòd non licet celebrare tecto capite ſine iuſta cauſa, & legitima diſpenſatione. 6

Explicandum corporale eſt, ita vt ora corporalis oram al- 7

taris tangat, eo fine, vt manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post cōsecrationem intra corporale, contineantur commodiùs.

8 *Ita aptandum est velum tam initio, quàm in fine Missæ post communionem, vt in anteriori parte lateat totus calix.*

9 Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedicto, debet vas illud cooperiri aliqua patena, vel palla, ante, & post consecrationem: vel si pyxis proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10 *Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat*, in missis priuatis.

11 Sacerdos inchoaturus Missā, antequàm descendat ab altari. priùs, facit cruci reuerentiam, cum capitis profunda inclinatione; tum vertit se ad cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere altaris ad dextrum.

12 Missa solennis, principalis, &

& conuentualis est eadem. Sed alia est solemnis; alia minùs solẽnis. Solennis est ea in qua nihil omittitur quod ad solemnitatem spectet; minùs solemnis est ea in qua omittitur incensatio, & pacis osculum. In minùs solemni, Subdiaconus portat calicem, Diaconus librum de sacristia ad altare. Hic deposito & aperto libro, descendit ad celebrantem, cum quo confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato corporali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa reuertuntur eodem modo in sacristiam. In solemni verò collocantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirum Missale vnum, seu duo, pro Epistola, & Euangelio cantandis, velum longum pro Subdiacono, peluicula cum vrceolis, & manutergio, calix cũ purificatorio

taris
qu
ne
cō
le.
8
ini.
mu
la:
9
in
di
ri
a
v
o
10
ſt
11 S
a
p
c
t
E
1
a
12

procedūt capite operto, vnus post alium. Pares autem cum celebrante, si hic pluuiali sit indutus pro aspersione aquæ benedictæ.

Acolythi debent esse pares statura, vt æqualia in 14
motu sint candelabra, ferant autem eadem illi, ita vt qui à parte dextra incedit, apponat dextrā nodo candelabri medio, sinistram pedi eiusdem; & qui à sinistra incedit è conuerso, sinistram nodo, dextram pedi: Si adsit cæremoniarius procedit sol⁹ post Acolythos.

Candelabra cum candelis 15
accensis collocantur in cornibus mensæ anterioribus, vt vsui præsto sint Acolythis.

Birreta celebrantis (qui dat 16
Diacono suum) & ministrorum, deponuntur à cæremoniario extra credentiam, super aliquod scamnum, puta vbi sunt sessuri, vel in alio loco decenti.

17 Antequàm celebrans incipiat confeſſionem genuflectit, ſi in altari eſt tabernaculum SS. Sacramenti; vel ſi non eſt, caput profundè inclinat cruci: Miniſtri verò tam Diaconus, quàm Subdiaconus, &, omnes alij etiam cruci quæ in altari eſt genuflectunt in totâ Miſſa quando contigerit tranſire ante illam, quod expreſsè habetur tit. 4. rubric. num 7.

18 Ad confeſſionem genuflectunt Acolythi, & Thuriferarius, propè credentiam; Cæremoniarius ſi adeſt genuflectit vbi vult à latere commodiori ad functionem ſuam, cui neque ſtanti aſſignari poteſt certus locus in Presbyterio, vt plurimùm ſtabit à cornu Epiſtolæ.

19 Si dum celebratur ſolemniter in altaribus minoribus, contingat tranſire ante altare maius, vel SS. Sacramenti, fiat

vt ſupra in Miſſa priuata: Sed celebrans ſemper detegat caput, quia non geſtat calicem, & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Miniſtros, qui eadem cum ipſo præſtare debent.

De principio Miſſæ, & Confeſſione faciendâ. TIT. 3.

SAcerdos pro confeſſione faciendâ, deſcendit in plano Capellæ. 1

Si celebraturus ſit coram ſummo Pontifice, ſiſtat ſe in 2
infimo gradu altaris à cornu Euangelij, ante ipſum Pontificem, vbi genuflexus expectat benedictionem, qua accepta erigit ſe, & ſtans aliquantùm verſus ad altare, incipit Miſſam. Si autem ſit coram Cardinale, Legato ſedis Apoſtolicæ intra fines ſuæ Legationis, Patriarcha, in locis ſuæ iuriſdictionis, Archiepiſcopo in tota eiuſdem Prouincia; Epiſcopo in ſua Diœceſi, etiam in

Ecclesijs Regulariũ, & exemptis; stans in infimo gradu à cornu Euangelij, dato signo profundè eis inclinat caput, & versus ad altare incipit Missam. Minister autem in his casibus erit in cornu Epistolæ. Cum alijs Principibus, & Prælatis debet Sacerdos ita se gerere, vt eos quidem honoret, sed parciùs quàm prænominatos in rubr. Putà antequàm accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, vt supra, sese illis inclinet capite tecto, profundè & profundiùs, pro dignitate personarum. Idem præstare poterit in fine Missæ recedens ab altaris gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ.

3 Quemadmodum celebrans non debet quemquam aduertere in alio altari celebrantem etiamsi Sacramentum eleuet; Sic nec Ministri parati: non verò inferiores Ministri

qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

Cum seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pe- 4
ctus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat.

Benedicens aliquid in altari, sinistram ponit super altare, 5
quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aëre teneri. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnica manu, V. G. voluenda sunt folia Missal. vel aliquid simile agendum, tunc enim alia manus deponi debet, & nunquam vnica manus suspensa teneri.

Non debet addi nomen patroni, aut alicuius Sancti in 6
Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

Cum celebrans dicit *& vobis fratres, & vos fratres*, *Misc-* 7

reatur vestri, conuertitur paululùm versus ministros, in Missa solemni; & Ministri reciprocè cum dicunt *& tibi Pater, & te Pater, Misereatur tui* inclinant versus celebrantem. Ad *Misereatur*, adhuc inclinati manent, sed ad *Indulgentiam* stant. Sed in Miss. priu. Sacerd. non conuertitur.

8 *Signa crucis sibi adhibent Ministri vnà cum celebrante in tota Missa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De Introitu, Kyrie Eleison, & Gloria. TIT. 4.

1 OSculatur Sacerdos altare in medio, non à latere.

2 Vbi non sunt reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica) in altari omitti debent verba *quorum reliquiæ hîc sunt*, eoque casu osculum altaris fieri debet, ad ea verba, *indulgere digneris*.

3 In deosculatione siue altaris, siue libri, siue alterius rei

nunquam producitur ſignum crucis pollice, vel manu ſuper id quod oſculandum eſt.

Cùm Sacerdos dicit *Gloria Patri*, conuertere debet caput ad Crucem, non perſonam. 4

Oportet iungere manus in verbo *Amen*, in fine hymni angelici, peracto ſigno crucis. 5

In Miſſa ſolẽni, cùm Sacerdos aſcendit ad altare, Diaconus ſiniſtrâ manu, Subdiaconus dextra, albam, & veſtem anteriorem celebrantis, paululum eleuant; & ſolus Sacerdos oſculatur altare: *Miniſtri verò neque oſculantur, neque tangunt, ſed ſuo quiſque loco genuflectit, & ſtatim ſurgit: quod ſemper obſeruent, etiamſi celebretur in altaribus vbi non eſt Sacramentum, ſed ſola crux cum imagine Crucifixi.* 6

Oſculato altari à celebrante ſequitur incenſatio. *Nota quod ſi quidpiam aliud miſceatur cum incenſo, maior quantitas* 7

taris tangat, eo fine, vt manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post cõsecrationem intra corporale, contineantur commodiùs.

8 *Ita aptandum est velum tam initio, quàm in fine Missæ post communionem, vt in anteriori parte lateat totus calix.*

9 Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedicto, debet vas illud cooperiri aliqua patena, vel palla, ante, & post consecrationem: vel si pyxis proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10 *Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat*, in missis priuatis.

11 Sacerdos inchoaturus Missã, antequàm descendat ab altari. priùs, facit cruci reuerentiam, cum capitis profunda inclinatione; tum vertit se ad cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere altaris ad dextrum.

12 Missa solennis, principalis, &

& conuentualis est eadem. Sed alia est solemnis; alia minùs solēnis. Solennis est ea in qua nihil omittitur quod ad solemnitatem spectet; minùs solemnis est ea in qua omittitur incensatio, & pacis osculum. In minùs solemni, Subdiaconus portat calicem, Diaconus librum de sacristia ad altare. Hic deposito & aperto libro, descendit ad celebrantem, cum quo confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato corporali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa reuertuntur eodem modo in sacristiam. In solemni verò collocantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirum Missale vnum, seu duo, pro Epistola, & Euangelio cantandis, velum longum pro Subdiacono, peluicula cum vrceolis, & manutergio, calix cū purificatorio

hoſtia in patena, palla, velum, burſa cum corporali. Calix autem erit in medio credentiæ, cætera hinc inde. *Hæc omnia debent cooperiri velo oblongo vſque ad terram vndequaque pendente.*

13 Antequam celebrans exeat è ſacriſtiâ cum miniſtris, imponat (capite aperto) incenſum in thuribulũ, miniſtrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, cum benedictione. Thuriferarius autem portans Thuribulum manu dextra, in annulum quidem maiorem pollice immiſſo, annulum verò catenæ mediæ, ſiue operculi, annulari digito ſuſtentans, & nauiculam (illius ſcilicet pedem) ſiniſtrâ manu tenens, ita vt pars quæ aperitur à parte exteriori ſit, non pectus reſpiciat, præcedit ante omnes, ſicut in ſacris proceſſionibus. Diaconus, & Subdiaconus

procedũt capite operto, vnus post alium. Pares autem cum celebrante, si hic pluuiali sit indutus pro aspersione aquæ benedictæ.

14 Acolythi debent esse pares statura, vt æqualia in motu sint candelabra, ferant autem eadem illi, ita vt qui à parte dextra incedit, apponat dextrã nodo candelabri medio, sinistram pedi eiusdem; & qui à sinistra incedit è conuerso, sinistram nodo, dextram pedi: Si adsit cæremoniarius procedit sol⁹ post Acolythos.

15 Candelabra cum candelis accensis collocantur in cornibus mensæ anterioribus, vt vsui præsto sint Acolythis.

16 Birreta celebrantis (qui dat Diacono suum) & ministrorum, deponuntur à cæremoniario extra credentiam, super aliquod scamnum, putà vbi sunt sessuri, vel in alio loco decenti.

17 Antequàm celebrans incipiat confeſſionem genuflectit, ſi in altari eſt tabernaculum SS. Sacramenti; vel ſi non eſt, caput profundè inclinat cruci: Miniſtri verò tam Diaconus, quàm Subdiaconus, & omnes alij etiam cruci quæ in altari eſt genuflectunt in totâ Miſſa quando contigerit tranſire ante illam, quod expreſsè habetur tit. 4. rubric. num 7.

18 Ad confeſſionem genuflectunt Acolythi, & Thuriferarius, propè credentiam; Cæremoniarius ſi adeſt genuflectit vbi vult à latere commodiori ad functionem ſuam, cui neque ſtanti aſſignari poteſt certus locus in Presbyterio, vt plurimùm ſtabit à cornu Epiſtolæ.

19 Si dum celebratur ſolemniter in altaribus minoribus, contingat tranſire ante altare maius, vel SS. Sacramenti, fiat

vt ſupra in Miſſa priuata: Sed celebrans ſemper detegat caput, quia non geſtat calicem, & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Miniſtros, qui eadem cum ipſo præſtare debent.

De principio Miſſæ, & Confeſſione faciendа. TIT. 3.

SAcerdos pro confeſſione faciendа, deſcendit in plano Capellæ. 1

Si celebraturus ſit coram ſummo Pontifice, ſiſtat ſe in infimo gradu altaris à cornu Euangelij, ante ipſum Pontificem, vbi genuflexus expectat benedictionem, qua accepta erigit ſe, & ſtans aliquantùm verſus ad altare, incipit Miſſam. Si autem ſit coram Cardinale, Legato ſedis Apoſtolicæ intrà fines ſuæ Legationis, Patriarcha, in locis ſuæ iuriſdictionis, Archiepiſcopo in ipſa eiuſdem Prouincia; Epiſcopo in ſua Diœceſi, etiam in 2

Ecclesijs Regulariũ, & exemptis; ſtans in infimo gradu à cornu Euangelij, dato ſigno profundè eis inclinat caput, & verſus ad altare incipit Miſſam. Miniſter autem in his caſibus erit in cornu Epiſtolæ. Cum alijs Principibus, & Prælatis debet Sacerdos ita ſe gerere, vt eos quidem honoret, ſed parciùs quàm prænominatos in rubr. Putà antequàm accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, vt ſupra, ſeſe illis inclinet capite tecto, profundè & profundiùs, pro dignitate perſonarum. Idem præſtare poterit in fine Miſſæ recedens ab altaris gradibus, dum adhuc eſt in plano Capellæ.

3 Quemadmodum celebrans non debet quemquam aduertere in alio altari celebrantem etiamſi Sacramentum eleuet; Sic nec Miniſtri parati: non verò inferiores Miniſtri

qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

Cum seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pectus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat. 4

Benedicens aliquid in altari, sinistram ponit super altare, 5 quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aëre teneri. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnica manu, V. G. voluenda sunt folia Missal. vel aliquid simile agendum, tunc enim alia manus deponi debet, & nunquam vnica manus suspensa teneri.

Non debet addi nomen patroni, aut alicuius Sancti in 6 Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

Cum celebrans dicit *& vobis fratres*, *& vos fratres*, *Miss-* 7

reatur vestri, conuertitur paululùm versus ministros, in Missa solemni; & Ministri reciprocè cum dicunt *& tibi Pater, & te Pater, Misereatur tui* inclinant versus celebrantem. Ad *Misereatur*, adhuc inclinati manent, sed ad *Indulgentiam* stant. Sed in Miss. priu. Sacerd. non conuertitur.

8 *Signa crucis sibi adhibent Ministri unà cum celebrante in tota Missa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De Introitu, Kyrie Eleison, & Gloria. TIT. 4.

1 OSculatur Sacerdos altare in medio, non à latere.

2 Vbi non sunt reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica) in altari omitti debent verba *quorum reliquiæ hîc sunt*, eoque casu osculum altaris fieri debet, ad ea verba, *indulgere digneris*.

3 In deosculatione siue altaris, siue libri, siue alterius rei

nunquam producitur ſignum crucis pollice, vel manu ſuper id quod oſculandum eſt.

Cùm Sacerdos dicit *Gloria Patri*, conuertere debet caput ad Crucem, non perſonam. 4

Oportet iungere manus in verbo *Amen*, in fine hymni angelici, peracto ſigno crucis. 5

In Miſſa ſolẽni, cùm Sacerdos aſcendit ad altare, Diaconus ſiniſtrâ manu, Subdiaconus dextra, albam, & veſtem anteriorem celebrantis, paululum eleuant; & ſolus Sacerdos oſculatur altare: *Miniſtri verò neque oſculantur, neque tangunt, ſed ſuo quiſque loco genuflectit, & ſtatim ſurgit: quod ſemper obſeruent, etiamſi celebretur in altaribus vbi non eſt Sacramentum, ſed ſola crux cum imagine Crucifixi.* 6

Oſculato altari à celebrante ſequitur incenſatio. *Nota quod ſi quidpiam aliud miſceatur cum incenſo, maior quantitas* 7

semper debet esse incensi, ut incensum dici queat.

Regula seruanda pro incensatione facienda.

NAuicula datur à thuriferario, Diacono ministranti sine osculis. Subdiaconus in hoc casu stat à sinistris celebrantis; Thuriferarius verò sustentat annulum maiorem, manu sinistrâ, & eleuato altero annulo operculi, manu dextra, eadémque manu complectente catenulas circa medium earum, inter operculum & thuribulum, flexoque quasi genu dextro offert thuribulum æqualiter eleuatũ ad nauiculæ altitudinẽ, Celebranti.

Tunc Diaconus parùm inclinatus versùs celebrantem, dicit, *Benedicite Pater Reuerende,* & osculatur cochlear, & manum celebrantis, ante, & post; at celebrans manum sinistram pectori admouet, & dextrâ sumit ter, & ter immittit

incensum in thuribulum de nauicula, dicens interim, *Ab illo benedicaris &c.* & deposito cochleari producens manu dextrâ signum crucis, super thus, in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimittit nauiculam in manu thuriferarij, qui eam accipit sine osculis demissoque operculo statim tradit thuribulum Diacono, qui dat illud celebrãti, osculata priùs catenularũ sũmitate, & manu illius dextra.

Nota pro faciliori intelligentia eorum quæ seruari debent in incensatione quòd altare bifariam diuiditur, nempe in planitiem, seu mensam; & frontem, seu faciem: planities est pars superior, id est tabula altaris; frons verò, anterior pars. Planities diuiditur in partem anteriorem, & posteriorem; frons verò non diuiditur, sed vocatur anterior pars simpliciter. Quælibet harum partium tam

„ anterior, quàm posterior pla-
„ nitiei, & frons altaris, incen-
„ sari debet triplici ductu ab-
„ vtroq; latere, vt clariùs pate-
„ bit, & præ oculis exhibebitur
„ in imagine supposita. His præ-
„ missis; cum celebrans accepe-
„ rit thuribulum à Diacono,
„ facta cruci reuerentia pro-
„ funda, vel genuflexione Sa-
„ cramento, eam ter incensabit
„ nihil dicens, neque in tota
„ hac incensatione: & factâ ite-
„ rùm cruci reuerentiâ, vel ge-
„ nuflexione Sacramento, in-
„ censat altare, non candela-
„ bra (quod benè nota, sed po-
„ steriorem planitiei partem,
„ æquali distantia (prout di-
„ stribuuntur candelabra) linea
„ recta, à medio eius vsque ad
„ cornu Epistolæ: vbi demissa
„ manu thurificat illius postre-
„ mam partem inferiorem, mox
„ superiorem, bis ducto thuri-
„ bulo; & conuersus ad altare,
„ eleuans manum incensat eius

planitiem, ſeu menſam, in parte anteriori, ter ducens thuribulum, linea tranſuerſali, quaſi per ſemicirculos, vſque ad medium; vbi facta cruci reuerentia, vel genuflexione Sacramento, procedendo thurificat aliud latus altaris, nempe poſteriorem planitiei partem, triplici ductu, linea recta, vſque ad cornu Euangelij, & pariter incenſatâ inferiori, & ſuperiori parte ipſius cornu Euangelij, duplici ductu, adhuc ſtans ibidem, eleuans thuribulum, ter incenſat anteriorem planitiei partem, linea tranſuerſali quaſi per ſemicirculos verſus medium altaris, vt fecit in cornu Epiſtolæ; deinde manu aliquantùm demiſſa, incenſat frontem ter ducens thuribulum, dum procedit à cornu Euangelij, vſque ad medium altaris, & factâ cruci reuerẽtia, vel genuflexione

,, Sacramento, incenſat ſimili-
,, ter triplici ductu reliquam
,, faciei partem, vſque ad cornu
,, Epiſtolæ, vbi reddit thuribu-
,, lum ipſi Diacono. *Subinde nota*
,, *quòd & ſi pauciora ſint quàm ſex*
,, *candelabra, adhuc triplici ductu*
,, *thuribuli incenſatur vnumquod-*
,, *que latus altaris : Nota, præterea,*
,, *quòd cùm celebrans incenſat, Dia-*
,, *conus & Subdiaconus inſeruiunt*
,, *hinc, inde, eleuando planetæ eam*
,, *partem quæ eſt circa eius brachia,*
,, *vt non impediatur; alterâ eorum*
,, *manu pectori admotâ.*

Si fuerint reliquiæ, ſeruentur quæ in Miſſali notantur.

✝

Nota numeros ſequentis imaginis, ſic facilè intelliges quæ ſuprà ſcripſimus de incenſationibus.

ORDO IN
4
17
16
21
22
23
25

" Sacramer

" te [illegible] kir

Diaconus in accipi[illegible] thuribulo à celebrante, osculatur primò manum eius, tum catenularum summitatem, eumque incensat cum inclinatione capitis profunda, ante & post; cui nec modicùm quidem celebrans caput inclinat.

Librum amouet de altari thuriferarius (si abest cæremoniarius) & restituit statim, quando nimirum incensandum est cornu Epistolæ, seu Euangelij, tempore incensationis huius, & oblatorum.

Quòd si adsit assistens plutiali indutus, eiusdem erit amouere librum. Subdiaconus autem ad incensationem celebrantis à Diacono, sistit se contra cornu Epistolæ, neque cum Diacono caput inclinat celebranti.

Finita incensatione, redit in sacristiam thuriferarius; qui propterea non habet

Sacramēti stabilem in Presbyterio

8 Solus celebrans legit *Introitum*, non Ministri: qui tamen respondent & dicunt cum eo nouies *Kyrie eleison*, in eodem cornu Epistolæ vsque ad nonum.

9 Quando Diaconus, & Subdiaconus stant vnus post alium, Diaconus se locat super secundum gradum, & Subdiaconus in plano capellæ formantes lineam rectam.

10 *Quando Diaconus, & Subdiaconus ascendunt ad altare, faciunt prius genuflexionem in medio vnde discedunt, sed non debent aliam iterum facere ad altare: & vice versa quando discedunt ab altari genuflectunt, sed nullam aliam faciant genuflexionem reuersi ad loca sua.*

11 Cùm celebrans dicit *hymnum angelicum* caput inclinant Ministri cum eo, & cum eodem se signant in fine.

Si

Si sedendum erit, ...
camno oblongo, & decenter
estito, à latere Epistolæ, in
lano capellæ, postquàm
elebrans dixerit secretò to-
ım hymnum angelicum,
ēta Cruci à celebrante in-
ınatione, seu genuflexio-
e Sacramento, & à mini-
is semper genuflexione, des-
ndunt vnus post alium, per
euiorem viam, à latere Epi-
olæ, ad sedem paratam, in
a sedent, cooperto capite:
od tamen aperiunt cum in-
natione ad verba eiusdem
mni, ad quæ inclinandum
tatur in rubr. parte secun-
tit. 4. num. 3. dum can-
ur à choro. In fine verò
ı se signant rursus signo
ıcis, quæ omnia, & in Sym-
o sunt obseruanda.
edet celebrans medius in- 13
Diaconũ à dextris, & Sub-
onũ à sinistris: stant Aco-
i regulariter ad credentiã.

ssuri ad altare, dimis- Sacram- sirretis procedunt vnus post alium, per planum capellæ, & factâ in medio reuerentiâ altari, vel genuflexione Sacramento, ascendunt quisque ad locum suum, vno remanente post alium.

15 *Si sedendum non sit* (quod maximè decet coram Sacramento in altari exposito) *stabunt apud altare quasi pares, à principio, vsque ad finem dicti hymni cantati à choro, & inclinabunt vt supra*, finitóque hymno, factâ à Ministris genuflexione ibidem, descendent ij ad gradus suos, vt vnus stet post alium.

De Oratione. TIT. 5.

1 PRæter extensionem & iunctionem manuum, quæ præscribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiscum*, earũdem eleuationem addit cæremoniale Episcoporũ lib. 2. c 8.

2 Qui vtuntur perspicillis,

nunquam deponant ea, super corporale.

Dubitant non pauci de situ manuum, tempore orationum & Canonis, sed rubrica apertè docet quòd ita debent extendi ante pectus, vt palma vnius manus respiciat alteram, digitis omnibus simul iunctis, quorum summitas, humerorum altitudinem, distantiamque non excedat, non igitur debent demitti ad pectus, vel infra pectus, sed ad humerorum altitudinem eleuari. 3

De Epistola, Graduali, & alijs, vsque ad Offert.

TIT. 6.

DVm signatur liber Euangeliorum, sinistra manus apponi debet eidem libro. 1

Signa in fronte & in pectore fiunt pollice tantum, *multi conuertunt se ad crucem, vel versus Sacramentum initio Euangelij, sed hoc est præter rubricam.* 2

Si plures Prælati æquales 3

interſint Miſſæ, nulli dabitur liber oſculandus, nec etiam celebranti; ſi plures inæquales, digniori tantùm.

4 Tolerari poteſt illa conſuetudo qua defertur liber prælato, continuante celebrante Symbolum, non autem tolerari debet altera, qua prælatus oſculatur librum, dicto offertorio, cum non dicitur *Credo.* Miniſter librum defert ſine vlla reuerentia ad prælatum, ſed poſtquam, ille fuerit oſculatus, libro ſtatim clauſo reuerentiam illi debitam faciet; Ille verò tantùm qui librum oſculatur dicere debet, *per Euangelica dicta, &c.* ſunt enim verba oſculantis propria, quæ ideò omiſſo oſculo omittuntur, & in Miſſa defunctorum.

5 Ex decretis Cong. Cardinalium ſuper negotia Epiſcoporum 22. & 28. Aug. 1589. non defertur liber oſculandus

Vicario Apoſtolico, neque Commendatario, ſeu eiuſdem procuratori ex decret. Sacr. Rit. Cong. 17. Sept. 1611. neque alijs à SS. Pōtifice, Cardinali in loco ſui Tituli, Legato intra fines ſuæ legationis, Patriarchæ, in loco ſuæ iuriſdict. Archiepiſcopo in ſua Prouincia, Epiſcopo in ſua Diœceſi & ſine facultate ſedis Apoſtolicæ: Principibus autem magnis ex tolerantia, nō autem inferioribus laicis, & illis alius liber deferendus eſt, & non idem ipſe celebrantis, qui proprium eo caſu ſemper oſculari debet librum.

Quando in Symbolo celebrans dicit, *adoratur*, caput inclinat, ſed non ad ſequens verbum *conglorificatur*; in fine Symboli ſignat ſeipſum, ad verbum *Amen*, iungit manus. 6

In Miſſa ſolemni, Subdiaconus circa finem vltimæ orationis, comite Cæremoniario, 7

procedit ad cantandam Epistolam. Comitatur autē Subdiaconum à sinistris eiusdem, quod & aliàs facit, genuflectens cum eo vnico genu, in medio altaris.

8 Cantari debet Epistola, iuxta cornu altaris, vbi celebrans legit Epistolam, in plano Presbyterij.

9 *Si inferior Subdiacono, cantare velit Epistolam, ne sacras induat vestes, sed superpelliceum tantùm.*

Epistolâ cantatâ, Subdiaconus, facta iterum genuflexione altari in medio, redit ad celebrantem, & genuflectens osculatur eius manum & ab eo benedicitur, præterquàm in Missis defunct. posteà idem Subd. defert Missale celebrantis ad cornu Euangelij, & ibi ministrat celebranti.

10 Diaconus defert librum Euangeliorum nullo comite (comes enim datur Ministris ad aliquid cantandum, aut

quando exeundum est à Presbyterio) & collocat in medio altaris. *Interim notandum est quòd celebrans non debet interrumpere Euangelium quod legit, vt ea præstet, quæ circa Diaconum sunt peragenda, sed hic expectet finem & lecto Euãgelio submissa voce, nõ osculatur librum celebrans, sed post Euangelium solemniter cantatum.* ✝

Diaconus dicit *Munda cor meum*, super primo altaris gra- 11
du altiori, in quo etiam versus celebrantẽ in latere Euangelij, non omninò conuersus ad eum, petit benedictionem, quâ acceptâ osculatur manum celebrantis.

Cum Diaconus petit bene- 12
dictionem genuflexus, reliqui ministri stant (nisi coram Episcopo celebretur) quia eo casu omnes Ministri genuflectunt.

Cantari debet Euangelium 13
versùs Aquilonem inter altare, & populũ quod idem est ac contra altare versùs populum;

& reuera verba rubricæ quæ alioquin pugnare viderentur inuicem, non pugnant, ſed locum & ſitum quaſi medium indicant, ita vt Diaconus, neque totus ſit contra altare, neque totus verſus populum, ſed inter vtrumque faciem ſiſtat ſuam.

14 Dum cantatur Euangelium, Thuriferarius ſtabit poſt Diaconum ad ſiniſtram eiuſdem, & agitabit leuiter thuribulum, eleuata aliquantulum operculi catenulâ, ne ignis extinguatur.

15 Subdiaconus & Acolythi immobiles ſtabunt, neque capita inclinabunt vnquã, multò minùs genuflectent. Cæremoniarius poſt Diaconum ſtabit.

16 Subdiaconus defert librum apertum ad ſacerdotem, ſine vlla reuerentia, tam altari in quo patet Sacramentũ, quàm Sacerdoti, ob reuerentiã ſacri

Euangelij; deinde clauso libro facit reuerētiam vtrique, & deponit librum super credentiā. Acolythi finito Euangelio deponunt candelabra sine mora.

Diaconus in plano medio 17
ter incensabit celebrantem, qui coram prælato suo sicut non osculatur librum, sic non incensatur.

Si concio habenda sit, con- 18
cionandū est dicto Euangelio.

Si celebrans velit concio- 19
nari, sedeat super scamno nudo in cornu Euangelij, capite tecto, aut sine casula in pulpito.

Si celebrans sit in altari dū 20
cantatur à choro *& incarnatus est*, ad illa verba genuflectit cum Ministris, quisque in lo[redacted], versus altare iuxta anteriorem tabulæ partem, nec enim recedendum ab altari ad genuflectendum in superiori altaris gradu.

Diaconus solus cum debi- 21

tis reuerentijs, portat bursam corporalium sine comite; & it per viam breuiorem ad credentiam, per longiorem ad altare; interim surgit Subdiaconus, & stans capite detecto, expectat aduentum Diaconi, vt cum eo sedeat vt priùs, sed cum accedit; celebrans, & Subdiaconus, si ad altare sint & non sedeant, paululùm secedũt versus cornu Euangelij, vt Diacono venienti quasi mediũ altaris totũ relinquant.

22 In Missa solemni quam celebrans dicit sine Diacono & Subd. dicit nouies *Kyrie eleison*, in cornu Epistolæ, vt in alijs Missis solemnibus. Item, *humiliate capita vestra Deo*, sed versus altare.

De Offertorio, & alijs, vsque ad Canonem. TIT. 7.

1 SVnt qui dicunt Offertoriũ expansis manibus, sed hoc est expressè contra rubr. quæ præcipit dici iunctis manibus,

alij dicunt submissâ voce contra rubricam.

Velum plicari debet à Ministro,& deponi propè tabellam secretarum ab eadem parte altaris, vbi calix,ne super corporale, aut extra illud remaneat non plicatum:quod cùm neque à Sacerdote plicari conuenire videatur, plicetur à Ministro; qui explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem peluiculam cum vrceolis. 2

Si fuerint plures hostiæ cõsecrandæ in pyxide, Sacerdos dextrâ discooperit eam antequàm accipiat patenam, eamdemq; collocat in medio corporalis, inter locum calicis,& tabellam secretarum,nec ideò debet eam eleuare, sub prætextu oblationis, sed sufficit si ad eam intentionem dirigat. 3

Minister tenere debet ampullæ partẽ inferiorem, ita vt Sacerdos eam possit per aurem 4

ſeu manubriolũ capere, debet item recipere eandem, manu ſiniſtra, vt alteram ſtatim miniſtret ampullam manu dextra: offerat autem ambas cũ oſculis earum non manus Sacerdotis, & cum debita reuerentia, ſaltem inclinando caput, niſi Sacerdos de maioribus exigat genuflexionem. Sed & Sacerdos ipſe propiùs admoueat calicem ampullis, ita vt neque gutta cadere queat ſuper altaris mappam, & ſi guttæ vini, aut aquæ diſperſæ appareant intra calicem, tunc vel circumacto vino calicis vniantur, vel purificatorio abſtergantur.

5 Dum Sacerdos offert calicem; illum ita eleuatum tenet, vt cuppa calicis, nõ excedat oculos, neque ſit infra os.

6 Nota quod verba illa rubricæ, *quod ſemper facit quando aliquid eſt benedicturus* ante, *veni ſanctificator*, intelliguntur tan-

tum de manibus expandendis, non de oculis eleuandis, qui poſt conſecrationẽ defigendi potiùs ſunt in hoſtiam conſecratã, & item quando vtraque manus eſt libera, nec earum altera eſt occupata ad hoſtiam tenendam, ſeu calicem: quod accidit paulò ante conſecrationem; neque enim deponenda eſt hoſtia, vel calix, in eo caſu, vt manus iungantur, ad illud verbum, *benedixit*.

Ad formandas cruces manu dextra, regula ſit, vt formentur duæ lineæ, hoc modo ✠ non autem quatuor puncta ∴ & lineæ illæ non excedant menſuram palmi cõmunis manus. Item tranſuerſa pars crucis, fiat manu quoque tranſuerſa, ex Innocentio 3. lib. 5. c. 1. Non rectâ quâ ad abigendas à calice muſcas vtimur. Non igitur debet fieri in circulo, neque 7

in varicatione digitorum. Sed nota quòd dum præscribitur formanda crux super vtrumque; formari debet inter hostiam & calicem, ita vt æqualiter altè fiat crux à calice ad hostiam, & transuersè super oram anteriorem pallæ, quæ calicem tegit, eò quòd media esse solet inter calicem & hostiam.

8 *Si facienda est oblatio populi, fiat dicto Offertorio, ante oblationem hostiæ.*

9 Qui Missas nouas celebrant, non possunt circuire Ecclesiã ad oblationem, ex decreto Sac. Cong. Concilij Trid. Sess. 22. neque in fine oblationis debet dari benedictio, vti nec initio.

10 Antequàm Minister aquam fundat pro lotione manuum, priùs eleuat paululùm manutergium ab altari, vt Sacerdos illud capere queat; & tenens peluiculam in sinistra, ampul-

lam aquæ in dextra, cũ osculo ampullæ, & debitis reuerẽtijs, fundit aquã. Repositâ deinde ampullâ aquæ, cũ alia vini, in loco suo, manutergiũ plicabit.

Versus, *Gloria Patri*, ad Psal. 11
Lauabo, potest dici cũ reditur in mediũ altaris, dummodo nõ omittatur capitis inclinatio.

Sacerdos non debet rece- 12
derẽ à medio altaris, vt dicat orationes secretas, sed eas recitare in medio conuersus ad librum. Hinc patet aptandum esse librum propè corporale, vt commodiùs legatur, non autem relinquendum eò loci vbi dictum est Euangelium.

Ritus ter pulsandi campa- 13
nulam, cum aliqua distinctione, ad eleuationem Sacramẽti; decẽtior est, & congruentior, quàm pulsandi continuatè; ter inquam cũ aliqua morula interposita, scilicet cũ Sacerdos adorat, cum eleuat, & cum reponit hostiam seu calicem,

14 Diaconus & Subd. dicto à celebrante *Oremus*, accedunt ad altare, facta priùs in ſuo quiſque loco genuflexione.

15 Dum Subdiaconus accipit calicem de credentia, deponitur velum paruum calicis, & relinquitur ſuper credentiam, vt commodiùs portetur calix. Nota quòd Subdiaconus manu ſiniſtra nuda tenet calicem, non autem cùm velo pendente ab humeris, & per breuiorem viam defert illum ad altare, & procedit comitatus ab Acolytho ampullas vini & aquæ portante, qui eum ſequitur, non præcedit: neque ab alio quàm vno ex duobus Acolythis comitatur.

16 Diaconus dat patenam cum hoſtia celebranti, oſculando eius manum, ſed oſculatâ prius patenâ. ✠

Eſto regula generalis. Quotieſcumque aliquid traditur celebranti, priùs oſculanda eſt res quæ traditur

ditur, deinde manus celebrantis; sed è conuerso quando aliquid accipitur ab eo, prius osculanda est eius manus, deinde res quæ accipitur: Quod semper seruatur præterquàm in Missis defunctorum, & quando expositum est Sacramentum, in his enim casibus omittuntur prædicta oscula.

Si adsint particulæ consecrandæ pro communione solemni, delatâ pyxide ad altare, paulò ante Subdiaconum, à Cæremoniario, seu sacristâ, eam Diaconus aperit, & collocat super corporale, antequàm tradat patenam celebranti, & eamdem eleuat parumper dum hostiam offert; quâ deposita, & ipse deponit pyxidem cooperit, & collocat post calicem. 17

Diaconus manu sinistrâ, calicem per nodum tenens, accipit ampullam vini, de manu Subdiaconi, qui eamdem accipit de manu Acolythi (vter- 18

que verò accipit ſine oſculis nec ampullæ, nec manuum) & infundit vinum in calicem. Ampullam verò aquæ accipit Subdiaconus ab Acolytho, ſine oſculis, & parùm inclinatus, oſtendit celebranti dicens *Benedicite Pater reuerende*, & infundit aquam: tum Diaconus dat calicem celebranti cum debitis oſculis, & cum eo dicit *Offerimus*.

19 Subdiacono tantùm datur patena tenenda, nõ verò alijs inferioris ordinis, & ſi cantent Epiſtolam, quod vltimũ prohibitum eſt fieri cum paramẽtis ſacris. *Pars interior patenæ, Subdiaconum debet reſpicere.*

20 Celebrans dicens *per interceſſionem*, ter imponit incenſum, & ſemel illud benedicit, in Thuribulo, ita vt ad verbum *benedicere*, manu dextrâ producat ſignum crucis ſuper Thuribulum fumigans. Diaconus, & Thuriferarius mini-

ſtrant vt initio Miſſæ, & Diaconus in hac incenſatione retinere debet pedem calicis, dextrâ manu, ne cadat. At Sacerdos ter ducit Thuribulum ſuper calicem & hoſtiam ſimul, in modum Crucis. Crux autem fit etiam in hoc caſu, nõ veluti per quatuor puncta, ſed per lineas, vt ſup. eod. tit. num. 7. Neque demittendum eſt Thuribulum in formandis his crucibus, ſicut in circulis ſequentibus, in quibus Thuribulum depreſſiùs ducitur, ita vt circumeat calicẽ. *Quod autẽ dicit rubr. bis ad ſiniſtrã, & ſemel à ſiniſtra ad dexteram; hoc intellige de dextra & ſiniſtra celebrantis.*

Celebrans non incenſat Sacramentum, ſed crucem; niſi Sacramentum ſit expoſitum, quia tunc genibus flexis in ſupremo gradu, illud incenſat. 21
Diaconus amouet quidem calicem, dum crux incenſatur, ſed non extra corporale ſi capax ſit.

Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil se mouet. Thuriferarius verò depositâ nauiculâ super credentia, amouet de altari, & reportat librum nisi sit assistens.

22 Diaconus incensat chorum, comite thuriferario, qui præcedit, & incensantur omnes. In choro autem incensandi stare debent, quasi extra stallum, neque illi indecorè inniti; se mutuò inuitent antequàm quilibet incenseatur à Diacono, vt in cœremon. Ep. lib. 1 cap. 23. Celebrans nullo maiore præsente, cui triplex ductus Thuribuli debeatur, triplici ductu incensand⁹ erit; eo præsente, duplici tantum ductu: Diaconus, Subdiaconus, & alij parati, duplici ductu, canonici item duplici ductu, Sacerdotes in choro vnico ductu, cæteri sinè mora. Inclinabit caput qui incensat

ante & poſt ijſdem vſque ad Sacerdotes incluſiuè, niſi ita multi ſint, vt incenſatio finiri non poſſit ante finem præfationis. Diaconus incenſabit omnes de clero exceptis Acolythis, quos ſtantes apud credentiam incenſabit thuriferarius ante laicos de populo. Domini locorũ minorum, de quibus in Cæremoniali Episc. lib. 1. cap. 28. nulla fit mentio, ſeu Magiſtratus, incenſari poterunt à thuriferario duplici vel vnico ductu, pro qualitate perſonarum, ij videlicet quibus proprium ſcamnum, ſeu ſedes ab alijs diſtincta parari ſolet. Conſuetudo locorum laudabilis in his attendi ſolet, ad pacem tum Cleri, tũ laicorum conſeruandam, in toto incenſationis ordine & ritu.

Thuriferarius incenſat ter 23
populum, primò in medio, deinde versùs latus Epiſtolæ,

quod eſt dextrum populi, tertiò verſus latus aliud, cum honoris ſignificatione ante & poſt à Thuriferario adhibita.

24 Miniſtrant Acolythi celebranti in lotione manuum debitis & cum quaſi oſculis ampullæ, & manutergij, ante & poſt, ſed ſtantes Acolythi, non genuflexi miniſtrant.

25 Ad, *Orate fratres*, Subdiaconus reſpondet, *Suſcipiat, &c.* ſed celebrans tardiùs dicat ſecretas orationes, vt Diaconus opportuno tempore redire queat ad dicendum, *Sanctus* &c. cum eodem: Cæremoniarius interim aſſiſtat libro, & folia vertat, quamdiu Diaconus abeſt, niſi adſit aſſiſtens.

26 Paulò antequàm dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, factâ in locis ſuis poſt celebrantem genuflexione; quam rurſus faciunt, dicto ab eiſdem vlti-

mo *Osanna in excelsis*.

Benedictus qui venit, &c non 27
cantatur à choro nisi post depositionem calicis, etiam in Missis defunctorum.

Assistens non tenet manus 28
iunctas, sed folia Missalis vertit & indicat quæ sunt dicenda à celebrante.

Ad *Sanctus*, campanas ma- 29
iores pulsare conuenit, sicut in Missa priuata, campanulam paruam, quam pulsant aliqui, etiam in Missa solemni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij qui maiores pulsare debent campanas, & tempus ignorant eas pulsandi, quia longiùs absunt.

De Canone Missæ vsque ad consecrationem. TIT. 8.

AD primum gestum, prima 1
verba, *Te igitur*, sunt pronuncianda, neque dari debet gestus sine voce.

In Canone caput inclinatur 2
ad nomen Papæ.

3 Episcopus loci in quo celebratur nominari debet in canone, neque nominandus est Abbas exemptus loci, sed Episcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caueant Regulares ne in Canone nominent superiores suos vt antistites, quod vetuit Sac. Rit. Cong. 12. Nou. 1615.*

4 Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput demittit, non ergo eleuat oculos versus crucem, nec claudit, nisi fortè ad maiorem animi compositionem; neque defigendi sunt oculi in Sacramentum, si est in altari expositum, eo quòd in altero *Memento*, præscribitur capitis demissio, & oculorũ; in vtroque enim *Memento*, hæc capitis & oculorum demissio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum pro quibus

Sacerdos orare vult, secretò
nominet, id est inclusâ pecto-
ris cogitatione.

Hoc loco dicendum est de 6
applicatione sacrificij, & quid-
quid sit de valore Missæ, qui
dici potest infinitus in radice;
sed ad impetrandũ, & ad alios
effectus finitus in terminis, vel
in effectu, quia finitè de eo
omnes, magis vel minùs pro
minori vel maiori deuotione
cuiusque concurrẽtis ad Mis-
sæ sacrificium participant. Ex
S. Thoma 3. p. q. 79. a. 4.
Quatuor expedit Sacerdoti
vt faciat.

Primum est, vt intendat pro-
desse omni meliori modo, ijs
de quibus Ecclesia expresse
meminit in canone, quibus
Deus distribuat portionem
sacrificij generalem, pro eo-
rum capacitate, & deuotionis
mensura.

Secundum, vt prouideat sibi
ipsi Sacerdos de portione sibi

debita quam solus Deus nouit quanta sit. Et probabile eam posse dari à Sacerdote alijs nominandis, pro eo titulo quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesset magis ijs, quàm si pro ijsdem sequenti proximâ ratione, & modo celebraret, quia certum est participare Sacerdotem in maiori quantitate, de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intẽdat eo maiori affectu quo potest & debet ijs quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue congruentis eleemosynæ acceptę, aut promissę, & ea prorsus ratione, quâ ijsdem tenetur ad Missam, seu plures Missas. Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratiæ, non

sint capaces sacrificij fructus, substituat statim alios actu, & secundâ vt aiunt intentione, alioquin fructus MISSÆ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesiæ. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, vt alijs item prodesse intendat, sine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, quâ Deus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, siue in ordine ad remissionem pœnæ, cùm sit satisfactorium; siue ad gratiam acquirendam, & augendam, cum sit meritorium; siue ad deletionem culpæ, cum sit propitiatorium; siue ad quæcumque bona spiritualia, vel temporalia, quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cum sit impetratorium; siue ad

gratias agendas de obtentis, cùm sit Eucharisticum; siuè ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum.

7 *Memento*, est oratio priuata, quare in ea admitti possunt infideles & excommunicati omnes ad eorum salutem procurandam.

8 In commemor. post *Memento*, defunct. eadem fere obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto & intentione Ecclesiæ; deinde eos pro quibus tertio loco teneri dictũ est supra. 3. alios cariores quos voluerit, & item illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti, commendandi sunt Deo. in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

9 Ad Orationem, *hanc igitur*, expandit manus Sacerdos, nõ super calicẽ tantùm, sed super

vtraque oblata, pollice dex-
tro adhuc ſuper ſiniſtro, in
modum crucis poſito, ſed de
ſubtus, vt conſtat ex actis
Eccl. Mediol.

Si pyxidem collocauerit poſt
calicem, retrahet eam priùs 10
ad latus ipſius calicis verſus
cornu Epiſtolæ, vt ſuper ipſas
quoque particulas, proferat
verba conſecrationis, quæ
proferre debet ſtans quidem,
& inclinato capite, ſed reten-
tis æqualiter pedib. in ſuppe-
daneo altaris; non dextro
vltra ſiniſtrum, reuerentiæ
causâ quaſi deflexo.

Sacerdos genuflexus vnico 11
genu adorat hoſtiam, vt ſta-
tim faciliùs ſurgere poſſit,
quod fit & in ſequentibus. Ne-
que cubitis ſuper altare poſi-
tis adorat, ſed manibus ho-
ſtiam tenentibus ſuper altare
retentis, & ità vt commodè
ad terram vſque genuflexio
fiat, neque tamẽ videri hoſtia

ab omnibus poſſit, ſed abſtineat omninò ab oſculo hoſtię, quam ſtatim eleuat & ſtatim reponere debet, nec diu eleuatam tenere.

12 In eleuatione hoſtiæ digitos extenſos iungat, & item imas partes manuum, vt ſolidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, niſi quando reponit hoſtiam; digiti verò prædicti non diſiunguntur, niſi poſt eorundem ablutionem incluſiuè.

13 Miniſter paulò poſt Sacerdotem, ad eiuſdem dextram genuflexus, ſupra altiorem gradum ſi plures ſint gradus, manu ſiniſtrâ eleuat partem inferiorem poſterioris planetæ, quam in medio accipit, ſed eam deponens non oſculatur, vti nec accipiens.

14 Quod dicitur in rubr. *Sacerdos conſecraturus accipit calicem iuxta cuppam*, idem eſt ac ſi dicatur, capit nodum calicis

qui est infra cuppam.

Quidam deponunt calicem, 15
vt manus iungant & benedicant; sed malè, quia non est deserendus calix ab eiusdem acceptione, sicuti nec deseritur hostia ad illud verbum, *Benedixit*, donec fiat cõsecratio

Antequam eleuet calicem 16
dicat, *hæc quotiescumque feceritis*, &c. & dum reponit, pedi calicis non infigat osculum.

Ad eleuationem calicis, te- 17
net Sacerdos sinistrâ pedem, dextrâ nodum.

Cùm eleuatur hostia, ele- 18
uentur etiam funalia, vsque ad depositionem calicis inclusiuè.

In Missa solemni, dum ce- 19
lebrans dicit, *quam oblationem* Diaconus accedit ad eius dextram, factâ priùs genuflexione vbi est, altari. Si adest pyxis cum particulis consecrandis, Diaconus eam detegit, & collocat propè hostiam ante

conſecrationem, & depoſita hoſtia poſt conſecrationem, facta cum celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco priſtino, & antequam diſcooperiat calicem conſecrandum, cùm celebrante priùs adorat cum genuflexione hoſtiam ab eo depoſitam ſuper altare. Subdiaconus genuflectit ſupra infimum altaris gradum in medio, poſt celebrantem, dum tenet patenam, ſed dum non tenet eam, ter incenſat in cornu Epiſtolæ, incenſo non benedicto, nimirum cum celebrans adorat, cum eleuat, & cum deponit hoſtiam, vel calicem.

20 Facta conſecratione, Diaconus redit ad librum, factâ iterum genuflex. in cornu Euangelij tantùm, vbi eſt liber, & aſſiſtit vt priùs, thuriferarius verò redit ad Sacriſtiam.

Nota quòd chorus genu-

flectit

flectit initio canonis, & surgit post depositionẽ calicis. Stant autem omnes versus altare in locis suis.

De Canone post Consecrationem, &c. TIT. 9.

PAusa fit in *Memento*, defunctorum, non post literam N. sed post verba *somno pacis*. 1

Nota quòd ad verba per *eumdem Christum Dominum nostrum*, ante verba, *Nobis quoque peccatorib.* fit capitis inclinatio. 2

Dum Sacerdos pectus sibi percutit post communionem, hoc facit tribus digitis inferiorib⁹ & vltimis, ne pollex & index iuncti, tangant planetã. 3

Duæ cruces quæ fiunt inter calicem & pectus, cum hostia consecrata, fiunt in eadem proportione, & altitudine, qua tres præcedentes, quæ fiunt à labio ad labium calicis: sed cauendum est ne hostia tangat labium calicis, ne fragmenta inde fiant. 4

5 In Miſſa ſolemni, dum fiun
cruces à celebrante, Diaco
conus retinet duobus digiti
manus dextræ, calicem.

Regula generalis eſt, quò
Diaconus (non alij) cum cele
brante genuflectente, genu
flectat, ſi ſolus eidem aſſiſtit.

De Oratione Dominica, & alijs
vſque ad Communionem.

TIT. 10.

1 FRactionem hoſtiæ incipi
Sacerdos à ſuperiori parte
ſed ex Ordine Romano præcid
debet particula ex imo hoſtiæ

2 Miniſter daturus pacem
genuflectit ad dextram cele-
brantis, & dicto tertio, *Agnu*
Dei, porrigit inſtrumentum
pacis oſculandum eidem cele-
branti; tũ facta genuflexione
accedit ad Prælatum, & alios,
quibus idem inſtrumentum
porrigit, factâ tantùm reue-
rentiâ poſt datam vnicuique
pacem. Velum quoque adhi-
bebit colori Miſſæ cõueniens,

quo qualibet vice terget illud antequàm alter oſculetur, ſi plures ſint Prælati; alijs verò non tergat. Neque danda eſt pax hoc loco cuicumque; ſed perſonæ, ſeu perſonis tantùm valdè inſignibus.

Dum Sacerdos ſignat ſeip- 3
ſum hoſtiâ conſecratâ, non debet mouere patenam, ſed hoſtiam tantùm, ita tamen vt non egrediatur limites patenæ, ne fragmenta cadant extra illam. Item cubitos ſuper altare ponat in ſumptione, vt in conſecratione.

Dextrâ tantùm manu ca- 4
licem mouet, ſiniſtra patenam tenens quam non ſuppo nit calici, niſi cum eum ſumit.

Ille modus loquendi, *Acci-* 5
pit calicem infrà nodum cuppæ, non ſignificat aliud diuerſum ab eo quod ſupra alijs dicitur, *Tenens nodum infrà cuppam*. Senſus enim eſt, *Accipit*

nodum cuppæ qui est infra. Neque maior est ratio cur diuersimodè capiatur calix in prædictis casibus; imò ad sumendum calicem, tutiùs, & commodiùs tenetur nodus calicis, minùs tutè tenetur calix inter nodum, & pedem illius.

6 Postquam Sacerdos communicauerit, Minister deferet ad altare, in cornu Epistolæ, ampullas in peluicula, quas ministrabit, cum osculis & reuerentijs debitis, & in fine, relatis ijsdem ad locum suum, extinguet cereum, pro eleuatione accensum.

7 Deceret vt vinum infusum in purificatione calicis, esset eiusdem quantitatis, qua fuerunt primæ species sanguinis; alioquin Sacerdos illud saltem intrà calicem circumagat, vt absumantur species; neque extra altare demittat calicem, neque digitis labia calicis, seu oris sui detergat,

neque digitos lambat.

Sumi debet ablutio per 8
eandem partem calicis, per
quam ſanguis Chriſti hauſtus
eſt.

Calix eſt tantum bis ad- 9
mouendus ori, non vltrà,
nam ſtomachum moueret ad-
ſtantibus, pluries quàm ter,
ſanguinem,& bis purificatio-
nem, ſumere.

In Purificatione vino & 10
aqua digitos abluit Sacerdos;
nec poteſt quiſpiam purifica-
re ſe aqua tantùm, ſine vino,
inconſulto ſummo Pontifice,
non obſtante contrariâ quo-
rumdam conſuetudine quam
abuſum eſſe conſtat.

Vtramque Sacerdos ablu- 11
tionem ſumit in medio alta-
ris; caueat autem, nedum di-
gitos purificatorio tergit cor-
porale commaculet, guttâ ca-
dente è digitis.

Calicem, dum plicat corpo- 12
rale, collocat Sacerdos verſus

cornu Epiſtolæ, vt commodiùs accipiat burſam, quæ eſt in cornu Euangelij.

13 *Velum velare debet totum calicem in anteriori parte, & poni ſub burſa corporalium non ſuprà, ſicut initio Miſſæ.* Caueant igitur qui ſine velo celebrare ſolent, id enim pugnat & contra myſteria ſacra, & contra rubricas, quæ eo vtendum clariſſimè docent.

14 Regulariter facienda eſt communio populi, poſtquam Sacerdos ſumpſit ſanguinem immediatè. Sed hodie quia plurimi exoptant finem Miſſæ, & eos tædet expectare alios vt communicent, præſertim ſi multi ſint communicandi, differri ſolet communio vſque ad peractã Miſſam; quod tolerandum videtur ſi multi communicẽt, ſed non ſi pauci. Celebrans autem poſt ſumptionem ſanguinis, calicem palla tegat antequàm alios

communicet. *Nota quòd communicandi manus in Crucis formam sunt componendæ ex Synodo 6. Trullana, can.* 102.

Sicut in Missa vno tantùm 15
præsente, dicitur *Misereatur vestri*; ita etiam vni tantùm cõmunicaturo, dici debet *vestri*, *vestris*.

Tenet Sacerdos particulam 16
duobus digitis, paululùm eleuatam supra patenam seu pyxidem, ita tamen vt dextra manus adhæreat patenæ seu pyxidi; neque nimium eleuetur particula super pyxidẽ.

Verba autem hæc, *Domine* 17
non sum dignus, dicuntur à Sacerdote, integrè, clarâ voce, & semper in genere masculino

A solo Sacerdote sumi debet 18
hostia semel exposita solemniter, post calicis sumptionẽ.

In Missis defunctor. non 19
esset distribuenda Eucharistia; sed si distribuatur post sumptionem sanguinis, non

debet dari benedictio.

20 Si in fundo calicis, vnitę vini species adhuc reperiantur post distributionem Eucharistiæ, sumi poterunt ante vini infusionem in calicem.

21 Si in altari remaneant particulæ vsque ad finem Missæ genuflectat Sacerdos quoties accedit, vel recedit à medio, vel transit ante Sacramentum: & cùm dicit *Dominus vobiscũ*, nõ vertit se ad populũ in medio altaris, sed paulò propè cornu Euangelij, ne terga vertat Sacramento: & in fine, ibidem dabit benedictionem, non perficiens circulum. Calix quoque in hoc casu non erit collocandus in medio altaris, sed à latere Euangelij; neque plicabitur corporale, nisi reposito Sacramento in locũ suum post Missam. Denique dicit Euangelium S. Ioannis in fine Missæ, non signat altare, sed seipsum tantùm. Dixi tantùm

non signat altare, quia si adsit charta, vel Missale, vtrumuis signare debet.

Quid verò agendum à Sacerdote si fragmenta supersint, seu paucæ particulæ, peracta communione? Sacerdos eas sumat, dummodò pertineant ad eamdem Missam. Quod constat ex tit. 7. num. 2. de defectibus. 22

Accidit etiam, quòd pyxis, intra Missam sit purificanda, & eo casu purificabitur ante calicis purificationem, collectis nimirum in eius fundo fragmentis omnibus diligentissimè, cum indice dextræ manus, & cum eodem indice sumi poterunt, admoto eodem linguæ; vel ad labium pyxidis fragmentis deductis, & ore eidem admoto, ita vt nullum remaneat fragmentũ. Deinde infundi potest paululum vini, quo circumacto intrà pyxidem, & tergente indice, tota 23

pars interior abstergatur, quo hausto exsiccabitur pyxis interior vndequaque purificatorio. Non debet deinde vacua pyxis tegi velo, sed pãno lineo

24 Cum Ministri dicunt *Agnus Dei*, in Missa solemni, dextrâ percutiunt sibi pectus, sinistrâ infra pectus admotâ.

25 Subdiaconus dat pacem eisdem quos Diaconus incensauit, & prætereà Acolythò comitanti inclusiuè, vt notatur in Cær. Ep. lib. 1. cap. 24.

26 Qui dat pacem, nemini inclinat cui dat pacem, nisi postquàm dederit: qui accipit inclinat caput danti, ante & postquàm acceperit. Item qui dat, dicit, *Pax tecum*, qui recipit, respondet, *& cum spiritu tuo*: amplectuntúrque se inuicem, & appropinquant genas sinistras, sed qui dat, ponit brachia desuper, qui recipit subter.

27 In vnoquoque deinde or-

dine, primus dat pacem alteri subsequẽti, & ille alteri, & sic deinceps, vsque ad vltimum eiusdem ordinis, non præmissis inuitationibus, quæ in incensatione tantùm fiunt. Clericis non nisi stantibus pax datur; Laicis verò datur per instrumentum osculatum ab eo qui pacem à celebrante immediatè accepit.

Ordo dandi pacem est idẽ 28
quide incensatione, sed per instrumẽtũ datur singulis laicis: per osculum, primo cuiusque ordinis, à Subdiac. illis laicis quos Diaconus incensauit: ab Acolytho laicis alijs. Nunquã verò à Diacono alicui datur, ne quidem domino loci ex decr. Sac. Rit. Cõg. 5 Iul. 1614. Neque datur vnquam cũ patena vice tabellæ seu instrumẽti, quod prohibuit Pius V.

Subdiaconus Ministrans 29
ampullas non omittat osculationes & reuerentias debitas.

Acolythorũ alter defert sine

genuflexione ampullas ad altare, cum peluicula, quas porriget sine osculis Subdiacono, & referet ad credentiam; alter portabit velũ paruum de credentia ad altare, in cornu Euangelij, vt Subdiaconus eo deinde tegat calicem.

51 Si non redierit Subdiaconus suppleat Acolythus in ministrandis ampullis pro calicis purificatione: quamuis in meditatione SS. Sacramenti, eam poterit celebrãs adhibere moram, qua Subdiaconus redire queat, ampullas ministraturus.

52 Si fiat communio in Missa solemni, Diaconus cooperto calice cum palla, eóque posito paulò vltra medium corporalis, intrà aram tamen, versus cornu Euangelij; collocat in medio corporalis pyxidem. Quod si extrahenda sit de tabernaculo, Diaconus extrahat cum genuflexionibus ante &

poſt, genuflexo interim celebrante & alijs circa altare.

Diaconus in cornu Epiſtolæ ſtans, profundè tamen inclinatus dicit altâ voce *Confiteor*, manibus iunctis. Celebrans, poſtquam Diaconus diſcooperuerit pyxidem, ſtat in medio altaris, facie verſa ad Diaconum; Subdiaconus item poſt celebrantem ſtabit; qui dicto *Confiteor*, eodem loco ſtans dicit *Miſereatur*, & *Indulgentiam*, propè medium altaris, facie item verſa ad Diaconum, qui reſpondebit *Amen*. Acolythi intereà ante medium altaris, in ſuperiori gradu genuflexi facie ſibi inuicē verſa; Diacono verò & Subdiacono ante linteum genuflexis (ſi ſint cōmunicandi) celebrans cum debitis genuflexionibus eos communicat præmiſſis verbis, *Ecce Agnus Dei*; & *Domine non ſum dignus*. cum reliquis cæremonijs, vt

in Missa priuata. Qui gestant intortitia, substituāt sibi alios, donec communicauerint, neque accedant cum intortitijs ad celebrantem pro communione. Dum alios celebrans cōmunicat, Subdiaconus stat à sinistris celebrantis, Diaconus in cornu Epistolæ purificationem cum calice ministrat, ijs scilicet qui de clero sunt, non laicis quibus purificationem dabit alter è clero, cũ aliovase aut vini, aut aquę. Diaconus autem eo casu ad dextram celebrantis accedit. *Neque Ministri patenam teneant sub mento communicantiũ, quod ad Episcopos tantùm attinet.* Sacerdotes cum stolâ de collo pendente communicant ante altare, vnà cũ Leuitis, & Clero; Laici verò, extra chorum. Factâ communione, cum debitis reuerentijs Diaconus operit pyxidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim cele-

brante, & post eum Subdiacono, quibus deinde surgentibus & reposito calice in medio altaris, detectóque, fiũt alia pro purificatione celebrantis. Si remaneat Sacramentum in altari, Ministri omnes præsertim Diac. dicturus *Ite Missa est*, obseruent quę supra celebrāti sunt præscripta num. 21.

De Communione & Orationibus. TIT. II.

SAcerdos manu dextrâ clau- 1
dit librum, vt pars libri clausa calicem respiciat.

Calix non traditur Cæremo- 2
niario, à quo neque comitatur in hoc casu Subdiaconus, qui tamen vadit & redit per breuiorem viam, vt adsit ad orationē post Diac. in loco suo.

Celebrans dictis orationibus 3
non claudit librũ, sicut à principio non aperuit, sed hoc relinquit Diacono, vel Cærem.

Antequam Diaconus vertat 4
se dicturus, *Ite Missa est*, genu-

flectat versus altare; & postquàm dixerit, redeat eodem modo quo celebrans, & vnà simul cum eo. Nota quod celebrans non debet dicere submissa voce, *Ite Missa est.*

De benedictione in fine Missæ, & Euang. S. Ioan. TIT. 12.

1 SOli Episcopi & his maiores (& Abbates qui vtuntur Pontificalibus) ter populo benedicunt. Quod si ante se, & à tergo circunstantes habeat, puta Clerum in choro, seu moniales, & populum ante altare; tamen semel tantùm benedicit conuersus ad populum, intentione directa ad omnes. Idem fiat quando prælatus est in medio Capellæ, vt tantùm adstantes à latere Euangelij, actu benedicat, directâ intentione in alios.

2 Si libro non vtatur Sacerdos, neque folio, in quo scriptũ sit Euangeliũ S. Ioannis, signet altare, quod si vtatur libro

bro aut folio, signet in eo initium Euangelij, & eo casu (præsertim si est aliud Euangelium à communi) Minister deferat librum cum cussino ad cornu Euangelij, dum celebrans dicit, *Placeat*. In fine huius Euangelij, siue S. Ioannis, siue alterius, semper respondetur, *Deo gratias*. Non osculatur Sacerdos hoc euangeliũ quodcumque illud sit. Si vsus est libro claudit dextrâ, ita vt pars aperta libri respiciat cornu Euangelij, non calicem.

Regula generalis. Confessio, 3
osculum Euangelij, & benedictio se inuicem consequuntur respectu Prælatorum.

Extinguuntur candelæ pri- 4
mò in cornu Euangelij, deinde in cornu Epistolæ, vt statim Minister possit Missale accipere cum birreto Sacerdotis, sed non debent extingui, nisi post finitum Euangelium.

Caput apertum inclinat Sa- 5

cerdos cum descenderit in planum capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti, genuflectit capite aperto. Quod declarauit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627.

6 Vestibus se exuit ordine retrogrado, nimirum priùs casulam deponit, deinde stolam, tum manipulum, exinde alia; & quæ à principio osculatus est, nunc eadē exuendo se, osculetur in medio, nempe stolam, manipulum, & amictum. Neque omittat in sacristia debitam reuerentiam imagini, vt initio.

7 Lauet manus in fine Missæ, sed ablutionis aqua in locum mundum diffundatur.

8 In Missa solemni ad benedictionem celebrantis, Ministri æqualiter distantes suprà secundum gradum Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris genuflectant versus altare (nisi sint Canonici) &

manu pingant ſibi crucem, à fronte ad pectus, vt ſolent laici: cæteri quoque inferiores Miniſtri genuflexi manent vſque ad finem benedictionis.

9 Miniſtrat Subdiaconus librum ad vltimum Euangeliũ. Diaconus autem ſtat quaſi medius inter celebrantem & Subdiaconum, aliquantò poſt celebrantem, & cum dicit, *& verbum caro*, &c. vel quid ſimile genuflectũt prædicti tres verſùs librum, & non verſùs crucem, aut verſùs Sacramentum, quod multi perperàm faciunt; nisi expositũ sit Sacramentum

10 Cum diſcedunt (Acolythis præeuntibus cũ candelabris) procedũt cooperto capite Miniſtri poſt debitã reuerentiam altari factam, vt initio Miſſæ, vnus poſt aliũ manibus iũctis.

11 In ſacriſtia, reuerentiâ factâ imagini ab omnibus; & celebranti, à Miniſtris; deponunt omnes paramenta.

De his quæ omittuntur in Miss. pro defunct. TIT. 13.

1 PSalmi cum precibus dici solitis pro præparatione Sacerdotis ante Missam omitti possunt; non autem omitti debent oscula crucis in amictu, manipulo, & stolâ induendis.

2 Quando celebrans incipit introitum, dextra signat librum, sinistrâ super Missali posita.

3 Minister non osculatur ampullas quas celebranti porrigit.

4 Si detur communio intra Missam nulla datur benedictio, nisi ab Episcopis vbi moris est.

5 Credentia vel nulla vel simplex, cum linteo breui & candelis accensis.

6 Ad oblationem solus celebrans incensatur, non alij.

7 Subdiaconus ministrat à sinistris celebranti, in oblato-

rum incensatione; & in ablutione manuum, cum Diacono ministrat mappam ad tergendas celebrantis manus.

Cum Subdiaconus non teneat 8
patenam, debet incensare Sacramentum in eiusdem eleuatione, & statim surgere vt stet in medio, in suo loco.

Omittuntur oscula omnia 9
in Missis defunct. tam manus celebrantis, quàm rei quæ traditur.

Dum celebrans deponit manipulum pro absolutione facienda, deponunt & Ministri, vt in casu simili tradit Carem. Ep. lib. 2. c. 17. 10

Dum Subdiaconus defert 11
crucem, deferat sicut in processionibus, id est ita vt imago Crucifixi terga vertat eidem Subdiacono, & Clero sequēti.

Thuriferarius & alter Aco- 12
lythus, qui defert aquam benedictam, præcedunt & crucem & alios Acolythos deferentes candelabra.

13 *Thus & aqua benedicta, in exequijs sunt correlatiua. Sed thuris benedictio fit hoc loco more solito dicendo, Ab illo benedicaris.*

14 Dum descendit celebrans de altari habeat birretum in capite, deinde capite detecto se sistat inter altare & tumulum, seu lecticam mortuorum, absente corpore. Subdiaconus contra altare id est facie versâ ad altare, ad pedes lecticæ, seu tumuli; præsente verò corpore seruetur Rituale Romanum de exequijs, pro vario defunct. situ: Non enim ad caput lecticę imaginarium defuncti se sistit celebrans, sed ad verum caput. Ergo in Sacerdotũ funere, præsente corpore variatur situs celebrantis, & Subdiaconi.

15 Caueat Sacerdos ne directò terga vertat Sacramento, idcircò secedat à medio aliquâtulùm versùs cornu Epistolæ.

16 *Extra Missam dicuntur semper*

orationes manibus iunctis, illo namque ritus extendendi manus est Missarum proprius.

Oratio, *Absolue*, dicitur cõmuniter etiam in absolutione Prælatorum, addito dignitatis titulo. 17

Dum fit absolutio, si eleuetur Sacramentum in aliquo altari, neque celebrans, neque Ministri genuflectant, ne sacra interrũpatur actio. 18

DE HIS QVÆ ADDENDA sunt in Missa quæ celebratur ad altare, in quo expositum est SS. Sacramentum.

APPENDIX.

IN primis illud notandum est, quod pro exponendo Sacramento in altari pro initio quadraginta horarum, cantari debet Missa votiua de Sacramento (nisi infra octauam eiusdem, quia tunc festiua dicitur) cũ *Gloria*, vnicâ oratione, *Credo*, & præfatione de Natiuitate. Si verô accidat 1

in festo primæ, vel secun
classis, vel in Dominica pri
legiata, in Collegiatis cant
tur duæ Missæ, vna de fes
alia de Sacramento, vel di
tur Missa de festo aut Dor
nicâ cum oratione SS. Sacr
menti.

2 In ingressu Sacerdotis
altare in quo patet Sacramen
tum, Ministri omnes cum ce
lebrante debent genuflecte
in plano capellæ vtroque g
nu. Factâ verò confession
ascendunt ad altare, vbi dei
ceps genuflectunt vnico gen
vt expeditiores sint; & cel
brans dicit; *Oramus te Domin*
vt aliàs.

3 Incensatio altaris fit de mo
re, stante Sacerdote, dum be
nedicit incensum; quod d
more benedicitur, quia altar
& celebrans etiam thurifica
debent. Pro cruce quæ adess
non debet, incensatur Sacra
mentum à celebrante supe

altiorem altaris gradum cum Miniſtris genuflexo. Neque Diaconus oſculari quidquam debet in hac Miſſa, quod tradi debeat celebranti; neque manus celebrantis in traditione rerum ob apertam præſentiam Sacramenti. Inclinat autem celebrans genuflexus caput ſuum profundè, ante & poſt incenſationem Sacramenti.

4 Cum incenſandus eſt celebrans, reddito thuribulo in cornu Epiſtolæ, vt moris eſt, deſcendit, & ſiſtit ſe apud idẽ cornu, facie verſa ad populũ, aduertens ne dum mouet ſe, terga vertat Sacramento; & ibi à Diacono è contrà ſtante in plano capellæ, incenſatur. Quod erit obſeruandum in altera incenſatione ad Offertorium, & ibidem lauabit manus.

5 Accedens ad medium altaris, & recedens à medio, vel tranſiens ante medium toties

quoties, semper genuflec
celebrans vnico genu, qu
& Ministri obseruent.

6 Conuertens se ad populu
dicturus, *Dominus vobiscum*
seu alia, facta genuflexio
post osculum altaris, sist
se renibus versis ad Eua
gelij cornu: tum factâ iteru
genuflexione in medio, red
ad librum, seu altare.

7 Diaconus & Subd. non omi
tunt tamen osculum manu
celebrantis, in fine Epistola
& ante Euangelium.

8 Si concionandum est à ce
lebrante, fiat ab eo stante
cornu Euangelij, & aperto ca
pite. Ministri ad eius dextram
stabunt extra cornu Euan
gelij.

9 In incensatione oblatorum
benedicit incensum de more
& sine genuflexione incensa
oblata; tum genuflexus, supe
altiorem gradum incensat Sa
cramentum. Hîc Diaconu

non amonet calicem de medio, quia nullum est periculum effusionis eius.

Ad *Orate fratres*, non perficitur circulus, rursúsque genu- 10
flectitur, quia reditur ad medium.

In benedictione populo danda, dicto *Omnipotens Deus*, 11
genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit: non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere, conuersus statim ad altare, signat librum, seu tabellam Euangelij vltimi, non altare.

In fine Missæ recedit cum 12
Ministris ab altari, cum genuflexione in plano Capellæ vtroque genu factâ: vel si facienda est processio, pro fine orationis publicæ, factâ propè altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, vbi depositis manipulis à se, & à Ministris cum

casulâ, induit celebrans p
uiale, & cætera facit, quæ
processionem spectant: q
bus adde incensandum
prius Sacramentum quàm
ponatur de loco suo super
tare.

In Missis priuatis, eade
seruari debent, demptis
13 quæ sunt propria Missæ so
lemnis: neque debet omit
illud, quod præscribitur
manuum ablutione, extra a
tare.

Hîc finem habes secunda
partis Rubricarum.

PARS TERTIA,

QVÆ RVBRICARŪ DEFECTIBUS IN CELEBRATIONE OCCURRENTIBUS, REMEDIA ADHIBET, TITULIS DECEM.

De defectibus in genere,

TITVLVS I.

Prima est diuisio in defectus substantiales, & in accidentales. Substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Ministri: Accidentales, multi esse possunt, neque

ad certum numerum possunt reduci.

De defectibus materiæ,

TIT. 2.

REquiritur, vt panis sit triticeus, vinum de vite, materia præsens moraliter.

De defectu Panis.

TIT. 3.

1 VBi maior est quantitas alterius grani, quam tritici, non censetur panis triticeus.

2 In fermentato nunquam licet apud Latinos cõsecrare, etiamsi vrgeat necessitas alicuius, in mortis articulo. *Suar. sect. 3. in fine. Vnum verò.*

3 Si panis cœperit corrumpi, conficiens grauiter peccat.

Si celebrans ante consecrationem aduerterit hostiam esse corruptam, aut non triticeam, remotâ illâ, aliam ponat, & factâ oblatione, saltem mente conceptâ, prosequatur ab eo loco, vbi desijt, denuo

non est necesse eam eleuare ante oculos super patenam, neque facere cum ea, vel super eam signum Crucis, sed eam simpliciter deponat super corporale, si id aduerterit inter oblationẽ calicis, & consecrationem; si post consecrationem, imò post sumptionem illius hostiæ, idem faciat, & à consecratione incipiat (factâ oblatione saltem mente conceptâ) nempe ab illis verbis, *Qui pridie*, &c. Si verò ante sumptionem aduerterit aut post sumptionem corporis & sanguinis, sumat ad cautelam, aut ob reuerentiam conseruet: si autem sumpserit, nihilominus sumat de nouo consecratam: si post sumptionem sanguinis, apponi debet rursus nouus panis, & vinũ cũ aqua, & factâ priùs oblatione vt supra, & consecratione, omissis alijs vtrumque sumat.

Si hostia consecrata casu 5

aliquo dispareat, & nequeat reperiri, alia de nouo consecretur, incipiendo ab ijs verbis, *Qui pridiè*, &c. vt supra. Quòd si id contingat miraculo, videtur tunc acceptare Deus sacrificium eo modo oculis nostris imperfectum; & ideò non est necesse in rigore, vt alia hostia consecretur, *ita S Th. p. 3. q. 82. a. 4. ad 3.* Vbi tamen consulit, vt iteratò cõsecretur.

De defectu vini.

TIT. 4.

1 SI vinum sit factum penitùs acetum, aut de vuis acerbis, seu non maturis expressum, non conficitur Sacramentum.

2 Vinum ex aqua miraculosum, est apta materia; imò vinum congelatum, dummodò possit resolui adhibitis pannis calidis.

3 Si vinum cœperit acescere, fit Sacramentum, cum peccato tamen

tamen. S. Th. *sup. ad* 2. Si sit mustum de vuis tunc expressum, ex necessitate conceditur, sed abstinendum est omninò ob irreuerentiam & indecentiam. *Suares loco cit. disp.* 45. *sect.* 1. Si non sit admixta aqua, vel admixta rosacea, aut alia huiusmodi, fit Sacramentum, sed cum peccato. S. *Th.* q. 74. *a.* 7. *ad* 3.

Si ante consecrationem sanguinis, aduertat aut vinum, 4
aut aquam deesse, aut vtrumque; debet statim apponere vinum cum aqua; & factâ oblatione vt supra, cõsecrare, incipiẽdo ab illis verbis, *Simili modo*: si post verba consecrationis aduertat vinum non fuisse positum, sed aquã; depositâ aquâ in aliquo vase, iterùm vinum cum aqua ponat in calice, & consecret vt suprà: si post sumptionem corporis, vel huiusmodi aquæ, apponat aliam hostiam iterùm consecran-

dam, & vinum cum aqua in calice, offerat vtrumque, & conſecret, & ſumat, licèt non ſit ieiunus. Vel ſi celebretur in publico, ad euitandum ſcandalum, poterit apponere vinum cum aqua, & factâ oblatione vt ſupra, conſecrare, ac ſtatim ſumere.

5 Si quis percipiat ante vel poſt conſecrationem, vinum eſſe acetum, vel aliàs corruptum, idem faciat. Eadem eſt ratio deficientis materiæ, ad ſacrificium integrum, ſi tamen Sacerdos pergat in Miſſa, & ex ignorantia, vel inopinati caſus perturbatione non obſeruet, non per hoc mortaliter peccat. Ita Sa, verbo, Miſſa num. 31.

6 Si celebrans ante conſecrationem aduertat non fuiſſe appoſitam aquam, ſtatim ponat eam, benedicendo de more; tum proferat verba conſecrationis: ſi poſt conſecratio-

nem id aduertat, nullo modo apponat, ne ſequatur corruptio Sacramenti pro aliqua parte.

Si materia quæ eſſet apponenda, nullo modo poſſet haberi; ſi id ſit ante conſecrationem corporis, vlteriùs procedi non debet; ſi poſt conſecrationem panis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius ſpeciei, alterâ iam conſecratâ; tunc procedendum erit, & Miſſa abſoluenda; ità tamen, vt prætermittantur verba & ſigna, quæ pertinent ad materiam deficientẽ. Dixi ſi nullo modo haberi poſſit, quod intellige moraliter. Si enim difficillimo modo haberi poſſit, & notabilis inde oriretur offenſio populi, Miſſa erit abſoluenda, abſque materia deficiente, ſiue hoſtiæ, ſiue vini. 7.

De defectibus formæ. TIT. 5.

SI cõtingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum cõsecrationis, iteranda est cõsecratio, vt perficiatur sacrificium : & si contingat id cognosci post sumptionem corporis, vel speciei non ritè cõsecratæ, iteranda consecratio, appositâ materiâ quæ non fuit consecrata, quia eadem est ratio ineptæ materiæ & materiæ sine forma : imò si id contingat ex malitia Ministri mutantis formam, vel non habentem intentionem debitam ; nihilominus debet post sumptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa quam commisit, & reuerenter supplendo : quod si defectus accidat in vtraque specie & iam vtramque sumpsit, non est quod suppleat ; quia sacrificium nullum fuit,

neque suppleri debet quod non est inceptum: & obligat tunc præceptum de non sacrificando, fracto ieiunio. *Ita Suar. 3. p. disp. 85. sect. 1. secundo.*

De defectibus Ministri.

TIT. 6.

EXparte Ministri requiruntur quinque. Intentio; animæ corporis, & vestimentorum dispositio, tum dispositio in ministerio quoad occurrentia. Defectus circa intentionem est essentialis, circa reliqua verò est accidentalis tantùm.

De defectu intentionis

TIT. 7.

SI quis delusoriè profert verba consecrationis, non intendens conficere, enormissimum patrat sacrilegium; & si fictionis peniteat ante sumptionem, potest resumere formam, non ex vi præcepti perficiendi sacrificium, quod nondum inceptum est; sed 1

ex vi præcepti non fingendi falſum in hoc miniſterio, & conſequenter non perſeuerandi in fictione, nec ſumendi potum & cibum per modum Sacramenti, quod non eſt; nec dandi alijs occaſionem adorandi merum panem & vinum. Poſt ſumptionem verò ficti Sacramenti, ſeruetur quod diximus ſupra ex *Suar. tit. 5. præc.*

2 Si Sacerdos putans ſe tenere vnam hoſtiam, poſt conſecratione inuenerit fuiſſe duas ſimul iunctas, ſumat vtramque. Ratio eſt, quia ambæ ſunt conſecratæ; cum illud *Putans*, dicat tantùm priuatam deceptionem, quæ non tollit intentionem debitam quæ eſſe debet, & moraliter eſt circa hanc præſentem materiam. *Ita Suar. diſp. 43. ſec. 6.*

3 Si relicta ſit hoſtia integra conſecrata, eam in tabernaculo reponat; ſi id fieri ne-

quit, Sacerdoti ibidem celebraturo ſumendam relinquat, decenter opertam ſuper corporale: ſi neutrum horum fieri poteſt, in ipſo calice ſeu patena conſeruet, quouſque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero ſumatur; quod ſi non habeat quomodò honeſtè conſeruet, poteſt eam ipſemet ſumere.

Virtualis intentio ſufficit, 4
quæ eſt illa quam habet Sacerdos, cùm accedens ad altare intendit facere quod facit Eccleſia. Quod hîc dicitur de materia ordinaria conſecranda, in Miſſa, intellige etiam quando plures particulæ ponuntur à celebrante (vel ab alio ipſo ſciente) ſuper altare vt conſecrentur, & in actuali conſecratione, non recordatur illarum Sacerdos, ſed eius tantùm quā habet pr¢ manibus: tunc enim omnes

ſunt conſecratæ. *Nauar. cap. 25. num* 91. Debent tamen eſſe præſentes intra aram, non extra eam inquit *Suar. diſp.* 43. *ſect.* 6. Aliàs non æſtimaret illas conſecratas eſſe: ſicut etiã exiſtimat id totum in calice conſecratum eſſe, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra ſed ſeparatæ à toto, veriſimilius putat quòd non ſint conſecratæ, vt pote non intentæ virtuali intentione. Sed in caſu quo ponantur particulæ non cõſecratæ, vbi aliæ ſunt conſecratæ, erũt item eæ conſecratæ poſt verba conſecrationis, *iuxta placitum Poſſe vini de Off. cur. cap.* 2. *num.* 20. Quod tamen non deberet fieri, ſed ſi fiat, genuflexiones plures addendæ erunt ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter cõſecratas particulas.

Si pyxis non aperitur ex
obliuione tempore consecra- 5
tionis, fit tamen consecratio,
ex Suar. disp. 43. sec. 5.

*De defectibus dispositionis
animæ.* TIT. 8.

SI quis canonicè impeditus
celebret; conficit quidem 1
Sacramentum sed peccat gra-
uissimè. Et valor ille Missæ,
qui est ex parte precum Ec-
clesiæ, omninò perditur, *ex S.
Th. p. 3. q. 82. a 7. ad 3.* Quòd
si immineat mortis, infamiæ,
aut scandali periculum, pote-
runt prædicti cum contritio-
ne celebrare, ita *Azor. lib. 10.
c. 31. q. 6.*

In duobus casibus licet sine
confessione celebrare, vrgente 2
necessitate, & quando deest
copia Confessoris. Necessitas
autem vrgens in his casibus
erit; primò absoluendi in-
choatum iam sacrificium vt
perficiatur. Item necessitas
alterius in periculo mortis

existentis.pro quo communicando, facienda est Missa. Item si omittendo Missam, scandalũ oriretur: dico *Scandalum*, non autem quædam populi admiratio, quæ sola non sufficit. Item quando tenetur ex officio sacrum facere, quam præsertim causam indicat *Tridentinum*, *sess.* 13. *cap.* 4. *can.* 11. necessitas igitur debet attendi, non commoditas.

Inopia verò Confessoris dicitur esse, quando verè non adest, qui absoluere à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos celebraturus; vel longiùs abest, quàm adiri cõmodè queat. Item quando etsi Confessor adsit, timetur verè de eo quòd ob non seruatum sigillum, aut aliam ob causam graue damnum sequeretur celebraturo, tamen confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo est periculum; sicut etiam idem facere debet, si re-

seruatū casum habeat, neque adire potest Episcopum, neque obtinere absolutionem. Sed in ijs casibus necessaria est contritio.

Si ante inchoatam Missam recordetur Sacerdos se esse in peccato mortali, confiteatur, etsi oporteat exui sacris vestibus (citra scandalum intellige) si Missa est inchoata, & facilè potest cōfessor accedere ad altare, fiat. Verùm S. *Tho. q.* 83. *a.* 6. *ad* 2. dicit tutius esse relinquere Missam, maximè in casu excom. vbi tamen indicat non esse præceptum, sed consilium deserere inceptam Missam, dum dicit *tutius esse*. & S. Bonauentura negat deserendam Missam, negátque etiam teneri Sacerdotem discedere ab altari, vt cōfiteatur; debet autem cum primùm poterit, confiteri, ex Tridentino suprà. 5

De defectibus dispositionis Corporis. TIT. 9.

1 NOn ieiunus post mediam noctẽ etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus aut cibi per modum etiam medicinæ, & in quantumcũque modicissima quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur nõ impediunt communionem; dummodò non transglutiantur per modum cibi, sed per modum saliuæ: idem dicendum si lauando os, deglutiatur stilla aquæ, præter intentionem. Sed quantitas aquæ (vel vini, si lauet os vino) ita parua esse debet, vt permisceatur saliuæ inseparabiliter, ita S. *Thom.* 3. *p.q.* 80. *a.* 8. *ad* 4. Notat *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. necessarium esse, vt manducatio præcesserit mediam noctem; nam si aduertat Sacerdos post

mediam noctem in ore reliquias cibi habere, & eas ex certa ſcientia deglutiat, violat ieiunium naturæ, neceſſarium ad Cōmunionem; quod tamen Tabien. verbo *Communionem* reijcit, vt ſcrupuloſum.

Duo tamen non ieiuno Sacerdoti conceduntur. Primum 3
vt poſſit ſumere particulas ſiue à ſe, ſiue ab alio conſecratas, ſi nequeant conſeruari, ſine maiori irreuerentia. Et licèt multo tempore ſe detinuerit Sacerdos, in diſtribuenda Euchariſtia, poteſt adhuc tamen reliquias ſumere, & vaſa purificare, ſi diſtribuat coniunctim cum Miſſâ. Alterum eſt ad ſupplendum ſacrificium. Concedit *Tol. lib. 2. cap. 1. num. 2.* celebrationem illi qui omninò immemor cibi ſumpti aut potus, recordatur deinde poſt conſecrationem ſe non eſſe ieiunum, imò etiam

ante, si scandalum immineat.

Si plures Missas in vna die celebret, in vnaquaque abluat digitos, in aliquo, vase mundo & in vltima tantùm percipiat purificationem; prohibemur in priori Missa sumere calicis ablutionem; quamuis non sumi soleat ob nutritionem. Quare si prima sumitur ablutio, frangitur ieiunium, & alia Missa celebrari non potest.

5 *In aliquo vase mundo debent ablui digiti, non in calice Missæ ne vinum ablutionis sit deinde materia consecrationis.* Cæterùm hæc ablutio digitorum, si non sumatur à celebrante in tertia Missa, sumi debet ab alio qui sit ieiunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum quæ fieri debet in Communione populi extra Missam.

De defectibus in ministerio occurrentibus. TIT. 10.

NVmerantur in hac rubrica, num. primo, quatuordecim casus grauiores in quibus, vt plurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus, prima parte tit. 20. & 2. part. ti. 1. & 2. nisi excuset ignorantia vel obliuio. 1

De rebus an sint benedictæ, necne; non tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt vsui ampliùs, comburantur. 2

Si Sacerdote celebrante violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa; si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluuionis, vel ruina loci vbi celebratur: ante consecrationem dimittatur Missa, post verò omissis omnibus alijs, acceleleret sumptionem Sacramenti 3

4 Si Sacerdos ante conſecrationem grauiter infirmetur, vel in ſyncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Miſſa: ſi poſt conſecrationem vel alterius, vel vtriuſque ſpeciei, per alium expleatur ab eo loco vbi ille deſijt, & in caſu neceſſitatis, etiam per non ieiunum. Si prior inchoauerit tantummodò formam ſanguinis, alter eandem integram proferet; ſi verò neſciatur vbi deſierit, incipiatur à *ſimili modo*; vel ſi conſecrauit vtramque ſpeciem, incipiatur ab *vnde & memores*: ſi dubitatur de conſecratione hoſtiæ, incipiatur à Canone & ſub conditione mente retentâ cõſecret, vel aliam (quod meliùs eſt) conſecret, & priorem ſumat poſt ſumptionem ſanguinis.

Non tantùm non ieiunus poteſt explere hanc Miſſam, ſed etiam excommunicatus

& irre-

& irregularis dummodò cesset scandalum.

5 Si Sacerdos huiusmodi infirmus possit communicare, & non sit alia hostia consecrata, ille qui supplet Missam, diuidat hostiam, & partem præbeat infirmo.

6 Si semiprolatâ formâ Corporis obijt Sacerdos, Missa non debet suppleri, quia nulla est consecratio.

7 Si semiprolatâ formâ sanguinis, alter prosequatur Missam, & super eundem calicem repetat integram formam incipiendo à *simili modo*: vel posset super alium calicem præparatum integram formam proferre, & hostiam primi Sacerdotis, & sanguinem à se cõsecratum sumere, ac deinde calicem semiconsecratum ante ablutionem; qui calix super quo semiprolata fuit forma sanguinis adorandus est sub conditione.

8 Dato nouo casu quòd obierit post sumptionem hostiæ tantùm, tunc alter sumat tantùm sanguinem qui remansit.

9 Si quis extra casus necessitatis prædictos, vtrasque species non sumpserit, grauissimè peccat.

10 Species à fulmine tactæ venenatæ cēsentur, & ideò licet earum sumptionem omittere, & alias consecrare earũ loco.

11 Si post oblationem hostia appareat notabiliter fracta, altera substituatur (factâ oblatione illius) sed post ablutionẽ, prior iam oblata sumatur.

12 Si hostia dilabatur in calicem nihil est reïterandum. Quod si non fuerit madefacta sanguine, signa consueta fieri debent, cum parte non madefacta; sed si tota fuerit madefacta, omnia sunt quidem dicenda, sed omittenda signa, & sumendæ vtræque species signando se cum calice, & di-

cendo *Corpus & ſanguis Domini noſtri, &c.*

Si ſanguis congeletur, debet liquefieri adhibitis pannis calefactis, vel aquâ feruenti, dummodo in calicem non intret aqua; quòd ſi nullo ex his modis poſſit liquefieri, poterit digitis cōminui & in particulas redigi, vt ſumi poſſit, vt docet *Suar. diſp. 85, ſect. 1. verbo, Tertiò.* 13

Si aliquid de Chriſti ſanguine ceciderit, primò ſeruentur quę rubrica pręſcribit hoc titulo. nu. 12. ſecundò aduertendum eſt, multa eſſe antiquata per hanc rubricam, ex ijs, quæ Pius hac de re ſtatuerat; cuiuſmodi ſunt abſciſſio veſtium, & combuſtio; intra altare combuſtorū repoſitio; ſumptio lotionis. Pœnæ quoque non ſunt in vſu, ſed imponendę ſunt à ſuperiore, nec vllam tenetur Sacerdos ſubire, niſi impoſitam. Tertiò, aliqua 14

adduntur in rubrica de quibus Pius non meminit, vt quando cadit super vestes Sacerdotis, pannum, & tapete substratú, nempe quod hæc debeant ablui, & lotio in Sacrarium proijci. Quòd si cadat sanguis super barbam, barba debet pluries ablui, & lotio in sacrarium proijci.

15 Si Sacerdos euomat Eucharistiam, si species sacramentales integræ, vel in aliqua particula haberi possunt, reuerenter seruentur, vel sumantur (nisi nausea fiat) & similiter fiat si à mure sumantur, aut ex Eucharistia vermes generentur: ea verò quæ tales species contigerunt, vel comburenda, vel purificanda sunt.

16 Accidere potest casus, in quo vomitus potest esse, & licitè voluntarius; nẽpe quando monitus est Sacerdos de speciebus à se sumptis quòd sint venenatæ.

In caſu dubio hoſtiæ con- 17
ſecratæ, quæ reperitur apud veneficum, ſeu ſacrilegum, aut circa altare vbi proximè fuit celebratum, aut quando particula, patenæ parti poſteriori ita fixè hæret, vt ſubeat ſuſpicio de conſecratis in præcedenti Miſſa particulis, eam vnam eſſe poſſe; in his caſibus nulla ſolemnitas eſt adhibenda luminarium, ſed huiuſmodi hoſtia adoranda erit ſub cōditione, reſeruanda, & ſumenda in aliqua Miſſa ante calicis ablutionem. Quòd ſi fortè talis ſit vt nauſeam pariat, ſeruanda eſt decenter, donec corrumpantur ſpecies, & comburantur.

Si fragmentum conſecratæ 18
hoſtiæ ita paruum ſit, vt nequeat diſcerni, ceciderit ſuper linteum aliquod; pluries lauetur linteum eiuſmodi, ſed non eſt neceſſe quod comburatur.

19 Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis vt *Gloria in excelsis, Credo, Commemorationem de sancto, & eiusmodi,* & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi; commemorationem autem de Sancto debet addere inter orationes secretas, & & postcom. licèt inter Collectas eam omiserit. Si verò aliquid omittat de rubricis secundi ordinis, quæ respiciunt ritum seruandum in celebratione Missæ, de suo genere mortale est, nisi leuitas materiæ, aut inaduertẽtia excuset: quia Concilium Triden. sess. 22. & Pius V. in Bulla Missalis expresse præcipiunt obseruari ritus huiusmodi. Grauiùs autẽ est si quid addatur, quã si omittatur. *Ita Suar. disp. 84. sect. 2.*

20 Non facit contra rubr. qui officium recitans aliud, Missam deinde dicit more Ecclesiæ in qua celebrat, vbi fortè

dicitur *Credo*, vel, *Gloria*, quæ non dicuntur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem pro ratione festi. Intellige tamen quæ dicimus de Missa pro omnibus approbata: nam Missæ certis Regularibus cõcessæ tantùm, putà de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs quæ non habentur in Missali Rom. non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesijs, ex decr. Sac. Rit. Cong. 19. Nouemb. 1622. Neque à Capellanis secularibus proprijs in Ecclesijs Monialiũ quæ Romano non vtuntur Breuiario. Quo casu Missam quidem proprij Capellani, recitabunt de Sancto, de quo Moniales officium, sed cum Miss. Rom. vt in proprio, vel in communi Sanctorum, eadem Sac. Rit. Cong. ita decreuit 20 Nouembr. 1628. Si nulla est Missa in Miss. Rom. quæ concordet cum

officio Monialium, putà de nomine Iesu, de spinea corona & similibus, eo casu Missam de circuncisione Domini, seu Missam de Cruce, vel passione recitare poterunt.

21 Quòd si quis adderet, vel detraheret ex Cæremonijs, etiam deuotionis causâ, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in bulla Pij V. dicitur *ne præsumant. Ita Molina in instruct. Sacerd. tract. 3. cap. 11. §. vltimo.*

22 Si inchoatâ Missâ veniat Episcopus, aut eo maior, aut princeps, neque alia Missa celebrari possit; si ante consecrationem veniant, poterit Missa repeti à capite; quod idem potest fieri etiam vltra primam vicem, si maior causa superueniat.

23 Missa potest interrumpi, & discontinuari, ob aliquã causam, putà concionem, publi-

cationes edictorum quæ fiunt à parochis, vel ad confessionē audiendam moribundi, custoditâ si opus est interim ab alio Eucharistiâ, vel ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest; non autem interrumpi debet paulò ante communionem, vt Sacerdos audiat apud altare, etiā breuē confessionem alicuius cōmunicaturi.

Accidit aliquando, in Missæ 24
ministerio offerri Sacerdoti particulā consecrandam pro communicando laico, oblatione iam facta; quo casu potest cōsecrari, oblatione eiusdem mente concepta: non tamen remotiùs ab oblatione hostiæ, putà iam cœptà præfatione; sed eo casu si necessitas adsit poterit dari laico pars hostiæ consecratæ. *Ita Suar. 3. pa. disp. 65. sect. 2.* cum Palud. & Siluestro, quos ibidem citat.

APPENDICES.

De rubricis præceptiuis & directiuis,

APPENDIX I.

RVbricæ præceptiuæ obligant sub mortali; directiuæ non item, nisi ex contemptu omittantur.

1 Quando in rubricis habetur hæc vox, *grauissimè*, seu, *grauiter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale, seclusâ obliuione, ignorantiâ inculpabili & inaduertentiâ, quæ culpam diminuunt. Septies autem habetur, cùm de defectibus Missæ agitur 1. Si non in azymo conficiatur Sacramentum in Ecclesia Latina; 2. Si vinũ cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantùm acre, vel mustum de vuis tunc expressum, vel si sine

aqua, aut cum aqua non naturali fiat sacrificium. 3. Si in forma adderet aliquid celebrans, quod significationem non mutaret. 4. Si celebret suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel quomodocumque canonicè impeditus. 5. Si celebret in peccato habens copiam Confessoris. 6. Si non habens copiam Confessoris, sine contritione in peccato mortali celebrat. 7. Si integra Sacramenta non sumpserit extra casus à rubrica Missalis concessos hâc parte tertiâ, tit. 10. num. 4.

Quando materia rubricæ pertinet ad integritatem Sacramenti, seu sacrificij, eius omissio est peccatum mortale. Eiusmodi sunt quæ de pane, vino, aquâ, intentione, formâ, sumptione vtriusque speciei, sunt præscripta; quæ omnia sub mortali sunt obseruanda. In forma quoque,

Illud *enim*, non poteſt ſine peccato mortali voluntariè omitti.

3 Hæ rubricæ ſunt præceptiuæ, in quibus concordant Doctores, eas eſſe de re graui, vt de loco celebrandi non prohibito, de ara conſecrata, de lumine, de hora celebrandi, de diſpoſitione animæ & corporis, ieiunio ſcilicet à peccato mortali & à cibo, de miniſtro, de Miſſali lib. de calice, patena, corporali, & palla, de Canone integrè & ſecretè recitando, de prima purificatione cum vino, de numero, munditia, integritate, & benedictione veſtium Sacerdotaliū.

4 Rubricæ quædam ſunt ſtrictioris iuris, in Miſſis conuentualibus Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum; quia æquiparantur horis canonicis, imò verò ſunt horarum quaſi finis ad quem diriguntur horæ. Eiuſmodi eſt; rubrica de concordia Miſſæ

conuentualis cum officio. Inter Collegiatas autem adhuc est disparitas, nam Collegiatæ regulares tenentur ad horas canonicas & Missam in choro, ex vi regulæ tantùm, & cõsuetudinis interpretantis regulas. At sæculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges Pontificias in choro seruandas.

Propè præceptiuæ sunt eæ rubricæ, de quibus disputant doctores an obligẽt sub mortali; cuiusmodi sunt de Matutino & Laudibus ante Missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis. 5

Dubiæ sunt reliquæ; de principio auroræ, & fine meridiei, de Cruce in altari, de pedibus calceandis, de veste talari, de pileoli vsu à quo cõcedatur extra canonem, de orationibus ante Missam, ad vestes, & post Missam; de Missa priuata ad arbitrium sine 6

causa, de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesijs, de votiua, vel de requiem, in festo duplici, & diebus prohibitis, de orationibus additis secretò dicendis ex deuotione celebrantis, in quibus omnibus, DOCTORIBUS vtrinque disputantibus, rubricis tamen magis adhærendum videtur.

7 Illa rubrica est de re grauïssima, quæ habetur *part.* 1. *tit.* 3. *num.* 1. nimirùm. *In ferijs quadragesimæ, quatuor temporum, & vigiliarum, si duplex, aut semiduplex festum, vel dies octaua occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur duæ Missæ.* Et nota quòd ambæ cantari debent Choro præsente, nec sufficit, si altera dicatur priuatim, absēte Choro. Quod ità strictè obseruandum censet Sacra Rituum Congregatio, vt die 16. Maij 1626. decreuerit, non posse omitti alterā ex duabus Missis cantan-

dis, ob celebrationem Capituli Canonicorum; & iterùm, hoc idem die 16. Ian. 1627. aſſeruerit, ne duæ Miſſæ, etiam ex neceſſaria negotiorum cauſa & Capitulari omittantur. Sed rubrica nō ōbligat Collegiatas Regularium, vbi nulli ſunt Canonici, ſed Collegiatas tantum Canonicorum.

Reliquæ Rubricæ ſunt di- 8
rectiuæ tantùm, & non obligant ſub mortali, niſi ſequatur contemptus, aut ſcandalum.

De Miſſarum oneribus.

Miſſarum onera ad 5. reuocari poſſunt,

Ratione {
Loci,
Temporis,
Ritus,
Officij, aut beneficij,
Stipendij.

I. R*Atione Loci*, tenetur Sacerdos ſacrum facere in certo altari nō impeditus legitimè, ſi teſtator, aut alius, locū

celebrandæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter, quia non implet legem testatoris, quam neque hæredes mutare possunt. Non tamen tenetur ad restitutionem, si alibi celebret. Potest tamen Episcopus aliquando ex iusta causa, si nequeat in eo altari celebrari, concedere vt alibi celebretur.

2 Qui tenetur celebrare in altari priuilegiato pro def. & alibi celebrat cum numismate v. g. S. Caroli quo anima liberari potest à purgat. peccat mortaliter quia non seruat pactum, & prætereà quia non est ita certum de numismate an sit benedictum, ac de altari an sit priuilegiatũ.

3 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione sacrificij, nullo modo potest accipere stipendium, ab alio, vt illi applicet sacrificium liberũ, quod expresse vetuit sacr.

Conc.

Conc. Trid. Cong. Quod notent Canonici, & Curati, qui tenentur Miſſam Conuentualem, ſeu parochialem, in proprijs Eccleſijs celebrare, ratione Canonicatus, aut Rectoriæ: quia ad eam tenentur ratione beneficij; ſecùs, quando ex mera conſuetudine, aut ex ſtatuto Canonicali, ad maiorem Eccleſiæ decorem Miſſas priuatas celebrant, non ratione beneficij, neque Capellæ, neque legati, neque ſalarij, qui ſoli quatuor tituli prohibentur. Et de parochis, quòd quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſint manualem eleemoſynam accipere, cenſuit expreſſè Sac. Cong. Conc. 1. Sept. 1626.

II. *Ratione temporis*, quia vel nunquam, vel ſæpiùs, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat, quàm debetur.

Qui *nunquam* celebrat, grauiter peccat, & in anno ter 1

ſaltem, aut quater, quilibet celebrare tenetur ex Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 14. Parochi ſæpiùs tenentur, vt populus Miſſam audiat.

2 Qui ſæpiùs in die celebrat, grauiter peccat. Excipe caſus ſequentes. 1. in die Nat. Domini. 2. in caſu ſupplendi ſacrificij. 3. quando Sacerdos pauper, qui nullum poteſt habere Vicarium, præeſt duabus Eccleſijs, in quibus vterque populus ſolet audire Miſſam. 4. quando pauci ſunt Sacerdotes, & multi Catholici in locis infidelium, & hæreticorum. In his poſtrèmis, licet bis, & ter celebrare (ſi opus eſt) omiſſa ablutione calicis, in alijs caſibus olim licitis, non licet ampliùs.

3 Contingit *tardiùs* celebrare cum p. m. quando notabiliter differtur ſacrificium, putà ad impetrandum aliquid à Deo, & Miſſa dicitur elapſo neceſ-

ſitatis tempore, quo caſu, tenetur Sacerdos ad reſtitutionem. Item quando ità multæ Miſſæ acceptantur, vt longiſſimo tempore ſit opus. Cui malo prouiſum eſt dec. Sac. Cong. Con. Trid. 21. Iunij 1625. quo prohibetur ſingulis, ne eleemoſynas nouas accipiant, niſi oneribus impoſitis anteà ità ſatisfecerint, vt noua ſuſcipere valeant. Quâ tamen in re, eadem Cong. declarauit, poſſe noua Miſſarum onera ſuſcipi (etſi oneribus iam ſuſceptis non ſatisfecerint) dummodò infrà modicum tempus poſſint omnibus ſatisfacere. Si tamen tribuens eleemoſynam pro nouis oneribus, ſciat impedimentum, & conſentiat, eo caſu poterunt noua onera ſuſcipi, poſt alia quamprimùm perſoluenda. Comprehunduntur etiam in hoc decreto priuati quique Sacerdotes.

Transgressores huius specialis decreti, non tenentur ad pœnas appositas in prædicto decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, cessántque omnia priuilegia, quibus indulgetur, vt certâ Missarum celebratione, vel anniuersariorum, vel quibusdam Collectis, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat; ità vt si tempore huius decreti superfuerunt multæ Missæ celebrandæ, celebrari distinctè debeant. Qui verò obligatur ad celebrandum in festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in seq. fer. Neque intelligendus est testator de festis duplicibus, aut semid. quando simpliciter dicit, in festis; sed in festis de præcepto, aut consuetudine, pro seruitio populi.

4 *Citiùs* celebrando, peccatur anticipatâ applicatione sacri-

ficij, nempe incertâ, pro eo qui posteà eleemosynã dederit, cum suspensione effectus sacrificij. Quod expressè vetuit Paulus V. die 5. Nouem. 1605. Potest tamen Capellanus præuenire tempus celebrationis, & anticipatè celebrare Missas antecedente hebdomadâ, quas ex obligatione celebraturus erit in seq. pro certa intentione.

Rariùs denique celebrando peccatur, quando quoti- 5
diano quis obligatur sacrificio, per se, vel per alium faciendo, & vno die per hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: secùs si vni tantùm est impositum onus quotidianum, vt per seipsum impleat; nam hoc intelligi debet, saluâ honestate & decentiâ, ratione cuius vacare potest à Missa celebranda semel in hebdomada; hoc est, potest semel

non celebrare, non autem potest semel pro alio applicare sacrificium.

Qui verò impeditus infirmitate, nõ facit quotidianam Missam ad quam tenetur, excusatur, neque tenetur ad supplementum, nisi vltrà mensem ægrotet. Et item si reliquo anni tempore diligens fuit in obeundo suo munere, & nisi in fundatione Beneficij aliud expressè statuatur.

III. *Ratione ritus* accidunt peccata in oneribus Missarum, quando promisit Sacerdos Missam vot. vel de Requiem, (maximè si cum iuramento per instrumentum promisit) & aliam dicit. Sed hoc limitandum est, quando Sacerdos non afficitur maiori deuotione in Missa de Sancto, vel de feria, excepto festo duplici, Dom. & alijs dieb. in quibus prohibentur Missæ vot. & pro defunctis, quia si maiori

afficitur deuotione in Missa de Sancto, vel de feria, potest Sacerdos illam dicere loco vot. aut pro def. inde enim oritur valor accidentalis Missæ ex opere operantis, quod compensatur etiam cum lucro fructus Missæ vot. aut pro def. nec erit necesse dicere in prædictis casibus collectam de vot. seu pro def. Applicatio namque sacrificij fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa cõsecratione.

IV. *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccari in oneribus Missarum. Nam Episcopi, & Parochi, tenentur aliquando applicare sacrificium pro suis ouibus ex Trid. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri nempe in præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis dieb. aut saltem semel in hebdomada. 1

Regularis grauiter peccaret applicando sacrificium 2

contra rationabilem voluntatem ſui prælati, aut ſacriſtæ ad id deputati.

3 Quilibet Sacerdos ex probabiliori ſententia, non poteſt applicare portionem ſacrificij quam ſupra diximus eſſe Sacerdotis propriam, accepto ob eam ſtipendio, tanquàm pro integra Miſſa; ſi verò fiat hæc applicatio ex charitate, eſt probabile.

4 Conuenit adhuc *Ratione Officij*, vt ille qui ſupplet inchoatum ab alio ſacrificium, conformet ſe cum primo Sacerdote in applicatione eiuſdem ſacrificij, quia acceſſorium ſequitur naturam principalis.

V. Demùm *Ratione ſtipendij*, multis modis peccatur.

1 Qui accipit plura ſtipendia iuſta, taxata ſcilicet, vel lege, vel conſuetudine, à pluribus petentibus ſingulis vnam Miſſam, pro ſe diſtinctè, & vnam facit pro ijs omnibus, peccat

ex communiori ſent. Fraxinellus, ſect. 4. concluſ. 1.

Qui ab vno accipit plura ſtipendia, pro pluribus Miſſis, & vnam tantùm celebrat, peccat eodem modo, ex eodem ibidem. 2

Qui procurat ſtipendium iuſto pinguius pro vna Miſſa, (niſi celebrandum ſit in loco diſtanti & incommodo) peccat & tenetur inuitè danti reſtituere: neque ſufficit titulus paupertatis, quia facta eſt Ordinatio in Sacerdotem Titulo Beneficij, aut patrimonij ſufficientis ad victum. Ex Bonac. de Euch. diſp. 4. q. vlt. pu. 8. 3

Qui ſtipendium iuſto pinguius accipit pro Miſſa, quam deinde minori ſtipendio quàm ſit iuſtum facit ab alio celebrari, peccat: neque item ſi det illi ſtipendium iuſtum (retinens ſibi quod eſt ſupra iuſtum) tutus eſt in conſcientia, quia Sac. Conc. Trid. 4

Cong. declarauit eleemosynam maiorem solitâ dari, tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ab vllo retineri posse. Immò eadem Cong. permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ, aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, vllam vtcumque minimam portionẽ retineant, ratione expensarũ quas subeunt in celebratione Missarũ, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt nullatenùs debere excedere valorem expensarum quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendijs iustis, pro duabus Missis, vnam tantùm celebrat, applicando vni sacrificium vt

propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat; quia vterque totũ Missæ fructum prætendit.

Qui à pluribus stipendia 6
minora iusto recipit, vt ex ijs, constituto iusto stipendio, vnam Miss. celebret, peccat: quia ex decr. citato, tot Missæ dici debent quot sunt eleemosynæ datæ, etiam incongruæ, & exiguæ siue ab vno, siue à pluribus dentur; quod præcipitur ibi sub obtestatione diuini iudicij, sub peccato mortali, & cum obligatione restitutionis, reuocatis quibuscumque priuilegijs.

Rector beneficij qui potest
per alium celebrare Missam, 7
tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se, congruam eleemosynam, secundùm morem ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione Beneficij, aliud fuerit cautum.

Vbi nullum statutum est 8

ſtipendiũ à teſtatore, vel alio, pro certo numero Miſſarum, eo caſu ſtatuere debet Ordinarius, non autem hæres, aut alius, & iuxta morem ciuitatis.

9 Caueat vnuſquiſque ab onere perpetuo Miſſarum ſuſcipiendo, ſine licentia Epiſcopi ſui, vel Generalis Vicarij ſi Sæcularis ſit; aut Generalis, ſeu Prouincialis ſi Regularis, danda in ſcriptis & gratis: alioquin Sæcularis ab ingreſſu Eccleſiæ erit eo ipſo interdictus; Regularis autem pœnam priuationis Officij & perpetuæ inhabilitatis ad Officia, vocíſque actiuæ, ac paſſiuæ, abſque alia declaratione incurret, ex cit. decr.

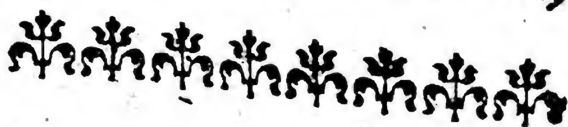
10 Ad hæc vt ibidem dicitur, amoueantur capſulæ ab Eccleſijs cum inſcriptione eleemoſynæ pro Miſſis, ne fideles hac ratione fruſtrentur, neque exponantur in die commemorationis deffunctorum pro eo-

rumdem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

Neque acceptorum multo- 11
rum onerum reductio, moderatio, & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à Sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullæ, ex eod. decr. verumtamen si in ipsa Beneficij erectione, cautum fuerit expressè vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari: declarauit eadem Sac. Cong. licere adhuc Episcopo id præstare. Quare neque in Synodis Diœcesanis, neque in Capitulis Generalibus fieri possunt ampliùs reductiones Missarum, olim concessæ à Conc. Trid.

Et ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac domus regularis curare, atque efficere te-

nentur, ſub pœna priuationis Officij, vociſque actiuæ, & paſſiuæ, ipſo facto incurrenda, vt in perpetuum ſexto quoque menſe (id eſt) fer. 2. poſt 1. Dom. Adu. & fer. 6. poſt octau. Corporis Chriſti prædictæ Ordinationes in publica menſa perlegantur. *Hactenus de tertia parte rubricarum Miſſalis, iam verò ad vltimam transeamus.*

PARS QVARTA.

De rubricis per Missale sparsis.

MIſſale diuiditur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3. Commune Sanctorum. 4. Miſſas pro defunctis, & 5. Benedictiones varias in fine eiuſdem. Proprias vnaquæque pars habet rubricas à Generalibus diſtinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. reuocabimus.

De rubricis Missarum in Aduentu. TIT. 1.

MIssa Dom. Aduent. infra hebdomadam non habet *Alleluia*, quando fit de feria; quia feriæ Aduent. sunt veluti vigiliæ Nat. Domini.

De quatuor Temporibus Aduentus. TIT. 2.

IEiuniũ hyemale fit in 3. hebdomada Aduent. in Sabb. legitur Euang. Dom. 4. sequentis sicut Introitus, Graduale, & Communio in feria 4. præced. ne scilicet officium Dom. proprium contingat eo anno omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & festis sequentib. TIT. 3.

1 SI vigilia Nat. venerit in Dom. 4. eius Euangelium non legitur in fine Missæ vig. tùm quia sufficienter lectum in sabbatho præcedenti, tùm quia non fuit lectum in Officio.

Si

Si vigilia Nat. venerit in Dom. Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictæ aspersionem, quia eo die non ieiunatur. Si verò alijs dieb. infra hebdomadam, Miss. dicitur post Nonam.

Purificatorio non est ter- 2
gendus calix, nisi in fine 3.
Missæ, neque omittendæ sunt
preces quæ in purificatione
calicis, & digitorum ablutione, recitari solent. Memento quoque vt in vase, non in calice fiat purificatio digitorum ex dictis tit. 9. num. 4. Verùm in 1. Missa solemni hausto diligentiùs sanguine, Subdiaconus deferet calicem sinè purificatorio ad credentiam de more, indéque alius in sacristiã, vbi supposito corporali, decenter seruabitur vsque ad 2. Missam solemniter seu priuatim, celebrandam, in cuius initio, vt aliàs collocari poterit super credentia,

desiccatâ iam vt creditur quacumque vini specie. Hæc Rom. praxis.

Celebraturus 1. Missam in media nocte ieiunus esse debet per hor. circiter 6. ex quadam congruentia. Quòd si celebraturus sit ante mediam noctem ex priuilegio, vel legitima consuetudine, verè non dispensatur in ieiunio necessario ad Missam, ideò à pridiana media nocte ieiunet, neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Et eo casu si in 1. Missa noctis sumeret purificationem, imò & cibum ante mediam noctem, posset celebrare 2. & 3. Missam Nat. Domini.

Probabilem & securam sent. putat Suarez 3. part. disp. 80. sect. 4. posse in nocte hac celebrari 3. Missas priuatas simul post mediam noctem, quia nullo iure prohibetur, quod certum est si causa adsit majo-

ioris muneri Sacerdotum, vel minoris numeri altarium, vel si minùs commodè celebrare possunt. Qui vnam tantùm dicit Missam, dicat 3. cuius Orat. concordat cum Officio.

Prima Missa non potest dici separatim ab alijs de nocte; nisi cum Matutino solemniter de more cantato.

In Missa Sancti Stephani, legitur Euang. de Abele protomartyre totius mundi. 3

In festo Sancti Ioannis præf. dicitur de Nat. quia maximæ dignitatis est hæc octaua. 4

Festum Innocentium non admittit cantica lætitiæ, quia descendêre in limbũ. In Dom. verò & octaua dicuntur. 5

In vig. Epiphaniæ legitur Euangel. anticipatè, quod accidit postridiè Epiphaniæ. 6

Epiphania continet plura miracula, stellæ Magorum, Baptismi Christi, aquæ in vinum mutatæ, & quinque mil- 7

lium ſatiatorum.

Poſt Euang. publicatur Paſcha, ex Conc. Aureliano 4. can. 1. vt proximè determinetur Dom. Septuageſ. quæ eſt prima dies ex mobilibus.

8 Si contingat Dom. inf. oct. Epiphan. in præcedēti ſabbat. celebrari, duas tantùm orat. in Miſſa admittit.

9 In die octaua celebratur præcipuè Baptiſmus Chriſti, vt patet ex Euang.

De Dominicis poſt Epiph. vſque ad Septuag. TIT. 4.

1 POſt Epiphan. variatur Introitus cum ſuis acceſſorijs Grad. Offert. & Commun. in primis tantùm tribus Dominicis.

2 Secundæ Domin. Miſſa dicitur ſemper ante Septuag. ſaltem in ſabb. vel alio die præced. vt congruo tempore legatur Euangelium de aqua in vinum mutata, quod eſt initium miraculorum Chriſti,

In vltimis tribus Domi. 4. & 6. Introitus, & accessoria unt eadem quæ in Dom. 3. uia sunt Domin. vagæ, & sæpiùs transferuntur post Pent. quo casu mutuant Introitum & accessoria à Dom. 23. post Pent. 3

De Dominicis à Septuag. vsque ad fer. 4. Cin. TIT. 5.

A Numero dierum, vel à numero hebdomadarum sumitur harum Dominicarum denominatio. A numero dierum quidem ieiunij, quia Quadragesima habet 40. dies abstinentiæ. Quòd si velis nunerare tantùm veri & proprij eiunij dies demptis Domin. runt, 36. cui idcirco additi unt 4 dies, à feria 4. Cinerum d Dom. 1. vt ieiunium Quaraginta dierum Christi perectè imitaremur. Quod secuti alij qui in cœna Domini in Sabbatho Sancto non ciunabant à Quinquagesima 1

cœpere ieiuniū. Alij idem obseruare volẽtes demptis Dom. & fer. 5. (quæ decreto Melchiadis exceptæ fuerant à ieiunio) à Sexagesima ieiunio initium dederunt. Alij denique demptis etiam Sabbat. ex Constantinopolit. 6. c. 55. à Septuagesima ieiunium sunt exorsi. A numero verò hebdomadarum denominationem sumit harum Dom. Rup. abb. l. 4. cap. 2. Illasque ordinat vsque ad 4. Dom. Lætare quæ est paradisi propria quædam imago, vt patet ex Euang. & toto officio vnde adhibentur dalmaticæ ad Missam, pulsantur organa, & alia fiũt in signũ lætitiæ. Septuagesima (inquit ille) dicenda est quia per 7. herdomadas ad illam Lætare peruenitur: Sexagesima quia per sex, Quinquagesima quia per 5. Quadragesima quia per 4. hæc ille.

2 Si Septuagesima venerit

ante Purificationem 2. & 3. orat. non mutantur, ita vt 2. sit de Virgine cuius partus adhuc celebratur: idem fiat in Sexagesima, & Quinquagesima.

In ferijs omittitur Tractus.

In collecta Sexagesimæ occurrunt duo præter regulas ordinarias. Alterum est, quod dicitur collecta de S. Paulo sine collecta de S. Petro, alterum est, quòd licet in prima collecta fiat mentio de Sancto Paulo, tamen in orat. A cunctis, adhuc fit de eodem commemoratio, contra illud quod habetur 1. part. tit. 9. num. 15. de Missa vot. Apost. quæ excludit orationem. A cunctis. 3

De feria 4. Cin. vsque ad Dom. de Passione. TIT. 6.

CIneres debent esse aridi nō in modum luti, ita decreuit Sac. Rit. Cong. 13. Maij 1603. 4

Præparentur thuribulum, nauicula, & vas aquæ in an-

gulo altaris.

3 Finitâ Nonâ Sacerdos indutus pluuiali violaceo cum Ministris indutis quidem, ſed ſine dalmaticis (in præcipuis Eccleſ. cum Planetis) in minoribus Alba amictis, ſine manipulis ex Cær. lib. 2. cap. 17. procedit de ſacriſtia ad altare, Acolyth que tantùm præcedũt cum candelabris accenſis. Miniſtri pares celebranti procedunt (quia habet pluuiale) ad benedicendum cineres in vaſe aliquo poſito in cornu Epiſtolæ, ita vt vas ſit inter Miſſale & cornu. Celebrans oſculato altari accedit ad librum, vbi ſtans inter vtrumque miniſtrum (quod debet ſeruari quandocumque eſt cũ pluuiali) legit Ant. *Exaudi* &c. tum dicit Orationes manibus iunctis & dum benedicit manu dextrâ Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem pluuialis, deinde im-

posito incenso in thuribulo de more benedicto ministrantibus in benediction. Diacono & thuriferario aspergit ter in medio, à dextris & à sinistris cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cum osculis tradit celebranti. Celebrans autem postquam asperserit ter, adolet incenso. Deinde dignior Sacerdos ex clero accedens ad altare in suo habitu chorali sine stola, stans imponit in formam crucis cinerem celebranti stanti, dicens *Memento homo* &c. stat autem celebrans facie versa ad populum capite inclinato. Si verò non adsit alius Sacerdos non debet Diaconus imponere Sacerdoti cineres, sed ipsemet celebrans genibus flexis coram altari, sibi ipsi eo casu imponat, quasi à Christo illos

recipiat; at dum accepit ab alio, illi statim digniori Sacerdoti primò cineres imponit, deinde Ministris paratis genibus flexis, tum alijs stans aperto capite, & Diacono tenente à dextris eius vas cinerum.

4 Aperto capite distribuit celebrans cineres, candelas, & ramos, ex dec. Sac. Rit. Cong. 18. Iul. 1626.

5 Veniunt alij cum debitis reuerentijs altari & celebrãti, ante & post, manibus iunctis. Clerus accedit quidem ad gradus altaris, sed populus congruentiùs recipit extra gradus ad cancellos: fœminis autem non supra velum, sed supra capillos dantur cineres si fieri potest commodè. In fine distributionis, ante orat. *Concede*, tergat digitos celebrans, in angulo altaris cum aqua, & mica panis.

6 In feria 5. Dom. 3. habetur

Collecta de SS. Cosma & Damiano, tacito cognomine martyrum, quia de ijsdem ibi fit mentio, titulo tantùm stationis, sed inde neque in officio, neque in orat. *A cunctis*, in propria eorum Ecclesia, omitti debet consueta commemoratio eorumdem tamquam martyrum inter suffragia & tamquam Titularium Eccles. prop. In reliquis fer. nihil occurrit noui declarandum.

De Dom. de Passione, & Hebdomada maiore. TIT. 7.

IN primis vesp. Dom. de Passione velantur cruces & imagines (hoc est ante vesp.) velum autem non debet habere secum aliam imag. & illud velum quo teguntur cruces sit potiùs violaceũ, quàm nigrum, nequaquam album.

In benedictione Ramorum Sacerdos procedit ad altare vt sup. in die Cin. cum ijsdem

Miniſtris eodem modo indutis: ſtatim atque peruenerit ad gradus, Acolythi deponunt candelabra ſuper credentia: is verò facit aquæ aſperſionem, ſed Miniſtri induti in hoc caſu portant manipulos quia cantaturi ſunt Epiſt. & Euang. factâ aſperſione aſcendit ad altare quod oſculatur in medio, & deinde accedit ad librum in cornu Epiſtolæ, in quo commodiùs ponuntur Palmæ & Rami, quàm in medio altaris. His ita diſpoſitis Sacerdos ſtans in cornu Epiſtolæ dicit *Dominus vobiſcum*, ſed non vertit ſe ad populum, neque diducit manus, ſed iunctas eas tenet etiam ad *Oremus* & Orat. & miniſtri pares ſunt cum celebrante hinc inde vt in benedict. Cin. ſup. Subdiaconus cantaturus lectionem in loco ſolito eadem facit quæ pro Epiſt. Miſſæ, in cuius fine oſculatur manum Sacerdotis,

ſed non defert librum ad cornu Euang. quod legit celebrans ſi velit in cornu Epiſt. & reſumit (ſi ea vtitur) planetam plicatam Subdiaconus.

Nõ diſcedit celebrans à cornu Epiſt. omnia fiunt etiam à thuriferario prout ad Euang. Miſſ. diximus p. 2. tit. 6. num. 5. Poſt hæc benedicuntur Rami. Sacerdos ſtans in cornu Epiſt. dicit *Dominus vobiſcum*, orat. & præfat. manibus iunctis, aſſiſtentib. hinc inde Miniſtris, cum quibus dicit *Sanctus*. Cũ autem benedicturus eſt Ramos Diac. eleuat fimbriam pluuialis anteriorẽ. Celebrans verò dum dextrâ ſignum Crucis facit ponit ſiniſtram ſuper altare. In orationibus nihil eſt detrahendum, neque mutandum, licèt benedicantur Rami aliarum arborum, nõ Palmæ, aut Oliuarum Rami. Circa finem vltimæ orat. Acolythorum alter

accipit de credentia vas aquæ benedictæ, cum asperſorio, & vnà cum thuriferario accedit ad celebran. propè Diaconum.

4 Celebrans ponit incenſum in thuribulum more ſolito; deinde accepto aſperſorio de manu Diaconi cum ſolitis & debitis reuerentijs, aſpergit autem ter, id eſt in medio, à dextris Ramorum, & à ſiniſtris eorum, dicēdo ſubmiſſa voce, *Aſperges me*, verſum illum tantùm, & deinde adolet incenſo, eo modo quo aſperſit, nihil dicens. Diaconus autem in aſperſione, & incenſatione, eleuat fimbriam pluuialis, rurſus celebrans in cornu Epiſt. addit quæ ſequuntur in Miſſali.

5 Completâ benedictione dignior ex clero accedit ad altare, & dat Ramum ſtanti celebranti, ſtans, in ſuo habitu ſine ſtola, cum oſculo Rami ab vtroque facto, non manus. Deponit autem celebrans Ra-

mum suum in manu Acolythi, & alijs aperto capite stans distribuit. Diaconus à sinistris eius ministrat eidem Ramos, eos tantùm osculando, deposito interim suo Ramo super altare. Alter Acolythus ministrabit Ramos Diacono, sine osculis. Canonici non osculantur manũ celebrantis Canonici. Si populus est multus, poterit alius Sacerdos mitti qui distribuat laicis, sed Ordo Rom. à celebrante distribui iubet.

Posteà fit processio. Et 1. celebrans ponit incensum in thuribulum ministrante Diacono, & thuriferario cum benedictione de more. In processione præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante, vt quasi viam sternat Crucifixo sequenti, vel quasi Christus trahat post se sequentes in odorem vnguentorum suorum. Deinde Subdiaconus pa- 6

ratus (non alius quàm is qui cum Diacono miniſtrat celebranti) defert Crucem inter Acolythos, & prædicti 4. nempe thurifer. Subdiac. cũ duob. Acolythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos vt faciliùs geſtent alia. Sequitur clerus per ordinem, & vltimò celebrans cooperto capite, & cum ramis in manibus ſuis tam celebrans, quàm Diaconus.

7 In reuerſione proceſſionis 2. vel 4. cantores intrant in Eccleſiam, & clauſo oſtio ſtantes verſâ facie ad proceſſ. incipiunt, *Gloria laus &c.* & decantant 2. primos verſus. Sacerdos verò cum alijs cooperto capite repetit eoſdem. Poſteà Subdiaconus percutit ſemel imam partem portæ cum ima parte haſtilis, quâ apertâ intrat proceſſio, & Subdiaconus accedit ad altare, vbi deponit Crucem propè credentiam, ſi Miſſa

Missa sequatur solemnis.

Deinde celebratur Missa, & Rami tenentur manibus dum cantatur Passio, & Euang. celebrans autem dum legit in cornu Epist. Passionem, Palmam tenere debet sinistrâ manu; idem & Ministri faciant. 8

Passio cantari potest à tribus Diaconis in eodem pulpito, vel in tribus pulpitis ad maiorem commoditatem, in cornu Euangelij, in plano capellæ, qui 3. Diaconi induti amictu, albâ, cingulo, stolâ Diaconali violaceâ, & cum manipulo eiusdē coloris, procedunt de sacristia hoc ordine, vt qui Euangelistam refert, librum deferat ante pectus, & sit primus, quem sequitur ille qui turbam; postremò qui Christum. Omnes manibus iunctis. Factis autem debitis reuerentijs altari, accedunt ad cantandum, medium locum relinquentes agenti personam 9

Christi, & dextram Euangelistæ. Romæ communior vsus est vt Euangelista medium teneat locum, & illius dextram ille qui Christum repræsentat: & in capella Papæ vnus tantùm adhibetur liber, in quo tres cantores singillatim cantant quæ cantare debent, quo fit, vt Euangelista qui plus alijs cantat, medium teneat locum. Alij adhibent 3 libros vt commodiùs cantent. Non probatur illa distributio Passionis inter celebrantem, & Subdiaconum, ita vt celebrans vice Christi loquatur, & Subdiac. turbarum. Si desint Ministri, solus Diaconus cantare debet totam passionem, & partem finalem eiusdem addito deinde ministerio Subdiaconi, & Acolythorũ, vt fit ad Euangelium. Notæ illæ ✝. C. S. significant Christum, Chronistam, & Synagogam, vel Christũ, cantorem, & succentorem.

Non petitur benedictio, ne- 10
que luminaria deferuntur, neque thus adhibetur. Omnis autem ſolemnitas in tanta mæſtitia tollitur, & in fine tantùm more ſolito tanquàm ad Euangelium Miſſæ petitur benedictio, incenſatur liber, qui & oſculandus datur celebranti initio poſtremæ partis, cum eiuſdem incenſatione; in fine etiam reſpondetur, *Laus tibi Chriſte*, quæ item (exceptâ incenſatione libri & celebrantis) ſeruanda erunt in Miſſis priuatis. Vide inf. tit. 9. num. 5.

Ad legendam Paſſionem in 11
Miſſa priuat. non extinguuntur luminaria in altari.

In fine Miſſæ legitur Euang. 12
variè, nimirum in Miſſis pri. Euang. Palm. In Miſſa ſol. Euan. S. Ioannis, & in ijs priuatis quæ immediatè ſequuntur benedictionem Palmarum, Idem Euang. Sancti Ioannis.

Si proceſſio extra portam 13

exire nequeat, fiat circum Ecclesiam, & quod ante portam præstandum erat, fiat in vestibulo ante ingressum capellæ maioris.

14 Si cantores desint ad cantandam Pass. eo casu, Diaconus solus Missæ cantet totam, & eâ finitâ redeat ad altare ac reliqua faciat pro parte postrema vt sup.

De feria 5. in Cœna Domini.

TIT. 8.

1 CRux quæ in altari est velo tegatur albo.

2 Ministri accipiunt dalmaticas, quia est Missa solemnis & festiua.

3 In tertio *Agnus Dei*, dicitur *Dona nobis pacem*, contra Durand. lib. 4. cap. 52. qui vult dici *Miserere nobis*, nam Missale vult dici de more, quamuis pax non detur.

4 Reseruatur hodie hostia cum particulis in sequentem diē pro Sacerdote & infirmis.

Poſtquàm Sacerdos com- 5
municauerit, Subdiaconus calicem alterum de credentia ad altare deferat ſine velo longo, ſed cum velo tantùm calicis eiuſdem paruo, patena, & palla. Tum Sacerdos ante ablutionem digitorum ponit hoſtiam reſeruatam in hoc calice, quem Diaconus pallâ & patenâ cooperit, & deſuper velum expandit album, & in medio altaris collocat. Deinde fit communio cleri priùs ante altare, tum populi extra cancellos.

Sac. Rit. Cong. 27. Sept. 6
1608. Communionem Cleri iuſſit in hac Miſſ. in memoriam quòd Chriſtus communicauit Apoſtolos, quod eſt ſeruandum.

Sacerdos autem genuflectit 7
quandocunque accedit, vel recedit à medio altaris, vel tranſit ante Sacramentum. Licet in calice lateat, & ſub velo

quod in ſimilibus caſibus obſeruari debet.

8 In fine dat benedictionem à latere Euangelij neque perficit circulum, ſed reuertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento: eadem obſeruent Miniſtri.

9 In altari non fit ſignum Crucis, quia ibi immediatè eſt auctor benedictionis. Si legit Euang. in libro, poteſt ſignare librum. Ad ea verba *Et verbum caro factum eſt*, genuflectat celebrans cum miniſtris, paulò verſùs Sacramentum.

10 Locus in quo aſſeruari debet Sacramentum, debet eſſe omninò diſtinctus ab altari in quo celebratum fuit. Et ornari debet cum velis, ſiue cortinis albis, ſi fieri poteſt, ſed nullo modo nigris, quia craſtinâ die ſuper calicem erit adhuc velũ album, cũ reportabitur ad altare maius. Habes

exemplum in sacello Pontificio, vbi omnia splendent in hoc casu reseruandæ hostiæ. Hic enim locus non sepulchrum, sed regia Christi viuentis est.

Processio non debet fieri extra Ecclesiam, tam in hac quàm in sequenti feria, ex decr. Sac. Cong. super negotia Episcoporum 6. Aug. 1591. fit autem hæc processio more solito; Acolythis nimirum cum candelabris Crucem comitantibus, quam defert alius Subdiaconus paratus cum tunicella alba, sine manipulo. (Crux autem sit adhuc velata velo violaceo) hic autem cum suis Acolythis stabit, genuflexis omnibus alijs, in loco vbi reponitur Sacramentum. 11

Vt celebrās induat pluuiale, retrahet se extra cornu Epist. ob præsentiam Sacramenti, ibique omnes deponent manipulos: tum sic indutus pro- 12

cedit ante medium altaris vbi facta genuflex. ſtans imponit incenſum in duobus thuribulis ſine benedictione, deinde genuflexus incenſat ter Sacramentum factâ ante & poſt profundâ capitis inclinatione, ſimul cum miniſtris. Caueat Diaconus ab oſculis coram Sacramento. Tum accepto calice cum Sacramento de manu Diaconi ſtantis, ita vt celebrans ſiniſtrâ nodum teneat, & dextram ſuperponat calici, quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendentis ab humeris, procedit medius inter Diaconum à dextr. & Subd. à ſin. ſub baldachino, duobus Acolythis continuè incenſantibus. Quod duobus modis fieri poteſt. Primò ſi Acolythi alternatim incenſent, ductis thuribulis vt fit in incenſatione perſonarum. Secundò, ſi hinc inde ante procedant mouentes manibus

dextris thuribula de ijſdem pendentia,& effumantia,quaſi ſternendo viam Sacramento cum odore incenſi. Qui modus eſt magis vſitatus, & maiorem reuerentiam connotat erga Sacramentum,quod nonniſi à genuflexis Sacerdotibus incenſari ſolet.

In diſtributione haſtarum 13
baldachini,nobilioribus dantur eæ quæ ſunt in facie celebrantis, poſteriores minùs nobilibus.

Nobilioribus item inter ha- 14
ſtas,pares dentur eæ quæ ſunt à dextris celebrantis dum procedit.

Conuenit tamen, vt hodie, 15
& ſequenti die,ab Eccleſiaſticis cum pluuialibus deferantur haſtæ. Quod ſi deſint pluuialia nō ideò induant ſtolas, ſuperpelliceis tantum induti.

Intereà dum fit proceſſio 16
cantatur Hymnus *Pange lingua* &c. Sed celebrans nunquã

cum alijs cantat in processione Sacramenti, at secretò dicit.
17 Quia processio non fit extra Ecclesiam, conuenit vt clerus ad primos duos versus huius strophæ *Tantum ergo Sacramentum*, genuflectat, conuersus ad Sacramentum. Ministri tamen nō genuflectant. Extra Ecclesiam verò minimè, & vbi multus est clerus, posset enim alioqui & malè interrumpi processio.
18 Cum autem ventum fuerit ad locum paratum, Diaconus genuflexus à Sacerdote stante, accipit calicem, & ponit illum primò, super altare, & deinde factâ genuflexione descendit, & rursus curat imponi incensum sine benedictione à celebrante stante vt priùs, amoto velo per Subdiaconum ab humeris celebrantis, quia nō est daturus in fine benedictionem. Quo facto celebrans genuflexus ter incensat, factâ

ante, & post, cũ ministris profũdâ capitis inclinatione, sed dum incensatur Sacramentum cantatur, O *salutaris hostia*, vel *Tantum ergo*. &c. Deinde Diaconus reponit Sacramentum in capsula, factâ iterum genuflexione, ante, & post. Clauem autem dabit illi ad quem spectat; non enim videndus est calix à populo, & multò minùs hostia patere populo debet. Neque dari debet clauis laico, quantumuis nobili ex decr. Sac. Rit. Cong. 30. Ian. 1610. sed ei potiùs, qui sequenti die est celebraturus.

Posteà altaria omnia (non altare maius tantùm) denudanda sunt, sed post vesp. ex communi & receptissimo vsu Ecclesiarum Vrbis. Procedat autem celebrans cum Diacono in albis, & stolis tantùm violaceis, cum Subdiacono in albis tantùm sine manipulis: & clerus cantare potest psal- 19

mum totum. Amouendæ verò ſunt mappæ tantùm cum pallijs & alijs ornamentis, relictâ Cruce velatâ, cum candelabris in altaribus; neque pſalmus ideò repetendus eſt ſi multa ſint altaria. Conopæũ Tabernaculi maioris in quo aſſeruatur ordinariè Sacramẽtum, debet eſſe coloris violacei quia Regia viuentis Chriſti eſt, ad modicum tempus abſentis. Quod ſi adhibeatur coloris nigri ob ſequentem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum eſt tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccl. Sancti Petri amouetur conopæum quod magis placet, niſi ſint velãdæ ſtatuæ, ſeu imagines prædicti Tabernaculi.

20 Hoc triduo tranſeuntes ante crucem quæ eſt in altari maiori, illi faciant reuerentiam cum genuflexione, ex-

cepto celebrante parato (nisi infra aliud notetur) quia fulget Crucis mysterium.

De mandato, seu lotione pedum.

CONgruum esset vt in loco ad id deputato altare esset cum pallio albo , cũ Cruce,& candelabris. Poterit etiam parari credentia à latere sinistro, super quã collocabuntur Miss. linteũ Sacerd. vasa ad abluendas in fine manus eiusdẽ & alia eiusmodi cum floribus,& herbis: scamna necessariò cum tapetibus habeantur pro lauandis,& tapetia sint ita ampla vt celebrans super ijsdem genuflexus lauare queat, neque albam fœdet. 1

His ita dispositis dato signo cum tabula, conueniunt omnes. Prælatus seu Superior super amictu,& alba induitur stolâ & pluuiali violaceis. Diaconus & Subdiaconus vt in Missa induuntur etiam manipulis (licèt eo careat cele- 2

brans) ob Euangelium cantandum à ministris. Si fiat processio à sacristia ad locum destinatum, Subdiaconus ferat crucem medius inter Acolythos more solito, quam deponit propè altare in cornu Euangelij. Deinde ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, imponit de more incensum Superior cum benedictione; tum Diaconus librum Euangeliorum ante pectus tenens genuflexus ante Superiorem stantem in cornu Epistolæ petit benedictionem, quâ acceptâ astantibus Acolythis cum candelabris accensis, & Subdiacono librum tenente, signat librum, incensat, & cantat Euangeliũ. Quo finito Subdiaconus portat librum apertum osculandum Superiori, & Diaconus eum de more incensat.

3 Finitâ incensatione celebrantis, deponuntur manipuli

à ministris vt ei liberiùs inseruiant: posteà Superior exuitur pluuiali, & per Diac. & Subdiac. præcingitur linteo, & sic præcinctus, assistētibus sibi ijsdē Diac. & Subd. accedit ad lotionem pedum, & per ordinem dispositis ijs, qui lauandi sunt clericis, peluim & aquam ministrātibus, Subdiacono singulorum pedem dextrum tenente, genuflectens singulis, illorum pedem lauat, extergit, & osculatur, nullo facto super pedem signo Crucis manu celebrantis, Diacono præbente linteum ad abstergendum, qui ideò stabit à dextris celebrantis, colliget linteum ipsum quo celebrans est præcinctus, & extendet quando opus est vt tergat, non autem Diaconus infundat aquā pedibus, quod pugnat directè contra rubricam.

Post lotionem Superior la- 4
uat manus, & abstergit alio

linteo, deinde accipit pluuiale, redit ante medium altaris, vbi stans detecto capite, dicit *Pater noster.* Versus, & Orationes manibus iunctis, tenentibus librum Diacono, & Subdiacono. Finitis omnibus vel exuitur ibidem, vel redit ad sacristiam, ordine quo venerat.

5 Horâ cõmodiore post Vesp. deferantur particulæ supra reseruatæ pro infirmis, cum luminibus, superpelliceo, & stola alba adhibitis, ad locum vbi reseruata fuit hostia consecrata, nisi aliud exigat laudabilior consuetudo: Et ostiolum tabernaculi maneat apertum, ne populus ibi adoret, quod non adest ampliùs.

De feria 6. in Parasceue.

TIT. 9.

1 FInitâ Nonâ, quæ cum aliis præcedentibus horis sine lumine dicitur, Sacerdos, & ministri induti paramentis nigri

nigri coloris ſine luminaribus, & incenſo, procedunt ad altare, quod debet eſſe nudũ, cum Cruce velata velo nigro; vt ſuo tempore facilè queat detegi, & candelabris ſex obſcuri potius coloris, & candelis ex cera communi, non alba extinctis; gradus eiuſdem nudi erunt ſed benè mundi pro Sacerdotis proſtratione. Credentia ſimplex linteo cooperta in ſuperiori parte tantùm, cum neceſſarijs tantùm ad officium nempe burſa cum corporali & purificatorio, ampullis vini & aquæ, vaſe vitreo ad ablutionem digitorum, miſſalibus duobus, & cuſſino, mappa longa pro altari, velo longo albo pro celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur Sacerdos cũ miniſtris vnus poſt alium vt

ad Missam, præcedentibus Acolythis sine candelabris, & ministri sine dalmaticis; cum verò peruenerint ad altare, ante illud prostrati aliquandiu orant, quapropter conuenit, vt sub eorum capitibus ponantur cussini coriacei, vel simplices, non tamen de ijs qui sunt ad vsum Missæ in altari, sed nullo modo vestiri debent gradus altaris panno nigro.

2 Dum orat Sacerdos cum ministris, Acolythi interim vnam tantùm tobaleam super illud extendunt & prætereà Missale cum cussino super altare apertùm collocatur. Sacerdos cum ministris factâ oratione, ascendit ad altare, & osculatur illud in medio. Deinde lector accedit ad legendam prophetiam in loco vbi legitur Epist. sed in fine, non osculatur manũ celebrantis.

Finito tractu Sacerdos in
cornu Epist. dicit *Oremus*, Dia- 3
conus genuflectit ante alios
dicens *flectamus genua*, Subdia-
conus ante alios surgens di-
cit, *Leuate*, solus stat celebrãs,
ad orationem ministri stant.
Tum Subdiaconus cantat le-
ctionem in tono Epistolæ, sed
in fine non osculatur manum
celebrantis.

Finito tractu dicitur Passio
super nudum pulpitum, quam 4
celebrans submissa voce legit
in cornu Epistolæ stans paulo
versus cantores, & astantibus
ministris vt ad introitũ Missæ,
scilicet Diacono stante à dex-
tris celebrantis, & Subd. à dex-
tris Diaconi, sed cùm legit ipse,
Tradidit Spiritum non genufle-
ctit quia non legit in cornu
Euangelij. Lectâ verò etiam
postremâ parte in eodem cor-
nu quæ vicem gerit Euang.
conuertit se ad cantores Pas-
sionis qui induti sunt amictu

albâ cingulo, stolâ diaconali nigrâ cum manipulo, & præstant omnia quæ superiùs notata sunt pro die Palmarum tit. 7.

5 Ad ea verba Cantorum, *Tradidit spiritum*, omnes quidem genuflectunt, sed celebrans & alij versus altare, Diaconi cantores versùs librum; signúmque surgendi post pausam datur à Diacono, qui Euangelistam agit, eo ipso quod surgit. Pausa erit vnius *Pater noster*. Quare non placet dari signu[illegible] à celebrante, manu cum [illegible]itu super librum depositâ [illegible] autem prædicta genuflexi[illegible] ambobus genibus in terra positis.

6 Quod sequitur legitur in tono Euangel. & dicitur *Munda cor meum*. Sed non petitur benedict. non deferuntur luminaria, neque incẽsum; Diaconus etiam non signat librũ neque seipsum, Acolythi me-

dium tenent Subdiaconū, qui ſuſtentat librum, quem non tradit in fine oſculandum celebranti.

Deinde Sacerdos ſtans in 7
eodem cornu Epiſtolæ, incipit abſolutè orationes: tunc verò miniſtri ſtant poſt celebrantem vnus poſt alium. Celebrans dicit monitiones manibus iunctis, orationes verò manibus extenſis, neque vnquàm genuflectit.

Completis orationibus Sa- 8
cerdos depoſitâ caſulâ accedit ad cornu Epiſt. & ibi in poſteriori parte anguli altaris accipit à Diacono Crucem iam in altari præparatam, quam verſâ facie ad populū à ſummitate parum diſcooperit, incipiens ſolus Antiph. *Ecce lignum Crucis*, Ac deinceps in reliquis iuuatur in cantu à miniſtris, vſque ad, *Venite adoremus*: choro autem cantante *Venite Adoremus*, omnes ſe pro-

ſternunt excepto celebrante. Hæc proſtratio non fit vſque ad terram, ſed genibus flexis, & capite valde demiſſo dein-de celebrans proſequitur ſe-cundò & tertiò prout ſatis clarè notatur in Miſſali. Sed nota quod aduerbium *Altiùs* concordat cum verbo *Incipit*, nedum cum ſolo verbo *Ele-uans* ita vt & vocem & cru-cem eleuare debeat altiùs Sa-cerdos vnà ſimul.

9 Poſteà portat celebrãs cru-cem ſine vlla genuflexione facta altari. Acolythi dum de-nudatur crux, extendunt ta-pete pulchrum cum cuſſino pretioſo, & velo longo albo ſupra gradus altaris, verſus planum capellæ. Genuflexus celebrãs, ibidem deponit Cru-cem ſuper velum & cuſſinum. Mox depoſitis calceamentis à latere Epiſtolæ propè ſcam-num illic paratum ad ſeden-dum, accedit ad adorandum

Crucem, ter genua flectens antequàm eam deosculetur. Celebrans adorat solus, & factâ adoratione reuertitur, & accipit calceamenta & casulam. Deinde ministri simul procedunt ad adorandum, & Diaconus quidem cum stola sua latiori, quam non deponit vsque ad finem officij. Subdiaconus autem in albis ex vsu Romano, alij de Clero in suo quisque habitu chorali, calceis tantum depositis ex laudabili consuetudine.

Conuenit autem vt vniformis sit omnium actio pro locorum consuetudine, tum in osculo membrorum crucifixi, tum in æquali pausa qua singuli genua flectunt. Ad singulas adorationes dici potest versus. *Adoramus te Christe & benedicimus tibi, quia per sanctam C.ucem tuam redemisti mundum.* 10

Ordo adorationis est, vt quilibet laicus, etiam prin- 11

ceps post Clerũ adoret, Prælati verò si qui adsunt post celebrantem. Interim dum fit hæc adoratio, cantantur improperia, & alia quæ sequuntur vt in Missali.

12 Circa finem adorationis accenduntur candelæ super altare, & item eæ quæ super credentiam habentur pro Acolythis, & Diaconus accipiens bursam corporalium, extendit corporale more solito, & iuxta illud ponit purificatorium ad cornu Fpistolæ loco solito, & tunc etiam transfertur à Cærimoniario Missale ad cornu Euang. cum cussino, & finitâ adoratione, Crucem reuerenter accipit, & reportat ad altare, quo casu reuerentiam nemini faciat. Sed & celebrans assurgat transeunti Cruci, cui genuflectit simul cum Subdiacono, quod hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto in honorem Cru-

cifixi Domini Nostri. Amoueantur statim ab Acolythis tapetes & cussinus cum velo.

Si multus adest populus, poterit collocari alia crux à Sacerdote cum stola nigra ante altare aliud, ad quam adorandam accedant tum mares, tum fœminæ ne processio nimis differatur, & officium sequens. 13

Posteà ordinatur processio ad locum, vbi pridie Sacramẽtum repositum fuerat, præcedit subdiaconus cum Cruce, inter Acolythos deferentes candelabra cum cereis accensis, hoc est, alter paratus vt Subdiaconus Missæ (excepto manipulo) sine dalmatica. Defert autem Crucem processionalem discoopertam. Duo thuriferarij præcedunt Subdiaconum sine incenso in thuribulo: quia nondum est processio sacra, sed aditus ad eam, & ideò itur ad locum destinatum, per breuiorem viam. 14

viam. Ibi omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono (qui geſtat Crucem) & Acolythis.

15 Cum peruentum fuerit ad locum Sacramenti, accenduntur intorticia, quæ non extinguuntur niſi poſt ſumptionẽ Sacramenti, & Sacerdos genuflectit ante Sacramentũ, orat aliquantulùm. Diaconus interim aperit capſulam in qua reconditum eſt Corpus Domini: poſteà Sacerdos ſurgens, abſque benedictione imponit incenſum in duobus thuribulis, Diacono nauiculam miniſtrante, ſine oſculis rerum & manuum quæ omninò omittuntur in hoc officio, & genuflexus ter incenſat Sacramentum, factâ cum miniſtris ante, & poſt, profundâ capitis inclinatione. Et ſtatim imponitur humeris eius velum album, non nigrum. Tum Diaconus extrahens calicem de

capſula ſtatim dat ad manus Sacerdotis genuflexi, & tegit extremitatibus veli, quod humeros illius circundat, & procedunt ordine quo venerunt: defertur baldachinum album, non nigrum, ſuper Sacramentum, & duo Acolythi continuè Sacramentnm incenſant, interim cantatur hymnus *Vexilla Regis prodeunt*. Subdiaconus Crucis, depoſita Cruce, vbi minùs impediat in latere Epiſtolæ genuflectit. Acolythi deponunt candelabra ſuper credentia, clerus in plano capellæ circumdat altare genibus flexis.

Cum venerit Sacerdos ad 16
altare poſito ſuper illud Calice hoc eſt vt pridiè cum miniſterio Diaconi, nam Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu celebrantis ſtantis, & deponit ſuper altare, genuflectit, deſcendit, miniſtrat nauiculam ſtanti Sacer-

doti pro impoſitione incenſi, & depoſito humerorum velo, celebrans genuflexus rurſus incenſat Sacramentũ vt priùs. Recedit alter ex thuriferarijs poſt hanc incenſationem. Deinde accedens Sacerdos ad altare, & factâ genuflexione, ac amoto à Diacono velo albo paruo à calice, deponit hoſtiam è calice ſuper patenam, quam Diaconus tenet, & accipiens patenam de manu Diaconi, hoſtiam ſacram ponit ſuper corporale nihil dicens. Neque debet ſponte tangere Sacerdos hoſtiam, neque ideò priùs lauare manus (quod aliqui perperàm ſcripſere) ſi tamen accidat vt tangat, purificet ſtatim digitos, quod in hac rubr. ſub conditione dicitur, non iubetur. Interim Diaconus imponit vinum in calicem, & Subdiaconus aquã, quam Sacerdos non benedicit, nec dicit oration. con-

ſuetam, ſed accipiens calicem à Diacono, ponit ſuper altare nihil dicens, nec faciens ſignũ crucis cum calice, vti nec fecit cum patena, & Diaconus illum cooperit palla.

Deinde Sacerdos imponit 17
incenſum in thuribulo abſque benedictione, nihil dicẽs, & incenſat oblata, & altare, more ſolito genuflectens ante & poſt, & quandocumque tranſit ante Sacramentum.

Cum incenſat oblata dicit 18
Incenſum iſtud &c. nec ipſe incenſatur, ſed aliquantùm extra altare in cornu Epiſtolæ lauat manus, facie ad populum verſa. Deinde in medio altaris inclinatus, iunctis manibus ſuper altare vt aliàs, dicit quæ not. in Miſſ. Tum verſùs ad populum in cornu Euang. dicit *Orate fratres*, ſed dum ſe vertit caueat, ne vel minimùm terga vertat Sacramento, & per eandem viam reuertitur

non perficiens circulum, & omiſſis alijs dicit &c. (*Suſcipiat*) omittitur.

19 Sacerdos ſub ſilentio, dicto *Amen* : eadem voce quâ dixit *Pater noſter*, ad quod Diaconus debet deſcendere vt aliàs cum Subdiac. poſt celebrantem, abſolutè ſine *Oremus*, in tono orationis Miſſæ ferialis dicit *Libera nos* extenſis manibus. Sed non ſe ſignat cum patena vt aliàs. Tunc celebrans facta reuerentia vſque ad terram ſupponit patenam Sacramẽto, quod in dextra accipiens, eleuat vt videri poſſit à populo : non eleuatur patena quam tenet manu poſita ſuper altare, nec eleuatur planeta, nec incenſatur hoſtia: eleuatur autem altera tantùm manu ad differentiam eleuationis quæ fit poſt conſecrationem; ne videatur hac die de nouo conſecrata.

20 Poſteà diuidit ſtatim ſupra

calicem in tres partes. Diaconus autem cum debitis reuerentijs discooperit, & cooperit calicem, vt aliàs. Celebrans verò vltimam perticulam mittit in calicem nihil dicens, & sine vllo crucis signo, quod vltimum firmauit decret. Sac. Rit. Congr. 28. Aug. 1627. *Pax Domini* non dicitur, neque *Agnus Dei*, neque pacis osculum datur. Postmodùm prætermissis duabus orationibus, tertia dicitur, manibus iunctis super altare. Fit communio Sacerdotis vt in Missali, ad quam ministri stant capite profundè inclinato, vt aliàs. Deinde Diaconus calicem discooperit, & cum celebrante genuflectit, ac omissis quæ dici solent ante sumptionem sanguinis, immediatè particulam hostiæ cum vino sumit reuerenter de calice, sed non se signat cum calice: quod decreuit Sac. Rit. Cong. 28.

Aug. 1627. & more ſolito fa-
ctâ ablutione, non calicis, ſed
digitorum tantùm in calice,
miniſtrante Subdiacono am-
pullas, & ſumpta purificatione
in medio altaris inclinatus, di-
cit manibus iūctis, *Quod ore &c.*
extinguuntur hoc loco dum
fit ablutio, non priùs, cerei à
clero delati.

21 Non dicitur *corpus tuum Do-
mine*, nec Poſtcommunio, nec
Placeat, nec datur benedictio,
ſed Diaconus librum claudit;
Subdiaconus plicato corpo-
rali, & in burſam repoſito,
reportat calicem ad creden-
tiam; & poſtremò cum debi-
tis reuerentijs redeunt om-
nes vnde & modo quo vene-
rant, tum dicuntur Veſperæ
ſine cantu.

22 Poſtea denudatur altare ab
Acolythis, à quibus & nuda-
tur credentia, & candelæ ex-
tingũtur poſt Veſp. ſi repor-
tanda eſt Crux, vt eam popu-
lus

lus adoret, ad priorem seu alium locum; supponantur eidem, eadem quæ priùs, & decet eam portari ab alio Sacerdote post Vesperas. Sed deceret magis aliam Crucem poni pro adoratione populi, post adorationem primam.

Pyxis quæ remansit cum 23 particulis in loco pro calice & hostia deputato, portatur ad aliud sacellum, in loco remotiori præparatum, cum luminibus, ne in Ecclesia sint luminaria in Matutinis sequentibus, & officio sabbati vltrà præscripta.

Occurrente festo Annuntia- 24 tionis B. Virg. in parasceue, non tenentur fideles interesse Officio prædicto. Ita decr. Sac. Rit. Cong. 19. Feb. 1622. & eâdem die respondit eadem Sac. Cong. non ministrandam esse, nisi infirmis, hac die Eucharistiã, etiam ratione festi.

Abrogatus fuit abusus de- 25

ferendi nocte in hac feria SS. Sacramentum, à Sac. Cong. Cardinalium ſuper neg. Epiſc. 22. Mart. 1596. vt alienus à ritu S. Rom. Eccleſiæ, quæ occultat his diebus Euchariſtiá, & in aliud tempus ideò diſtulit proceſſionem, & feſtum Corporis Chriſti.

De Sabbato Sancto. TIT. 10.

1 HOra competenti cooperiuntur altaria. Sed conuenit duplici pallio veſtiri altare maius: violáceo nimirùm, ſuper album, ita vt remoueri citò queat violaceum, circa finem Litaniarum. Interim dicuntur Horæ, candelis altaris extinctis vſque ad principium Miſſæ; ſed ſuper altare candelæ erunt ex cera alba. Cereus etiam benedicendus, collocabitur cum ſuo candelabro in latere Euang. Ante cereum; legile veſtitum veſte alba, & ſuper illud Miſſale clauſum: interim excutitur

ignis de lapide foris Eccleſiā, & ex eo accenduntur carbones. Dicta Nona, Sacerdos indutus amictu, albâ, cingulo, ſtola, & pluuiali violaceo (vel ſine caſulâ) aſtantibus ſibi Miniſtris, paratis violaceis, ſine manipulis, & ſine dalmaticis procedit ad benedicendum ignem, crucem geſtat Subdiaconus, quem præcedūt Acolythi tres, cum aqua benedicta; thuribulo ſine igne, cum nauicula, & peluicula, cum quinque granis incenſi; & hoc eodem ordine ad portam procedunt.

Cum celebrans peruenerit 2.
ante portam Eccleſiæ (ſi commodè fieri poteſt) vel in ipſo aditu Eccleſiæ benedicit nouum ignem.

Crux cum Subdiacono de- 3
bet eſſe in porta, ante faciem celebrantis, ignis autem in foculo ſuper aliquod ſcamnū coram celebrante; vbi etiam

forcipes ferrei, & candelulæ, cum lignis ſulphuratis, parari debent. Orationes dicit celebrans manibus iunctis; & Diaconus eleuat fimbriam pluuialis, quando Sacerdos manu benedicturus eſt ignem, & grana incenſi. Quę quinque grana ſunt benedicenda ſeorſim, propriâ benedictione, nullâ aliâ additâ quantitate incenſi.

4 Dum benedicit grana incẽſi, Acolythus aſſumens de carbonibus benedictis, ponit in thuribulo, & finitâ oratione, Sacerdos de nauicula, à Diacono miniſtratâ more ſolito (qui & miniſtrat cum oſculis aſperſorium, & thuribulum celebranti) ponit incenſum in thuribulo, benedicens illud de more: deinde prædicta grana incenſi, & ignem, ter aſpergit, in medio, à dextris rerum benedictarum, & à ſiniſt. earumdem, dicens, *Aſperges &c.* &

ter adolet incenso, vti aspersit. Interim omnia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, vt de igne benedicto postmodùm accendantur.

Tum Diaconus indutus dalmaticâ albi coloris, & manipulo ac stolâ eiusdem coloris (accipit hîc paramenta alba, depositâ stolâ violaceâ; Subdiaconus hîc etiam manipulum violaceum sumit) Diaconus igitur sic indutus accipit arundinem cũ tribus candelis in summitate illius, triangulo distinctis. Solet arundo ornari floribus, sed ita ornetur, vt appareat ex parte arundo non baculus, aut quid, aliud. Præcedit Thuriferarius posito priùs incenso à celebrante in thuribulum, more solito, pergit cum eo Acolythus deferens quinque grana incensi, nempe à dextris Thuriferarij. Sequitur Subdiaconus cum Cruce, & clerus per

ordinem : deinde Diaconus cum arundine (ad cuius sinistram eat Acolythus cum candela accensa de nouo igne, & si opus est intra laternam, nc à vẽto extinguatur in processione) & celebrans post eũ. Cum Diaconus ingressus est Ecclesiam & celebrans etiam (non antè) inclinat arundinem vt celebrans quoque genuflectat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accẽsam de nouo igne, accendit vnam ex tribus candelis desuper positis, & Diaconus eleuans arundinem, genuflectit, similiter & omnes alij, & alia præstat, quæ præscribuntur proprio loco in Missali hac ipsa die; Subdiaconus tamen Crucem ferens non genuflectit, vt ibi notatur. Cum peruenerit ante altare, & dixerit terriò *Lumen Christi*, Sacerdos ascendit ad altare in cornu Epistolæ, & Diaconus dat

arundinem vni Acolytho, & accipiens librum petit à celebrante benedictionem, vt fit ad Euangelium.

6 Posteà vadit ad pulpitum, & ponit super eo librum, & incensat. A dextris Diaconi, stent Subdiaconus cũ Cruce, & Thuriferarius; à sinistris duo Acolythi, ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicta, figenda in cereo. Tunc surgentibus omnibus & stantibus, cantat Diaconus, non signans librum, neque seipsum, neque imponens de nouo incensum in thuribulum. Ministri verò hinc inde stantes, respiciunt librum vt Diaconus; rectam quasi efformantes lineam, cum Diacono medio, ita vt latera, non terga vertant altari.

7 Ordo figendi grana est vt primum in superiori parte, alterum in media, tertium in

inferiori, quartum in dextra cerei, quintum in sinistra.

8 Diaconus accendit cereum, cum vna ex tribus candelis in arundine positis, & non cum aliâ candelula. Accenduntur deinde lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis.

9 In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsultâ Sede Apostolicâ, vti nec pridiè in orationibus.

10 Sede Romanâ, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

11 Completâ benedictione cerei, Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantẽ, qui exuitur pluuiali, & sumit manipulum & casulam violacei coloris. Interim Crux deponitur à Subd. in loco docenti, & arũdo

ſtabilitur pede marmoreo prę-
parato non procul à cereo,
poſteà leguntur prophetiæ in
medio chori, vel in ambone,
vel ante altare. *Lectores autem non oſculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, niſi dicto Leuate, à Subdiacono.* 12

Orationes dicit celebrans vt in Miſſa, extenſis manibus. *A miniſtris illud obſeruandum eſt, vt dũ celebrans prophetias legit, aſſiſtãt ſicut ad introitum Miſſæ, ideſt, Diaconus à dextris celebrantis, Subd. à dextris Diaconi, & dum orationes dicit, ſtent vnus poſt alium.* 13

Si ſedere voluerit celebrans poſt lectam in altari prophetiam, ſedeat ad ſcamnum conſuetum, ſed nudum, in latere Epiſt. Eat autẽ per viã breuiorem cum miniſtris, & redeat per longiorem, cum debitis reuerentijs ante medium altaris.

Nullo modo ſedeat celebrans ante altare, quod Epiſſcopo tantùm, & vtentibus 14

Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem baptismalem, Sacerdos depositâ casulâ, & manipulo accipit pluuiale violaceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto accenso (qui portatur ante Crucem) descendit cum clero & Ministris ad fontem.

16 Iubetur aspersio populi, cum aqua fontis (ante olei infusionem) & eiusdem aquæ reseruatio, ad aspergendum in domibus vel alijs locis.

17 *Finitâ benedictione fontis, cantari debent Litaniæ, at non apud fontem, sed cùm peruentum fuerit ante altare, & non priùs.*

18 Vbi non est fons baptismatis finita vlt. oratione, celebrans deponit casulam & cum ministris ante altare procumbit; & hi quoque procumbunt in albis, depositis planetis plicatis vbi habent. Cussini coriacei dari possunt tam illis

quam celebranti ſub eorum capitibus ; ſicque omnibus alijs genuflexis cantantur Litaniæ à duobus Cātoribus in medio chori, vtroque choro idem ſimul reſpondente. Aliqui ſcripſere perperam geminandum à Cantoribus *per reſurrectionem*, quod eſt contra bullam Pij V. quæ additiones prohibet.

Ad verſum *Peccatores* diſce- 19
dunt Sacerdos & miniſtri ad ſacriſtiam, paramenta alba accepturi ; hoc quidem ſi vicina eſt, ſi verò remotior, diſcedunt in locum viciniorem & decētem, vel poſt altare, ſi fieri poteſt. *Omninò ante altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licèt loci ſuperior ſit, niſi vtatur Mitrâ.*

Interim accenduntur lumi- 20
naria, & pallium violaceum remouetur ab altari, ornaturque credentia cum ſuis neceſſarijs, ad Miſſam ſolemnem

vt moris est.

21 In fine Litaniarum cantatur solemniter *Kyrie eleison*, sed ita lentè, vt Sacerdos, & Ministri queant procedere ad altare.

22 Finitâ incensatione altaris, quæ fit more solito, celebrans dicit cũ ministris nouies *Kyrie eleison*, submissa voce, tùm incipit solemniter, *Gloria in excelsis*, & pulsantur campanæ quando incipitur hymnus, nõ priùs. Sed aduerte, ne maiores campanæ pulsentur, antequã signum datum fuerit in Cathedrali; seu matrice Ecclesia, ex decr. Sac. Rit. Cong. 21. Mart. 1609 & eæ tantùm eo casu pulsabuntur quæ sunt intra parietes Ecclesiæ. Dato deinde signo à cathedrali, seu matrice, dabitur etiam (licèt detur longè post *Gloria in Excelsis*) solemne signum ab omnibus alijs Ecclesijs cum campanis maioribus. Per matricem

intellige quoque parochialem in Diœcesi; & si plures sint parochiales, eam quæ alijs maior est dignitate: Nam ante matricem hanc, non sunt pulsandæ campanæ à confratrijs ex alio decreto Sac. Rit. Cõg. 19. Febr. 1608.

Finitâ Epistolâ, celebrans incipit, *Alleluia*, in cornu Epist. osculatâ prius eius manu à Subd. & dum cantatur, stant omnes. Celebrans post cantatum à se tertiò *Alleluia*, & dictis quæ sequuntur, transit ad cornu Euang. lecturus Euang. more solito. 23

Ad Euang. non portantur luminaria, sed tantùm incensum, petitur benedictio, & alia fiunt de more. 24

Subdiaconus post traditionem libri Euangeliorum osculandi Sacerdoti, defert ad altare vnà cum calice bursam corporalium. Ad *Lauabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad Vesp. non 25

deponitur à Sacerd. casula, vt accipiat pluuiale, quia nondum est finita Missa.
26 Conuenit vt antiphona, *Alleluia*, inchoëtur à digniori qui est in choro.
27 Ministri dicunt cum celebrante psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. vti stant ad introitum Missæ: incensatio itẽ fit eodem modo, quo initio Missæ, sed prætereà incensantur alij in choro.
28 Quando multi sunt qui cõmodè eo die sacrificio publico interesse non possunt, quod accidere potest quando festũ Annũciationis incidit in Sabbatum sanctum, tunc de licentia superioris celebrari potest, alias non, & nisi post inchoatum saltem solemne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere à confessione qua finita dicat Sacerdos *Kyrie eleyson*, nouies, & reliqua cum vesperis vsque ad finem Missæ.

Gemma libro 3. cap. 118.

Festi cuius officium trans- 29
fertur nulla prorsus quod ad Missam attinet, haberi debet ratio: & multò minùs votiua Missa dici debet, ne quidem pro re graui, nedum pro arbitrio. Idem dicendum de communione cleri, seu laicorum in festo Annuntiationis in Sabbato sancto: nullus enim debet communicare in hac Missa quæ noctis, & ideò non dicitur communio.

De cereo accendendo.

Appendix.

SAc. Rit. Cong. 19. Maij. 30
1607. Censuit regulariter posse accendi ad Missam, & vesperas solemnes in triduo paschatis, in sabbato in albis, & Dominicis vsque ad Ascensionem. In alijs seruandam esse locorum consuetudinem.

Si dicatur Missa parochialis, 31
non solemnis, ad eam item die dominico accendì potest.

32 Candelæ tres in arundine positæ, non vltra Vesperas Sabbati sancti ardere debent.

De die sancto Pascha vsque ad festum Trinitati. TIT. II.

1 IN Missis quæ dicuntur inf. oct. Paschatis cum paramentis violaceis, putà Litaniarum maiorum, seu pro publica necessitate, non dicitur duplex *Alleluia*, ad *Benedicamus Domino*, quia duplex *Alleluia*. est proprius ritus Miss. Paschalis & lætitiæ.

2 Occurrunt in hoc tempore Paschali Litaniæ maiores, & minores, seu Rogationes; & maiores quidem in festo S. Marci, etiamsi festum cum eiusdẽ Missa contingat transferri.

3 *Si terminatur processio Litaniarum maiorum ad Ecclesiam S. Marci cantatur ibi Missa de S. Marco, ex decr. Sac. Rit. Cong.* 23. *Maij* 1603. *alioquin cantantur duæ Missæ, una de festo,* *alia*

alia de Litanijs.

Si occurrant in die Paschatis, transferuntur in feriam 3. seq. ex decr. Sac. Rit. Cōg. 25. Sept. 1627. & in Miss. de Rogationibus, quæ dici debet sine commem. oct. Pasc. dicitur præf. Paschalis cum suo cantu feriali. 4

Litaniæ minores fiunt triduo ante Ascensionem. 5

Missa processionum tres habet orat. sine *Gloria* sine *Credo*, & sine com. cuiuscumque festi occurr. de quo si nouem lect. est, cantatur alia Missa, præfatio semper est Paschalis, sed dicitur cum cantu feriali. 6

In fer. 3. Rog. in Miss. priu. si fiat de festo nouem lect. in illius Miss. fit com. Rog. *Si fiat officium de simplici festo, potest dici Miss. de eo, cum com. Rog. vel Miss. Rog. cum com. festi.* 7

Si festum non occurrat dicitur Miss. Rog. neque in ea fit com. de officio feriali quod 8

S

peculiare est hac die.

9 Altarium minorum paramenta erunt offic. conformia, altaris autem maioris & celebrantium in quocumque altari conformia erunt Miss. Rog.

10 In vig. Ascens. dicitur Missa propria.

11 Si in ea occurrat festum 9. lect. dicuntur 3. Missæ in Collegiatis; de festo post Tertiam, de vig. post Sextam; & de Rog. post Nonam. & in vnaquaque harum 2. or. *Concede* 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

12 In priuatis si eo die occurrat fest. simplex 2. or. erit de eo. 3. de Rog. quæ in offic. nullam habent com. Festum enim simplex præcedit 3. & 4. fer. Rog. in Miss. Si occurrat fest. 9. lect. Miss. erit de festo. 2. or. vig. 3. Rog.

13 In Ascensione Domini, extinguitur cereus Pasch. post Euang.

In vig. Pentec. col. alb. vſque ad Nonam; violaceus vſque ad Miſſ. rubeus deinceps adhibetur, qui & in priu. Miſſ. huius diei quoad veſtes celebrantium adhibendus; licèt celebrẽt ante nonam. De ſimplici non fit com. etiam in Miſſ. priu. licet in offic. facta ſit. 14

De feſto Trinitatis, & Dom. poſt Pentecoſt. TIT. 12.

IN feſto Corporis Chriſti fit proceſſio ſolemniſſima cum paramentis albis. 1

In Cathedr. Eccl. ſeruentur ea quæ *in Cer. Ep. ib.* 2. *c.* 33. habentur; in minoribus verò eccl. ea quæ in rituali Rom. Pauli 5. in Miſſa cantanda ne omittãtur genuflexiones præſcriptæ coram SS. Sacramento patente. Habes ſupra part. 2. appendice ſecundâ. 2

Finitâ Miſſâ deponuntur manipuli, induit celebrans pluuiale extra cornu Epiſt. 3

deinde procedit ante medium altaris, vbi ſtans, imponit incenſum ſine benedictione, & genuflexus in ſupremo gradu, ter incenſat Sacramentum in tabernaculo oſtenſorio poſitum, eâ ratione quâ diximus in fer. 5. in Cœna Domini, ſupra tit. 8. Interim dum incenſatur, cantari poteſt, *O Sacrum cõuiuium*, vel, *Tantum ergo*. Non deferatur tabernaculum SS. Euchariſtiæ Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, nõ obſtante quauis aliâ conſuetudine, quam abuſum eſſe declarat, Sac. Rit. Cong. 2. Iunij 1618. Imago verò quæ eſt in hoſtia, debet terga vertere celebranti, & ita accidit, dum ab altari Diaconus tabernaculum accipit, & ſtans, genuflexo celebranti immediatè, tradit.

5 In proceſſione Clerus im-mediatè præcedat celebrantem cum cereis accenſis, cæ-

teri siue confratres, siuè regulares, ante clerum procedant, cereósque gestent omnes eâ manu, quæ extima cuique est, alterâ pectori admotâ. Hymni decantentur alternatim; qui à celebrante cum Ministris dici poterunt submissâ voce. Qui Crucem defert, congruit vt veste Subdiaconali sit indutus, & procedat medius inter Acolythos, cum candelabris, & cereis accensis.

De baldachino & hastarum distributione, diximus fer. 5. in cœna Domini. De circulo, & via procedendi, standum est locorum cõsuetudini. *Rectiùs à latere Epist. proceditur ad latus Euang.* 6

In fine processionis Subdiaconus deponit crucem in loco decenti; Ceroferarij candelabra in credentia, & cũ choro genuflectunt. Deposito Sacramento, super altari, cum ministerio Diaconi, imponitur à 7

ſtante celebrante ſine benedi-
ctione incenſum in thuribu-
lo; fit incenſatio trina de mo-
re, cantante interim clero ge-
flexo, ante & circum alta-
re, vltimos duodecim verſus
hymni *Pange lingua glorioſi*,
Tantum ergo &c. Quibus dictis,
cantatur verſus à duobus cle-
ricis *Panem de cœlo* &c. & à
celebrante ſtante (Miniſtriſ-
que genuflexis, & librum ſu-
ſtinentibus hinc inde) dici-
tur *Dominus vobiſcum*, cum ora-
tione *Deus qui nobis* &c. nihil-
que aliud addens, aſcendit ad
altare, genuflectit, & ipſemet
nullo Diaconi miniſterio ac-
cipit velatis manibus taber-
naculum, benedicit cum eo
populum (facie hoſtię ad eum-
dem verſà) in modum Crucis,
ſemel, nihil dicens, & gyrum
perficiens reuerenter reponit.
8 Tum genuflexione factâ
deſcendit ad gradus vt priùs,
& amoto velo à Subdiacono,

Diaconus ascendit, genuflectit, & reponit, vel in locum altiorem, vt eo die colatur à populo pro locorum consuetudine; vel velo contectũ, in locũ suum: corporale, seu palla semper sit substrata tabernaculo, & velum longum eidem tabernaculo appensum, quod hinc inde cadat versus altaris latera, & à posteriori parte tabernaculi vmbellula superaddatur. Emineat quoque locus supra locum reliquiarum.

Parietes viarum per quas 9
est transeundum ornari debent tapetibus & aulæis, & sacris imaginibus, nón profanis. Actus autem scenici, vel ludicri, vel indecori omninò prohibentur.

Ardebunt candelæ vsque 10
ad datam benedictionem inclusiuè: & Diaconus nihil osculabitur corã Sacramento.

Si cantantur vesp. coram 11
Sacramento patente, conuenit

vt omnes ſtent aperto capite; quòd ſi ſedeant, caput non tegant. Quod etiam obſeruandum eſt in diſceſſu, ne intrà cancellos cooperiatur caput.

12 Poſt 23. Dom. poſt Pent. ponuntur Miſſæ quæ ſuperfuerant poſt Epiphaniam, dato iiſdem introitu, cum ſuis acceſſorijs, mutuatis à Dom. 23. *Lege quæ notauimus ſupra de Dominicis poſt Epiphaniam tit. 4.*

13 Quatuor Temp Sept. fiunt ſemper heb. 3 Sept. id eſt poſt Dom. 3. Sept. In his quatuor Temp. ſtationũ finis eſt, quorum initium eſt in prima Domin. Aduent.

14 Vetus admodũ eſt ab Apoſtolicis vſque temporibus ducta ſacrarum ſtationum conſuetudo, in quibus fidelium multitudo ad Apoſtolorum ſepulchra, & fortiſſimorum Martyrum memorias, conueniens, hymnis & canticis ſpiritualibus, Deum in ſanctis

ſuis mirabilem laudabat, & ſalutaribus immaculatæ hoſtiæ ſacrificijs placabat, & aduerſùs multiplices antiqui hoſtis oppugnationes, tanquàm in caſtris Dei, ſtatione tutiſſimâ conſiſtebat. *Hæc Sixtus V. Conſtit 23. edita die* 3. *Febr.* 1586. Ex quibus patet primò nomē ſtationis Eccleſiaſticæ, tranſlatum eſſe à ſtatione militari. 2. Patet origo ſtationum à temporibus Apoſtolicis. Tertiò patet ritus ſtationis, qui nimirum erat potiſſimus in Miſſis celebrandis, vnde & ſingulis Miſſis ſtationalibus, præfigitur in Miſſali locus ſtationis.

Loca ſtationalia ſunt hodie 45. Stationes quadrageſimales 54. per annum 31. omnes 85. quia ad eundem locum ſæpiùs itur.

De rubricis Proprij Missarum de sanctis. TIT. 13.

TRia de Sanctis sunt fieri solita, vigiliæ, festa, & octauæ. Vigiliæ à pastoribus habuere initium, qui vigilias nascente Christo custodierunt; & totâ nocte ante quædam festa vigilabatur à nostris, sed ob scandala noctu contingentia, ieiunio & vigiliarum nomine retentis, vigiliæ fuerunt interdictæ: Festa sanctorũ, natalitia dicũtur, quia cælo hinc emigrantes nascuntur: Octauæ fiunt ad proroganda festa celebriora.

De Benedictione Candelarum, & processione in die Purific. B. V. TIT. 14.

1 PRimò vestiendum est altare pallio violaceo super album ita vt facilè ante Missam dimoueri queat.

2 Si hoc festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexag. vel Quinquag. fit tantùm

benedictio. & candelarum distributio, factâ priùs aquæ aspersione, antequàm celebrans ascendat ad altare. Et Missa dicitur de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem B. Virginis, de qua eo casu erit Missa, ex Cær. Episc. l. 2. c. 6. cantatâ alterâ de Dominica, quæ respondet officio, iuxta rubr. de translat. fest. part. 1. tit. 6.

Nota quod hic textus intelligi debet de quacunque Ecclesia dicata quocumque titulo in honorem B. Virginis, quod clarè constat ex eo quod ex decr. Clementis VI. Missa dicitur de Beata Virgine in Ecclesijs eius nomine dicatis, etiam dilato officio; quod frustra poneretur, in Ecclesijs dicatis titulo Purificationis, quia eo casu Missa debet concordare cum officio, & idcirco non indiget tali concessione. Præterea, in Cær. dicitur, can-

„ tatâ alterâ Missa de Dom. quod
„ non potest fieri in Ecclesijs,
„ vbi Purificatio est titulus, quia
„ nunquam Missa dicitur de
„ Dom. nisi quando de ea est
„ factum officium, & tamen in
„ ijs Dom. fit officium de Titu-
„ lari, ergo gratis contra scrip-
„ sere, qui volunt hanc rubr. in-
„ telligi solùm de Ecclesijs di-
„ catis sub titulo Purificationis
„ B. Mariæ Virginis.

3 Finitâ Tertiâ Sacerdos indutus pluuiali violaceo, vel sine casula cum Ministris similiter indutis procedit ad benedicendum candelas in medio, ante altare, vel in cornu Epist. positas super mensa in qua priùs parari debet, vas aquæ benedictæ, & thuribulum cum nauicula: in ipso verò cornu altaris collocetur Missale apertum, & ipse osculato priùs altari in medio, transit ad cornu Epist. (aptior est locus ad ritum) & ibidem stans

medius inter ministros, hinc inde assistentes, dicit orationes cum eodem ritu, de quo supra, tit. 7. in Dom. Palm. Hîc repete ea quæ diximus quæ communia sunt huic benedictioni & processioni. *Dicit autem orationes manibus iunctis.*

Benedicturo celebranti candelas manu, Diaconus eleuet 4
fimbriam pluuialis anteriorē.

De incenso imponendo, aspersione aquæ, incensatione, & distributione satis superque diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum; est enim eadem ratio.

Factâ benedictione, dignior è clero accedit ad altare in suo habitu chorali sine stola, & stanti celebranti dat candelam eodem modo quo Palma traditur, tradatur & candela (ministrantibus Ministris vt ibidem) deinde tradatur Prælatis & Canonicis, qui manum celebrantis ca-

nonici non osculantur.

5 Factâ distributione, Cantatur Antiphona *Exurge Domine*, deinde Sacerdos dicit *Oremus*, & Diaconus, *Flectamus genua*, Subdiaconus, *Leuate*, (si tamen post Septuag. venerit & non in die Dominica.) In processione omnia seruentur quæ notauimus in processione Pal. Neque duo Subdiaconi adesse debent, quòd perperàm aliqui scripsere.

6 Candelæ tenentur in manibus accensæ ad Euang. & ad eleuationem, vsque ad Communionem.

7 *A ministris candelæ non tenentur in Missa, à celebrante ad Euang. tantùm, standum erit etiam cum candelis, post eleuationem non genuflectendum.*

8 Si ob pluuiam non itur extra Ecclesiam, fiat idem quod & in processione Palm.

9 Amouetur pallium violaceum, si Missa dicenda sit de

festo B. Virginis.

Ex verbis rubricæ non præcipitur quòd candelæ sint tenendæ accensæ ad Euangeliũ & quando Missa est de Dom. Septuagesimæ aut Sex. neque Romæ accenduntur in hoc casu.

De festis in quibus cantandæ sunt 2. Missæ in Eccle. Cath. & Coll. TIT. 15.

DE obligatione cantandi duas Missas, in Festis quæ occurrũt ferjis majoribus, extat aperta rubrica 1 p. tit. 3. n. 1.

Hoc igitur loco enumerabimus sigillatim festa in quibus eæ cantari debeat ordine mensium seruato.

1 In Decembri, & Ianuario nullus occurrit casus in Ecclesia vniuersali.

2 In Februario cõtingere potest casus (si in eundem mensem incidat Quadragesima) in festis SS. Agathæ, & Romualdi; in Antiochena Ca-

~~chedra extra Quadrag.~~

In Martio in feſtis SS. Caſimiri, Thomæ Aquinatis (in Miſſa ſolemni de his feſtis, fit com. S. Lucij & SS. Perpetuæ & Felicitat) quadraginta martyrum, Gregorij Papæ, Ioſephi, Ioachim, Benedicti, & Annuntiationis B. Virginis: in Miſſa verò de feſto ſemiduplici 2. orat. & 3. erunt eadem quæ in Miſſa de feria.

4. Quod ſi feſtum Annuntiationis B. V. in eos dies incidat, qui occurrunt à Dominica Palmarum, vſque ad feriam tertiam Paſchatis incluſiuè, quamuis in antiquis rubricis generalib. 1. p. de tranſlatione feſtorum. tit. 6. ratione tituli Eccleſiæ, vel concurſus populi, concedatur poſſe cantari aliam Miſſam de feſto, vltra Miſſam correſpondentem officio, tamen ex noua rubrica in recognitione Miſſalis ibidem poſita non poteſt cantari

Miſſa

Missa de B. Virg. in ijs diebus: in alijs autẽ ferijs Quadrag. poterit cantari sine cõmemoratione feriæ, *& in eius fine legetur Euangelium S. Ioannis.* Quod semper obserua in Missa de festo distincta à Missa de feria maiori, quando ambæ cantantur eodem die.

In Aprili si intra Quadragesimã venerint festa S. Francisci de Paula, & S. Leonis Papæ, duæ cantantur Missæ; si alicubi accidat festum semid. à Dom. Pass. ad Dom. Palm. in Missa solemni de festo dicuntur duæ tantùm orationes 2. *Ecclesiæ* vel pro Papa, sicut etiã in Missa de feria. 5

In festo S. Marci, Missa Litaniarum maiorum cantatur sine *Gloria* & *Credo* cum tribus orationibus, præfatione Paschali feriali, nisi terminetur processio ad Ecclesiam S. Marci, quia eo casu de festo cantabitur *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 6

23. *Maij* 1603. Si verò incidat in diem Pasch. transfertur in feriam tertiam sequentem. Vide quæ diximus supra part. hac tit. 11. num. 4.

7 In minoribus Litanijs si occurrat festum duplex, aut semid. duæ cantantur Missæ; de festo, & de Rog.

8 In Vig. Ascens. cantantur duæ, de Vig. & de Rog. illa post Sextam, hæc post Nonam. Quod si occurrat festum 9. lect. cantari debent tres; de festo post Tertiam, de Vig. post Sext. & de Rog. post Nonam. *Missa Vig. dicitur post Sext. quia non ieiunatur.*

9 Mense Iunio accidere potest vig. S. Ioannis, & SS. App. in die octaua Corporis Christi, vel infra octauam, & tunc duæ cantantur Missæ. In Missa verò vigiliæ præfatio communis dicitur. In festo item S. Leonis (nisi transferatur) cantantur duæ; de festo, & de

vig. Apoſt. in Miſſa de feſto, ſit commemor. de oct. S. Ioan. & 3. or. eſt de Beata Virg. in Miſſa verò de Vigilia 2. or. *Concede*, 3. *Eccleſiæ*, *vel pro Papa*.

Menſe Iulio occurrit caſus 10
cantandi duas Miſſas; quando anticipatur vig. S. Iac. in Sabbato; vel transfertur feſtum S. Apollinaris in Fer. 2. & in his caſibus Miſſæ duæ cantantur de feſto, & de vig.

Menſe Auguſto, ſi vig. S. 11
Laurentij fiat in Sabbato anticipatè in feſto SS. Cyriaci, &c. vel feſtum SS. Cyriaci &c. transferatur in Fer. 2. cantantur duæ Miſſæ. Vigilia S. Bartholomæi poteſt anticipatè fieri in die octaua Aſſumptionis, & tunc cantantur duæ Miſſæ. *In Miſſa de Vig. præfatio communis*.

In menſe Sept. feria 4. qua- 12
tuor temp. occurrere poteſt in die octaua Natiuitatis B.

M. Virg. tunc duæ cantantur Missæ. *In Missa de fer. præf. communis, ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Dec.* 1626. In festis SS. Cornelij & Cypriani, stigmatum S. Francisci, SS. Ianuarij &c. SS. Eustachij &c. S. Lini, occurrere possunt 4. temp. tunc duæ cantantur Missæ, vig. S. Matthæi semper habet duas Miss. alteram de SS. Eustachio &c. alteram de vig. sed si accidat in feria quatuor temp. altera dicitur de sanctis, altera de ferijs quatuor temp. nulla de vig. In Missa Sanctorum 2. orat. *A Cunctis* 3. ad libitum: In Missa feriæ 2. orat. de vig. 3. *A cunctis*. In fine vtriusque Euangelium S. Ioan.

13 Mense Nouembri duæ Missæ cantantur in die commemorationis omnium fidelium defunct. Altera de die infra octauam post Tertiam, altera de requiem post Nonam, seu

post vigilias mortuorum. Hoc loco monẽdi sunt Sacerdotes, sacrificium Missæ defunct. hâc die applicandum esse omnibus defunctis ex intentione Ecclesiæ, neque ideò fit iniuria iis pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ, præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ, priuatæ legi testatorum.

In absolutione solemni defunct. vltima absolutio faciẽda erit ad lecticam mortuorũ cum ℟. longiori *libera me &* oratione *Absolue* in numero plurali quæ habetur inter psalm. grad. 14

Vbi fiunt aliæ solemnes Missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs, ne tamen omittatur Missa de die infra oct. omnium SS. 15

Appendices.

1 ADdendum est hoc loco, quòd initio Aprilis & in fine Maij, seu initio Iunij aliqua SS. festa mutant ritum à tempore Paschali ad non Paschale, & è conuerso Missæ quæ officia si propria desint, erunt sumenda de communi. Sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in festo S. Marci, præter orationem, Epist. & Euangelium.

2 Denique vbi celebratur festum Rosarij ex decreto Gregorij 13. (nempe in ijs locis vbi adest Capella, aut altare Rosarij) ritu duplicis maioris per annū, ne dicatur Missa quæ nomine Rosarij circunfertur, concessa tantum ordini Prædicatorum, & alijs prohibita *ex decr. Sac. Rit. Cong.* Sed fiat Missa vt in festo S. M. ad Niues.

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. TIT. 16.

COmmunes Missæ inseruiunt tum celebrandis SS. aliquorum festis quæ habentur in Kalend. & nihil habent proprium, vel non habent omnia, vt videre est in Proprio SS. tum celebrandis festiuitatibus quæ extrà Kalendarium occurrunt in pluribus locis; præsertim verò patronorum locorum & Titularium Ecclesiarum, qui nihil habent proprium in Missa: est autem vnicuique liberum recitare Missam quam voluerit ex eodem cõmuni, vbi sunt plures Missę, & multò magis Epist. & Euãg. ex ibidem assignatis, dummodò oratio, & Euangelium Missæ, concordent cum oratione & Euangelio officij. 2

Si infra octauas Paschæ aut Pent. cantanda sit Missa de festo transferendo ob concursum populi, vel ratione tit. 3

Eccl. vel votiua ſolemnis pro re graui; dicenda erit vt in tempore Paſchali, quia tempus Paſchale terminatur tantùm in Sabbato ante Trinit.

3 Nota parentheſim in oratione ſecreta Miſſæ dedicationis Eccleſiæ, ea enim verba quæ parentheſi clauduntur, omitti debent, cum dicitur Miſſa de dedicatione alicuius Eccleſiæ, quæ non eſt eadem ipſa in qua celebratur.

4 In Miſſa dedic. Eccl. Cathed. recitatur Symbol. per totam Diœceſim.

De rubricis Miſſ. votiuar. in fine Miſſalis. TIT. 17.

1 REgula generalis. In duplicibus & dom. & quandocumque prohibetur fieri officium de dupl. non poſſunt dici Miſſ. vot.

2 Tempore Aduentus in Miſſis votiuis non omittitur *Alleluia*, cũ ſuo verſu, licèt omittatur in Miſſ. fer. Adu.

A Septuag. vſque ad Paſcha in votiuis (ijs diebus in quibus dici poſſunt) ſemper dicitur Tractus etiam in ijs diebus in quibus non dicitur in Miſſa feriæ. 3

Tempore Paſſionis, in Miſſis votiuis, dicitur pſalm. *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine pſalmi *Lauabo*, licèt non dicatur in Miſſis de tempore. 4

Infra oct. Paſch. ſi votiua cantetur pro re graui in ea non dicitur Graduale ſed 4. *Alleluia* cum 2. verſibus, & in fine Miſſæ dicitur *Ite Miſſa eſt* ſine duplici *Alleluia*. Hæc habes apud Gauantum, hoc tit. num. 12. 5

Tempore Paſchali, in fine introitus dicuntur duo *Alleluia*, poſt Epiſt. quat. *Alleluia*, cum 2. verſibus in fine offert. & communionis additur *Alleluia* vbi non habetur. 6

In votiuis (etiam infra oct.) nũquam dicitur *Gloria*, & *Credo* 7

nisi solemniter dicantur pro re graui, pro qua conuenit totus clerus cum Episcopo. Excipitur tamen Missa vot. de Angelis in qua semper dicitur *Gloria*, cum sit hymnus Angelicus; & Missa de B. M. Virg. in Sabbato, quia licèt non sit factum de ea officium, & ideò tunc eius Missa sit merè votiua, tamen dici debet *Gloria*, sed non extrà Sabbatũ.

8 In Missa votiua de Cõuersione S. Pauli fieri debet commemoratio S. Petri, sed magis congrueret dicere Missam votiuam communem vtrique.

9 Si quis exigat Missam vot. de Assumptione aut Natiuitate B. Mariæ, vel aliam similem, dici potest Missa de B. Virgine ex his quinque votiuis pro diuersitate temporum accommodatis, cum intentione ad honorem Assumptionis vel Natiuitatis, &c.

10 Missa Rosarij non conce-

ditur omnibus vt dictum est tit. 15. præc. Sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat votiuam ex quinque assignatis pro diuersitate temporum, & satisfaciet, *ex decr. Sac. Rit. Cong. 6. Maij, 1623. & 7. Aug. & 30. Sept. 1628.* Eodem modo decreuit de Missa Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo 8. Apr. 1628. ne sit communis omnibus, sed Carmelitis tantùm.

In Missis vot. de alijs Apost. 11
quàm de SS. Petro & Paulo, si quid ratione temporis desit, putà *Tractus*, seu versus cum *Alleluia*, tempore Paschali, *Tractus* quidem desumi poterit ex Missa votiua Apostol. Petri & Pauli, *Versus* autem cum *Alleluia* tempore Paschali, imò verò etiam *Introitus cum accessorijs*, ex festo S. Marci.

In alijs votiuis Sanctorum, 12
vel dicitur Missa propria Sancti, si habet, mutato in Colle-

cta verbo *Natalitia*, festa, & eiusmodi, in *Commemorationem*; desumptis item vel tractu, vel *versibus*, cum *Alleluia*, vel etiam *Graduali*, si opus est ex Missa de communi vel certè tota Missa dicatur de communi, prout ratio temporis requirit.

13 Missa quindecim Auxiliatorum rejecta est à Sac. Rit. Cong. 16. Ian. 1617. ita vt neque retineri possit in codice Missalis, sub pœnâ librorum prohibitorum.

Pari modo rejecta est Missa de Patre æterno, & Missa de S. Gregorio pro viuis. *Extant decreta prælo data* 8. *Apr.* 1628.

14 In votiuis pro gratiarum actione, additur oratio propria, quæ habetur post vot. de S. Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ collectæ, vt supra p. 1. tit. 7. num. 7. ita vt in Missa solemni duæ tantùm oratio-

nes dicantur cum distinctis conclusionibus, in Missis autem priuatis 2. erit de officio 3. pro gratiarum actione.

In Missa ad postulandam gratiam Spiritus sancti, quæ est eadem ac de Spiritu Sancto, mutantur orationes, & omissis ijs quæ sunt hac in Missa, dicuntur eæ quæ habentur in fine eiusdem Missæ vot. 15

In anniuersario consecrationis Episcopi, si venerit in die festiuo, Missa erit de festo, cum commemoratione pro Episcopo. In oratione autem nominatur Episcopus, & Ciuitas, quia Ecclesia sine additamento significat vniuersalem Ecclesiam: si verò in die non festiuo, Missa dicitur vt in Missali, cum vnica oratione. *Gloria*, *Credo*, & præfatione cōmuni, vel de tempore, vel habente rationem temporis. 16

Missa pro sponso & sponsa dicenda est extra diem festum 17

de præcepto, at in die festo de præcepto dicitur Missa de festo, cum commemor. benedictionis. Si vidua sponsa est, non benedicitur, etiam si vir nunquam nupserit; si verò nupserit vir & virginem ducat poterunt nuptiæ benedici cum hac Missa. Dicto *Pater noster*, Sacerdos antequam dicat *Libera nos*, stans in cornu Epist. versùs sponsum & sponsam ante altare genuflexos, dicit orationes quæ notantur in Missali dicendæ hoc loco, tenente librum Ministro ante eum. Et dum recedit à medio, seu accedit ad medium genuflectat semper Sacramẽto. Poterit etiam suo loco dari pax (*cum instrumento osculato à Sacerdote*) per Ministrum, sponso & sponsæ. Et antequam Sacerdos populo benedicat, conuersus ad sponsum & sponsam in cornu Epist. dicat orationem, quæ est in Missali. Deni-

que aspergūtur in fine sponsi cum aqua benedicta, sed fiat hæc aspersio vtriusque, cum aspergillo, & aqua, & cum signo Crucis super eos: idem quoque fiat in benedictione mulieris post partum.

Datur regula generalis in 18
Missali, quod de eodem non fit in Missa bis, per modum principalis, & per modum cōmemorationis: verùm hoc non habet locum in collectis purè accessorijs, & remotioribus à prima; nec in ijs quæ addi possunt vsque ad quinque seu septem. Quid enim vetat dicere orationem, *pro Congregatione & familia*, in qua fit expressa mentio de B. Virg. certè nisi posset addi quando fit mentio aliqua de B. Virg. nunquam posset addi, quia fit semper mentio aliqua de B. Virg. (extra tēpus Passionis, octauas Paschæ & Pent.) & sic hæc oratio frustrà po-

neretur in Missali. Ergo vltrà viciniorem accessoriam, quæ commemorationem sapit, & debet esse diuersa à primâ collecta, nihil refert an in alijs purè accessorijs, & remotioribus à prima, mentio de nouo fiat eorũ qui in prima vel altera collecta fuerunt nominati.

19 In oratione *A cunctis*, pro dignitate Patroni nominandi sunt in illo N. ante Apostolos; SS. Angeli & S. Ioan. Bapt. *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 22 *Aug.* 1620.

20 Oratio *pro se ipso Sacerdote* dici non debet in Missa cui interest proprius Episc. vel eo maior, vel princeps magnus: potiùs orandum est pro prælato, seu principe præsente quod fit ob reuerentiam eorumdem maiorum.

De rubricis Missarum pro defunctis. TIT. 18.

1 IN die depositionis, & anniuersario, imò in tertio, septimo, & trigesimo à depositione summi

summi Pontificis, Episcoporũ, & Cardinalium, dicitur prima Missa cum orationibus proprijs.

In die depositionis, tertio,
septimo, trigesimo, & anniuer- 2
sario Sacerdotum, dicitur 2. Missa, cum oratione propria *pro defuncto Sacerdote*; Neque refert in ea non fieri mentionem de die tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario, nam eadem oratio pro Papa, dicitur in obitu & anniuersario, nulla facta anniuersarij mentione.

Pro laicis verò, certæ sunt 3
regulæ in Missali. In eorum obitu, die 3. 7. & 30. dicitur 2. Missa; in anniuersario, tertia.

Pro eo qui proximè obijt, 4
longè tamen à nobis, prima vice potest dici Missa vt in die tertio, omisso verbo, *tertiũ*.

Extra prædictos dies, Missæ 5
dicuntur vt in quotidianis

defunctorum. Dies 3. 7. 30. & anniuers. numerantur à die obitus, vel à die depositionis seu sepulturæ, qua potiori iure defunctus subiacet Ecclesiasticæ curæ.

6 In titulo *pro patre & matre*, additum est, *Sacerdotis*, nam nõ cõuenit hæc oratio de patre cuiusque, in ore Sacerdotis.

7 Missæ quæ circunferuntur S. Gregorij *pro viuis & defunct.* neque sunt S. Gregorij, neque approbatæ, imò rejectæ, ita vt non possint retineri in calce Missalis. *Ex decr. Sac. Rit. Cong. 8. Apr.* 1628.

De rubricis benedictionum.

TIT. 19.

1 BEnedictio hic sumitur pro prece, quâ Ecclesiastico more, rebus ipsis specialis sáctitas impertitur, ita vt in vsus profanos deinde transferri non possint.

2 Benedictionum aliæ sunt constitutiuæ: aliæ inuocati-

uæ. Constitutiuæ sunt illæ, per quas siue res, siue personæ diuino cultui destinantur. Inuocatiuæ verò sunt eæ, per quas vel rebus, vel personis, imploratur auxilium diuinũ. Primi generis sunt benedictiones aquæ, vestium Sacerdotalium, mapparum altaris, corporalium, & vasculi pro sacrosancta Eucharistia, de quibus in Missali agitur, quia communes esse possunt simplici Sacerdoti priuilegiato. Secundi generis aliæ sunt, Agni in Paschate, ouorum, panis, nouorum fructuum, cuiuscũque comestibilis, candelarum, loci, domus nouæ, thalami, & nouæ nauis, quæ in Missali descriptæ sunt citra præiudicium aliarum quæ in Rituali Ro. habentur, quia hæ à quocũque Sacerdote fieri possunt.

Habitus benedicturi Sacerdotis, est superpelliceũ, & stola regulariter alba, aliquando

violacea, nempe in benedictio-
ne coniuncta cum exorcismis.
Vnde ad aquam benedicen-
dam eo colore vtimur. Potest
tamen adhiberi stola coloris
tempori conuenientis.

4 Stando semper benedicat Sa-
cerdos, & aperto capite, ma-
núque, formet signum Crucis
versùs rem vbi est nota, & item
ipsam aspergat in fine ter, hoc
est in medio, à dextris, & à si-
nistris rei.

5 Super altare quidem bene-
dicendæ res collocari pote-
runt; non tamen esculenta,
quæ omninò super mensam
ponenda sunt extra altare.

6 Nunquā omittitur in domi-
nicis aquæ benedictæ aspersio.

Regulæ seruandæ in aspersione.

HÆc aspersio fit dictâ Ter-
tiâ, & ante benedictionem
Palmarum, & Candelarum si
Purificationis festum occurrat
in die dom. Sacerdos igitur
celebraturus, procedit his die-

bus de sacristia cum pluuiali, medius inter Ministros paratos, fimbrias anteriores pluuialis tenentes, & cùm peruenerit ad gradus, sistit in infimo, ibíque genuflexus (etiam tempore Paschali) aspergit ter altare, nempe in medio, à dextris, & à sinistris altaris, hoc est priùs versùs cornu Euangel. tum versùs cornu Epistol. *Nota si in altari sit exposita SS. Eucharistia, abstinendum est ab aspersione altaris: Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis aspersorij, & manuum, quæ aliàs nunquam omittit tam in principio, quàm in fine aspersionis.* Incipit autem antiphonam antequàm incipiat aspersionem actualem, quia, *Asperges*, est futuri temporis. Aspergit seipsum adhuc genuflexus, deinde erectus aspergit ministros genuflexos, primò Diaconum, tum Subd. deinde Cle-

rum, ſed aſpergens non incli-
nat caput; at Clerum ſtare
decet, detecto capite, & aſper-
genti reuerenter caput incli-
nare. Neque fieri debet aſper-
ſio ſingulorum, ſed plurium
ſimul tam cleri quàm popu-
li. Canonici ſingillatim aſ-
pergi poterunt ad maiorem
eorumdem venerationé; qui-
bus & celebrans aliquam ho-
noris ſignificationem adhibe-
bit ante & poſt totam eorum
aſperſionem. Miniſtri comi-
tantur Sacerdotem, & cum eo
dicunt alternatim totum pſal.
Miſerere. Quòd ſi in Cæremo-
niali Epiſc. lib. 2. c. 31. pro-
cedit ſolus celebrans hoc iu-
betur, ibi ob reuerétiam Epiſ-
copi præſentis, vt coram eo
cum minori pompa celebrans
procedat. *Nota quòd in die Paſ-
chalis & Pentecoſtes, aſperſio fit
cum aqua pridiè benedicta in fonte
baptiſmi, ante infuſionem olei &
chriſmatis accepta.* Tenent mi-

nistri librum ante celebrantē, dum dicit versus & orationē. Post orationē deponitur pluuiale, & assumitur manipulus cum casula pro Missa.

7 Benedictio Agni ad communem mensam in Paschate, fit ex vsu Romano.

8 Abbates & alij Regularium Superiores, possūt benedicere vestes Sacerdotales Ecclesiarum sibi Subditarum tantùm, non aliarum, ex decr. Sac. Rit. Cong. 24. Aug. 1609. Nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes, neque Protonotarij *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 17. *Iuil.* 1627. Et hîc finis totius Missalis.

Quintam huius operis partem de industria omisimus, vt pote quæ solis constat appendicibus, sine quibus plenissima potest haberi rubricarum omnium notitia, quòd nostri erat instituti compendiosè pro virili tractare.

IN GRATIAM eorum, qui non habent proprias Missas Sanctorum, nuper in Calendario Romano additorũ; operæ pretium visum fuit eas in calce huius Tractatus apponere.

In Decembri.

2. Dec. In festo Sanctæ Bibianæ V. & M. Missa, Me expectauerunt. de communi.

Oratio.

Deus omnium largitor bonorum, qui in famula tua Bibiana, cum virginitatis flore, martyrij palmam conjunxisti, mentes nostras eius intercessione tibi caritate coniunge, vt amotis periculis præmia consequamur æterna. Per Do-

minum. Secreta, *Hostias* &c. Postcom. *Diuini muneris* &c.

In Martio.

4. Mart. In festo S Casimiri confess. Missa. *Os iusti.* præter orationem propriam, quæ sequitur.

Oratio.

Deus qui inter regales delicias, & mundi illecebras, Sanctum Casimirum virtute constantiæ roborasti: quæsumus, vt eius intercessione, fideles tui terrena despiciant, & ad cœlestia semper aspirent. Per Dominum.

In Aprili.

30. Apr. In festo S. Catharinæ. Virg. Missa. *Dilexisti.*

Oratio.

Da quæsumus omnipotens Deus: vt qui B. Catharinæ virginis tuæ natalitia colimus; & annuâ solemnitate lætemur, & tantæ virtutis proficiamus exemplo. Per.

Secreta.

Ascendant ad te Domine

quas in Beatæ Catharinæ solemnitate offerimus preces, & hostia salutaris virgineo flagrans odore. Per. &c.

Post-Communio.

Æternitatem nobis Domine conferat qua pasti sumus mēsa cœlestis: quæ Beatæ Catharinæ Virginis, vitam etiam aluit temporalem. Per.

In Maio.

26. Maij. In festo S. Philippi Nerij Conf. Missa. *Os iusti.*

Oratio.

Deus qui beatum Philippum Confessorem tuum sanctorũ tuorum gloria sublimasti, concede propitius: vt cuius solemnitate lætamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum. *Secreta*, Præsta nobis. *Post-Com.* Quæsumus.

In Iunio.

6. Iun. In festo S. Norberti Episc. & Conf. Missa. *Statuit.*

Oratio.

Deus qui Beatum Norber-

tum Confessorem tuum, atque Pontificem, verbi tui præconem eximium effecisti, & per eum Ecclesiam tuam nouâ prole fœcundasti: præsta quæsumus vt eiusdem suffragantibus meritis, quod ore simul, & opere docuit, te adiuuante exercere valeamus. Per Dominum.

In Iulio.

4. Iul. In festo S. Elizabeth Reginæ Portugalliæ viduæ. Missa. *Cognoui.* *Oratio.*

Clementissime Deus, qui Beatam Elizabeth Reginam, inter cæteras egregias dotes, bellici furoris sedandi prærogatiuâ decorasti: da nobis eius intercessione, post mortalis vitæ quam suppliciter petimus pacem, ad æterna gaudia peruenire. Per Dominũ. Epistola. *Mulierem fortem.*

14. Iul. In festo S. Henrici Conf. *Oratio.*

Omnipotens & misericors

Deus, qui à gloria tua nullam conditionem excludis: te supplicitcr exoramus, vt sicut Beato Henrico Cõfessori tuo, post terreni culmen imperij, cœlestis regni solium contulisti; ita meritis eius & precibus, nobis quoque famulis tuis, æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum. Secreta. *Laudis tibi.* Post-com. *Refecti cibo.*

In Augusto.

16. Aug. In festo S. Hyacinthi Conf. Missa. *Os iusti.*

20. Aug. In festo S. Stephani Conf.

Oratio.

Concede quæsumus Ecclesiæ tuæ omnipotens Deus: vt beatum Stephanum Confessorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem habuit, propugnatorem habere mereatur gloriosum in cœlis. Per. *Secreta.*

Respice quas offerimus ho-

ſtias omnipotens Deus, & præſta; vt qui paſſionis Dominicæ myſteria celebramus, imitemur quod agimus. Per Dominum.

Poſt-Communio.

Præſta quæſumus omnipotens Deus: vt Beati Stephani Confeſſoris tui fidem congruâ deuotione ſectemur: qui eiuſdem fidei dilatatione, de terreno regno, ad cœleſtis regni gloriam meruit peruenire. Per Dominum.

In Septembri.

20. Sept. In feſto SS. Euſtachij &c. Miſſa. *Sapientiam.*

In Octobri.

6. Oct. In feſto S. Brunonis Conf. Miſſa. *Os iuſti.* *Oratio.*

Sancti Brunonis Confeſſoris tui quæſumus Domine, intercesſionibus adiuuemur: vt qui majeſtatem tuam grauiter delinquendo offendimus, eius meritis, & precibus, noſtrorum delictorum veniam

consequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis*. Postcom. *Quæsumus*. vt in secunda Missa.

8. Octob. In festo S. Birgittæ. viduæ. Missa. *Cognoui*.

Oratio.

Domine Deus noster, qui Beatæ Birgittæ per filium tuũ vnigenitum, secreta cœlestia reuelasti: ipsius piâ intercessione, da nobis famulis tuis, in reuelatione sempiternæ gloriæ tuæ, gaudere lætantes. Per eumdem Dominum. *Epistola*, Viduas honora.

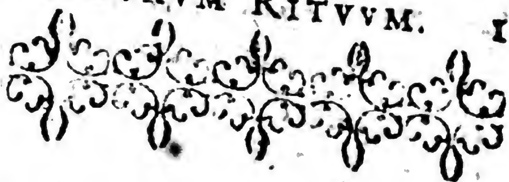
Pro sancto Patritio Episcop. & Conf. 17. Mart. *Oratio*. Da quæsumus. De communi.

Supererant adhuc Missæ SS. Ioachimi, impressionis stigmatum, Angelorum Custodũ, & S. Caroli, sed quia hæ iamiam habentur in Missalibus etiam communioribus, eas omisimus.

TRACTATVS

SECVNDVS.

TRA-

TRACTATVS SECVNDVS.

TRactatus secundus, Breuiarij leges complectitur. Rubricæ autẽ Breuiarij, seu leges, in duas diuiduntur, nempe in es, quæ initio Breuiantur, & in particulair sunt per Breuiarium aque sparsæ. Sed quò iiores esse possint leuiarij, Missalis legi- in quatuor partes di- quas eâdem methordine prosequemur, ecuti sumus Missa- as in priori huius s parte, duabus nem-

pe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illâ scilicet quæ ritus præscribit, & aliâ quæ defectus patefacit, vtramque ex Gauanti lucubrationibus desumpturi. Nec tamen illius insistemus methodo, vt pote alium omnino ordinem secuturi, ne pars posterior à priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubricas Breuiarij in quatuor partes diuidendas censemus, quarum prima contineat generales rubricas; secunda, ritus præscribat seruandos in recitatione tam publica quàm priuata; tertia defectus vitandos doceat; 4. rubricas particulares complectatur.

PARS PRIMA.

PRima pars rubricarũ Breuiarij, generales rubricas 37. titulis complectitur. Verùm breuitati studentes, titulum vltimum, tamquàm nimiùs necessarium omittendum duximus, vel remittendũ saltem in calcem operis, cum de appendicibus Breuiarij; vbi satis fusè, de his quæ hoc vltimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sicque supersũt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. compendiosè redigemus. Rubricæ autẽ generales in tres partes subdiuiduntur. Aliæ enim spectant ad totum integrum officium; aliæ attinẽt ad maiores partes officij; alię versantur circa partium partes. Totum integrum officium est vel duplex, vel semid. vel simplex,

vel dominicale, vel feriale, vel de vigilia, vel de octaua, vel de S. Maria in ſabbato, vel pro officio, commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita vt alterius fiat tranſlatio. De quibus agitur in Breuiario, primis 11. titulis. Maiores partes officij, ſunt Matutinũ laudes, prima, tertia, ſexta, nona, veſperæ, & completorium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, ſunt inuitatorium, hymni, antiphonæ, pſalmi, cantica, verſus, abſolutiones, benedictiones, lectiones, reſponſoria, capitula, orationes, Hymnus, *Te Deum*, Oratio Dominica. Salutatio Angelica Symbolũ Apoſtolorum, Symbolum Athanaſij, Preces, ſuffragia ſanctorũ, & Antiphonæ B. Mariæ finales, de quibus à titulo 19. ad titulum 36.

De duplici. TIT. I.

QVatuor sunt duplicium genera. Primum dicitur primæ classis; secundũ, secundæ classis; tertium appellatur maius; 4. minus per annum. Primæ classis sunt *Natiuitatis Domini* &c. num. 17. in Ecclesia vniuersali, queis adde *Dedicationem propriæ Ecclesiæ, & Cathedralis, Patroni festum, & tituli Ecclesiæ.* 2. classis sũt *Circumcisio Domini* &c. num. 22. in Ecclesia vniuersali; si addas festum S. *Stephani & SS. Innocentum*: Duplicia maiora per annum sunt *Transfiguratio Domini* &c. queis adde nunc dies octauas, *Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis & Corporis Christi*; numero 16 in Ecclesia vniuersali; His etiam addendi sunt *Patroni minùs principales*, nisi sint altioris ordinis in kalend. Reliqua duplicia sunt minora quibus in kalendario apponitur hæc vox

Duplex, & prætereà *dies octaue festorum habentium octauam*, quarum ſupra non meminimus.

Feſta Beatificatorum, æqualia ſunt feſtis Canonizatorum, dummodò ſint eiuſdem ordinis.

De ſancto cuius habetur inſignis reliquia, ſi concedatur officium, fit duplex minus per annum, *ita Sac. Rit. Cong.* 25. *Nouembr.* 1602. Tranſlatio Patroni principalis loci, ritu duplici celebratur.

De ſemiduplici. TIT. 2.

SEmiduplici ritu gaudent dominicæ per annum, & ea ſanctorum feſta quibus in kalendario appoſita eſt vox *ſemiduplex*, item dies infra octauas.

De Sancto cuius habetur reliquia non inſignis, ſi concedatur officium debet eſſe ſemiduplex.

De Sanctis locorum cõſueuit ſancta ſedes Apoſtolica

vbi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Iuuentiones & translationes (exceptâ translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici. TIT. 3.

FEsta simplicia quibus in Kalendario nihil apponitur; superant hodie centenarium numerum.

De Dominica. TIT. 4.

DAntur Dominicæ vacãtes à Natiuitate Domini ad Epiphaniam inclusiuè, quia incongruũ erat si occurreret festum Natiuitatis Domini vel Circuncisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quòd vnà cum festo Domini, fieret commemoratio de Dominica, quod est festum Domini. In gratiam autem Natiuitatis Domini & Circumcisionis, fuit ordinatum, quòd nec in tribus 1

consequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis.* Postcom. *Quæsumus.* vt in secunda Missa.

8. Octob. In festo S. Birgittæ. viduæ. Missa. *Cognoui.*

Oratio.

Domine Deus noster, qui Beatæ Birgittæ per filium tuũ vnigenitum, secreta cœlestia reuelasti: ipsius piâ intercessione, da nobis famulis tuis, in reuelatione sempiternæ gloriæ tuæ, gaudere lætantes. Per eumdem Dominum. *Epistola,* Viduas honora.

Pro sancto Patritio Episcop. & Conf. 17. Mart. *Oratio.* Da quæsumus. De communi.

Supererant adhuc Missæ SS. Ioachimi, impressionis stigmatum, Angelorum Custodũ, & S. Caroli, sed quia hæ iamiam habentur in Missalibus etiam communioribus, eas omisimus.

TRACTATVS
SECVNDVS.

TRA-

TRACTATVS SECVNDVS.

TRactatus secundus, Breuiarij leges complectitur. Rubricæ autẽ Breuiarij, seu leges, in duas [partes] diuiduntur, nempe in [gen]erales, quæ initio Breuiarij [p]onuntur, & in particula[res] quæ sunt per Breuiarium [pa]squaque sparsæ. Sed quò [unif]ormiores esse possint leges Breuiarij, Missalis legi[bus,] eas in quatuor partes di[uidi]mus, quas eâdem metho[do &] ordine prosequemur, [quo] prosecuti sumus Missa[lis ru]bricas in priori huius [volu]minis parte, duabus nem-

pe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illâ scilicet quæ ritus præscribit, & aliâ quæ defectus patefacit, vtramque ex Gauanti lucubrationibus desumpturi. Nec tamen illius insistemus methodo, vt pote alium omnino ordinem secuturi, ne pars posterior à priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubricas Breuiarij in quatuor partes diuidendas censemus, quarum prima contineat generales rubricas; secunda, ritus præscribat seruandos in recitatione tam publica quàm priuata; tertia defectus vitandos doceat; 4. rubricas particulares complectatur.

PARS PRIMA.

PRima pars rubricarũ Breuiarij, generales rubricas 37. titulis complectitur. Verùm breuitati studentes, titulum vltimum, tamquàm nimiùs necessarium omittendum duximus, vel remittendũ saltem in calcem operis, cum de appendicibus Breuiarij; vbi satis fusè, de his quæ hoc vltimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sicque supersũt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. compendiosè redigemus. Rubricæ autẽ generales in tres partes subdiuiduntur. Aliæ enim spectant ad totum integrum officium; aliæ attinẽt ad maiores partes officij; aliç versantur circa partium partes. Totum integrum officium est, vel duplex, vel semid. vel simplex,

vel dominicale, vel feriale, vel de vigilia, vel de octaua, vel de S. Maria in sabbato, vel pro officio, commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita vt alterius fiat translatio. De quibus agitur in Breuiario, primis 11. titulis. Maiores partes officij, sunt Matutinũ laudes, prima, tertia, sexta, nona, vesperæ, & completorium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, sunt inuitatorium, hymni, antiphonæ, psalmi, cantica, versus, absolutiones, benedictiones, lectiones, responsoria, capitula, orationes, Hymnus, *Te Deum*, Oratio Dominica. Salutatio Angelica Symbolũ Apostolorum, Symbolum Athanasij, Preces, suffragia sanctorũ, & Antiphonæ B. Mariæ finales, de quibus à titulo 19. ad titulum 36.

De duplici. TIT. I.

QVatuor ſunt duplicium genera. Primum dicitur primæ claſſis; ſecundũ, ſecundæ claſſis; tertium appellatur maius; 4 minus per annum. Primæ claſſis ſunt *Natiuitatis Domini* &c. num. 17. in Eccleſia vniuerſali, queis adde *Dedicationem propriæ Eccleſiæ, & Cathedralis, Patroni feſtum, & tituli Eccleſiæ.* 2. claſſis ſũt *Circumciſio Domini* &c. num. 22. in Eccleſia vniuerſali, ſi addas feſtum S. *Stephani & SS. Innocentum*: Duplicia maiora per annum ſunt *Transfiguratio Domini* &c. queis adde nunc dies octauas, *Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis & Corporis Christi*; numero 16 in Eccleſia vniuerſali; His etiam addendi ſunt *Patroni minùs principales*, niſi ſint altioris ordinis in kalend. Reliqua duplicia ſunt minora quibus in kalendario apponitur hæc vox

vbi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Inuentiones & translationes (exceptâ translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici. TIT. 3.

FEsta simplicia quibus in Kalendario nihil apponitur; superant hodie centenarium numerum.

De Dominica. TIT. 4.

DAntur Dominicæ vacātes à Natiuitate Domini ad Epiphaniam inclusiuè, quia incongruū erat si occurreret festum Natiuitatis Domini vel Circuncisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quòd vnà cum festo Domini, fieret commemoratio de Dominica, quod est festum Domini. In gratiam autem Natiuitatis Domini & Circumcisionis, fuit ordinatum, quòd nec in tribus 1

festis & octauis diebus S. Stephani, S. Ioannis. Et SS. Innocentum, vlla haberetur ratio Dom. occurrentis.

2 Si quæ supersit Dominica quæ propriè in die Dominico locum non habeat, quod accidere potest in officio 3. Dominicæ post Epiphaniam, & 23. post Pentecosten tunc fit de Dominica exclusa, in Sabbato præcedenti, nõ impedito festo 9. lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu festo simplici, in qua, seu quo, officium fiat de feria, & legantur tres lectiones de homil. dom. & in laudibus dicatur antiph *ad Benedictus*, & oratio de Dominica currente in proprio loco, cum commemoratione festi simplicis. *Sed nota præcedentem feriam non esse ad libitum, sed solùm si Sabbatum impeditum fuerit festo nouem lectionum. Quòd si tota hebdomada sit impedita offi-*

ciis nouem lectionum etiam translatis, tunc in Sabbato legatur 9. lectio de homil. Dom. & commemoratio eiusdem in laudibus tantùm, cum Antiph. & oratione propria.

Sabbato impedito, aut feriâ 6. aut 5. à festo simplici, non erit anticipandum officium prædictarum Dominicarum, feriâ 4. aut 3. in qua nullum fortasse occurrit festum. Nam neque simplex officium B. Mariæ in Sabbato, neque festum simplex in eodem, aut ferijs prædictis occurrens, impedit, quominùs in Sabbato fiat officium de Dom. quæ superest, sed tantùm officium 9. lect. Curandum tamen est quoad fieri potest vt propriùs ad Sabbatum fiat officium de ea dom.

Dominicæ primæ classis, nempe 1. Dominica Aduent. . Quadragesimæ, Passionis, Palm. in Albis, excellunt alijs, quibus etiam Patroni cedunt. 5

4 Dominicæ 2. classis, cedunt festis Patroni loci, tituli Ecclesiæ, & eiusdem dedic. non alijs.

5 Dominica 1. mensis est ea quæ venit in calendis mensis, vel est proximior ipsis, siue ante, siue post.

6 Dominica 1. Aduent. est ea quæ proximior est festo S. Andreæ siue ante, siue post, vel quæ venerit in ipso festo.

De Feria. TIT. 5.

FEriarum genus duplex: maius alterum, eò quòd de feria maiori fit semper in officio saltem commemoratio, nempe de feria Aduentus, Quadragesimæ, quatuor temporum, & 2. Rogationũ: alterum minus, reliquarum quæ supersunt.

De Vigilia. TIT. 6.

1 VIgilia occurrens in Dominica, transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis vigilijs Natiuitatis Domini, &

Epiph. de quibus fit officium eo die quo occurrunt.

Vigilia occurrens in festo 1. classis, in officio nullam habet commemorationem: imò expediret auctoritate maiorum eo casu anticipari ieiunium ante illud festũ 1. classis eo modo quo Nauarrus testatur Leonem statuisse, vt eo anno quo vigilia S. Ioannis Baptistæ incidit in festũ Corporis Christi, pridiè eiusdem festi ieiunetur 4. scilicet feriâ. *Caietanus docet in verbo Ieiunium, cum Tabiena & alijs, posse Episcopum, in festo solemni Patroni loci, si in eo occurrãt vigilia, trãsferre ieiunium in pridianum diem.* Officium autem vigiliæ, in his casibus non est anticipandum. separari namque possunt officium vigiliæ, & ieiunium eiusdem. 4

Vigilia occurrens in feria maiori, omittitur in officio, ita vt nec de ea fiat commemoratio. 5

4 De Vigilia Epiphaniæ fit ſemper commeratio quocumque duplici occurrente, quod additum eſt in poſtrema Breuiarij recognitione.

De Octaua TIT. 7.

1 COnſueuerũt cum octauis ſolemniter celebrari feſta ſanctorum apud quaſdam Eccleſias, Congregationes, & Religiones. Quæ non abrogantur in rubrica de octaua, num. 1. ſed poſt editum à Pio V. Breuiarium, nulla poteſt induci octaua vltra prædictas ſine ſedis Apoſtolicæ auctoritate. Ex quo aparet non poſſe fieri feſtum cum octaua, tum canonizationis, tum beatificationis, præcluſâ licentiâ Sanctæ ſedis Apoſtolicæ.

2 Inter octauas eſt differentia
» quæ reuocari poteſt ad qua-
» tuor gradus. In primo gradu,
» ſunt octauæ Paſchæ, & Pen-
» tecoſtes, in quibus non fit de
» vllo feſto. In 2. gradu, oct. Epi-

phaniæ admittit tantùm feſtum Patroni, Titularis, & Dedicationis, non tamen in die octaua, in qua celebratur Baptiſmus Chriſti. In 3. gradu octaua Corporis Chriſti admittit duplicia tantùm, non tranſlata, niſi ſint altioris ordinis, quod in poſtrema Breuiarij recognitione decretum eſt. In quarto gradu octauæ reliquæ admittunt quæcumque feſta etiam ſemiduplicia. *Nota quod infra octauas huius vltimi gradus, duplicia tranſlata fiunt quocumque die; ſemiduplicia verò non transferuntur vltra proximè ſequentem diem, quæ ſi fuerit impedita feſto 9. lectionum, transferuntur poſt octauam; ſed ſemiduplicia occurrentia ante octauam, transferuntur ſine dubio poſt oct.*

Infra octauas Epiphaniæ Corporis Chriſti, & Natiuitatis eiuſdem, occurrente feſto admiſſo ſemper fit com-

memoratio de octaua.

4 *Maior dignitas octauæ attenditur circa classem festorum; nam prima classis est dignior secundâ: in eadem autem classe attendi debent personæ hoc ordine, Christus, Beata Virgo, Angeli, S. Ioan. Baptista, Apostoli, & alij deinde iuxta ordinem Litaniarum: & cæteris paribus, dignior est octaua, quam celebrat vniuersalis Ecclesia eâ, quam celebrat particularis.*

5 Dedicationis octaua dignior est octauâ patroni, & hæc, dignior octaua Titularis. Sed octaua Assumptionis B. Virginis dignior est octauâ Dedicationis.

6 In postrema Breuiarij recognitione, decretum est nihil fieri posse, ne commemorationem quidem de octaua quæ non habetur in Calendario Rom. à die 17. Decembris, vsque ad Epiph. inclusiuè.

7 *Accidit inchoatas octauas non*

compleri in tribus casibus. Primus est quando aduenit dies 17. Decembris; secundus quando aduenit feria 4. Ciner. tertius adueniente vigiliâ Pentec. Quare si occurrat dies octaua festi habentis octauam in his tribus, eo casu in pridianis vesperis nihil fiat, neque commemoratio de octaua, cum in sequentibus diebus nihil item sit de ea faciendum.

Dies octaua festi cuiuslibet habentis octauam nunquam transfertur; & in occursu cedit tantùm duplicibus primæ & 2. classis. Itaque excludit, & transferri facit festum duplex in ea occurrens siue maius, siue minus. Excipe octauas dies Natiuitatis Domini, & Epiph. quæ excludunt alia festa quæcumque; & octauam Corporis Christi, quæ cedit tantùm duplici 1. classis ex decr. Ioannis 22. Cedit etiam dies octaua Dominicis priuilegiat. 1. 8

& 2. classis, in quibus fit tantùm cõmemoratio de octaua.

9 In primis vesp. communib' diei octauæ & dominicæ priuilegiatæ, recitari debent vesperæ cum psalmis sabbati, à cap. de dom. priuil. & in fine additur cõmemoratio octauæ tantùm, vt in primis vesp. festi, *ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 9. *Decemb.* 1622.

10 Si dominica ipsa priuilegiata concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio octauæ fiet post commemorationem dom. si verò sequatur festum semiduplex, vesperæ erunt de dom. cum commemor. diei octauæ, vt in 2. vesp. festi & deinde semiduplicis, vt in primis eiusdem vesp.

11 Si dies octaua concurrat cũ alia die octaua; à cap. fit de sequenti, cum commemor. pręcedentis. Quod seruatur etiam in die octauâ principalis

lis Patroni, quia octauę omnes, exceptis octauis Domini, sunt eiusdem solemnitatis. Quod si in octaua S. Ioannis Euangelistę 2. vesperę sunt integræ in concursu cũ octaua Innocentum; singularis est casus, in proprijs locis notatus, ex quo nihil inferri potest contra generalem rubricam.

12 Si dies octaua concurrat cum sequenti duplici minori per annũ à Cap. fit de sequenti cum com. oct. si cum maiori, fit totum de sequenti, cum com. oct. *Excipe octauas Domini quæ in concursu cum duplici etiam maiori, habent vtrasque vesp. integras, quod de primis vesp. octauæ Ascensionis & Corporis Christi, in prostrema Breuiarij recognitione decretum est.*

13 Si concurrat dies octaua cũ festo primæ classis sequentis, nulla fit de die oct. com. vt declaratum est in postrema recognitione Breuiarij, de com.

tit. 9. num. 4. Si verô concurrat cum sequenti duplici 2. classis, etiam translato, totum officium erit de sequenti cum com. præcedentis, vt apertè dicitur, de concurrent. tit. 11. num. 7. & est rubrica generalis, modò in postrema Breuiarij recognitione, additis ijs verbis, *in secundo ordine num.* 6.

14 Accidit alius concursus festi dup. vel semid. cum die infra oct. & duplex quidem totum habet offic. cum com. diei infra oct. nisi illud dup. sit 1. classis, quia tunc de sequenti die infra oct. nulla fit com. vel 2. classis, quando in die sequenti non fit officium de die infra oct. At festum semiduplex regulariter habet officium vsque ad cap. quod est de die inf. oct. excipe festū SS. Ioannis & Pauli, quod habet 2. vesp. integras cum com. diei infra octauam S.

Ioannis Baptistæ vt in rubrica propria.

Non cedit sequenti Dominicæ vel semiduplici, nisi vsque ad cap. quod erit de Dominica, vel semiduplici. 15

Si festum semid. ocurrat in Sabbato ante Dom. priuilegiatam, quæ est simul dies octaua festi, habẽtis octauam, eo casu in vesp. Sabbati, antiph. & psalmi erunt de semid cap. de Dom. priuilegiata, com. primùm de semid. *& deinde diei octaua, quæ in toto die sequent. nihil habet* nisi meram commemorationem. 16

Dies oct. Corporis Christi sola gaudet commemor. in occursu cum duplici primæ classis, sed festis 2. classis non cedit officium, ex rubr. de translatione. tit. 10. 17

De Officio S. Mariæ in Sabb.

TIT. 8.

IN omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ri- 1

tum, digniori, quale est etiam feriæ maioris, aut Dominicæ anticipatæ, fit officium de S. Maria eo modo quo fit de festo simplici. Festũ simplex cedit huic officio, de festo simplici, fit tantùm commemoratio.

2 Ad modum festi simplicis, officium hoc incipit in vesp. feriæ 6. vel à capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commemor. si eo diè est festum 9. lectionum.

In completorio feriæ 6. quamuis sit de festo 9. lect. in fine tamen hymni ius habet B. virgo vt dicatur, *Gloria tibi Domine*, vel *Iesu tibi sit gloria*, nisi festum habeat aliunde proprium finem, hymnis omnibus destinatum.

3 Quod si fer. 6. fuerit festũ eiusdem B. Virg. in 2. vesp. omittitur com. officij in Sabbato.

De Commemorationibus.
TIT. 9.

DE feria maiori fit com. 1
quando festum 9. lect. in
ea occurrit, neque vnquam
omittitur de ea commemo-
ratio.

De vigiliis fit semper com. 2
nisi occurrant in feria maiori,
vel in festo dup. primæ classis,
quia tunc nihil fit de vig. ex-
cepta vig. Epiph. de qua nun-
quam omittitur com.

De simplici fit com. quan- 3
lo occurrit in feria maiori,
igilia, S. Maria in Sabb. die
ıfra oct. semid. Dominica,
ie oct. & in dup. per annum,
ım in primis vesp. quàm in
udibus; in duplicibus 2. clas-
tantùm in laudibus; item
eiusdem festi simplicis 1.
sp. quando cum eo pridiè
ıcurrit semid. Dom. dies
. dup. per annum. 2. clas-
non autem primæ.)

De S. Maria in Sabbato fit 4

com. quando cum ea concurrit pridiè ſemid. dies oct. dup. per annum (modò non ſit feſtum Beatæ Virg.) dup. 2. claſſis, non primæ.

5 De die infra oct. fit com. quando in ea occurrit dies infra oct. digniorem, ſemid. Dominica, dies oct. alterius octauæ, duplex per annum, non autem quando dup. 1. vel 2. claſſis occurrit, exceptis oct. SS. Stephani, Ioan. & Innoc. de quibus fit commem. in feſtis ſecundæ claſſis, ex priuilegio ſpeciali. Item quando concurrit cum ſequenti ſemid. Dom. die oct. alterius octauæ, duplex per annum non cum alijs.

6 De ſemiduplici fit com. quando concurrit cum ſequenti die infra oct cum alio ſemid. Dom. die oct. dup. per annum, non cum alijs.

7 De Dominica fit com. quando in ea occurrit duplex quod-

cumque, aut dies oct. item quando eadem concurrit cum sequenti die oct. vel dup. per annum, non cum alijs.

De die oct. fit com. quando in ea occurrit dies oct. Domini, aut dup. 1. vel. 2. classis, aut dom. 1. vel 2. classis [redacted]e. Item quando concurrit cum alia die oct. vel dup. quocumque (modò non sit primæ classis) sed diuidit vesp. cum die oct. & cu[redacted]inore per, an-num. 8

De duplici minore per an-num fit com. quando concur-it cum sequenti alio dup. uocumque (modo non sit rimæ classis) aut cum die ct. sed diuidit vesp. cum dup. inore, & cum die octaua. 9

De duplici maiore per an-m fit com. quando concur- cum alio dup. maiore per num, aut cum dup. 2. clas-, sed cum dup. maiori di-lit vesp. 10

11 De dup. 2. classis fit com. quando concurrit cum dup. 1. classis, vel cum dup. 2. classis digniore.

12 De dup. 1. classis fit com. quando concurrit cum alio dup. digniore 1. classis.

13 Ex di[redacted] quod dup. 1. classis admittit in 1. vesp. commemorationem de dup. 1. classis minùs digno, de dup. 2. classis, de Dom. 1. aut 2. [redacted]

Item de die oct. aut Dom. per annum (si festum occurrat in die oct. aut Dom.) de de feria maiori, non de alijs. In laudibus admittit commemorationem Dom. 2. classis, & per annum, diei octauæ, & feriæ maioris, non tamen vigiliæ.

In 2. vesp. admittit com. sequentis semid. Dom. die, oct. dup. 1. classis minus digni, & alterius cuiuscumque dup. feriæ maioris, non alio-

rum. Vide infra numero 15.

Duplex 2. classis admittit In primis vesp. commemorationem Dom. 1. & 2. classis, & Dominicæ per annum, si festum illud occurrat in Dom. & duplicis 2. classis minùs digni, & dup. per annum, & diei oct. & feriæ maioris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem diei octauæ, Dominicæ per annum, fer. maioris, vigiliæ, festi simp. Sed non diei infra oct. In 2. Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, duplicis 2. classis minùs digni, duplicis per annum, diei octauæ, semiduplicis (diei infra oct. si de ea sequenti die fiat officium) feriæ maioris, S. Mariæ in Sabbato (nisi festum sit B. Mariæ) & festi simplicis sequentis. 4

Appendix.

SI sequatur aliud festum 2. classis minùs dignum, de

quo idcircò in dictis vesperis fiat tantùm com. & in eodem festo sequenti occurrit festum simplex; tunc in 2. vesperis integris, præcedentis festi, nihil fiet de simplici, consequenter, neque de Dom. per annum, in qua occurrerat festum præcedens: quia festum sequens, licèt non habeat vesperas, habet tamen ius excludendi cōmemorationes prædictas in ijs vesp. quæ suæ primæ essent, nisi occurreret cum magè digno. A fortiori si festum primæ classis minùs dignum; sequatur aliud 1. classis magis dignum, de quo idcircò (nẽpe de minùs digno) in 2. vesperis præcedentis, fiat tantùm com. tunc in ijsdem 2. vesp. nulla fiet com. dom. per annum, in qua occurrerat festum præcedens. *Casus accidit Conuenis quotiès dedicatio Ecclesiæ Cathedralis (quæ immediatè præcedit festum S. Bertrandi Patroni*

principalis loci) occurrit in die Dom.

15 Duplex per annum maius in 1. vesperis admittit com. Dominicæ cuiuscumque, duplicis maioris (cum quo diuidit vesperas) duplicis minoris, diei octauæ, semid. diei infra oct. cum qua concurrit, feriæ maioris, festi simpl. eodem die occurrent. In Laudibus admittit com. Dominicæ, diei infra oct. fer. maioris, vigiliæ, & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. dupl. maioris (cum quo diuidit vesp.) Dominicæ cuiuscunque, dupl. minoris, diei oct. semid. diei infra oct. feriæ maioris, B. Mariæ in Sabb. & festi simplicis.

16 Duplex per annum minus in 1. vesp. admittit com. Dominicæ cuiuscumque, tum alterius dup. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit vesperas) semid. diei infra

oct. feriæ maioris, & festi simplicis. In Laudib. admittit com. Dom. diei infra oct. fer. maioris, aut vigiliæ, & festi simplicis. In 2. Vesperis admittit com. alterius dup. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit vesper.) Dom. cuiuscumque, semid. diei, infra oct. feriæ maioris, S. Mar. in Sabb. & festi simplicis.

17 Dies oct. easdem commemorationes admittit, quas duplex min. sed dies octauæ Domini, admittunt eas tantùm, quas admittit duplex maius.

18 Dominica per annum in 1. vesperis admittit com. semiduplicis, & diei infra octauam (cum quibus diuidit vesperas) & festi simplicis, eodem die occurrentis. In Laudibus cõmemorationẽ diei infra octauam, & simplicis. In 2. vesp. commemor. semiduplicis, diei infra oct. & simplicis; at Do-

minica priuilegiat. admittit vltra commemor. prædictas, commemorationem diei octauæ, in vtrisque Vesp. & Laudibus. *Hic casus accidit in nostra Cong. in qua dies octaua solemnitatis Domini Iesu (quod festum præcipuum & Titulare est Congregationis nostræ, & celebratur die 28. Ian.) occurrere potest in Dominicis Septuag. Sexag. & Quinquagesima.*

19 Semiduplex admittit in primis vesp. com. semid. & diei nfra oct. (cum quibus diuilit Vesperas) fer. maioris & est. simplicis. In Laudibus ommemorationem diei infra ctauam, feriæ maioris, vigiæ, & festi simpl. In 2. Vespes, commemorationem Doinicæ, alterius semiduplicis quentis, diei infra oct. (cum ibus diuidit Vesperas) fer. ioris, & festi simpl.

20 Dies infra oct. admittit easn com. quas festum semid.

S. Maria in Sabb. admittit commemor. in 1. Vesp. & Laud. festi simp. tantùm.

22 Simplex admittit tantùm com. alterius simpl.

23 Feria maior admittit com. tantùm festi simplicis; idem dic de vigilia.

24 *De tribus octauis fit com. in vtrisque vesp. & Laud. quocumq; festo infra eas occurrente, nimirum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.*

25 Si ex eodem communi, sumitur commemoratio, vnde sumptum est officium; variantur antiphonæ & versus, ita vt in vesperis sumatur commemor. ex Laud. & è contrà: nisi aliter proprijs locis notetur. Quod de Antiphona, & versu dicitur, intellige quoque de versu tantùm, vt varietur, si est opus. & similiter de oratione. Neque refert si pro commemor. eiusdem, contingat dici eundem versum in

primis Vesp. & Laud. vt in festo S. Donati in quo fit aliquando, de translata Inuentione S. Stephani; & pro commemor. S. Donati, dicitur & in Vesperis, & in Laud. idem versus, *Iustus vt palma* &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi versum de Laud. proprium.

Antiphonæ ad Benedictus de communi Pontificum; & de communi non Pontificum confess. sunt diuersæ; vt altera pro officio, altera pro commemor. in Laud. deseruire queant. Habes nunc exemplum in Breuiario recogn. in festo S. Bonauenturæ, & S. Henrici. 26

Quando in officio de vno Martyre, fit commemor. de Martyre altero; & inter suffragia fit commemor. de Patrono item Martyre, per antiphonam de communi, vtere ultimo loco, versu 2. vel 3. nocturni. Idem fiat si quatuor ...currant, adhibita antipho- 17

na, quę prima est Nocturni primi, & versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

28 Commemoratio de Dominica, vel de fer. maiori, vel de die octaua SS. Petri, & Pauli quæ habet homiliam cum suo Euangelio proprio (si in ea occurrat festum 1. vel 2. classis) addit lectionem eiusdem homiliæ, in fine tertij noct. pro 9. lectione, id est, vel primam tantùm de homilia, vel tres, in vna simul lectione, coniunctas.

29 De Sanctis qui propriam lectionem habent, de vita, & gestis ipsorum (non autem appropriatam de communi, vt in festo v. g. S. Margaritæ) legitur, & est 9. lectio si vna est, vel si duæ sint, ex duabus fit vna. Sed hæc lectio omittitur in Dom. quæ habent nonum responsorium, & in officio in quo dicuntur tantùm

tres

tres lectiones.

Si occurrant duæ commem. in eodem officio, scilicet Dominicæ, vel feriæ maioris, vel vigiliæ, quæ habet homiliam; & simplicis festi quod habet propriam lect. omittitur lectio de Sancto, & legitur homilia. 30

De die infra oct. non legitur 9. lectio, licèt habeat homiliam propriam, imò neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio festi, quod accidit infra octau. Apostolorum Petri, & Pauli. 31

Si octaua dies Apostol. Petri, & Pauli occurrat in Dom. in qua fit de Titulari Ecclesiæ, cum com. octauæ (quæ habet Euangelium proprium) & Dominicæ; legatur potiùs Euangeliũ cum homilia Dominicæ, vt legantur populo per annum in Missa omnia Euangelia Dominicalia. Ex *quanto*. Censent alij legen- 32

dum potiùs Euangelium octauæ, tum quia huius officium dignius est; tum quia huiusmodi Euangelium non potest legi alio die: quod non potest dici de Euangelio Dom. potest enim legi sequentibus diebus infra hebdomadam.

33 Quando contingit fieri plures commemor. seruetur hic ordo. De duplici, ante diem octauam; de die octaua, ante Dominicam; de Dominica ante festum semid. de semiduplici, ante diem infra octauam; de die infra octauam ante ferias maiores; de ijs ante com. S. Mariæ in Sabb. de ea, ante festum simplex. *Dixi de semiduplici, ante diem infra oct. quod bene nota, quia semiduplex est festum; dies verò infra oct. est tantùm continuatio festi. Habes casum in 2. Vesperis S. Thomæ Cantuariensis; quando concurrit cum festo S. Siluestri, quo casu, commemoratio S. Thomæ, præcedit comme-*

mor. omnium oct.

Fit com. festi simpl. in Vesp. 34
de feria, quando postridiè de
codē facienda est tantùm com.
memor. ob occurrentem feriam maiorem, aut vigiliam,
casus accidere potest, in occursu feriæ 4. Ciner. feriæ 4.
aut 6. quatuor temporum.

Si festum simplex occurrat, 35
n feria 5. in Cæna Domini,
unc in Vesperis præcedentibus feriæ 4. nihil fit de eo vtì
ec ipso die.

e occurrentia officij diuini, seu de translatione festorum.

TIT. 10.

Vplex festum potest oc- 1
currere in Dom. Aduen-
, & in Dom. à Sept. vsque
Dominicam in Albis inclu-
,in vigilia Natiuitatis Do-
ni, in Circuncisione, in to-
octaua Epiph. in feria 4.
r. in tota maiori hebdom.
a oct. Paschæ, Ascensionē
nini, in diebus à vigilia

Pentecost. inclusiuè, vsque ad festum Trinitatis inclusiuè, in festo Corporis Christi, & eius die octaua, in Assumptione B. Virginis, & in festo omnium SS. quæ duo vltima, addita sunt in postrema recognitione Breuiarij; & tunc duplex transfertur in primam diem festo 9. lectionum non impeditam.

2 Si verò est duplex primæ class. de eo fit in Dominicis 2. 3. & quartæ Aduentus & Quadrag. in Dominica Septuag. & Quinquagesimæ, & infra oct. Epiphaniæ, & in die octaua Corporis Christi.

3 Si contingat vt duo festa dupl. occurrant eodem die infra oct. hoc est, in Ecclesia aliqua particulari, quæ fortè celebret octauam Patroni loci, aut aliam, infra quam potest occurrere duplex, ex festis mobilibus, vnà cum duplici per annum in calenda-

rio Rom. eo casu transferri debet duplex minus, in primã diem similiter non impeditam. *Accidit Tolosæ casus particularis anno 1635. die 14. Iunij: occurrerunt enim eodem die tria officia duplicia, nempe diei octauæ Corporis Christi, translationis S. Exuperij, & S. Basilij magni Octauæ cessit translatio; translationi, vt pote solemniori (festum enim populi est) cessit festum S. Basilij; & singulis annis occurrunt duo posteriora eodem die, quocirca, assignandus esset certus dies festo S. Basilij auctoritate maiorum.*

Semiduplex potest occurrere 4 in diebus prædictis numero 1. & secundo, & præterea infra oct. Corporis Christi, & alijs Dominicis per annum, in quibus casibus, transfertur in primam diem nom impeditam similiter. Si occurrat in Dominica infra octauam, transfertur in proximè sequentem fe-

riam secundam, & si est impedita, vltra octauam. Si occurrat infra octauam Corp. Christi, & immediatè sequantur octauæ S. Ioannis, & SS. Apostol. transfertur post omnes octauas.

5 Occurrentibus pluribus festis nouem lect. transferatur minùs nobile, vel ratione ritus, putà quia semiduplex occurrit cum duplici, vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis, si sint in ritu æquales.

6 Translatis pluribus festis duplicibus & semid. fiat officium priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo priùs quod erat prius in Kalendario.

7 *Si occurrat in Dom. in Albis, vel Trinitatis, aliquod festum, quod ex prædictis debet transferri (nulla habitâ ratione quod habeat ius ad illam Domin.) fiat in feria 2. non impedita de festo priùs translato, ordine seruato dignita-*

tis, & Kalendarij, prout verè sonant verba rubricæ de translatione festorum num. 7. examinata in postrema Breuiarij recognitione.

Festum simplex nunquam transfertur, sed vel officium vel commemor. fit de eo; vel omninò omittitur vt in festis 1. classis. 8

Si festum aliquod transferatur à tempore Paschali, ad tempus non Paschale, vel è contrà: recitandum erit officium congruens tempori. 9

Si occurrant duo festa eodem die, sub vna ratione festi in calendario Rom. quorum alterum & Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, festum v. g. S. Sebastiani, cui cum S. Fabiano fit ordinariè festum; eo casu fit de Patrono, seu Titulari tantum, hoc est de S. Sebastiano solo, vti festo 1. classis, non autem de socio eo die. Qui verò hac de causa in eorum proprio die omittuntur, vel sunt 10

in calendario Rom. ſub ritu duplici, ſeu ſemid. & tunc prima die ſimiliter non impedita fit officium de omiſſis, ſub ritu ſemiduplici tantùm, puta in exemplo allato, fiet de S. Fabiano ritu ſemiduplici; poſt oct. S. Sebaſtiani: vel ſunt ſub ritu, ſimplici, & tunc in ea Eccleſia nihil fit de ſocijs omiſſis. Exempli gratia, in Eccl. SS. Marcellini & Petri, S. Eraſmus nihil habet vnquam, ne quidem commemor. die 2. Iunij.

11 Si ij qui diuiduntur, ſunt altioris ordinis, vt in Eccleſia S. Philippi Apoſtoli, de quo ſolo fit idcircò feſtum 1. claſſis; eo caſu prima die non impedita, fiet officium de S. Iacobo, ſub ritu duplici 2. claſſis, & die 4. Maij in Laud. tantùm fiet cõmemor. cum 9. lectione S. Monicæ, ex duabus vna.

12 Prædictâ ſeparatione factâ Patroni, ſeu Titularis, à ſocijs quos habent in Calendario

Rom. curandum erit vt oratio, lectiones, & Euangelium cum homilia, congruant festo, ita vt pro vno, non pro pluribus, officium fiat, & deficientibus proprijs, erit ad commune SS. recurrendum, reseruatâ Patrono potiùs, quàm socijs, oratione propriâ, & in numero singulari accommodata; pro socijs autem sumatur de communi, nisi contingat de socijs fieri extra oct. Patroni, vel Tituli, quo casu nulla est variandi necessitas.

Si occurrant eadem die Pa- 15
tronus principalis loci, & Titularis Ecclesiæ Regulariū in propria Ecclesia Regularium, t de Patrono loci, translato itulari. Quod si hoc accidat uotannis, assignanda erit dies quens in perpetuum Tituri illius Ecclesiæ, nisi ex prilegio aliter fieri debeat. A rtiori cedet Patrono loci, ud quodcumque festū Re-

gularium inferioris classis.

Officia concessa ad libitum, in pari gradu, cedunt alijs de præcepto, vel ex vi rubricarum recitandis.

De concurrentia officij.

TIT. II.

1 DAntur in Officio diuino cõcurrentia, & occurrentia.

Concurrentia est duorum pridiè & hodiè, vel hodiè & postridiè celebrandorum; occurrentia est duorum in eodem die celebrandorum.

2 Festum duplex concurrere potest cum alio dupl. vel die oct. festi habentis octauam. Si ergo sunt æqualia regulariter à cap. fit de sequenti, commemor. præcedentis. Si verò inæqualia, vesperæ integræ erunt de digniori, commemoratio de minùs digno; Dixi regulariter, quia in festis Natiuitatis Domini fallit hæc regula, vt eo loco patet.

Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Festa Domini, præferuntur omnibus alijs, & habent vtrasque vesp. integras; festa B. Mariæ, festis aliorum sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum, cæteris alijs, imò & Euangelistis: Festa Sanctorum qui in proprijs Ecclesijs solemniter celebrantur, alijs in Kalendario descriptis. Hinc appellantur festa prædicta, vel 1. vel 2. classis, vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus, habent integras vtrasq; vesp. Errant ergò qui in Ecclesia propria B. Rochi, de eo[...]em vt Patrono recitant pri[...]as vesp. cum com. Assumtionis B. Virg. cui debentur [...]tegræ 2. vesp. ex hac rubri[...]. Quod autem dictum est, [...]sta solemnia locorum præ[...]ri alijs in Kalendario des[...]ptis, intelligitur cæteris pa[...]us, habitâ ratione persona-

rum, iuxta prædictos gradus, & maioritatis ritus.

„ Vnde ſi Patronus loci, aut „ Titularis Eccleſiæ, inferiores „ Apoſtolis, putà martyres, Con„ feſſores, aut eiuſmodi, con„ currant cum feſto SS. Petri, & „ Pauli, feſtum Apoſtolorum „ præferri debet, & habere veſp. „ integras, tùm quia rubrica hoc „ clarè præſcribit; tùm quia in„ ter ſuffragia conſueta, com„ memoratio Apoſtol. præcedit „ commemorationẽ Patroni, ſeu „ Titularis; tum quia in ora„ tione *A cunctis*, hoc idem ac„ cidit; tum quia hi Apoſtoli „ habentur veluti Patroni vni„ uerſalis Eccl. *ex Durando, lib 6.* „ *c.60.* Vnde non ſolùm in offi„ cio magno, locũ habẽt in ſuf„ fragiis ſanctorum communi„ bus, ſed etiam in officio paruo „ B. Mariæ, in commemoratio„ nibus conſuetis. *Quod diximus* „ *de concurrentia, idem dicendum* „ *de occurrentia.* Si enim in die

festo Apostolorum Petri, & "
Pauli, occurrat Patronus loci, "
vel Titularis Ecclesiæ, ob eas- "
dem rationes, fiet de Aposto- "
lis, translato festo Patroni, aut "
Titularis. "

Duplex concurrere potest "
cum Dom. semid. die infra 4
oct. officio S. Mariæ in Sabb.
& simplici, & tunc omnia in
secundis vesp. erunt de dupli-
ci, cum commemor. illorum,
nisi duplex esset 1. classis quod
admitteret commemorat. de
Dom. aut, semid. tantùm; vel
2. classis quod admitteret præ-
tereà commemorationem de
die infra oct. offic. S. Mariæ
in Sabbat. & de simplici se-
quenti.

Dominica concurrere po- 5
test cum sequenti duplici, &
omnia erunt de dupl. cum
commemor. Dominicæ, nisi
sequens duplex sit 1. aut 2.
classis, quod excludit Dom.

Dominicæ præcedentis commemor. Item cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simpl. & in his casibus, omnia de Dom. cum commemor. de sequent. Quæres cur Dominica habeat 2. Vesperas integras in concursu cum semiduplici sequenti, & non habeat integras primas in concursu cum semiduplici præcedenti? Respondet Gauantus quia psalmi sabbatini minùs habent festiuitatis, plus ferialitatis, incongrui visi sunt inter festum semiduplex & Dominicã, quò factum est, vt Psalmi essent festiui de semiduplici, & capitulum de Dom. at in secundis vesp. totum est festiuum; & cùm Dom. sit festum Domini, debet habere vesp. integras in cõcursu cum festo æqualis ritus.

6 Semiduplex potest concurrere cum dupl. & omnia de dupl. fiunt, cum commemor.

semiduplicis, nisi duplex fuerit 1. vel 2. classis. Item potest concurrere cum Dom. aut cum alio semidupl, aut die infra oct. & tunc diuiduntur vesperæ, à capitulo de sequenti. Item potest concurrere cũ offic. B. Mariæ in Sabb. aut cum simplici, & eo casu omnia de semidupl. cum commemor. sequentis,

Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia non habet 2. vesperas. 7

Feria item non potest concurrere cum sequenti, quia incipit & desinit, vbi desinit & incipit quodcumque aliud officium. 8

De octauæ concursu actiuo, passiuo, satis supérque, tito 7. præced. *Titulum 12. de ordinando officio, de industria simus, vt pote nihil habentem cultatis.* 9

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ, Appendix. TIT. 12.

PAtronus est quem Episcopus cum populo sibi Patronum elegit, eo vel quia primus eò loci Episcopus; vel quia ibi humatus; vel quia ciuis eiusdem loci, vel quia iuuit aliquando mirabiliter populum, in eius necessitatibus, vel ob alias similes caussas; Titulus autem Ecclesiæ est is, sub cuius inuocatione dedicata est Ecclesia. Vt sub inuocatione SS. Trinitatis, Corporis Christi, S. Crucis, B. Mariæ, Sanctorum &c. Nonnulli vocant patronos, eos erga quos, solo deuotionis affectu mouentur, non communi toti ciuitati, seu loco. At de ijs non loquitur rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri, & populi, ex communi modo loquendi.

In posterum decernendi erunt Patroni iuxta decretum quod sequitur.

DEcretum super electione sanctorum in patronos à Sacr. Rit. Cong. de ordine S. D. N. Vrbani Papæ 8. mandatum die 3. Martij 1630. Sac. Rit. Cong. annuente SS. D. N. in electione Patronorum mandauit infra scripta in posterum seruari debere, declarans quòd aliter facta electio, nulla sit ipso iure. 1. quod ligi debeant in patronos, ij olùm qui ab Ecclesia vniuerli, titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dūtat. 2. Quod de Patrono ciitatis electio fieri debeat per creta suffragia, à populo, ediante Cōcilio generali, ils ciuitatis, vel loci, non aun ab Officialibus solùm, & òd accedere debeat consen Episcopi, & cleri illius lo- Idemque seruari debet in

Patrono regni, qui pariter eligi debet, per secreta suffragia, a populo singularum ciuitatum prouinciæ. Et quod repræsentantibus regnum, ciuitatem, prouinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & vlteriùs interueniat consensus Episcopi, & cleri dictarum ciuitatum. 3. Quod causæ electionis nouorum Patronorum debeant in Sacram Congregationem deduci, & ab ea examinari, ac demùm cognitâ causâ ab eadem Cong. approbari & confirmari, & ne præmissorum ignorantia ab vllo vnquam possit allegari, eadem Sac. Rit. Cong. supradictum decretum imprimi & publicari mandauit.

IO. BAPT. Card. Detus.
Loco ✠ sigilli.
T. TEGRIMIVS, Secret.

DEcretum hoc comprehen- 1
dit etiam Patronos minùs
principales, quos decet esse
sanctos vniuersales.

Dantur Patroni vnius ciui- 2
tatis, & patroni vnius Pro-
uinciæ, vt Mediolanensis Pro-
uinciæ Patronus, est S. Ambro-
sius.

Dantur etiam plures Pa-
troni loci, sed vnus debet esse 3
principalis.

Titulus Ecclesiæ vnius ma-
erialis, solet esse vnicus; sed 4
amen potest esse pluriū san-
torum sub pluribus festis;
el plurium sub eodem festo.

Tam de Patrono principali
ci, quàm de Titulari Eccle- 5
e, fit officium vt de dupl. 1.
assis, cum octaua, & quæ-
mque supra dedimus du-
ci 11 classis, eadem conce-
nda sunt Patrono in suo
o, & Titulari in sua Eccle-
Sac. Rit. Cong. decreuit sæ-
s. Regulares etiam teneri

ad festum de Patrono loci, & officium solemne, iuxta bullam Gregorij XIII. die 30. Decembr. 1573. non tamen teneri ad octauam eiusdem. Octaua verò satis est, si fiat à clero sæculari illius loci.

6 Si Patroni plures dentur, seu Titulares, officium quidem singulorum duplex erit, sed octaua non conceditur, nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ, imò neque 1. classis festũ erit, nisi sit solemne principale festum principalis patroni; aut Tituli Ecclesiæ, quale non est patroni translatio, & similia.

7 De Patronis minùs principalibus, nõ tenentur Regulares officium recitare, laudabile tamen est si recitent. Officium autem erit duplex maius per annum.

8 Si accidat quòd in Cathedrali fiat de Patrono loci abs-

que octaua, veluti Mediolani de S. Ambrosio, subditi Archiepiscopo huius Cathedralis possunt facere octauam. Quandónam transferendum, vide supra, de translat. fest. tit. 10. num. 1. & 2.

Tanta est solemnitas Patroni loci, vt si incidat in vigiliam quæ sit in Kalend. cum ieiunio de præcepto, nihil in officio fiat de vigilia; in mensa tamen ieiunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem ieiunium, auctoritate maiorum. 9

Habet integras vtrasque Vesp. nisi concurrat cum festis Christi 1. classis, aut B. Virginis Assumptæ, aut dedicationis propriæ Ecclesiæ, eique cedunt in concursu octauæ Domini, nempe Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis & Corporis Christi. 10

Puto ego iuxta prædicta, " . 11. num. 3. quòd in con- "

„ cursu, cum sanctis Apostolis
„ Petro, & Paulo, eis cedit Pa-
„ tronus, vt pote dignioribus,
„ ob rationes ibidem fusè alla-
„ tas.

11 Debentur eidem lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in communi Sanctorũ ad maiorem celebritatẽ. *Lectiones 2. & 3. Nocturni, si non adsint propria in Breuiario, neque extra Breuiarium approbata à S. sede Apostolica, sumantur de cõmuni, & de Octauario Rom. in hanc præcipuè causam edito. Nam in officio, nihil est legendum quod ab eadem sede Apostolica, non sit approbatum, vt fusè probat ex Gelasio Papa Radulphus, propositione 11. & Sixtus V. constitutione 74. concedens varias facultates. Sacra Rit. Cong. officia Sanctorum Patronorum noluit approbari posse, inconsulto summo Pontifice: approbata verò pro certo loco, negauit sæpiùs Sacra Cong. extendi posse ad alia loca, inconsultâ eadẽ Cõg.*

Titulus altaris seu capellæ 12
celebrandus est, prout in Kalendario Rom. describitur; in quo si neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Missæ festiuæ, cum hymno Angelico, & tribus orationibus, *vt supra tract.* 1. *parte* 1. *tit.* 9. *num.* 10. sed officium nullatenùs fiat sine licentia maiorum, ad quos attinet mutare ritum.

Si altare est titulus benefi- 13
cij, idem agendum.

Si est titulus Ecclesiæ di- 14
rutæ ad illud altare translatæ, ille qui emolumenta prædictæ Ecclesiæ percipit, recitare debet officium de eo in eius festo, & ritus erit semid. nisi dinitas eiusdem aliud exposat, sed in his casibus consulatur Sacra Rit. Cong.

Beneficiatus habens Eccle- 15
am, quæ est titulus beneficij, cèt apud eam non resideat, bet tamen festum eiusdem

colere vti 1. classis, & cum octaua celebrare.

16 Titularis non debet celebrari, extra propriam Ecclesiam, nequidem ritu semiduplici.

17 Dies octaua Patroni loci accidit alicubi in festo dupl. quod ibi est in præcepto, vt in vrbe Rhegij, ditionis Estensis, in qua, octaua dies S. Prosperi occurrit in festo Visitationis Beatæ Virg. quod ibi est de præcepto; Sacra Rit. Cong. approbans officia pro clero Rhegiensi, decreuit fieri officiũ de festo, cum com. octauæ; aliàs transferri debet festum, vt supra tit. 7. num. 8.

18 In vigilia Patroni quæ habet officium in Kalendario, erit ea die omittenda commemor. de Patr. quæ solet fieri inter suffragia.

19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori & Patrono

Ordinis in toto Ordine, post solemnem canonizationem eiusdem.

Negamus tamen infra octa-
uas Patroni, seu Tituli, aut 20
dedicationis propriæ Eccl. faciendam esse commemor. de oct. quocumque aduenientе festo: quia hoc est priuilegium octauarum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

De proprio ritu singularum partium. TIT. 13.

POst regulas generales totius officij, veniendum est ad regulas singularum officij partium, hoc est horarum quas titulis sex perstringendas esse constat, si velimus Breuiarij ordinem sequi; sed non video cur singillatim de iis sit gendum, cum nullas difficultates peculiares contineant, is igitur prætermissis ad requa pergamus, quæ ad parum partes attineant.

De partium, hoc est horarum partibus. TIT. 14.

HOrarum partes multæ sũt & variæ, quę proprios habent ritus, verùm ita claros, vt opus non ſit earum titulos ſigillatim expendere, ſed ſufficiet quædam ſcitu digniora breuiter annotare.

Ex Tit. 20. *De Hymnis.*

TIT. 15.

IN officio ſemid. de B. Virgine quod à Regularibus ex priuilegio fit in Sabbato, ſi in primis veſp. fiat tantùm commemor. in Completorio dicitur *Gloria tibi Domine*, vel, *Ieſu tibi ſit gloria* (quod ſeruari etiã debet, in vniuerſali Eccleſia, quando fit de S. Maria in Sabb. more conſueto) in ſecundis autem veſp. ſi fiat de ea ſaltem commemor. eodem modo concluduntur hymni vſque ad Completoriũ incluſiuè. Quidni iiſdem vtemur legibus in commemoratione ſolemnita-

tis B. M. Virginis? atque idem seruandum est in officio semid. de SS. Sacramento in ferijs quintis à Regular. si verò nulla fiat in Vesp. commemor. neque in Completorio varia-tur finis hymni.

Ex Tit. 21. De Antiphonis.

TIT. 16.

SI Antiphona sumitur ex principio psalmi vel cantici, & incipit sic psalmus, vel canticum; eo casu non dicitur principium psalmi, vel cantici, sed continuatur quod equitur in psalmo vel cantico, ab eo loco vbi desinit intiphona. Quod nota præsertim in communi Dedicationis Ecclesiæ in 3. nocturno, psalmo *Qui habitat*; nam e primo & octauo, dicta Anoh. à choro, incipi debet almus à 2. vers. *Dicet Domino*: verò tempore Paschali ads in fine *Alleluia*, tunc inciur psalmus à 1. versu *Qui*

habitat; quia illud *Alleluia.* tollit continuationem Antiphonæ cum psalmo, *quod additum est in postrema Breuiarij recognitione.*

In Vesp. ferialibus feriæ 2. dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, cantor & chorus simul prosequuntur, quia diuidi commodè non potest vltima pars versus. *Illud certè obseruandum est in enuntiandis Antiphonis, vt initium nunquam sit vnius Syllabæ; neque eiusmodi vt absurdè orationem præcidat.* Ex titulo 22. de psalmis, nihil decerpsimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. De Canticis.

TIT. 17.

TRia cantica Euangelica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quotidiè dicuntur, ad quæ standum, vti fit ad Euangelium in Missa. Plurimi initio horum Canticorum formant sibi crucem à fronte

ad pectus, quia est Euangeliũ & placet, quia hoc idem præscribitur Episcopo ad initium cantici *Magnificat*, in Cærem. Episc. lib. 2. cap. 1.

Ex Tit. 25. de Absolutionibus & Benedictionibus ante lectiones

TIT. 18.

LEctor ante lectionem dicit, *Iube Domne*, &c. Vide quàm larga potestas benedicendi data sit ei cui iubere dictum est. Dicit *Domne*, non, *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari. Ad vltimam lectionem quicumque inferior Episcopo, debet dicere *Iube Domne*, cui secundus in choro respondere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliqui quòd ille qui solus recitat officium, dicere debet *Iube Domine*, sicuti Sacerdos hoc idem dicit in Missa priuata ante Euangelium. verè par est ratio, sed dispar vsus.

Ex Tit. 26. De Lectionibus

TIT. 19.

1 INitia librorum ſacræ Scripturæ regulariter leguntur in Dominicis, quòd ſi feſto aliquo impediantur, æquũ eſt, vt ab initio libri in ſequenti die non impedito auſpicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. num. 6.

2 Ex prædictis libris, aliquid quotannis vel in proprio die, vel in ſequenti, vel in præcedenti eſt legendum, ex eadem rubr. num. 7. etiam ſi plura Prophetarum initia ſint legenda: hac adhibita lege, vt non extra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia ſub vna concluſione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, ſi in ſequenti datur locus ea legẽdi. Quòd ſi alicubi impediantur feriæ, feſtis locorum proprijs, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophe-

quæ alio die legi non pos-
t, eo anno omittuntur. Ex-
: sequentes casus: Primus
n Epist. S. Pauli, eæ enim
ıes constituunt vnicum
ım, quem sufficit incepisse;
r casus est in libris Re-
, adueniente Augusto; suf-
enim quod de ijs lectus
imus vel secundus liber.
rerò contingit minui nu-
m Dominicarũ post Epi-
am, adueniente citiùs
nica Septuagesimæ, &
in feria, vel alia die pro-
fit de offic. Dominicæ
, vel sequentium, an-
tè; statim ac factum
cium Dominicæ, in se-
bus diebus legi debent
læ S. Pauli, quæ positæ
Dominica anticipata,
postrema Breuiarij reco-
decretum est.
ındo de Scriptura per- 3
distributa, non potest
festo 9. lectionum, in

* 1. Nocturno; quia eo die non habetur in Breuiario, putà quia sunt 4. tempora, feria Quadragesimæ, aut feria 2. Rogationum, aut Vigilia Ascensionis, eo casu sumuntur lectiones 1. nocturni de Cõmuni quæ alioquin ad maiorem solemnitatem solent assignari; tunc enim ad necessitatem leguntur. Quod intelligi debet non tantùm in festis occurrentibus, seu in die octaua habentis octauam; sed etiam in diebus infra octauam; eadem enim est ratio de festis. Si tamen in festo habente octauam lectæ fuissent in 1. Nocturno, aliæ lectiones non de Cõmuni Sanctorum; eo casu repetendæ erunt.

4 Accidit assignari etiam in Breuiario, quibusdam festis plurium Apostol. lectiones proprias in 1. Noctur. quæ sunt propriæ alterius illorum, & eo casu si diuidatur festum

ſtum, quia alter eorum tan-
m eſt Titulus Eccleſiæ, vel
:ronus, ei debentur lectio-
; propriæ, cuius propriæ
it; alteri, de communi quæ
entur in 1. Noct. Quæ item
i debent quandò aliquod
um in propria Eccleſia ſo-
niter celebratur, hoc eſt in
o 1. vel 2. claſſis, imò etiã
eſto Patronorum minùs
cipalium, niſi ob anguſtiã
poris, ponendum ſit initiũ
hetæ, quod in his vltimis
s poni decretum eſt, in
ema Breuiarij recogni-
e.

hebdomada 4. Octobris 5
t vltima; in ferijs 5. &
: Sabbato huius hebd.
:æ, legantur lectiones
5. feriæ 2. & 3. quæ ſe-
tur Dominicam 5: qui
fuerint impediti, eo an-
nittantur illæ lectiones
iis diebus legi non poſ-
ſi verò in ſequenti heb-

domada 5. hæ lectiones vel in Domin vel in suis ferijs legi non possunt, ponantur in sequentibus ferijs eiusdem hebdomadæ, iuxtà ordinem historiæ & martyrij Machabeorū.

Si festū sanctorum Philippi, & Iacobi, occurrat in Sabbato Dominicæ 3. post Pascha, tunc in Dominica 4 legi debent lectiones feriæ 2 sequētis, ne bis initium Epistolæ S. Iacobi immediatè repetatur.

7 Laudandi non sunt, qui ritu Rom. recitant Officium, & ab Officio ritus alieni, mutuò accipiunt lectiones de vita sanctorum, non approbatas Ro. contra rubr. Breuiar. de dupl. tit. 1 num. 1 & de lectionibus tit. 26. num. 9.

8 Monent rubricæ quando in Officio nouem lectionum, facienda est cōmemor. de sancto, vel de feria, aut Dominica, quæ habet proprium Euangelium, quod legi debet pro 9.

lectione; monent, inquam, vt
de primæ homiliæ (nempe
eius de quo fit Officium) lecti-
onibus octaua & nona, fiat
vna, quæ sit octaua; quod
quamuis sit ad libitum, vt pa-
tet ex verbis rubricæ de le-
ctionibus, n. 3. tamen in qui-
busdam casibus, deberet omni-
nò legi 9. lectio adjuncta octa-
uæ, nimirum quando in 9. le-
ctione continetur laus propia
orũ, de quibus agitur festum.
v. g. in festo SS. septem fra-
trum eò quòd in 9. lectione
laudatur mater ipsorum Item
festo SS Martyrũ Nerei &c.
orum laudes propriæ ha-
ntur in 9. lectione, & in
tiam huiusce 9. lectionis
um est Euangelium inte-
m eorum festo, alioquin
valdè congruum ex Dom.
post Pent desumptum.
festis S. Abrahæ & S. Io-
uæ alicubi, celebrantur
possunt lectiones haustæ

ex Genesi, & ex historia Iobi, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimæ pro S. Abraham, & in Dom. 1. Septembris pro S. Iob. in 2. Noct. quæ ibidem habentur in eorum commendationem: in 3. Noct. Euangelium *homo quidam nobilis*, cum homilia quæ habetur in festo S. Ludouici Regis. Vel in 1. Noct. lectiones de script. occur. reliqua vt supra. Idem seruari potest, in festis SS. Isaiæ, Hieremiæ, Danielis, Dauidis, & similium vbi celebrantur, proprijs è Breuiario, adhibitis eorum lectionibus. *Habes lectiones pro S. Dauid, in Dominica 6. post Pent. de Apologia illius ex libro S. Ambrosii.*

Ex Tit. 27. De Repensorijs post lect. TIT. 20.

1 *QVi inchoat responsorium, idem dicit & versum integrum, imò & Gloria Patri, par enim ratio; cæteri verò de choro, abso*

luunt Responsorium, & repetunt post versum, & post Gloria Patri.

Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à festo duplici, ponenda sunt in 1. feria sequenti tanquam historię principium, antequàm dicantur alia responsoria. 2

Responsoria Tobiæ (si in Dominica aut feria 2. & 3. poni non possunt) ponantur feriâ quartâ, omissis quæ hac die assignantur; tum feriâ 5. dicantur Responsoria 2. Nocturni Dom. ne bis eadem Responsoria immediatè repetantur. 3

Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Resp. Officij de temp. sed non in Officio Sanctorum, & eius loco resumitur Responsorium à principio, ad finem vsque. 4

Tempore Paschali quidem additur *Alleluia* in fine Resp. sed non in fine versus. 5

6 In officio trium lect. quando fit de festo, & in ferijs tempore Pasch. dicuntur duo Resp. quæ sumuntur de Communi Sanctorum in festis; & in ferijs, de Dom. præcedenti, nisi propria assignentur, hoc ordine: feria 2. & 5. primum, & secundum Resp. 1. Noct. feria 3. & 6. primum, & secundum 2. Nocturni; feria 4. & Sabbato, primum, & secundum 3. Nocturni.

» Nota primum, & secundum; » non igitur tertium, loco se- » cundi, quod quidam perperàm » dicunt, ea ratione moti, quòd » in officio S. Mariæ in Sabb. » præscribuntur primum, & ter- » tium Resp. officij parui, vel » quod in 3. Resp est *Gloria Pa-* » *tri* quod non est in secundo; » sed hæ rationes non valent, » quia in his casibus, addendum » est, *Gloria Patri*, secundo Resp. » & ad illud de S. Maria in Sab. » dicimus esse casum singularẽ,

qui nõ officit rubricæ generali.
Ex titulo 28. De Responsorijs breuibus horarum. TIT. 21.

TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Responsorij, in Resp. breuibus horarum, sed non omittitur in officio 9. lectionum, ita vt si in Dom. Passionis fiat commemor. in 2. Vesp. de semidupl. sequenti: in Completorio dicendus erit versus, *Gloria Patri*, quia festum est iam inchoatum. 1

Ad primam, fit variatio versus, pro varietate festorum, sed concurrentibus duobus versibus proprijs, altero, ratione temporis, altero, ratione festi, vt in Conceptione Virginis intra Aduentum, præferri debet ratio festi & eius oct. sicuti in fine hymnorum fit: Quare in Dom. infra oct. Conceptionis (vbi fit octaua) dicendus est versus *natus est de Maria*, ad primã 2

non autem qui venturus eſt in mundum. Ex tit. 39. nihil deprompſimus.

Ex Tit. 30 De Oratione.

TIT. 22.

SI Oratio pro commemor. ſit eadem, cum Oratione principali Officij; mutatur Oratio pro commemor. ne eadem repetatur. Contingit caſus iſte Toloſæ annis ſingulis in 2. Veſp Tranſlationis S. Exuperij, in quibus oratio Officij eſt *Exaudi quæſumus* &c. de Communi Confeſſoris Pōtificis: deinde fit commemor. S. Baſilij magni, in cuius Officio, præſcribitur eadem Oratio. Sed in hoc caſu mutanda eſt in aliam de Communi *Da quæſumus*. Ex titulis 31. & 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit. 33 De Symbolo S. Athanaſii. TIT. 24.

IN Dom. ſeu feſto SS. Trinitatis, dicitur hoc Symbo

lum, quia de Trinitate doctrinam continet; non tamen quotidiè dicendum est vbi celebratur octaua SS. Trinitatis, quia Dominicæ assignatur; Quare & in die Octaua dicendum erit.

Ex Tit. 34. De Precibus.

TIT. 24.

QVando quis solus recitat Officium, omittere debet *vobis fratres &c.* semelque recitans *Confiteor*, debet addere in plurali quæ sequuntur, *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos.* Ex quo sequitur, quod recitantes duo Officium simul, nihil debent mutare in textu Breuiarij; sed qui maior est dicat *& vobis fratres, & vos fratres*; qui minor, *tibi pater, & te pater*, sicuti dicunt inuicem, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo.* Neque moniales mutare debent verba consuetain verba, *Matrem, Mater, sorores*, sed eodem modo loqui

nomine Ecclesiæ, ac si essent viri, *ex decreto Sacr. Rit. Cong. 18. Aug. 1629.*

Ex Tit. 35. De Commemor. & Suffragijs Sanctorum Communibus. TIT. 25.

NOn fit commemor. de S. Maria inter Suffragia cõsueta, ne quidem in propria Ecclesia, quando dicitur eiusdem Officiũ paruum in Choro, nec quandocunque Offic ũ fit de ea; neque enim de eodẽ fieri debet Officium, & commemor. simul. Qui verò priuatim recitat Officium B Virginis paruum, debet in Officio de die, facere cõmemorationem de Beata Virg ac si illud non recitaret; nisi recitet ratione Chori. Nihil autem refert, si diuidatur Officium B. Virginis, ab Officio diei, putà quia illud vesperi, hoc manè recitatur in Choro; quia vtrũque dicitur, & vnum in ordine ad aliud.

De Patrono Principali loci, & de Titulari Ecclesiæ, plura sunt notanda. 1

Primò eum esse Patronum loci, qui Majorum auctoritate & communi sensu populi, recolitur vt Patronus: Titulus autem Ecclesiæ ille est à quo denominatur Ecclesia deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante vel post S. Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemor. hoc est de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Saluatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent; sed alijs diebus ante S. Mariam. De Angelis, & de S. Ioanne Bap. ante Apostolos. De sanctis veteris Testamenti, post Apostolos, licet in Litanijs præcedant Apostolos, ibi enim seruatur ordo temporis, non dignitatis; tum omnibus alijs. 2

3 De Patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis; si verò inæqualis, seruetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, æquiparatur Patrono loci, & ijsdem gaudet priuilegijs.* Primum verò locum ante quamcumque commemor. semper habet commemoratio de Cruce; quòd si de Cruce tanquã de Titulo Ecclesiæ facienda est commemoratio, sufficit prædicta quæ fit ante alias, *ex decreto Sacr. Rit. Cong. 30. Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de S. Frãcisco apud eos ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est Sacrorum stigmatum.

4 In Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata, fieri debet commemor. de Apostolis, ante commemorationem de omnibus Sanctis, vti fit i

Officio paruo B. Mariæ, in quo Oratio Apostolorum præponitur Orationi Sanctorū Omnium. Neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latenter, quod fit infra Octauam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorationes de sanctis occurrentibus.

Oratio de Patrono, seu Titulari, sumitur à die festo eorumdem (non à Vigilia, aut octaua, vt gratis quidam dicunt) mutato verbo *Natiuitatem, Natalitia*, in *commemorationem*. Quæ si minùs congruit, sumatur alia de Communi, in Collecta S. Leonis 2. pro *Cōmemorationis festa*, lege *Commemorationem*: In Collecta Sanctorum Dionysij, & Sociorum, tace *hodierna die*: In Collecta S. Apollinaris tace *hunc*: Nec est incongruum dicere *præsentem diem honorabilem nobis in B. Ioannis Commemoratione*: neque,

qui venerandam, sanctamque lætitiam, in B. Bartholomæi commemoratione.

6 Qui plures habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, si Tituli sint de eodem, putà de S. Maria, licet diuersa sint Titulorum festa, sufficit Commemoratio Communis *Sanctæ Mariæ*, & sic de alijs: si verò Tituli sanctorum sunt diuersi, poterit fieri altero ex duobus modis: vel distinguãtur classes sanctorum in Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, ita vt vnaquæque classis recolatur, cum propria Antiphona, versu, & oratione, in qua ij nominentur, quorum sunt Tituli beneficiorum; vel de maiorum licentia formetur Antiphona cum suo versu, & oratione, quæ conueniat omnibus, non exprimendo Titulos Martyrij, virginitatis, & huiusmodi.

7 Regulares debent facere cõ-

memorationem de Titulari, cuius Ecclesiæ sunt adscripti & quandiù sunt adscripti, etiam extra chorum.

In Officio Vigiliæ Patroni, seu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter suffragia. 8

Cedunt hæ communes cõmemorationes, commemorationi festi simplicis occurrentis, quia festi commemoratio, priuilegiata est Titulo festiuo supra Communem aliorum commemorationem. 9

Ex Tit. 36 De fine Officij. & Antiph. finalibus. TIT. 26.

IN fine horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur versus *Fidelium anima* &c. qui versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam; neque ad Completorium; neque post aliam horam, si aliud sequatur, vt vel Missa, vel Officium paruum B. Mariæ, vel septem Psalmi, vel Litaniæ,

vel Officium defunctorum. Post hunc versum dicitur oratio Dominica pro fine horæ; tum subiungitur, *Dominus det nobis suam pacem*; deinde sequitur vna ex Antiphonis B. Virginis, pro temporis varietate.

2 *Alma Redemptoris*, dicitur à primis Vesper. Dominicæ 1. Aduentus, vsque ad Purificationem inclusiuè, itaut si purificatio quoad Officium trãsferatur, Antiphona hæc quoque nõ dimittatur nisi in fine illius Officij; imò verò si Purificatio alicubi octauam habeat, adhuc Antiphona hæc dicẽda erit vsque ad Completoriũ diei Octauæ exclusiuè, seu vsque ad finem Octauæ, si contingat finiri ad Nonam pridie fer. 4. cinerum, *ita decreuit Sacr. Rit. Cong.* 1616. Si diuidantu vesperæ Purificationis, à Completorio eiusdem; adhuc dicenda est pro Vesperis Antiphon

phona *Alma*: Rubrica enim mutare iubet Antiphonam in fine Completorij, ideò in recognitione Vrbana Breuiarij, additum est rubricæ de *Aue Regina Cœlorum*, verbum *inclusiuè, ex decreto Sac. Rit. Cong. 27. Iul. 1624.*

Aue Regina dicitur à fine Completorij Officij Purificationis etiã translati, vel Octauæ (si cum octaua celebretur) inclusiuè vsque ad feriam 5. in cœna Domini exclusiuè. 3

Regina cœli dicitur à Completorio Sabbati Sancti, vsque ad Nonam Sabbati post Pent. inclusiué. 4

Salue Regina dicitur à primis Vesp. Trinitatis, vsque ad Nonam Sabbati ante Aduentum inclusiuè. 5

Extra chorum, prædictæ Antiph. dicuntur tantùm in fine Completorij, & Matutini post Laudes, si terminetur officium; si verò non terminetur post 6

Laudes, dicũtur post vltimam horam, quæ sequitur mediatè, vel immediatè Laudes: Quandò verò separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur; possent tamen dici post quãcumque horam ex deuotione: Dicũtur in Choro post quamcumque horam, quando à Choro discedendum est, aliàs non. Nunquàm verò dicuntur post aliquam horã, quando subsequitur Officium Defunctorum, etiam ex deuotione, neque quandò subsequuntur Psalmi Pænitentiales, neque quando sequuntur Litaniæ solæ, neque item dicitur quando subsequitur Missa. Oratio verò mentalis post horas, non tollit Antiphonas finales, sed debent dici, licet à Choro non discedatur. Dicẽdæ etiam sunt, quando Concio fit absolutis Vesp. & quidem ante Concionem, nisi statim, post Concionem se-

quatur Cōpletorium. Præteреà si Missa lōgiori morâ differatur, eo casu erunt dicendæ ac si discedendum esset à Choro.

Si finitâ Missâ nulla sequatur hora, eo casu non sunt dicendæ, vti neque post Officiū Defunctorum, Psalmos pœnitentiales, Litanias solas, & similia. 7

Dicuntur flexis genibus, præterquàm in diebus Dominicis, à primis Vesp. Sabb. & toto tempore Paschali, quibus diebus standum erit quoque ad Orationem Dominicam Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur post huiusmodi Antiphonas, in fine Completorij, alijs verò diebus erit genuflectendum, etiam ad Orat. Dominicam &c. 8

Appendix de Martyrologio.

1 E Legibus initio Martyrologij datis; quarta & 6. præcipuè sunt obseruandæ, vt nimirùm primo loco pronuntietur ille regulariter de quo in sequenti die faciendum est Officium, & etiamsi non sit in Martyrologio, alij sancti de quibus non fit Officium, sed sola Commemoratio, vt de SS. Patricio, Henrico imperat. Stephano Rege, si fiat Officiú de feria, ponantur 1. loco, si de Sancto, ponantur 2. loco. Alij verò de quibus neque fit Officium, neque Commemor. & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres, post Martyres, Confessores, post Confessores, Virgines, post Virgines. Dixi *pronuntietur. & nominari possunt* non autem *describatur, & describi possunt*

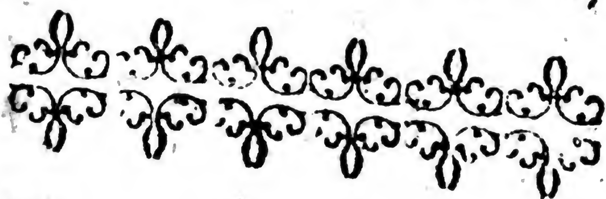
niſi ſeparatim, non autem in ipſomet Rom. Martyrolog. nam illa conceduntur, hæc prohibentur.

Tranſlato feſto alicuius ſancti; non fit Tranſlatio de eodem, in lectione Martyrologij, niſi in caſibus in Martyrologio expreſſis. Quemadmodum in anno Biſſextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & eiuſdem prænuntiatio in diem 24 & feſtum eiuſdem ac prænuntiatio 25 qua ratione conuenit anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & feſto S. Bartholomæi haben- ur in Martyrolog. Roman. ed in alijs feſtis hoc non de- et obſeruari.

Tranſlatâ quoque Vigiliâ n Sabbatum, non anticipatur 3
ectio de Vigilia in Martyro- ogio, licèt anticipetur Offi- um cum ieiunio.

Hactenus de 1. Rubricarum parte quæ generales Rubricas complectitur; quibus enucleatis ad 2. partem quæ ritus præscribit seruandos progrediamur.

PARS SECVNDA.

PArs secunda, ritus in recitatione Horarũ Canonicarum adhibendos manifestè patefacit. Horæ autem Canonicæ, vel ab vno, vel à pluribus simul, vel extra Chorum, vel in Choro, vel solemniter, vel minùs solemniter recitari possunt. Quibus varijs modis, cum varij accidant ritus, operæ pretium est, de his breuiter agere titulis tribus. 1

De Ritibus in priuata horarum Canonicarum recitatione. TIT. I.

1 CONuenienter ſtatur ad Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, quia ſunt de textu Euangelico; ad Symbolum item Apoſtolorum, vt ad confeſſionem promptiores videamur. Item ad horarum initia; ad inuitatorium, ad hymnos, qui ſunt Laudes Dei ſolemniores, inter quos *Te Deum* numeramus. Adverſus quoſque Nocturnorum, & poſt hymnos; ad textũ Euangelij ante Homiliam; ad capitula, ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quia ſunt de textu Euãgelij; ad Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo maioris hebdomadæ) & ad preces quæ præcedunt Orationem.

2 Standum erit tempore Paſ-

chali, & in omnibus Dominicis, à primis Vesperis ad Antiphonas B Virginis, quæ dicuntur in fine Officij.

Ad Psalmos standum esset, sed plurimi sedent, non pauci partim sedent, partim stant. Ad lectiones quoque in Officio B. Virginis paruo, in Aduētu laudabilius est stare, quia sunt de Euangelio. 3

Genuflectendum erit ad ea verba inuitatorij *Adoremus, & procidamus ante Deum*, ad preces feriales in Laudibus, Vesp. & horis, in diebus pœnitentiæ dicaris. Item in Officio Defunctorum ad preces. Item in hymnis, ad ea, *Veni Creator Spiritus, Aue Maris stella, O Crux aue spes vnica, Tantum ergo Sacramentum*; si coram Sacramento, etiā latente in tabernaculo immobili, de quo non pauci dubitauere, quidam laudabiliter ad ea quoque, *O Salutaris hostia*, genuflectimus 4

etiam in hymno *Te Deum*, ad ℣. *Te ergo quesumus*. Denique ad Antiphonas B Virginis quæ dicuntur in fine Officij, & ad Orationem Dominicam, Salutationẽ Angelicam, Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur in fine Complet. (exceptis tẽpore Paschali & Dom) erit genuflectendum.

5 Caput inclinandum erit ad versus *Gloria Patri* &c. ad nomen Iesu, Mariæ. & Sancti de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, quod ad primam & ante Completor. dicitur, vsque ad *Misereatur* inclusiuè, ab eo qui dicit, & cui dicitur, respectiuè, vt in Missa.

6 Signum Crucis adhiberi debet. pollice signando, os, ad illud initio Matutini *Domine labia mea*; Item manu extensâ, pesignando se à fronte, ad pectus, & à sinistro humero, vsque ad dextrum, cum dicitur, *Deus in adiutorium* &c. in ini-

tio horarum (non autem cū dicitur ter ad Primam post Orat. *S. Maria*) Item ad versum *Adiutorium nostrum*, ante Confessionem in prima, & Completorio: Item ad *Indulgentiā*, & ad ea in fine primæ, *Dominus nos benedicat*, & in fine Completorij. *Benedicat, & custodiat* &c. Aliqui signum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Conuerte nos Deus salutaris noster*. Laudabile quoque est signum Crucis fieri ad Ant. de Cruce, in feriali Offic.

7 In Psalmis Gradualibus, quæcumque preces dicuntur flexis genibus, multò magis in pœnitentialibus Psalmis, Litanijs, & Orationibus (quæ tamen Orationes à stante hebdomadario dicuntur) Ad alia non incongruè sedetur, percutiunt sibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, sicuti fit in Missa, benè verò percutiunt ad ea in Confessione, *Mea culpa &c.* vt idem fit in Missa.

De ritibus horarum Canonicarum in Choro recitandarum.

TIT. 2.

PRoprios mores vnaquæque habet Ecclesia & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Rom. neque à rubrica Breuiarij, sæpiùs Sac. Rit. Cong. declarauit, sed cauendum, ne ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt minùs laudabiles sint peritiorum iudicio.

1 In Breuiario quatuor tantùm annotata reperiũtur, quæ ad hanc rem faciunt. Primum est, quod hebdomadarius clara voce dicat *Domine labia mea aperies*, initio Matutini Officij (non autem dicat submissori voce, quâ posteà dicturus est *Deus in adiutorium*, eodem enim vocis tono hæc duo cantari debent) alterum quòd in precibus ferialibus dicat clarâ voce totum *Pater noster.* Tertium quod idem dicat cas-

dem preces feriales flexis genibus, vsque ad versus *Dominus vobiscum* exclusiuè, circunstantibus genuflexis vsque ad *Benedicamus Domino* exclusiuè, quemadmodum in Missa feriarum maiorum, dictis Orationib. precisè statim surgendum est. Sed vsus communior est non surgendi, nisi dicto versu *Fidelium animæ*, cùm præsertim terminatur Officium, ne rursum statim genua flectamus ad Antiph. finalem, in fine horæ. Quartum est quòd idem surgat ad Orationem quæ dicitur post Antip. B. Virginis, in fine Officij.

Habentur quædam in Cæremoniali Episc. ad hanc rem peropportuna. Et quòd SS. Sacramento patente, stare debeant omnes aperto capite ad horas omnes, vel si sedeant caput nunquam cooperiant. 2

Standum erit ad initia horarum, Inuitatoria, Hymnos, 3

Capitula, Lectiones breues, Responsoria breuia, Versus, Absolutiones, Benedictiones, Textum Euangelij ante homil. Cantica Euangelica, Orationes, Commemorationes, & Suffragia Communia Sanctorum; Item ad Antiph. finales B. Virginis tempore Paschali, & in diebus Dom. à 1. Vesp. Item in versibus, & resp. quæ in Euang. lecta, genuflectioné postulant vt *Verbũ caro factum est: Procidentes adorauerunt eum.* Quidni etiam in Antiphona? par certè vbique ratio.

4 Sedendum est ad Lectiones, & vbi est consuetudo, ad Responsoria, & ad Martyrolog.

5 Ad Psalmos aliqui stant; alij sedent; alij ad Psalmos Matutini, & Laudum sedent, ad reliquos stant; alij ad eosdem Psalmos alternatim stant, & sedent, seruanda consuetudo. Sed qui sedent, non debent surgere adversum. *Gloria Patri,*

sufficit enim profunda capitis inclinatio, capite aperto.

6 Ad Symbolũ Athanasij *Quicunque*, alij stãt, alij sedẽt, certè laudabiliùs recitant stantes, *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 23. *Dec.*

7 Genuflectitur etiam in Choro, ad ea quæ superiori Titulo attigimus, & præterea ad *Tu autem Domine*, in fine Lectionum, à Lectoribus.

8 Inclinatur caput, vt superiori tit. dictum est, num. 5. quibus adduntur casus alij, vt idem fiat à Lectore, dum dicit *Iube Domne* &c. versus Hebdomadarium; ab omnibus ad nomen Papæ viuentis: Præterea ad versus sequentes *Sit nomen Domini benedictum*; *Sanctũ terribile nomen eius. Benedictus Dominus die quotidiè. Benedictum nomen maiestatis eius in æternum: Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus*; in Completorio, ad versus *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum. Benedicamus Patrem, & filium,*

cum Sancto Spiritu; Benedictus es Domine in firmamento cœli. Certè non est omittenda inclinatio capitis ad illa verba, *Benedicamus patrem, & filium, cum Sancto Spiritu*, in Cantico trium puerorum, quia Versus ille tenet ibi locum Versus *Gloria Patri.* Ex Dur.

9 Signum Crucis sibi adhibét multi, à fronte ad pectus, præter ea quæ præcedenti tit. antè notauimus, num. 6. ad initiũ Canticorum Euangelicorum, quia Euangelia sunt.

10 Cantores vt plurimùm (ex Cæremon.) cantant Inuitatorium, Initia Psalmorum, idest, primam versus partem, vsque ad mediationem non vltrà, & Responsoria; Hæbdomadarius autem initium horarum, primam Antiph. Capitula, Antiphonas ad Cantica Euangelica, initia quorumdam Hymnorum, & Orationem dicit. Lectiones legunt qui in Choro

Choro sunt Iuniores, primas; seniores, vltimas; singuli, singulas. Verùm laudabili locorum consuetudini in omnibus standum erit.

De Ritibus Horarum Canonicarum in Choro solemnius recitandarum. TIT. 3.

QVatuor ex Horis Canonicis solemnitatē habent in Choro, nempe Matutinum cum Laudibus, vt in nocte Natiuitatis Domini; Prima in Vigilia, Natiuitatis eiusdem, ratione Martyrologij; Vesperæ frequentiorem, & Completorium quandoque, de ijs singillatim hoc loco breuiter dicendum, in gratiam eorum præsertim quibus non est præ manibus Cæremoniale Episc.

Matutinum igitur nunquam cum pluuiali cantatur; sed dum cantantur Lectiones 3. Nocturni, parat se celebrans pluuiali ad legendam 9. lect. qua accenduntur duo ce- 1

rei ab Acolythis, parantur duo Cantores cum pluuialibus, neque recedunt Acolythi, donec tota lectio fuerit absoluta. Ob reuerentiam Majoris stantis (nempe celebrantis) dum legit, stant omnes qui sunt in Choro. Ad Textum Euangelicum nō adhibetur signum Crucis, neque legitur manibus iunctis, sed hinc inde supra legile positis, aut supra librū, vti fit in alijs lectionibus. Quicumque Episcopo inferior, dicit *Iube Domne*, non *Domine*, & qui maior est in Choro, siue illo superior, siue inferior, profert verba benedictionis. *Te Deum* inchoari debet à Celebrante, sicut & Hymnus post Inuitatorium.

2 Ad cantandas solemniter Laudes, eadem omninò fiunt, quæ ad Vesperas solemnes mox dicemus facienda.

Martyrologium pridiè Na-

tiuitatis Domini ſolemniùs cantatur, alicubi cum pluuiali, luminibus & incenſo; alibi minùs ſolemniter. Illud certè notandum eſt ab omnibus, vt audientes ſtent vſque ad ea verba *In Bethleem Iudæ &c.* quibus auditis, ſtatim genuflectant (præter Lectorem) vſque ad ea, *Natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecundum carnem*, incluſiuè.

Fuſiùs de Veſperis Solemnibus, quæ ſæpiùs ab Eccleſiaſticis viris cantantur, & præſertim in feſtis Titularium. 4
Paratur autem celebrans pluuiali coloris tempori conuenientis, ſeu feſto, ſuper ſuperpelliceum ſine ſtola; & cum eo (vbi fieri poteſt) parantur alij cum pluuialibus, item ſaltem duo, qui eidem hinc inde quando opus eſt, miniſtrent.

Procedit celebrans de ſacriſtia, ad altare, præcedentibus duobus Acolythis, cum 5

candelabris, & cereis accensis, quos sequitur solus Cæremoniarius (si adest) tum alij de Clero, bini & bini, deinde Ministri pluuialibus induti, postremò Celebrans medius inter duos vltimos pluuialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluuialis ipsius parumper eleuant. Et omnes ij (exceptis Acolythis) operto capite procedunt. *Ita Cæremon. Episc. lib 2. cap. 3.*

Cum peruenerint ante altare, discedétibus alijs, in chorum formant quasi lineam rectam celebrans, & Ministri pluuialibus induti: genuflectunt omnes (inclinat tantùm caput celebrans, quando in altari non asseruatur Sacramentum in tabernaculo immobili) & paululùm orant genuflexi, deponentibus intereà Acolythis sua candelabra, cum cereis extinctis, super gradu altaris laterali, seu

plano capellæ.

Surgunt deinde, & facta altari reuerentia, vt supra, accedunt ad parata scamna in cornu Epistolæ, ita vt celebrans sedeat altiùs, puluino saltem supposito; vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet puluinum, & alterum cum tapete, super genuflexorium ante eundem positum, super quo erit liber (hoc est Breuiarium formæ maioris ad vsum Celebrantis), vel super legili, quod apponitur, & amouetur, prout opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna, loco congruenti præparata in plano Chori. Sedet ibi Celebrans, stantibus alijs paratis ante illum in plano. Mox surgit, & dicit secretò versùs altare *Pater noster*, & *Aue Maria*, quibus dictis, eleuatur eidem pars dextra pluuialis anterior, per viciniorem paratum, seu per Cærimonia-

rium, & idemipse se signans signo Crucis morosè, prout verba profert, incipit Vesperas dicens, *Deus in adiutorium*; ita vt finiat verba, & Crucis signum à fronte ad pectus, vnà simul.

Præintonatur Celebranti ab vno ex paratis initium primæ Antiph. tum debitis reuerentijs Altari, & Celebranti, ante & post; quâ intonatâ à celebrante, & à choro cantatâ (si duplex est Officium) inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes post medium versus primi Psalmi, capite operto; sed aperiuntur capita, & inclinantur profundè *ad Gloria Patri, & filio, & spiritui Sancto*. Cantores præintonant alias Antiph. dignioribus in Choro, & surgentibus omnibus alijs ad Antiphonam, & initia Psalmorum, Celebrās non surgit.

Finitis Psalmis, Acolythi

vnà cum candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluuialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reuerentijs. Celebrans post vltimam Antiph, surgit, & detecto capite, cantat Capitulum manibus iunctis, cui vnus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat; & sic vsque ad finem stat, recedẽtibus prædictis ad loca sua, Acolythisque deponentibus sua candelabra vbi priùs. Si initium Hymni continet inuocationem Christi, vel Dei, celebrans eleuat, & iungit manus, & caput versùs altare inclinat. Post Hymnum cantatur versus à duobus ex paratis Ministris, in medio Chori, seu ante altare quorum alter statim præintonabit celebranti Antiph. ad *Magnificat*, & câ intonatâ sedent omnes. Inchoato Cãtico *Magnificat* surgentibus omnibus, Celebrans

facto sibi signo Crucis à frōte ad pectus, vadit ad altare capite detecto, cum inclinationibus ad vtramque Chori partem, tùm reuerentiâ Altari debitâ, medius inter duos paratos vt supra, & si via breuis est, detecto capite Ministrorum, sine Acolythis) ascendit ad Altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus nauiculam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incensat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima huius voluminis Parte: Parte 2. rubr. Missal. tit. 4. n. 4.* Si aliud Altare est incensandum, putà SS. Sacramenti, quod incensandum est, priùs quàm Altare ad quod Vesp. fiunt, seu alterius Sancti pro more locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt initio Vespera-

rum. Et Celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quod non ponit incensum in Thuribulum nisi opus sit.

Incensatione Altaris, seu Altarium peractâ sine Psalmo *Dirigatur* &c. reuertuntur prædicti cum debitis Choro reuerentijs ad loca sua; & celebrans stans apud sedem suam, inuitansque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post, cui etiam Celebrans modicum respondet, est modicâ inclinatione. Thuriferarius incẽsat alios Choro, duplici, vnicôue ductu thuribuli prout conuenit, imo saltem in ordine, inclinatio capite; & postremò populum vt in Missa, in medio, à dextris & à sinistris. Cessabit tem initio Orationis, imò

ad ℣. *Dominus vobiscum*, sed ad ℣. *Gloria Patri* conuenit pausam facere, & caput inclinare.

Cum repetitur Antiphona, tunc, non priùs, sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis, & Ministri parati accedunt ad Celebrantem, qui finitâ Antiph. surgit cum alijs, & aperto capite, acolythisque stantibus, versa facie ad inuicem, stans versùs Altare, iunctis manibus cantat ℣. *Dominus vobiscum*, *Oremus*, & Orat. seu Orationes, pro Com. iterùm subdit, *Dominus vobiscum*.

Duo ex Ministris paratis vbi ℣. cantauerunt, ibi cantant alta & plena voce *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad Celebrantem, qui demissiori voce addit ℣. *Fidelium animæ*, &c. Si discedendum est à Choro; dicitur priùs Orat. Dom. secretò, tũ à Celebrante additur, *Dominus det nobis* &c

deinde cantatur Antiph. B. Virginis pro qualitate temporis; & in fine eiusdem. Celebrans addit demissiore voce Orationē & ℣. *Diuinum auxilium* &c. & tandem discedit cum alijs, quibuscum & eodem modo, & ordine, quo venerat.

In minoribus Ecclesijs vbi desunt & Ministri, & pluuialia, hæc omnia seruari non possunt, sed seruari debent quæ respiciunt celebrantem ubi commodè fieri potest.

Pro Cōpletorio solemniter cantando, organum admitti potest: ad Hebdomadarium spectat dicere, *Noctem quietam, Adiutorium nostrum. Pater noster* Confessionem Absolutionem, usque ad *Deus in adiutorium* &c. inclusiuè; Capitulum, Orationem & ℣. *Benedicat nos Omnipotens* &c. nulla tamen fiet incensatio Altaris *ad Nunc dimittis.*

Hæc de 2. Rubricarum Breuiarij parte; ad tertiam partem transseamus, quæ contingentes defectus vt patefacit, sic vitandos docet.

TERTIA PARS.

TErtia pars Rubricarum Breuiarij, defectus in Officio Diuino contingentes 9. Titulis complectitur: sed antequàm auspicemur, hanc de defectibus materiam, operæ pretium videtur aperire, quinam teneantur ad horas Canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent Ecclesiastici beneficij, à die possessionis adeptæ, imò ab hora, quæ respondet horæ, in qua possessio capta est. 2. Initiati sacris Ordinibus, te-

nentur ad horas Canonicas, statim ac Ordinati sunt Subdiaconi, scilicet ab ea hora quæ tunc temporis dicenda esset in Choro. 3. Regulares professi tam mares, quam fœminæ, Choro addicti, tenentur ad horas Canonicas ab hora quâ professionem votorum solemniter emiserunt. His positis, agendum est de defectibus circa recitationem Horarum Canonicarum occurrentibus; qui quanti sint, solus nouit, qui cuncta nouit, quique defectibus nullis potest esse obnoxius. Verùm præcipuos & frequentiores, breuitatis ergo ad nouem Titulos reuocabimus, nempe omissionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem horarum, & interruptionem de quibus singillatim agemus.

De Omissione. TIT. I.

QVi totum Officium vnius diei ommittit, etiam absque contemptu, sine iusta causa per solam negligentiã, peccat lethaliter. Est Communis sententia. Idem sentit Nauar. de eo qui omittit horam integram, aut horæ partẽ notabilem, quam docet esse tertiam horæ partẽ Sed placet mitior sententia Lessij, & Bonacinę horam paruam integrã tantùm, esse materiam peccati mort. Excusari potest, qui ommittit Officium. 1. ob infirmitatem corporis, indicio Medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus superioris. 2. Cœcus si cum socio (quẽ non habet) nõ potest recitare. 3. Infirmus qui non facilè socium habet, cum quo possit ne sui præiudicio recitare. . Grauis occupatio excusat, uæ omitti nequit, neque ifferri, sine aliorũ offensione

et ea est ad longum tempus it, vt nihil supersit temporis ad recitandum. 5. Iusta occupatio in Choro, querendi psalmos, aut alios incensandi. 6. Non excusat peregrinatio, etiam suscepta legitimè, neque studiũ literarum, etiamsi per substitutum seruiatur Ecclesiæ. 7 Ob carentiam Breuiarij, etiam ex culpa, excusatur; sed à culpa non excusatur. 8. Ignorantia Regularum Officij excusat, licet peccet qui suscipit Ordinem, vel Beneficium cum hac ignorantia, nisi bonâ fide suscipiat, statim cum alio recitaturus. 9. Metus mortis excusat, si ab hostibus periculum vitæ immineat. 10. Si absoluatur, non tenetur recitare, sed ab Episcopo non potest absolui.

De Mutatione Officij.

TIT. 2.

1 *SAcr. Rit. Cong. respondit non esse relinquendum Officium debitum,*

debitum, pro alio Officio deuotionis 29. Nou. 1603.

Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta Ritũ suæ Diœcesis, nõ Regulæ: Vnde occurrente festo Regulæ, in festo Diœcesis; Diœcesis festum præferri debet. *Ita censuit Sac. Rit. Cong. 11. Iuin. 1605.* 2

Capellani Episcopi qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare. *Eadem Cong. eadem die.* 3

Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ, debent recitare Officium quod in Choro dicitur, & licèt extra Ecclesiam, vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum. *Eadem Sac. Cong. 8. Septemb. 1602.* 4

Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, & eiusdem seruitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alij Clerici 5

Sæculares, Regularesque, in Ciuitate, vel Diœcesi commorantes, non tenentur recitare Officium illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. *Eadem Sacra Cong, eâdem die.*

6 Festum Patroni principalis loci, tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares celebrare; non autem Octauam Regulares, *vt censuit Sac. Rit. Congre.* 27. *Maij* 1628.

7 His casibus exceptis, & alijs qui habentur apertè in rubricis, seu decretis Sacræ Cong. non licet mutare Officium vnius diei in Breuiario Rom. præscriptum, in Officium alterius diei; & qui mutat, præcepto non satis facit, ita Doctores apud Bonacinam, disp. de hor. Canonicis quæst. 3. puncto 1. num. 17. Quod si mutatio fiat ex in aduerten-

tia debent omissa suppleri. Ita Toletus, in summa lib. 2. cap. 13. num. 6.

Neque fieri potest mutatio 8
Ritus, vt scilicet duplici Ritu celebretur festum, quod aliàs simplici sub Ritu, vel semidupli decretum est. *Sac. Rit. Cong.* 23. *Nou.* 1602. *decreuit*, quòd de Sancto cuius insignis Reliquia habetur, fieri possit Officium. duplex

Denique *eadem Sac. Rit. Cōg.* 9
decreto edicto die 8. *April.* 1628. Rubricis Breuiarij nunc addito, & approbato à SS. D. N. Vrbano 8. censuit & re maturè discussa, decreuit, non potuisse, neque posse locorum Ordinarios, tam Sæculares, quàm Regulares, addere Caendarijs, etiam proprijs, Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat, quæ Breuiarij Romani ubricis, vel Sac. Rit. Cong. u sedis Apostolicæ licentiâ onceduntur, sub pœna quòd

non ſatis fiat obligationi recitandi diuini Officij. Et multò minùs adhiberi poſſunt Officia feſtorum alia, à Sac. Rit. Cong. non approbata, quæ in prædicto decreto, eadem meritò rejecit, & damnauit. Neque item poteſt Epiſcopus extendere Officium, quod fieri ſolet in ciuitate, ad ſuam Diœceſim, *contra decretum hac de re à Sacr. Rit. Cong. 16. Ian. 1607.* Et conſequenter multò minùs Officium ſeu lectiones approbatas pro vna Eccleſia, illud vel illas extendere ad alienas Eccleſias, ſuique Cleri vſum.

De Intentione Officij. TIT. 3.

SVfficit intentio implicita orandi Deum, quæ habetur in ſola Breuiarij acceptione, ad recitandum Officium.

De Attentione Officij Diuini.

TIT. 4.

2 QVi non attendit ad verba, vel ad ſenſum verborum

vel ad finem in Oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt.

Qui recitat sine attentione, actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque vllo voluntatis actu, non rarò contingit. 2

Qui voluntariè distractus, alia faciens quæ attentionem impediant, scribendo, pingendo, & similia faciendo recitat, peccat. 3

Qui recitat dum vestes induit, exuit, faciem lauat, &c. peccat venialiter. 4

Qui attentè quidem recitat, sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere. 5

Qui tantùm legit preces horarias, & non orat, minimè satisfacit. 6

Qui recitat Officium & simul audit Missam, peccat ta- 7

men venialiter, ex Caiet. in opusc. tom. 2. tractatu 4. Negat Nauar. cap. 16. num. 71. si iusta sit causa. At concorsi iusta sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat quando Sacerdos Missæ secreta dicit.

8 Qui recitat cum alijs, satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum, ac si ab vno tantùm dicerentur.

De Prolatione Officij Diuini.

TIT. 5.

1 QVi recitat solus, satis est si verba ita proferat, vt seipsum percipiat, & intelligat.

2 Qui verba diminuit, & detruncat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio linguæ, vel consuetudine quadam quasi ingenita fiat) peccat saltem venialiter; non tamen tenetur repetere. *Ex Azorio lib.* 10. *cap.* 7. *quæst.* 11.

3 Qui recitat cum socio, satisfacit, siue ille sit obligatus

ad Officium siue non; & satis est, si attendat ad Antiph. Capitula, Orationes, & alia huiusmodi, quæ socius solus dicit, idem etiam dicendum de lectionibus. In Psal. autem, & Hymnis recitandis caue, ne si plures socij sint, alio modo quàm alternis versibus, ad modũ duarum partium Chori dicantur, alioquin non satisfit, ait Suar. lib. 4. cap. 25. num. 3.

Qui in Choro destinatus ad cantandum, non cantat, non satisfacit. Ex Trid. sess. 24. cap. 12. vbi de Canonicis loquitur. Sed consuetudo contraria potest excusare. 4

Dum per organum sonatur versus, dicatur hic ab aliquo, vt ab astantibus audiatur. Suar. tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7. & Cærem. Epis. 5

De Tempore Officij diuini.

TIT. 6.

1 A Media nocte antecedentis diei, incipit tempus recitandi Officij, & perseuerat vsque ad mediam noctem sequentis inclusiuè. Est Communis apud Bonacin Disp. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 2. ita vt vltra mediam noctem sequentis diei, Officium præcedentis non valeat. Nauar. cap. 3. num. 54.

2 Matutinum, & Laudes, ex iusta causa possunt recitari in Vesp præcedentis diei, putà, vt quis deuotiùs oret, vel studijs manè operam det, vel quia non poterit ita commodè recitare, & post Completorium, satis est expectare tertiam, vel quartam horam post meridiem S. Tho. quodlib. 5. orat. 28.

3 Prima ante solis ortum, vel paulò post. Tertia aliquantulùm post ortum. Sexta paulò

post; Nona propè prandium, Vesperæ, & Completorium post prandium, Tol. lib 2. cap. 23. sed excusatur ab omni peccato, qui recitat Primam cum Tertia, sexta & Nona simul duabus vel tribus horis post solis ortum. Bonacin. loco citato num. 9.

Qui differt Matutinum sine causa ad Vesp. vel anticipat 4
Completorium ante prandiũ, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter. Bonacina ibidem.

In Choro, statæ horæ sunt 5
obseruandæ magis quàm in priuata recitatione, sed ob processionem, vel concionem, mutari potest Hora.

De Loco diuini Officij. TIT. 7. 1

VBique recitari potest priuatè, modò non impediatur attentio, & locus sit decens.

In Choro verò tenentur re- 2
citare, qui Choro sunt addicti,

ex iustitia, iuxta institutionem beneficiorum & consuetudinem locorum, nisi aliud cogat necessitas, vt hyemis tempore in sacristia, vel adsit cõsuetudo legitima, vel priuilegium Papæ, vel fundatoris institutio.

De Ordine diuini Officij.

TIT. 8.

1 QVi sine iusta causa peruertit ordinem horarum; peccat venialiter. Iusta verò causa, est obliuio; inaduertentia; vt Chorus iuuetur, vel alius, ad dicendum Officium. Azor. cap. 10. quæst. 1.

2 Peruersio eiusdem horæ, secluso contemptu, & scandalo, ex iusta causa, nullum est peccatũ. Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 4. num. 5. grauior erit culpa, si in Choro, ordo peruertatur. Suar. lib. 4. cap. 11. num. 10.

De interruptione diuini Officij.

TIT. 9.

QVi diuidit Matutinum à 1
Laudibus, nocte totâ interpositâ non peccat. Doctores apud Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 11. Azorius vult esse veniale sine causa.

Qui diuidit Nocturnum à 2
Nocturno per horam vnam, pluresque, cum iusta causa, non vltra tres horas, non peccat. Doct. apud Bonac. num. 13.

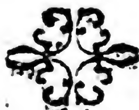
Qui diuidit horam paruam, 3
vel psalmum, ex iusta causa, non peccat. Azor. quæst. 5.

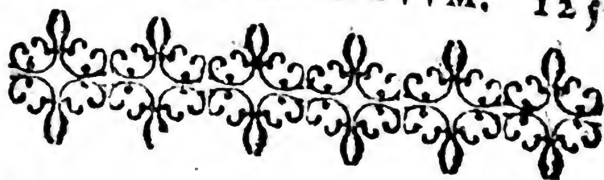
Interruptio ad longum tẽ- 4
poris spatium, probabiliùs obligat ad repetitionem. Nauar. cap. 16. num. 75. ad breue tempus, non obligat. Idem n. 75. & cap. 10. num. 42. peccari saltem venialiter, sine iusta causa, est dicendum.

Qui interrumpit animo cõ- 5
tinuandi, vt aliud agat, non

tenetur repetere; imò nec ille, qui animo repetendi interrumpit, & posteà non repetit. Ita Doct. apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. num. 31. Hæc de defectibus.

Absolutis 2. & 3. quas interiecimus partibus, quid superest, nisi vt ad vltimam Rubricarum Breuiarij partem procedamus, supremam huic operi manum imposituri? Accedamus igitur ad rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij.

PARS QVARTA.

PArs 4. Rubricarum Breuiarij, ſpeciales Rubricas, & eiuſdem Breuiarij partes examinandas præbet, quas diligenti ſtudio perſcrutabimur, digniora tantùm relaturi, quadraginta titulis comprehenſa. Quorum pri[illegible] 21. ad proprium de tempore; medij 13. ad proprium ſanctorum; reliqui poſteriores ad Commune Sanctorum attinent.

De proprio de tempore.

EXpoſcit ordo Breuiarij, vt à proprio de tempore ordiamur Rubricarum ſpecialium enucleationem.

De Aduentu. TIT. I.

IN Aduentu, omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum, implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo Aduentu sanctitate donauit. Neque fit Commemor. de Cruce ne videatur passus, antequàm natus; Neque de pace, quàm in Natiuitate dedit hominibus bonæ voluntatis. Diebus singulis dicuntur preces feriales flexis genibus, quando fit Officium de tempore, præterquàm in die Dominica: & de fer. Aduentus, fit semper Commemo. [illegible]. de feria maiori.

De Antiphonis maiorib. Aduentus, TIT. 2.

ANtiphonæ maiores in Aduentu, dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuit. Domini recitantur, incipientes ab O, quæ maiores alijs sunt, quia duplicantur.

Præcedunt has Antiph: aliæ ad Laudes, quaſi præparatoriæ ad maiores. Tres aliæ Antip. ſunt priuilegiatæ in his diebus, prima eſt, *Expectetur* quæ ſemper dicenda eſt in Sabbato, quarto loco, vt concordet cum Cantico Sabbatino; altera eſt *nolite timere*, quæ die 21. menſis Decemb. ſemper eſt ponenda, ſiue ſit feſtum S. Thomæ, ſiue Dominica, ne enuntietur falſum extrà quintum diem ante Natiuitatem; Tertia eſt, *Ecce completa ſunt*, quæ vltimo die ante vigiliam Natiuitatis ponitur.

Quando alicubi contingit eponi has Antiph. in feria dierſa ab ea cui ſunt aſſignatæ; ntiphona 4. erit ea, quæ cōormis eſt Cantico recitando, cuti præſcribitur de Antiph. xpectetur, reſeruata Sabba-
).

De Dominica 4. Aduentus.

TIT. 3.

CONtingit non legi in Officio Dominicæ 4. Euangelium, quod ideò saltem in præcedenti Sabbato legitur: putà quando in hac Dom. occurrit Vigilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiph. ad Laudes, quæ occurrunt in die S. Thomæ, vt in Sabb. 4. temp. ponantur Antiph. Dominicæ 4. quæ omitti non debent.

De Vigilia Natiuit. Domini.

TIT. 4.

SI hæc Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus *Bonum est*, ne bis dicatur idem ad Matutinum, & Laudes.

Legitur Martyrologium cũ maiori quàm aliàs solemnitate, de quo supra in appendice ad primam Rubricarum Breuiarij partem.

Ad Nonam inclusiuè terminatur Aduentus, & cessat versus, *Angelus Domini*, &c.

De Natali Domini. TIT. 5.

DIuiditur Matutinũ à Laudibus, & inter vtrumque cantatur prima Missa; Altera post primã, quæ dicitur summo manè, vt Missa cantari queat; Tertia Missa dicitur post Tertiam.

Antiphonæ in 2. Vesperis *Tecum principium*, &c. nunquam omittuntur infra octauam.

De festis infra oct. Natiuit. Domini. TIT. 6.

FEstum S. Stephani & SS. Innocentium sunt 2. classis, vti festum S. Ioan. Euangelistæ. Quocircà cederent festo occurrenti 1. classis; habent priuilegium, quòd de die infrà Octauam eorum fit Cõmemoratio in festis eorumdem, vt expressè notatur in Breuiario. 1

Si festum ex tribus prædi- 2

Ff

ctis sit patronus loci, aut Titulus Ecclesiæ, in 2. Vesperis Natiuitatis, etiam in propria Ecclesia S. Stephani, idem fieri debet quod in Ecclesia vniuersali: inter eadem verò festa, seruentur rubricæ generales, vt Vesperæ primæ & 2. sint de digniori, idest de festo 1. Classis, & Patroni, seu Titularis, cum Commemor. minùs digni, & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonę *Tecum principium*, &c. ad Vesp. recitantur. Ad Laudes verò non fit Commemor. de die infra Octauam alia, quàm de octaua Natiuitatis Domini, de qua fit semper Commemor.

3 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter 1 classis & eo casu poterit dic *Te Deum* in Officio, & adhiber color rubeus cum suis conse quentijs in Missa: quia æqua

lia ſunt fieri feſtum in Domin. & fieri in propria Eccleſia. 4

Quæ diximus de prædictis, quando ſunt Titulares Eccleſiarum, valent etiam in ſequentibus feſtis S. Thomæ Cantuarienſis, & S. Silueſtri: quibus tamen hodiè negatur Octaua. In 2. Veſp. S. Silueſtri, Antiph. *Tecum principium, &c.* non habent ampliùs locum, terminatę iam in primis Veſp. eiuſdem; ergo ſumendæ erunt de communi Confeſſoris Pontificis, & fiet Commemoratio Circumciſionis.

De Dominica infra Octauam Natiuitatis rubrica clara eſt. Quòd ſi tota Octaua (vt in quibuſdam Eccleſijs accidit) impedita ſit feſtis duplicibus; de eadem fiet Com. eo die quo vniuerſalis Eccleſia facit de eadem Dominica Officium vel Commemor. 5

Si Dedicatio Eccleſiæ oc- 6

currat in festo SS. Innocentium, in primis Vesp. post Antiph. & Psalmos de Natiuitate; capitulum cum reliquis dici debent de Dedicatione, cum Commem. S. Ioannis, cuius festum est 2. classis, & Natiuitatis Domini quæ nunquam omittitur: de S. Stephano nihil. In Laudibus & Missa fit tantùm Commemor. de Oct. Natit. In secundis Vesp. Antiphonæ & Psalmi de Natiuit. Capitulũ Hymnus &c. de Dedicatione, Commemor. de sequenti festo S. Thomæ, vel Dominica, & de Oct. Natiuit. non autem de diebus infra Octauam S. Stephani, & S. Ioannis. Sed eo casu, non fit Octaua de Dedic. quia prohibita est in recognitione Breuiarij. Festum Innocentium (hoc posito) erit celebrandum in die octaua eorumdem; & quia de ijsdem non fit Octaua, poterit dici

Te Deum, cum consequentibus, vnà cum vniuersali Ecclesia, & interim non fiet vlla de ijsdem Com. Sed eo anno quo festum hoc occurrit in fer. 5. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod erit dies infr. oct. infra quam, fit de dupl. etiam translato: eo autem anno quo occurrit in Sabb. celebrabitur in feria 2. sequenti, & festum S. Thomæ, celebrabitur 1. die non impedita post Oct. Epiph.

De Epiphania. TIT. 7.

SI occurrat in hac Vigilia festum duplex, fit tantùm Com. de Vigilia cum 9. lect. de eiusdem homilia: de Duplici translato non fit in ea: si occurrat festum semid. in ea, transfertur post Octauam Epiph. 1

In die Epiphaniæ, Psalmus *Venite* cantatur vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor; duobus hinc inde al- 2

ternatim cantantibus versus eiusdem, & Choro semper Antiphonam repetente.

3 De Dominica infra Oct. Epiph. quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabb. præcedenti diem Octauam. Quòd si Patronus incidat in huiusmodi Sabbatum in quo faciendum est Officium de prædicta Dominica, Officium Dominicæ anticipandum non erit feria 6. quia sufficit in Sabb. fieri Commemorationẽ de Dom. cum eiusdem Homilia pro 9. lectione. In 2. autem Vesperis prædicti Patroni, concurrentis cum die Octaua Epiph. fit Com. tantùm de die Octaua Epiph. nihil de Dom. Quod dicimus de Patrono, idem dicito de Titulari aut Ecclesiæ Dedicatione.

4 Quando Epiphania Domini occurrit in feria 3. accidit in Sab. ad Vesp. quod pro Com. Epiph. dicitur Anti-

phona *Omnes de Saba*: & in hoc casu mutatur Versus, & dicitur Versus de Laudibus, *Adorate Deum*. Si occurrat feriâ 2. in primis Vesp. diei Octauæ, pro Com. Dom. dicitur Antiphona *Fili*, cum Versu *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Epiphaniam.

TIT. 8.

Dominicæ post Epiphaniã vsque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum duo esse possunt, & ideò positum est Officium sex Dominicarum. 1

De Dom. 2. post Epiphaniã semper fit Officium ante Septuag. saltem in Sabbato præcedente eamdem Septuag. vel in die prima post Oct. Epiph. translato (si opus est) festo semid. quod semiduplex in Ecclesia vniuersali transferendum, est festum S. Hilarij; quia in Rubrica propria dicitur, prima die post Oct. 2

Quòd si festa omnia per hebdomadam sint duplicia, eo casu erit satis Commemor. fieri Dom. 2. in Sabbato; & omittentur Resp. de tempore, sed legetur 9. lectio Euangelium & Homilia eiusdem. Si verò Oct. celebretur aliqua, in ea hebdomada; tunc fiat 1. die de Feria, quia dies infra Oct. cedit semiduplici, ergo à fortiori, cedet Dominicæ huic, cui cedit festum semid. sed omittendæ erunt preces cum Suffragijs, ratione Octauæ.

3 Epistolæ S. Pauli quæ legi non possunt, eo anno omittuntur, quia vnicus est liber omnium Epistolarum S. Pauli.

4 Officium Dominicæ 3. 4. 5. 6. si post Epiph. non habeat locum, transferatur post Pentecosten; quòd si nec post Pent locum habeat, de ea fiat Officium in Sabb. præcedente Septuagesimam, sed impedito

Sabbato ob festum 9. lectionum, fiat in feria 6. aut 5. proximè antecedenti. Verùm si tota Hebdom. impediatur festo 9. lect. etiam translato, satis erit quod in Sabbato fiat Com. Dom. cum 9. lectione Euang. & Homil. eiusdem, vt supra, parte 1. tit. de Dom. num. 2.

De Septuagesima & Dom. sequent. TIT. 9.

1 DEponitur in Septuag. *Alleluia*, & quanquam pro *Alleluia* à musicis dici soleat *in æternum*: à recitantibus tamen Officium, nihil eius loco ponitur.

2 Collecta Sexag. non impedit Communem Com. S. Pauli in Officio.

3 In fer. 5. Sexagesimæ & item in feria 6. in anno Bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus eiusdē hebdomadæ ferijs fuerunt omissæ, vel certè sumuntur de Psal-

terio; non autem de ferijs Septag. quarum Antiphonæ si omittantur ob festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti hebdomada.

De feria 4. Cinerum.

TIT. 10.

1 HÆc feria est priuilegiata, in qua occurrens quodcumque duplex, trans-fertur, ex *Decreto Clementis VI. anno* 1352.

2 Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vesp. dicuntur in Choro ante comestionem.

3 Extra Chorum non tenemur recitare ante comestionem, & si sit magis congruum, vt in priuata Vesperarum recitatione, conformemur publicæ.

De Dominicis Quadrag.

TIT. 11.

INuitatorium in his Dominicis, *non ſit vobis vanum.* 1

De 4. tempor. in Quadrag. nihil fit in Officio. 2

In feria 5. poſt Dom. 3. Oratio eſt de SS. Coſma & Damiano; ſed non impedit Commune ſuffragium de ijs in Eccleſia eorumdem. Quâ de re tract. 1. parte 4. 3

De Dominica Paſſionis.

TIT. 12.

IN primis Veſp. etiamſi ſint de Sancto, teguntur Cruces, & Imagines; omittuntur Suffragia ſeu communes Commemor. Sanctorum. 1

Ad Completorium de tempore, & ad horas Canonicas minores (non autem de Sanctis) in Reſponſorijs breuibus, item in omnibus alijs Reſponſorijs omittitur *Gloria Patri.* 2

In Pſalmis nondum tace- 3

tur *Gloria Patri*, ſed in triduo tantùm maioris Hebdomadæ.

4 In concurſu ſemiduplicis cum Dominicis Paſſionis, aut Palmarum, in Reſponſorio breui Completorij omittitur *Gloria Patri*, præterquàm in 2. Veſp. Dominicæ Paſſionis, in quibus inchoato feſto ſemiduplici, per Commemor. in Completorio, dicitur *Gloria Patri*, in Reſponſorio breui.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore. TIT. 13.

1 IN capit. Nonæ non genuflectitur ad ea verba *In nomine Ieſu*, &c. eâdem ratione quâ non genuflectitur in Reſponſorijs ad ea *Verbum caro factum eſt* &c. neque in Verſibus precum fit ſignum Crucis ad ea, *Deus in adiutorium* &c.

2 In horis Canonicis vltimi tridui huius hebdomadæ, celebramus exequias triduanas mortis Chriſti.

Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, quæ candelæ debent esse ex cera communi non alba. Et in altari debent esse sex eiusdem ceræ. 3

Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est, *ex Carem. lib. 2. cap. 22.* 4

Ad vnumquemque Psalmũ extinguitur vna candela, vna post aliam; & 1. loco extinguitur ea quæ est vltima in latere Euangelij, & deinde ab alio latere, & sic successiuè. 5

Oratio dicitur non à stante Sacerdote, vt aliàs, sed à genuflexo. *Ex Carem. Pap. lib. 2. cap. 42.* 6

In fine Horarum huius triui non dicitur Oratio Dominica, nec quicquam aliud. 7

Extinctis (præter vnam quæ est in summitate candelabri) candelis omnibus, occultatur hæc quæ accensa manet sub altari, vel in angulo, tum ab- 8

ſoluto Officio rurſus oſtenditur.

9 Horæ minores recitantur demiſſâ voce. Completorium inchoatur à *Confiteor* ex vſu communiori, qui firmatur rubricâ clariori, in poſtrema recognitione Breuiarij.

10 Veſperæ Sabb. in fine Miſſæ dicuntur vt in Miſſali. Extra Miſſam qui recitant, dicant *Pater*, *&* *Aue*, & omiſſo *Deus in adiutorium*, inchoent, ab Ant. *Alleluia*, ad modum duplicis, recitent quæ ſequuntur in Breuiario; quibus finitis nihil aliud addatur niſi *Pater*. Quod firmatum eſt in poſtrema recognitione Breuiarij.

11 In Completorio Sabbati Sancti, Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum ſemidup.

12 Quod autem dicitur ad Antiph. *Reginæ cœli*, ſtandum eſſe, neque genua flecti toto tempore Paſchali; hoc poſtremũ

intellige de Oratione, non de Adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, vt patet ad ea verba, *Et Incarnatus est, & Verbum caro factum est; Te ergo quæsumus.* Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die pulsatur, si Orationem putes, stare debes; si Adorationem, genuflectere. Sensus, & vsus communior est, quòd sit Oratio, ergo non est genuflectendum.

In hoc triduo, in Nocturnis, 13
& Laudibus, accenduntur cerei in Altari, qui extinguntur cùm cantatur *Benedictus* ab illo versu, *Et sine timore*, ad vnũquemque versum extinguitur vna candela, & sic, dictis sex versibus, nulla remanet accensa. In horis ante Missam feriæ 5. accenduntur candelæ. In feria 6. horæ ante Missam dicuntur sine cereis accensis. In Sabbato idem faciendum est ante noui ignis

benedictionem. In Vesperis acceduntur. In Completorio, nunquam. Præterquàm in Cõpletorio Sabbati Sancti.

De Paschate & eius Octaua.

TIT. 14.

HÆc Octaua est celeberrima, vti & Octaua Pentecost. & idcircò nullum admittit Officium, ne Titularis quidem, Patroni, aut Dedicationis, sed festa omnia quantumuis solemnia transferuntur post Oct.

De tempore Paschali.

TIT. 15.

1 TEmpus Paschale totum est festiuum, etiam in Officio feriali, idcircò diebus ferialibus ad Laudes dicuntur semper Psalmi Dominicales, & in prima, tres tantùm psalmi ritu festiuo.

Si Dominica 4. post Pascha occurat die 2. Maij, cùm pridiè legatur initium Epist. Iacobi, legantur in hac Dom. lectio-

lectiones feriæ 2. sequentis.

De Litanijs maioribus & minoribus. TIT. 16.

SI occurrant Litaniæ Maiores in Paschate, transferendæ sunt in feriam 3. *ex decreto Sac. Rit. Congr. 25. Sept. 1627.* cum processione, & consequenter Litaniæ à priuatis in eadem feria recitandæ erunt. 1

Licèt oremus stantes tempore Paschali, tamen qui non intersunt Processionibus, flexis genibus Litanias recitare debent. Caueant ij qui in Processione fabulantur, & materialiter tantùm cantant cum alijs Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: Communis enim opinio est, eos teneri ad priuatam eorumdem recitationem, quia inter absentes eo casu numerantur. 2

Nonnulli eas cantant cum repetitione (vti fit in Sabbato sancto) in Litanijs Maiori- 3

bus, non in alijs; alij semper cum repetitione, standum cō-suetudini, habitâ ratione longioris aut breuioris viæ. Sed repetitio propria est Sabbati Sancti, & Vigiliæ Pentecostes.

4 Si fiat processio, non antè discedatur ab altari, quàm sit cantatum inclusiuè, *Sancta Maria, ora pro nobis*, *vt dicitur in rituali Pauli 5.* In longiori processione, vel repetātur, vel addantur Psalmi pœnitentiales, seu Graduales. Terminetur autem cum precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarij Rom.

5 Qui recitat Vesperi Matutinum, cum Laudibus, potest etiam recitare statim Litanias omisso ℣. *Fidelium*, quia accessorium sequitur naturam sui principalis.

De festo Ascensionis Domini.

TIT. 17.

BInæ Petri Epistolæ, & Terinæ Ioannis, habent tantùm

rationem vnius libri, vt idcircò non ſit curandum, ſi earum initia legi non poſſint impeditis proprijs ferijs, quod in poſtrema Breuiarij recognitione fuit examinatum. Et ſi feſtum Sancti Ioan. ante Portam Lat. occurrat Sabb. infra oct. in Dominica leguntur Lectiones feriæ 2. ſequentis. Dies Octauæ vtraſque habet Veſp. integras, ſi concurrat cum Duplici maiori.

Si feriâ 6. occurrat fectum ſemid. in 2. Veſp. fit tantùm Commemoratio feriæ 6. ſi occurrat feſtum duplex, fit de eo cum commemorat. feriæ in Laudibus, & 2. Veſp. ſine lectione Homiliæ. De feſto autem ſemid. tranſlato fit in hac, feria 6. vt aliàs in Breuiar. Clem. VIII.

De Pentecoſte. TIT. 18.

AD Tertiam dicitur Hymnus, *Veni Creator*, per totam Octauam. 1

In his 4. temporibus non est genuflectendum in Missa ad Orat. sicut in alijs purè ferialib.

De Dominica Trinitatis.

TIT. 19.

1 IN 2. Vesp. huius festi, si concurrat cum festo 1. classis, fit de festo 1. classis, cum com. Trinitatis tantùm; si concurrat cum festo 2. classis Vesp. integræ erunt de Trinitate, & hæc Dom. 1. post Pent. de qua fit com. in Officio Trinitatis, est eiusdem rationis cum alijs Dom. sequentibus, non enim intelligitur de ea, Rubrica sub Titulo Dominicarum 1. classis quæ nunquam omittuntur, sed de Dominica Trinitatis; & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò Com. tantùm: & ipsa Commemor. omittitur in 2. Vesp. si feria 2. celebretur festum 1. aut 2. classis.

De festo Corporis Christi.

TIT. 20.

DE simplici infra Oct. Corporis Christi fit tantùm Commemor. sed hoc intelligendum est, cum 9. lectione, si propriam habuerit, idem enim dicitur in festis 2. classis, quæ non excludunt Nonam lect. de Sancto, vt patet in festo Inuentionis S. Crucis, & Natiuit. B. Mariæ. 1

Indulgentiæ concessæ ijs qui intersunt horis Canonicis in festo, & per Octauam, valent, etiamsi Officium dicatur de Sanctis occurrentibus. 2

De Dominicis post Pentecost.

TIT. 21.

NOn minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo, Dominicarum numerum post Pent. fore vsque ad Aduentum satis patet, quæ supplentur à Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam. 1

In gratiam Martyrij Ma- 2

chabæorum, si fortè desit Dominica 5. Octobris, iubemur legere de eo, feria 5. præcedente dictam Dominicam, & eodem modo, si Dominica 5. & feriæ sequentes fuerint impeditæ, quominùs de scriptura legi possit, leguntur in alijs ferijs sequentibus post feriam 3. ita vt saltem inchoentur, sin minùs omnes de eodem Martyrio legi possunt lectiones. Nulla est enim obligatio legendi totam historiá de Martyrio septem Machabæorum, ex qua vel leguntur ferijs 5. 6. & Sabbato Dominicæ 4. vel ijs impeditis, omittuntur quæ legi nō possunt: vel in sua propria hebdomada 5. leguntur in suis proprijs ferijs, vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato, iuxtà ordinem Historiæ; nunquam verò vltra tres lectiones in qualibet feria, saltem in Choro, ne grauetur

Clerus. Et hoc fuit sancitũ in Recognitione Breu. sub Clem. 8. Atque hæc de proprio de tempore.

De proprio Sanctorum.

PRoprium de tempore sequitur proximè proprium Sanctorum, cuius difficultates titulis 13. expendemus.

De Vigilijs, festis, & Octauis Sanctorum. TIT. 22.

INdictæ sunt Vigiliæ Sanctorum, vt festum præueniendo sit solemnius. 1

Festa indicta sunt ad excitandum ad imitationem Sanctorum, vel vt meritis eorum consociemur vel vt eorum Orationibus adiuuemur. 2

Octauæ Sanctorum fiunt ad prorogan da festa, vt celebriora sint, tum ad compensanda ea, quæ in festis negliguntur. 2

De festis Sanctorum mense Decembri. TIT. 23.

29. SI. Vigilia S Andrææ venerit in Aduentu, nihil fit de ea, nisi in Missa, quæ

dicitur de Vigilia, cum Com. feriæ, & S. Saturnini, quibus additur quarta, *Fidelium*, si incidat in feriam 2. & quinta de B. Virgine.

2. Decemb. *Bibianæ*, festum semid. ad Vrbano VIII. anno 1628.

6. Dec. *Conceptionis B. Virginis*. Nonnulli putant in tertia Antiph. ad Laudes, pro *Exorta*, dici debere *Concepta*: sed vsu communi non mutatur hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Natiuitati.

10. Decembr. *Melchiadis*. Vbi fit de eo festum nouem lect. dicitur Octauum ℟. *Domine præuenisti*: quia non effudit sanguinem, quod enunciatur in ℟. *Hic est verè Martyr* idcircò omittendum.

20. Dec. *Vigilia S. Thomæ*. Missa de ea, com. feriæ, 3. Oratio, *Deus qui salutis*, si incidat in feriam 4. temporum; in

Missa de 4. temporibus fit com. Vigiliæ, in Officio nihil fit de Vigilia.

21. Dec. Si festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica 4. Aduentus, in Sabbato dici debent Antiph. ad Laudes Domin. 4. Aduentus, cum Antiph. *Expectetur*, & in feria 2. Antiphonæ eiusdem feriæ.

25. De S. *Anastasia*, nihil fit de ea, nisi in 2. Missa Natiuitatis Domini.

29. Dec. *Thoma Cantuariensis*, in Vesp. *Tecum principium*, cap. prout proprio loco in Breuiario notatur.

De festis Sanctorum mense Ian.

TIT. 24.

14. SI festũ S. Hilarij transferatur ℣. erit *Iustum deduxit*, quia cessat ratio mutationis, in concursu aliorum duorum Confessorũ. Vbi verò st 1. classis, diuidatur Oct. lectio in duas. Quod fieri debet

in similibus.

Eodem die *Felicis in Pincis*. vbi fit de eo festum 9. lectionum dicitur 8. ℟. *Dom. Praeuenisti*, quia non fudit sanguinẽ.

21 Ian. *Agnetis*. In 1. Vesp. in propria Ecclesia dicuntur Psalmi Sanctorum virorum Martyrum. Mendum putant aliqui esse in textu 4. lectionis in ijs verbis *Natalis est sancta Agnes*, sed hæc verba habentur in textu Sancti Ambrosij, & sine mendo, quia in casu genitiuo Agnes erat in vsu apud SS. patres; vtroque igitur modo legi potest & Agnes, & Agnetis. Vbi fit Octaua S. Agnetis, in die Octaua dicuntur omnia vt in die festo, exceptâ Oratione, Antiph. ad Magn. in 1. Vesp. lectionibus 1. Noct. de scrip. occur. & lectione 4. quæ est de S. Agnete secundò, 5. & 6. de Communi Virginũ, vel vt in Octauario Rom.

De festis Sanctorum mense Februario. TIT. 25.

2. P*Vrificationis B. Mariæ.* Si hoc festum occurat in Dominicis priuilegiatis, transfertur in feriam 2. *ex decreto Clementis 6.*

22. Feb. *Cathedræ S. Petri Antioch.* si concurrat hoc festum cum Dom. Sexagesimæ, nihil refert dici bis Orationē de S. Paulo, sub diuersa ratione formali, de quo vide tract. 1. parte 4. tit. 5. num. 15.

23. *Vigiliæ S. Mathiæ.* si dies sequens fuerit feria 4. Ciner. & ideò transferatur festum S. Mathiæ in feriam 5. eo casu in 2. Vesp. Vigiliæ, dicuntur preces feriales cum Orat. Dominicæ, non Vigiliæ. In anno Bissextili, in lectione Matyrologij, transfertur pronūtiatio huius Vigiliæ, & festi sequētis vt supra, cùm de Martyrolog. tract. 2. parte 1. in appendice.

24. *Mathiæ Apostoli.* In anno Bissextili Officium fit die seq.

25. Nota quod Officium S. Conradi Conf. nunquam fuit concessum omnibus ad libitũ, sed solis Placentinis, & Netinis, & Ordini Minorum S. Francisci.

De festis Sanctorum mense Martio

TIT. 26.

4. CAsimiri Conf. semid. ex præcepto. Pauli 5. in lectione Martyrologij legatur 1. loco.

17. *Patritij Episc. & Conf.* ex præcepto Vrbani 8. sine lectione, quia sẽper occurrit in Quadragesima. In Martyrologio erit de eo legendũ 1. loco.

19. *Ioseph Conf.* præcepit diẽ populo festum Gregorius 15. cùm *decreto Sacr. Rit. Congr.* 8. *Maij* 1621.

20. *Ioachim Conf.* duplex, ex præcepto Gregorij 15. conuenit in Quadragesima legi nonam lect. Officij additã Octa-

uæ, cum in ea contineatur sũmum S. Ioachim priuilegium

25. *Annuntiationis B. Virginis.* Quid agendum sit quando festum hoc incidit in vltimo biduo maioris hebdomadæ, an populus audire Missam teneatur, vel an possit cõmunicare, diximus in 1. tract. parte 4. tit. 9. num. 20. & tit. 10. num. 37. & seq.

De festis Sanctorum mense Aprili.

TIT. 27.

2. FRancisci de Paula, dup. à Paulo 5.

14. *Tiburtij, Valeriani, & Maximi.* Non dicitur *hæc est vera fraternitas:* quia non est ℟. Paschale, neque sunt omnes fratres.

25. *Marci Euangelistæ.* Decreuit Sacr. Rit. Cong. Litanias maiores occurrentes in die Paschatis, differendas esse in feriam 3 sequentem; *die 25. Sept.* 1627. Sed hæc translatio est solius diei Paschatis pro-

pria, non autem dierum qui ſequuntur. Et eo caſu Concio matutina haberi poterit vel ante, vel poſt proceſſionẽ, vel à prandio vt in Paſchate.

30. *Catherinæ Senenſis* ſemid. ex præcepto Vrbani 8.

De feſtis Sanct. menſe Maio.

TIT. 28.

1 PHilippi & Iacobi. Si occurrat hoc feſt. in Sabb. Dom. 3. poſt Paſch. tunc in Dom. 4. debent legi lectiones feriæ 2. ſequent. ne bis initiũ Epiſtolæ legatur immediatè duabus diebus. Quòd ſi contingat eos diuidi, eo caſu, in Eccleſia S. Philpppi, lect. 1. Noct. erũt de Communi Apoſtol. reſeruatis lectionibus Epiſtolę S. Iacobi Officio eiuſdem cuius eſt propria. Lectiones 2. Noct. quarta propria, 5. & 6, ſumentur de Cõmuni Apoſtol. Lectiones 3. nocturni, cũ Antiph. in Laudibus, vt in proprio feſto, quia

sunt magis de S. Philippo,
In Offi. verò S. Iacobi quod transferri debet in 1. diem nõ impeditam, etiam infra oct. S. Philippi Titularis (hoc est in diem 4. Maij, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) 1. lectiones erunt de Epist. S. Iacobi, 4. & 5. erunt quæ habentur propriæ nempe quinta, & sexta, sexta verò erit de Communi Apostol. tertij verò Noct. lect. erunt de Euang. *Ecce nos reliquimus omnia*, vt in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostol. tempore Pasch De S. Monica fiat Com. in Laudibus tantùm, cum 9. lectione, ex duabus vna, pro varietate Orationum, quæ necessaria erit; certè in 2. Vesp. S. Iacobi, si die sequenti fiat de die infra Octau. S. Philippi sumi poterit Oratio de S. Iacobo Maiore 25. Iulij. Eadẽ seruanda erunt vice versâ si fe-

ſtum S. Iacobi Minoris ſit Titularis Eccleſiæ, aut Patroni loci. *Vbi fit de oct. ſi intra eamdem occurrat fer. 2. Rogationum, vel Vigilia Aſcenſionis, lectiones 1. Noct. ſumantur de Communi Apoſtol.*

3. Si cōcurrant feſta Aſcenſionis & Inuētionis S. Crucis, fiat Com. de feſto S. Crucis, licèt videatur feſtum de eodē: & differentia ſatis patet in diuerſitate miſterij, quidquid alij contra ſcripſerint.

6. *Ioannis ante portam Latinā.* ſi occurrat in ſabb infra oct. Aſcenſ. legitur initium Epiſt. Dominicæ ſequentis, in qua deinde leg. poſſunt lectiones feriæ 2. ſequentis, ne bis initiū legatur immediatè, ita in recognitione Breuiarij poſtrema. Si occurrat in Dominica, vel feria 2. Rogationum, conuenit vt 9. lectio coniungatur Octauæ, quia in illa de Martyrio illius agitur.

8. *Appa-*

8. *Apparitionis S. Michaelis Archangeli.* octaua benedictio; *Quorum festum colimus.* Si hoc festum transferatur, vltra tēpus Paschale, fiat vt in Septēbri: si occurrat in fer. 2. Rog: vel in Dominica, octauæ lectioni adiungatur nona.

12. *Nerei* &c. Si occurrat hoc festum in feria 2. Rogat: conuenit, vt octauæ lectioni iungatur nona.

Si transferatur extra tempus Pasch. mutantur Ant. & ℟. ℟. non tamen dicitur *hæc est vera fraternitas.* Missa cum Orationibus, & Euangel. proprijs dicitur eo casu, vt in Cōmuni Mart. extra tēpus Pasc.

26. *Philippi Nerij Conf. semid.* ad libitū, si fiat Off in lectione Martyrol. legatur primo loco.

De festis San. mēse Iunio. TIT. 29.

6. NOrberti *Pont. Conf. semid.* Ex præcepto Pauli V. In lectione pridiana Martyrologij ponatur 1. loco.

Circumfertur decretum Vrbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc festum in diē 11. Iulij, sed idem Pontifex anno 1631. declarauit, ab ordine Præmonstratensi, transferendum esse, & à nullis alijs,

11. *Barnabæ Apostoli*, si venerit tempore Pasch. Missa erit, vt in festo S. Marci (exceptis Orationibus, Epistola & Euāgelio) quæ dicuntur vt in propria Missa. Officium quoque vt in tempore Pasc.

26. *Ioannis & Pauli Martyrum*. Si hoc festum concurrat cum festo semid. sequentes Vesp. erunt à cap. de sequenti.

30. *Commemorationis S. Pauli*. Si transferatur in diem 4. Iulij, ratione Octauæ Corporis Christi, aut in aliam non impeditam festo 9. lectionum, totum Officium à 1. ad 2. Vesperas inclusiuè fit vt in propria Eccl. ita decretum est, in postrema Breu. recognitione.

Si dies 30. fuerit Sabbatum in 2. Vesp. huius diei Commemor. Dom. fieri debet post Commemorationem S. Petri Apostoli, non ante.

De festis Sanctor. mense Iulio.

TIT. 30.

1. OCtaua S. Ioannis. Si contingat non legi de Homilia S. Ambrosij, quæ habetur in 2. vel 4. die infra Oct. S. Ioannis ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi quod omissum est in die Octaua, ad varietatem & ad libitum.

4. *Elisabeth semid.* ad libitum. Si fiat, offic. legatur de ea 1. loco in Martyrologio.

10 *Septem fratrũ.* Si transferatur hoc festũ in fer. 2. conuenit vt oct. lect. iungatur nona.

14. *Henrici Imperatoris* Commemoratio, ab Vrbano VIII. in recognitione Breuiarij, de quo legendum 2 loco in Mart.

26. *Anna Matris Maria.* Gre-

gorius XV. præcepit diem agi festum vbique.

De festis Sanct. mense Augusto.

TIT. 31.

16. R*Ochi Conf.* Sacra Rit. Cong. censuit concedendam esse Missam, & Officium in eius die festo, in Ecclesijs duntaxat, & Eremitorijs, habentibus requisita Ecclesiarum, in honorem eiusdem Deo dicatis, non extra dicta loca. 4. Iulij & clariùs 26. Nouemb. 1629.

Eodem die *Hyacinthi Conf. dupl.* Ex præcepto Vrbani VIII. in Martyrologij lectione pridiana 1. loco ponatur. Lectiones 1. Noct. de scriptura occur. iuxta rubricam quæ posita est in Breuiario ante Dom. 3. Augusti.

20. *Stephani Hungarorum Regis Conf.* Commemoratio, ab Vrbano VIII. anno 1631. in Martyrologio legatur 2. loco.

22. Hac die prænuntiatur

in Martyrologio extra Romam, Vigilia S. Bartholomæi.

23. Extra Romam, hodiè prænuntiatur in Martyrol. festum S Bartholomæi Apostoli.

25. *Ludouici Regis Conf. semid.* ex præcepto Pauli V.

De festis Sanctor. mense Septembri.

TIT. 32.

8. NAtiuitatis B. Mariæ Virginis. Vbi est Titularis, in tertio Noct. vel de 7. & 8. lectione fiant tres; vel pro 9. legatur septima diei sequentis infra Oct. parumque refert si die sequenti eadem repetatur.

11. *Proti & Hyacinthi martyr.* Vbi Officium est 9. lect. 8. ℟. erit *Hæc est vera*, &c.

16. *Cornelij & Cypriani.* Lectiones 1. Noct. de Communi Martyrum, eatenùs fuerunt assignatæ, quatenùs de libro Thobiæ cœptum sit legi; alioquin initium eiusdem libri legatur in hoc festo, ne scili-

cet liber ille omittatur.

17. *Stigmatum S. Francisci semid.* extra ordinem S. Franciscei, ad libitum Cleri, vt patet *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 28. *Aug.* 1615. *& rursus die* 2. *Oct.* 1627. *& nouo decreto*, deleta sunt ea verba in sexta lectione *Officio duplici* (quæ videbantur ad totum Clerum attinere) *die* 6. *Nouembr.* 1627. Color albus adhibendus est. In Martyrologij lectione pridiana, si fiat Officium, ponatur 1. loco.

20. *Eustachij* &c. Vrbanus 8. ritu semidup. celebrari iussit. 8. ℟. non est *Hæc est vera fraternitas.*

30. *Dedicationis S. Michaelis Archang.* ad octa. lect. dicitur *Quorum festum colimus.*

De festis Sanctorum Mense Octobr. TIT. 33.

FEstum Rosarij debet vbique & perpetuò celebrari in ijs Ecclesijs, in quibus adest Altare seu Capella Rosarij B.

Virginis, duplici maiori Officio, in 1. Dominica Octobris, quæ ſcilicet occurrit in Kalendis, vel poſt Kalendas, *ex decreto Gregorij 13. die 1. April.* 1573. Officium recitari conuenit vt in feſto Niuis, cum lectionibus 2. Noct. de Natiuitate B. M. Virginis, mutato verbo *Natali*, in *Solemnitate*. Vbi fit hoc feſtum, legatur de eo in Martyrologio primo loco.

Si dies Octaua Titularis Eccleſiæ S Michaelis, S. Hyeronymi & aliorum in Dom. 1. Octobris occurrat, in qua Roſarij feſtum à Clero eiuſdem Eccleſiæ fieri debet, Officiumque de eodem recitari. Hoc caſu recitandum eſt Officium de Roſario cum Com. diei Octauæ, & Dom. 1. Octobr. quia Roſarij feſtum, nec eſt omittendum, nec à Dominica dimouendum.

De feſto SS. Angelorum Cu-

stodum concessit Paulus V. 27. Sept. 1608. posse fieri Officium duplex à se approbatum, ad libitum Cleri, primâ die non impeditâ Officio 9. lect. post festum Dedicationis S. Michaelis. Hoc festum cedit Dominicæ, imò etiam cuilibet diei infra Octauam. Vnde non fit infra Oct. S. Michaelis aut S. Hieronymi & est tantùm duplex minus. Lectiones 1. Noct. omittuntur si legendum sit initium Esther. Ad 8. lectionem dicitur *Quorum festum*, &c. Licèt quis solus recitet. Si fiat Officium 1. die Octobr. Octauæ lectioni iungatur nona. Vbi fit hoc Officium, in lectione Martyrologij legatur 1. loco de eodem.

4. *Festum S. Francisci Assisinatis*. Est de præcepto vbique locorum ex decreto Sixti 4. sed rursus præcepit, vbique obseruari, *Sac. Rit. Cong. die* 3.

Ian. 1622. *annuente Sanctissimo* D. N.

5. *Placidi & sociorum.* Non dicitur, ℟. *hæc est vera &c.*

6. *Brunonis*, ex præcepto Gregorij XV. semid. In lectione Martyrol. ponatur 1. loco.

8. *Birgitta Viduæ semid.* ex præcepto Gregorij XV. In Polonia, fit die septimâ, sed extra Poloniam fit die 8. Vnde in Martyrol. recognito, translata est lectio de eadem, in hanc diem Octauam Octobris.

28. *Simonis, & Iudæ.* Si contingat eos diuidi, quia alter eorum est Titularis Ecclesiæ, tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apostol. reseruata lect. Epistolæ Iudæ eidem, qui est eiusdem auctor. vide supra in 1. die Maij. At quia lectio 4. non potest diuidi, ea legatur in festo Titularis, & iterùm in Officio alterius translati, sicuti etiam Euang. cum homilia.

Lectiones 5. & 6. variari possunt, & desumi ex Communi Apostolorum. Pro varianda Oratione, sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis *Præuenimus* in *Celebramus*, & *Præueniant* in *Imploret*.

De festis Sanctorum mense Nouembri.

TIT. 34.

SI Commemoratio Omniũ Fidelium Defunctorum in Dominica occurrat, transfertur Commemor. hæc in diem Lunæ, & Vesperæ in Vesperas Dominicæ, ex decreto Vrbani 6. nisi dies Lunæ sit item impedita festo de præcepto; tunc enim in diem 4. Nouembris (etiamsi sit impedita festo 9. lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum Missa, cantatâ de festo alterâ Missâ, vnà cum Officio de die.

4. *Caroli.* A Paulo V. ad libitum Cleri semid. si fiat Of-

ficium, in lectione Martyrol. legatur de eo 1. loco. In tota prouincia Mediolanenſi celebrari poteſt ritu dupl. *ex decreto Sacr. Rit. Cong.* 20. *Nouemb.* 1610.

Hæc de proprio ſanctorum, nunc ad eorumdem Commune pergamus.

De Communi Sanctorum.

COmmune Sanctorum continet ea, quæ ad Horas Canonicas ſunt neceſſaria, quando in eorum feſtis non habentur propria, nimirum Hymnos, Antiphonas, Pſalmos, & huiuſmodi.

Potiſſimùm autem deſeruit ijs Sanctorum feſtis, qui de numero ſunt Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, non Virginum, Patronorum, ſeu Titularium. Item Dedicationis Eccleſiæ, & Officia S. Mariæ in Sabbato.

Præludium de Patronis, & Titularibus.

FEſtum de quo neſcitur obitus, neque dies Tranſlationis, neque inſignis manifeſtationis, & eiuſmodi, & tamen alijs de cauſis celebrari debet eius feſtum cum Maiorum conſenſu, celebrandum eſſet in die, quo in Martyrologio, feſtum alterius ſancti eiuſdem nominis occurrit, quod obſeruari debet, niſi vbi timetur error in populis, qui credant eum quem colunt eſſe eumdem qui in Kalendario Romano deſcriptus eſt, quod non ſine graui peccato fieri poteſt, ſed eo caſu, tutiùs eſſet celebrari feſtum illius alio die, putà Tranſlationis, aut eiuſmodi.

His prælibatis quæ ad Cōmune Sanctorum attinent 6. [illegible]ulis complectemur.

De Communi Apostolorum

TIT. 35.

IN postrema Breuiarij recognitione, repositum est Euangelium, *hoc est præceptum meum*, sub titulo Vigiliæ Apostol. & in 3. Noct. aliud *Ecce nos reliquimus omnia*.

De Communi Martyrum.

TIT. 36.

ALij sunt Martyres Ponti- 1
fices, alij non Pontifices, & vtrisque datur Officium commune, exceptâ Oratione, & lectionibus 1. Noct. quæ leguntur tantùm in festo Martyris Pontificis. Itaque in festo Martyris non Pontificis, leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum.

Quando in Missa legitur 2
Euangelium, cujus Homilia nulla habetur in Communi, legenda est Homilia, quæ fortè in proprio SS. habetur, vt Homilia super Euangelium,

Nihil opertum &c. quæ habetur in festo S. Polycarpi. Quòd si non habetur in *Breuiario*, veluti super Euang. *Nolite arbitrari*, vel *qui vos audit me audit*, lege in Officio Homiliã Euangelij, quam habes in Communi, & in Missa deinde idem Euangelium leges, quod in Officio; liberum enim est legere in Missa quodcumque Euangelium de eodem Communi sumptum, iuxta rubric. quæ habetur post primam Missam, de Communi vnius Martyris Pontif.

3 ℟. proprium post nonam lect. positũ pro festo 5. sanctorum Martyrum Pontifi *Domine prauenisti*, non est ad excellentiam, sed ad euitandum mendacium in eo ℟. futurum, si in eorum festis recitaretur *Hic est verè Martyr, qui pro Christi nomine sanguinem suum fudit* cum ij perierint quidem, sed non effuso sanguine. Adde ijs

ob predictam causam, festa 9. lect. S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis PP. vbi celebrātur.

4 ℟. *hæc est vera fraternitas*, non dicitur vnquàm, nisi verè ij sint fratres secundùm carnē, imò neque si cum fratribus carnalibus celebrentur alij eodem die non fratres.

5 Quæ desunt in Communi Paschal. sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait rubrica, quod intellige quoad lectiones 1. Nocturni.

De Communi Confessorum.

TIT. 37.

1 PRo summis Pontificibus, vnica estdifferētia ab alijs, n Antiph. ad Magnif. in 2. Vesperis, Dum esset summus Pontifex.

2 Quando fit festum plurium Confessorum, siue Pontificum, ue non Pontif. datur facultas variandi verba tum in Oratione, tum in sermonibus, t sonent numer. pluralem,

v. g. *Ad sanctorum ac Beatissimorum patrum Nostrorum N. N. vel Beatorum N. & N. dies quorum festiuitatem celebramus*; non tamen in sermone S. Gregorij ex lib. Moralium. *Deridetur iusti simplicitas*, quia non est propriè sermo de Sancto, sed tractatus & exposito libri Iob. In Antiph. Respons. Hymnis & homilijs, nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus.

3. Tempore Paschali additur *Alleluya*, vbi scilicet non habetur. In Inuitatorio repetitur *Venite adoremus, Alleluya*; 3. Psalmi dicuntur sub vna Antiphona, etiam post Ascensionem Domini.

De Communi Virginum, & non Virginum. TIT. 38.

DAntur Virgines tantùm; Virgines & Martyres; Martyres tantùm; nec Virgines nec Martyres.

1 Lectiones 2. Noct. pro Martyre tantùm, addidit Vrbanus VIII.

VIII. in postrema Breuiarij recognitione.

Addidit etiam Antiphonam ad Bened. pro nec Virgine nec Martyre. *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius.* 2

Si fuerint plures, nihil mutatur præter Orationem; & si plures sint Virgines, habent propriam Antiph. in vtrisque Vesp. & Laudibus *Prudentes Virgines* &c. 3

In concursu, seu occursu duarum Virginum, seu Sanctarum mulierū, potest dici Oratio, *Indulgentiam nobis Domine*, tacitis titulis Virginis & Martyris, ad varietatem. 4

De Communi Dedicationis Ecclesiæ. TIT. 39.

ECclesiæ materiali duo accidunt, in ordine ad Horas Canonicas, nimirum Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conueniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo

denominatur Ecclesia, putà S. Saluatoris, S. Nicolai, & similium: Dedicatio verò Ecclesiæ, est ipsamet consecratio, facta ab Episcopo, quæ ità recolitur quotannis, vt natalis dicatur dies; ex S. Leone. Festum autem Dedic. dignius est quàm S. Patroni loci, & festũ Patroni loci dignius Titulari.

Conueniunt in his. Sunt 1. classis, habent Octauam; celebrari possunt infra Octauam Epiphaniæ, & in Dominicis 2. classis; in eisdem si Vigilia occurrat, nihil fit de ea nec in Missa, nec in Officio; habent omnia priuilegia festorum 1. classis. Sed iam de sola Dedicatione.

1 Si contingat Dedicari Ecclesiam in aliquo festo ex solemnioribus, ne quotannis occurrentia duo festa, se inuicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandam Anniuersariam De-

dicatonem Ecclesiæ, putà vel diem Dominicum proximiorem, vel alium adeò commodum, vt possint octauæ celebrari liberiùs, & populus præsertim rusticus, maiori frequentiâ colere festum possit. *Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 19. Febr. 1585.* Extra actum verò Consecrationis non potest mutari festum inconsultâ S. Sede Apostolicâ.

Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari debet quoque Anniuersaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; In Ciuitate quidem cũ Octaua, in Diœcesi sine Octaua; *ex decreto Sacr. Rit. Cong. 2. Maij 1619.* erit tamen in Diœcesi quoque festum primæ classis. 2

Regulares non tenentur ad hoc festum nisi ex quadam congruentia, & præsertim si populare sit Festum, non Cleri tantùm. 3

Si concurrant, seu occurrant Dedicationum festa, vel Octauæ, pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicationis.

Occurrentibus Dedicatione propriæ Ecclesiæ, & Dedicatione Cathed. eodem die, præferenda est Dedicatio propriæ Eccesiæ, quare de hac fiet Officium infra Oct. cum com. Oct. Ded. Cathed. translato festo altero in 1. diem non impeditam.

De Officio S. Mariæ in Sabbato.

TIT. 40.

Nihil superest enucleandū in hoc capite, quod non superius attigerimus tit. 8.

Hic finis esto omnium rubricarum specialium, quæ per corpus Breuiarij sunt vndequaque sparsæ: sed quia in fine Breuiarij addita sunt quædam, quæ dici possunt appendices, quia non sunt partes

Horarum Canonicarum; nec ad eas, nisi remotè pertinent; de ijs seruato Breuiarij ordine, nunc restat dicendum.

APPENDICES

Breuiarij 6. Titulis distinctæ.

De Officio Paruo B. M. Virg.
TIT. I.

EXtra Chorum, nunc temporis, nemo tenetur recitare hoc Officium, ob Bullam Pij. V. qui omnem tollit obligationem recitandi hoc Off. extra Chorum. 1

Pensionarij extra, Chorum tenentur ad recitationẽ quotidianam huius Officij, sub pœna restitutionis fructuum pensionis ad ratam, vt patet 2

ex Bulla Pij V. hac de re edita. Verùm si pensionarij recitent Horas Canon. eximuntur ab onere recitandi Officij parui.

3 In Choro si adest consuetudo recitandi hoc Officium, obligat adhuc, imò *Sacr. Rit. Cong.* 1. *Sept.* 1607. *decreuit*, seruandam esse eam consuetudinẽ quâ recitatur in Choro hoc Officium in semiduplicibus, & Dominicis. Tandem Vrbanus VIII. decreuit die 2. Ianuarij 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianã Officij B. M. Virginis recitationem, qui anteà ex consuetudine tenebantur.

4 Vbi non est talis consuetudo dicitur quando non fit Officium 9 lect.

5 Non dicitur in Vigil. Natiuit. Domini, nec in ferijs Maioris Habdomadæ, nec infra Octauas Paschæ, aut Pent. nec

in Sabb. quando fit Officium de S. Maria, quibus diebus omittitur à Vesp. & in Vigilia Natiuitatis à Matutino.

Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur *Gloria Patri*, in Inuit. & ℟. 3. vt in festis Sanctor.

Tempore Pasch. dicuntur in Nocturno tres Antiph. vt aliàs, quia non est Officium de festo, sed *Alleluya* non additur Inuitatorio, Antiphonis, & Responsorijs, *ex decr. Sacr. Rit. Cong.* 28. *Mart.* 1626. 7

Tempore Aduentus, & in Offic. Annuntiationis & Concept. B. Virginis, mutatur in Nocturno Antiph. *post partum*, in *Angelus Domini*. 8

Si contingat transferri festum Purific. ob Dominicam priuilegiatam, seu aliam ob causam, eo casu, transfertur etiam mutatio Officij; sed extra chorum, mutatur die 3. Febr. quia in hoc casu atten- 9

ditur festum, non Officium Chori.

10 In Choro præponitur Officio dici, in Matutinis, & Vesp. in alijs postponitur horis. In fine Laudum, & Vesperarum huius Officij parui, omittitur ℣. *Fidelium animæ*; reliquæ horæ postponuntur, prima dicitur antequàm legatur Martyrologium.

Quando dicitur extra Chorum, ante quamcumque horam, dici debet Salutatio Angelica, tum in fine vltimæ horæ, si plures recitentur simul, Antiph. finalis.

De Officio Defunctorum.

TIT. 2.

1 INuitatorium dicitur in die Commemorationis Omnium Fidelium Defunct. & in die Depositionis seu Obitus Defuncti, etiamsi vnum tantùm dicatur Nocturnũ. Itemque in die 3. 7. & 30. & Anniuersario, & quandocumque

tres dicuntur Nocturni, per annum omittitur; in die Depositionis seu Obitus, etiamsi vnicum diceretur Nocturnum tamen duplicantur Antiphonæ.

2 Antiphona 9. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*, ita legenda est licet in psalmo dicatur *ad Deum fortem (non fontem) viuum.*

3 In fine Vesperarum, & Laudum, dicuntur preces semper flexis genibus, etiam quando omittuntur Psalmi. *Episcopis autem in Carim. Episc. lib. 2. cap. 10. præscribitur vt stantes dicant*, quod non est commune reliquo Clero.

4 Dicitur *Pater noster. Et ne nos*; altâ voce.

5 ℣. *Requiem æternam*, diuiditur in fine Psalmorum, & in precibus, licèt non diuidatur in ℟. ℟. Et in fine Psalm. dicitur loco ℣. *Gloria Patri.*

6 Psalmi qui dicuntur in fine

Vesp. & Laudum, non dicuntur in die Commemorationis Omn. Fidel. Defunct. neque in Depositione Defuncti, si tres Noct. dicantur, neque in Offic. dupl.

7 Versus qui dicuntur post Psalmum, si pro vno sit Officiũ, dicuntur in numero singulari, sicut & Oratio sequens; reliqua in toto Officio non mutantur, neque Versus post Orationem.

8 Versus *Requiescant in pace* dicitur in fine, omnibus surgentibus, tam in Vesp. quàm in Laudibus.

9 Regulariter non præmittitur oratio Dominica secretò, neque aliquid aliud, quando Vesp. aut Matutinum Defunctorum dicuntur separatim ab Horis Canonicis, siue extra Chorum, siue in Choro.

10 Si Matutinum diuidatur à Laudibus, eo casu in fine Matutini dicuntur preces sine

psalmo, cum Oratione, seu Orationibus, saltem in Choro.

Vesperæ non sunt dicendæ 11
ante Matutinum, quod præsente corpore manè cantatur ante Missam, quia manè non est Vesperarum tempus.

Permittitur hoc Officium 12
in festis 9. lect. pro adimplenda voluntate defunctorũ dummodò separatim dicatur ab Officio diei, *Ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Iuin* 1628.

Si sola dies vltima mensis 13
sit libera, eâ dicatur die.

Intra Aduentum, & Qua- 14
dragesimam nulla habetur ratio mensis. Quocirca si in Aduent. & Quadragesima dici non queat, in Mense Decembri & Martio, in ferijs 2. eo casu non erit recitandum in alijs ferijs.

Occurrente Vigil. Natiuit. 15
Domini in fer. 2. Hebdom. 4. Aduentus, non erit recitandum Officium Defunctorum

neque pridiè Vesp.

16 Vesperæ recitari debent post Vesp. etiam festi duplicis, si sequatur festum simplex aut feria. *Et Sacra Rit. Congr. 25. Maÿ 1603. pro 1. die mensis si hac sit libera à festo 9. lect. decreuit Vesperas defunct. recitandas esse, vltimâ die præcedentis mensis licet ea sit festiua de præcepto.* Matutinũ verò post Laudes diei non impeditæ.

Huic Rubricæ inhærendo *Sacr. Rit. Cong. prohibuit in festo SS. Omnium cantari Matutinum Defunctorum Vesperi, & iussit cantari in ipsomet die Commemor. Omn. Fidel. Defunct. post Laudes diei. 1. Sept. 1607.* Episcopis tantùm conceditur vt in die festo Omnium SS. possint in suis Ecclesijs recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum.

17 Consuetudo Regularium recitandi Matutinũ Defunct. Vesperi post Completor. pro

die sequenti, non videtur improbanda, si de Officio ex vi regulæ agatur.

Exceptâ Commemor. Omn. Fidelium Defunct. nulla est obligatio recitandi hoc Offic. extra Chorum. 18

Etiamsi hoc Officium concedatur in Choro, in festis 9. lect. etiam si sint festa de præcepto, pro implenda voluntate Testatorum, tamen non esset recitandum in festis 1. aut 2. classis, neque in vltimo triduo maioris hebdomadæ. 19

Si accidat in ijs obligationibus, aliqua necessitas ex causa rationabili reducendi, aut cõmutandi, aut eas moderandi ad tempus, seu in perpetuum, declarauit Sac. Trid. Concilij, Cong. Sess. 25. cap. 4. posse Episc. in Synodo, & Regulariũ Superiores in suis Capitulis Generalibus, circa hæc Officia decernere quidquid magis expedire videbitur, ea commu- 20

tando in Missa, &c. si ante Cōcilium fuerint imposita; non autem post, vt patet, ex decreto de Celebratione Missarum sub Vrbano VIII. die 21. Iun. 1625.

De Psalmis gradualibus

TIT. 3.

1 DIcuntur in 4. ferijs Quadragesimæ à fer. 4. Ciner. inclusiuè, sed non dicuntur in maiori hebdomada. Ante Matutinum Officij parui B. Virg. dici debent. Omittuntur in festis nouem lectionum.

De Psalmis Pœnitentialibus.

TIT. 4.

1 REcitantur in fer. 6. Quadragesimæ, quando Officium fit de feria post Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino, & Deo gratias.*

2 . Si consuetudo detur antiqua, & inueterata, recitandi psal. priùs in Choro in fer. 5. Quad. post Completor. & in ferijs 2. Graduales, *Sacr. Rit.*

Congreg. censuit eam retineri posse 2. August. 1603

Litanijs non debet fieri vlla additio, ne quidem Patronorum loci, aut Titularium inconsultâ S. sede Apostolicâ. *Et Sacr. Rit. Cong. die* 22. *Mart.* 1631 *respondit Canonicis Cathedralis Rhegiensis, non posse inseri alios Sanctos in Litanijs, præter descriptos, etiam tempore pestis, quo ij petebant facultatem addendi sanctos* Titul. *&* Patronos *Ciuitatis*; multò minùs inuocãdi erũt in Litanijs ij qui nondum sunt Canonizati, imò neque priuatim recitando Litanias. 3

Vacante sede Rom.ª petitio de domno Apostolico debet omitti, vnà cum ℣. post psalmum in precibus *Oremus pro Pontifice &c.* & Oratione de eodem. Papa vocatur Domnus, non Dominus, quia Dominus Titulus Dei est, Domnus verò hominis Præclari, vt docet Baronius ex Euodio, anno 4

416. Apoſtolicus autem, quia ſucceſſor Petri principis Apoſtolorum.

5 Si Litaniæ ſeparatim à Pſalmis pœnitentialibus dicendæ ſint, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, ſtatim eæ dicuntur, omiſſo ℣. *Fidelium animæ.*

6 Communior vſus Eccleſiarum vrbis eſt, quòd (excepto Sabbato Sancto, & Vig. Pent.) Cantores, & Chorus, eas dicāt alternatim in Litanijs maioribus ad diſtinctioné à minoribus, alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, vt in Sabb. S. qua in re ſtandum eſt locorum conſuetudini, longior proceſſio congruè id requirit.

De Ordine

De Ordine Commendationis animæ. TIT. 5.

IN Rituali Pauli V. præscri- 1
bitur commendanti animā, vt induat ſuperpelliceum & ſtolam violaceam, aſpergat locum, & infirmum, aquâ benedictâ dicens *Asperges me* &c. & imaginem Crucifixi, ægroto tradat oſculandum.

Fax cum Cruce, & lectio Paſſionis Chriſti, mirificè iuuant in agone conſtitutos.

De Benedictione Menſæ, & Itinerario Clericorum.

TIT. 6.

BEnedictio Menſæ quæ fit 1
manè, & Veſperi, originem habet à Chriſto, & Apoſtolis. Eius omiſſio, peccatum eſt veniale, ex Nau. de Orat. cap. 18. n. 43.

2 Solemus ad ea verba prædictæ Orat. *Domine nos &c.* ſignare Cruce noſipſos; & ad ſequentia verba *Et hæc tua dona*, ſignare cibos Cruce.

3 Geminatur initio vox, *Benedicite*, quasi inuicem hortemur nos ad benedicendum Domino.

4 Mutatio ℣. ℣. pro varietate festorum, sicut & Psalmorum fit regulariter à 1. Vesp. festi si cœnatur, quia à 1. Vesp. incipit festum, cessatque mutatio, vt in Rubrica Breuiarij.

℣. ℣. De Natiuitate Domini dicuntur hodiè in postrema recognitione Breuiarij, vsque ad cœnam Vigiliæ Epiph. exclusiuè.

℣. ℣. De Epiph. vsq; ad cœnam diei Octauæ inclusiuè.

In triduo maioris Hebd. vt in Breuiario.

℣. De Pasch. *Hæc dies*, vsque ad cœnam sequentis Sabbati exclusiuè, cum ijs omnibus quæ in prima benedictione ponuntur, excepto ℣. & psalmo proprijs festi Paschalis. Et quia vnus tantùm & idem ℣. dicitur ante & post mensam,

nempe *hæc dies*; idcircò habes
in Breuiario Clementino *hæc
dies*, dicitur tantùm, quæ par-
ticula *tantùm* vti dubia, dele-
ta est in postrema Breuiarij
recognitione.

℣.℣. De Ascensione, dicũtur
vsque ad cœnam fer. 6. post
Octauam Ascensi. inclusiuè.

℣.℣. De Pentecoste à cœna
quæ fit in meridie Vigiliæ
eiusdem, vsque ad cœnam fe-
riæ 6. quatuor temporum in-
clusiuè.

Quando fit vnica comestio, 5
vocatur cœna, ad quam ad-
hibentur benedictio, & gratia-
rum actio cœnæ assignata.

Lectio mensæ iussa fuit ad 6
mensam Episcop. ab Eusebio
Papa, vt in Epitome Cõcilio-
rum: deinde ad mensam Sa-
cerdotum, à Concilio Nan-
netensi, & Toletano 3. cap. 7.
à Gratiano relatis dict. 44.

S. Bernardus curabat legi 7
in refectorio libros sacræ

ſcripturæ, qui non leguntur in Choro; & poſt Libros Machabeorum, legi 4. Libros Euangeliorũ (omiſſis Paſſionibus) ad maiorem Dominicæ Paſſionis reuerentiam. Quod obſeruandum videtur.

Antiphona, Canticum Zachariæ. Preces & Orationes Itinerarij Clericorum, ſunt itineri faciendo maximè accómodatæ, & à pietate addictis nunquam omittuntur, niſi ex obliuione, aut inaduertentia. Hic finis eſto eorum omnium quæ in Breuiar. Rom. habentur. Plura ſuperſunt [redacted] R. P. Barth. Gauanti; ſed quid niſi appendices ex induſtria omiſſas, omittẽdas certè non dubitaui, cùm ad maiorẽ Rubricarum notitiam, nihil conferre poſſe animaduerti, Noſtri enim non fuit inſtituti cuncta decerpere, ſed vtiliora quæque ita colligere, vt ne dubiolum quidem oriri queat,

cuius ſolutionem haurire poſſis ex Gauanto, quam in hac Epitome non ſtatim reperias.

Vale candide lector, Theſauro noſtris lucubrationibus in compendium redacto, ſoſpes fruere, & ſalutis auctori pro ſalute auctoris pias (vt rogo) preces fundere non graueris.

FINIS.

APPROBATIONES.

Romani Missalis, & Breuiarij leges in Diuinis Officijs supremo Numini persoluendis, tantâ curâ & perspicuitate in hac Thesauri Sacrorum Rituum Epitome sunt expositæ à R. admodum Patre Claudio Arnaud Oratorij Iesu-Christi Domini nostri Presbyterio dignissimo, vt opus hoc in quo & nihil est Orthodoxæ fidei repugnans, & omnia sunt vtilissimis ad Pietatem præceptionibus referta, typis quam primùm mandari, & in lucem prodire, virorum Ecclesiasticorum, totiusque Cleri bono plurimùm intersit, in cuius rei fidem subscripsimus, decimo nono Kalendas Februarij, Anno Domini, 1636.

GABRIEL DE PELISSIER
Sacræ Facultatis Theologiæ Tolosanæ Professor, & Decanus.

F. SIMPLICIANVS, Professor Regius, Augustinianus.

ARN. CAPDEVILLE, Professor Regius, Ordinis S. Mariæ de Mercede.

F. LAVRENS, Sacræ Theologiæ in Vniuersitate Tolosana, Professor Collegij S. Bernardi.

Visa Doctorum Approbatione, permittimus ut hæc Epitome Thesauri Sacrorum Rituum, typis mandetur. Datum Tolosæ die 17. Ianuarij anni 1636. In Conuentu Fratrum Prædicatorum.

F. GABRIEL RANQVET Inquisitor Generalis Stæ. fidei in ditione Tolosana.

Viso suprascriptorum Iudicio, prædictam Thesauri Sacrorum Rituum Epitome, typis mandari, & venalem exponi permittimus. Datum Tolosæ die 22. Maÿ 1636.

R. DELAFONT, Vicarius Generalis.

EXTRAICT DV Priuilege du Roy.

PAr grace & Priuilege du Roy, il est permis à Pierre Bosc Marchand Libraire à Tolose, d'imprimer ou faire imprimer vn liure intitulé *Thesauri Sacrorum Rituum Epitome, &c: Opera R. P. Claudÿ Arnaud, Aquensis, Presbyteri Cōgregationis Oratorÿ Iesu-Christi*

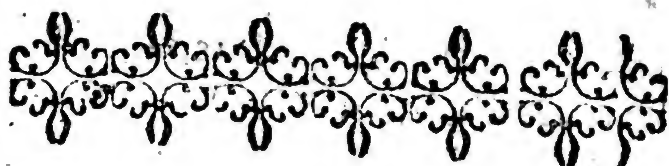
Domini nostri. Et deffenses sont faictes à tous Imprimeurs, Libraires & autres de quelque qualité & condition qu'ils soient, d'imprimer ou faire imprimer, vendre ny debiter ledit Liure, si ce n'est du consentement dudit Bosc, & ce durant le temps & espace de sept ans, à commencer du iour qu'il sera acheué d'imprimer, comme plus amplement est declaré en l'Original des Lettres données à Paris le 27. Iuin 1636.

Par le Roy en son Conseil,

VICTON.

Et Seellees du Grand Seau.

Acheué d'imprimer la premiere fois le 15. du mois de May, l'an 1637.

INDEX TITVLORVM Tractatus primi.

Tractatus primus diuiditur in quatuor partes, & partes in Titulos plures.

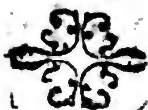
Prima pars continet generales Missalis Rubricas primi ordinis, & Titulos viginti.

Secunda pars continet Ritum ſeruandum in celebratione Miſſæ, & Titulos tredecim, cum Appendice vnica.

Tertia Pars, defectibus circa Miſſam occurrentibus remedia adhibet Titulis decem, & duas Appendices complectitur.

Appendices.

Quarta Pars, Rubricas proprias, & Titulos nouemdecim continet.

LECTORI BENEVOLO SALVTEM.

CVm de occulto in lucem prodit nostrum hoc opus, ipse aliò vocatus ob quædam negotia, quibus etiam nunc detentus maneo, præsens operis emendator interesse non potui. Quare si qui defectus occurrerint, non mihi multarum milliariorum interuallo dissito, nec meæ negligentiæ referas, qui eam constitueram operam & diligentiam afferre, vt dilutis omnibus erratis emendatissimum prodiret; sed vel Typographorum incuriæ, vel eorum minùs castæ ac sollicitæ castigationi, quibus hæc emendandorum errorum cura fuit demandata. Interim ne alijs vitio vertas quod mihi sine vitio tribuendum

tribuendum existimo, velim scias me non pauca ex industria olim omisisse vt pote satis communia, quæ tamen vt minùs nota quibusdam hic reponenda censui.

OMISSA AVTHORIS.

Pag. 22. *linea.* 13. Papa, *adde* exceptis etiam Octauis Paschæ, & Pentecostes, infra quas 2. oratio *Ecclesiæ, vel pro Papa,* 3. non dicitur.

Pag. 25. *lin.* 15. & seq. *Hæc regula seruanda est in Missis quæ dicuntur ratione Confraternitatum.*

Pag. 30. *lin.* 3. Palmarum, *adde* loco Euangelij S. Ioan.

Pag. 33. *lin.* 16. inclinat, *adde* sed licet sedeat in die Annuntiat. B. Mariæ, & in tribus Missis Natiuit. Domini, debet discedere à sede, vt genuflectat in superiori altaris gradu.

Pag. 34. *lin.* 4. Psalmo *adde* Abbates non genuflectunt.

Pag. 38. *lin.* 16. induunt *adde*, nec

debent eas deferre cum casula, aut cum Pluuiali, nec item ponere super Altare.

Pag. 53. *lin.* 15. fuit, *adde* in Missa.

Pag. 70. *lin.* 17. notantur *adde*, sed ijs non inclinat caput celebr. ad differentiã Crucis.

Pag. 75. *lin.* 22. fronte *adde* ore.

Pag. 79. *lin.* 10. cantatum *adde*, at imponit incensum, ac benedicit ministrante Dia. nauiculam, eo prorsus modo, quo in principio Missæ dictum est.

Pag. 88. *lin.* 24. patenam *adde*: interim Subdiac. extergit calicem purificatorio.

Pag. 134. *lin.* 12. triticeus, *adde* Amylum non est triticum simpliciter, sed triticum corrumptum, & ideò non est legitima materia, panis confectus ex Amylo.

Ibidem. *lin.* *vlt.* de quo, *lege.* ex quo.

INDEX TITVLORVM Tractatus ſecundi.

Tractatus ſecundus quadrifariam diuiditur, & partes quælibet, plures continent titulos.

Prima pars, generales Breuiarij rubricas primi ordinis continet, & titulos ſex & viginti.

Secunda pars, Ritum seruandum in recitatione Officij continet, Titulus tribus.

Tertia pars Defectus in Officio Diuino contingentes vitandos docet.

Quarta pars speciales rubricas titulis Quadraginta examinandas prabet.

FINIS INDICIS.

Errata tractatus primi.

Pag. 47. *lin.* 3. quæ rubricarum Missalis, *lege*, rubricarum Missalis, quæ. *p.* 56. *l.* 23 ad cornu, *lege*, à cornu. *p.* 79. *l.* 26. vt, *lege*, ac. *p.* 81. Ministris, *dele*, quisque in loco, *vsque ad* in superiori altaris gradu. *p.* 86. *l.* 1. varicationem *lege*, varicatione. *p.* 98. *l.* 2. & probabile, *adde*, est. *p.* 120. *l.* 13. habeat *adde*, celebrans. *p.* 123. *l.* 17. faciunt *adde*, nisi expositum sit Sacramentum. *p.* 133. *l.* 3. que rubricarum, *lege*, rubricarum, quæ. *p.* 137. *l.* 19. consecræ *lege*, consecrationis. *p.* 151. *l.* vlt. sumptionem *adde*, Sacramenti. *p.* 165. *l.* 8. speulares, *lege* sæculares. *p.* 171. *l.* 9. acpiant *lege* accipiant. *p.* 185. *l.* 22. superposito *lege*, supposito. *p.* 264. *l.* 1. Cathedra, *adde*. S. Petri, & in festo S. Matthiæ Apostoli, & item si in eiusdem vigil. occurrat Antiochena Cathedra extra Quadragesimam. *p.* 270. *l.* 7. conuerso Missæ: quæ, *lege*, conuerso; Missæque.

Errata tractatus secundi.

Pag. 8. *l.* 8. 2. Dominicæ *lege*, 3. 4. 5. aut 6. Dominicæ. *p.* 12. *l.* 17. apatet, *lege*. apparet. *p.* 23. *l* 7. dom. quæcumque *lege*, dom. 1. vel 2. classis. *p.* 24. *l.* 13. classis, *lege*, consequenter quæ sequuntur itẽ de die oct. &c *p.* 27. *l.* 1. occurrunt, *lege* occurrit. *p.* 34. *l.* 25 quuedo, *lege* quando. *p.* 36. *l.* 14. Septuag. *adde* Sexagesimæ. *p.* 37. *l.* 1. transferri, *adde* debet. *ibidem*, *l.* 9. imagni, *lege*, magni. *ibid.* l. 18. occurres *lege* occurrere. *p.* 49. *l.* 18 duntarat *lege*. dumtaxat. *p.* 53. *l* 8. patro *lege* patroni. *p.* 85. *l* 14 prænuntiatio 25. *lege* prænuntiatio in diem 25. *p.* 88. *l.* 17. Homiliũ *lege*, homiliam. *p.* 115. *l.* 12. officiũ *adde* duplex. *p* 126. *l.* 18. Vesp. *lege* vt potc. *p.* 171. *l.* *vlt.* Sabbato *adde* complectitur. *p.* 176. *lin.* 10. Resp. ijs *lege* Responsoriis. *p.* 190 *l.* 1. in Missa *lege* in Missas, *ibidem* *l.* *vlt.* ferijs 2. *lege* ferijs 3. *p* 195. *l.* 20. mensæ *lege* mensam. *p.* 196. *l.* 18. tom *lege* consequenter quæ sequuntur.

FINIS.

